

Årsrapport 2008
Storebrand ASA

Storebrand viste sin støtte til Kreftforeningen og Foreningen for Brystkreftoperertes årlige «Rosa sløyfeaksjon» ved å lyse opp det nye hovedkontoret på Lysaker i rosa.

Høydepunkter 2008

Januar

Ny livsforsikringslov trer i kraft.

Byggestart for Storebrands nye hovedkontor på Lysaker.

Storebrand og Kreftforeningen inngår hovedsamarbeidsavtale.

Februar

Barnas superforsikring som kombinerer barneforsikring og behandlingsforsikring lanseres.

Storebrand Skade tilbyr økokjøringskurs på Internett.

Mars

Storebrand innfører nytt klimakriterium for utelukkelse av selskaper.

SPPs første reklamekampanje får fjerdeplass i kåringen av «Sveriges Bästa Reklam» og topprangering blant nettkampanjene.

Mai

Storebrand Livsforsikring AS utsteder fondsobligasjoner for 1,5 milliarder kroner.

Storebrand Kredittforetak utstedte de første obligasjoner med fortrinnsrett.

Juni

Storebrand blir med i Det norske mikrofinansinitiativet.

Storebrand innfører seks konsernprinsipper. Prinsippene er sammen med visjon og kjerneverdier Storebrand-organisasjonens veivisere.

September

Storebrand kvalifiserer seg til Dow Jones Sustainability Index (DJSI) for tiende gang.

Oktober

SPPs nye logo offentliggjøres.

November

Storebrand arrangerer Kapitalmarkedsdag.

Desember

Sarah McPhee begynner som administrerende direktør i SPP.

Storebrand Helseforsikring AS markerer sitt tiårsjubileum.

Innhold

Storebrand-konsernet hovedtall	5	Medlemmer av Storebrands styrings- og kontrollorgan	60
Konsernsjefen har ordet	6	Innholdsfortegnelse noter og regnskap	61
Risikohåndtering i et krevende marked	8	Regnskap Storebrand Konsern	62
Ansvarlige investeringer	10	Kontantstrømanalyse	66
Årsberetning	14	Noter Storebrand Konsern	67
Aksjonærforhold	28	Regnskap Storebrand ASA	126
Eierstyring og selskapsledelse	31	Kontantstrømanalyse	128
Ledelsen i Storebrand	36	Noter Storebrand ASA	129
Ledelsesrapport:		Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør	140
Finansiell og forretningsmessig utvikling	37	Revisjonsberetning for 2008	141
Hovedpunkter	37	Status handlingsplan samfunnsansvar	142
Livsforsikring	42	Revisors uttalelse om samfunnsansvar	144
Kapitalforvaltning	50	Selskapene i Storebrand	145
Bank	53	Ord og uttrykk	146
Øvrig virksomhet	55		
Oppfølging av verdidrivere	56		
Finansiell risikostyring	56		

Storebrand assuranceforretning, ca. 1921

Foto Atelier KK

Storebrands historie

1767–1919: Røtter

1767

«Den almindelige Brand-Forsikrings-Anstalt» blir opprettet i København.

1814

Etter løsrivelsen fra Danmark blir ordningen videreført og administrasjonen overført til Christiania. Fra 1913 blir ordningen omgjort til et offentlig selskap og får navnet Norges Brannkasse.

1847

4. mai 1847 stifter private interesser «Christiania almindelige Brandforsikrings-Selskab for Varer og Effecter». Selskapet blir omtalt som Storebrand.

1861

Storebrands eiere oppretter Norges første privateide livsforsikringselskap «Idun».

1867

Skadeforsikringselskapet Norden etableres som konkurrent til Storebrand.

1917

Livsforsikringselskapet Norske Folk blir stiftet.

1920–1969: Vekst og konsolidering

1923

Storebrand kjøper nesten alle aksjene i Idun. Resten blir med et par unntak overtatt i løpet av 1970-årene.

1925

Storebrand endrer sitt vedtektsfestede navn fra Christiania Almindelige Forsikrings-Aksjeselskap (omdøpt 1915) til Christiania Almindelige Forsikrings-Aksjeselskap Storebrand. Navnet beholdes til 1971.

1936

Storebrand kjøper Europeiske – det ledende reiseforsikringselskapet i Norge.

1962

Storebrand innleder en ny oppkjøps- og fusjonsbølge ved å overta Norrøna, som hadde fått økonomiske problemer.

1963

Storebrand overtar Norske Fortuna. Brage og Fram fusjonerer og blir landets største livselskap.

Storebrand og Idun flytter inn i eget nybygg i det sanerte Vest-Vika. Brage-Fram og Norske Folk følger etter.

1970–1989: Gruppedannelser

1978

Storebrand endrer logo – fra den stiliserte St. Hallvard – og innfører «lenken» som et lett gjenkjennelig varemerke. Det formelle navnet på holdingselskapet endres til A/S Storebrand-gruppen.

1983

Nordengruppen og Storebrand-gruppen fusjonerer.

1984

Norske Folk og Norges Brannkasse markedsfører seg som én enhet under betegnelsen UNI Forsikring.

1990–1999: Krise og forvandling

1990

Storebrand og UNI Forsikring beslutter å fusjonere og får formelt konsesjon i januar 1991.

1992

UNI Storebrand mislykkes i forhandlingene med Skandia om etablering av et norsk-ledet nordisk storselskap.

1996

Selskapet endrer navn til Storebrand ASA og etablerer Storebrand Bank AS.

1998

Selskapet flytter inn i nye lokaler på Filipstad Brygge.

1999

Storebrand, Skandia og Pohjola samler sin skadeforsikringsvirksomhet i det nye nordiske svenskregistrerte selskapet «If Skadeförsäkring AB». Storebrand selger seg ut fem år senere.

2000–2008: Nye utfordringer

2001

Fra september 2000 til februar 2003 er det et kraftig fall i norske og internasjonale aksjemarkeder.

2005

Stortinget vedtar at alle bedrifter skal ha innført tjenestepensjon (OTP) innen 2007. Storebrand møter utfordringen med sitt nye produkt «Storebrand Folkepensjon».

2006

Storebrand beslutter å gå inn i skadeforsikring igjen.

2007

Storebrand kjøper det svenske pensjonselskapet SPP av Handelsbanken og danner nordens ledende livs- og pensjonsforsikringskonsern.

2008

15. september meddelte investeringsbanken Lehman Brothers at de ville begjære oppbud. Konkursen satt ytterligere fart i finanskrisen i USA med spredning til de globale finansmarkedene. I løpet av 2008 falt New York-børsen (Dow Jones DJIA) med 34 prosent og Oslo Børs med 54 prosent

¹ Eies av Storebrand Livsforsikring² Eies 50 % av Storebrand ASA

Storebrand Livsforsikring

16,3 mrd. kroner i premieinntekter

Storebrand Livsforsikring tilbyr et bredt spekter av produkter innenfor tjenestepensjon, privat pensjonssparing, livsforsikring og helseforsikring til bedrifter, offentlige virksomheter og privatpersoner. Storebrand Livsforsikrings filial i Sverige leverer tjenestepensjonsprodukter basert på norsk lovgivning i det svenske markedet.

Storebrand Livsforsikrings ambisjon er å være Norges mest respekterte og kundeorienterte livsforsikringselskap ved å tilby kundene de mest attraktive produktene og den beste rådgivningen og kundebehandling.

Nøkkeltall (mill. kr)	2008	2007
Resultat før skatt norsk livvirksomhet	337	1 622
Netto meldt tilflytting	2 475	4 086
Premieinntekter ekskl. tilflytting	16 304	16 578
Midler til forvaltning ekskl. SPP	188 508	188 996
Solvensmargin	160 %	136 %

SPP

Vi blir ledende i Norden

SPP tilbyr et bredt sortiment av pensjonsløsninger for foretak, organisasjoner og privatpersoner i Sverige. SPP har en særlig sterk posisjon innen tradisjonelle produkter – forsikringer med garantert rente – i det svenske bedriftsmarkedet. Storebrand kjøpte SPP fra Handelsbanken desember 2007 og ble dermed den ledende aktøren innenfor livsforsikring og pensjon i Norden.

Nøkkeltall (mill. kr)	2008	2007
Resultat før skatt	-2 145	164
Premieinntekter	7 281	7 191
Midler til forvaltning	120 250	130 025
Villkorad Återbæring	7 499	13 699
Solvensmargin	135 %	178 %

Storebrand Kapitalforvaltning

229 mrd. kroner til forvaltning

Storebrands kapitalforvaltningsvirksomhet omfatter selskapene Storebrand Kapitalforvaltning, Storebrand Fondene og Storebrand Eiendom. All forvaltning har en garantert samfunnsansvarlig profil. Storebrand har et bredt utvalg verdipapirfond til personkunder og institusjoner under merkenavnene Delphi og Storebrand Fondene. Storebrand Eiendom er et av Norges største eiendomsselskaper og forvalter eiendomsporteføljer både i Norge og internasjonalt.

Nøkkeltall (mill. kr)	2008	2007
Totale inntekter	419	331
Totale kostnader	-280	-259
Netto finans/annet	79	66
Resultat før skatt	215 ¹	156
Kostnader/inntekter	57 %	65 %
Midler til forvaltning	229	227

¹ etter amortisering av immaterielle eiendeler på minus 3 mill. kroner.

Storebrand Bank

Vokser i privatmarkedet

Storebrand Bank tilbyr tradisjonelle banktjenester som konto og lån til privatmarkedet og prosjektfinansiering til utvalgte næringskunder. Banken er en forretningsbank med en forvaltningskapital på 46 milliarder kroner. Gjennom sin posisjon som gebyrfri dagligbank skal banken aktivt rekruttere nye kunder til Storebrand.

Nøkkeltall (mill. kr)	2008	2007
Resultat før skatt	33	235
Brutto utlån	39 035	37 096
Innskudd fra kunder	18 291	17 470

Storebrand Skadeforsikring

Over halvparten av kundene kjøper forsikring på nett

Storebrand Skadeforsikring tilbyr standard forsikringsprodukter til det norske privatmarkedet. Selskapet ble lansert høsten 2006. Med kostnadseffektiv distribusjon og en svært kundevennlig nettløsning, har selskapet etter kort tid markert seg som en konkurransedyktig tilbyder av trygghet til lave priser.

Nøkkeltall	2008	2007
Totalt antall kunder	27 700	16 000
Bestandpremie	225 mill. kr	121 mill. kr
Andel skadeforsikringer kjøpt på nett	52 %	59 %

Storebrand Helseforsikring

Kraftig økning i antall nye kunder

Storebrand Helseforsikring er 50 prosent eid av henholdsvis Storebrand ASA og Deutsche Krankenversicherung AG og tilbyr behandlingsforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet. Selskapet ble lansert høsten 1998 og har opplevd en kraftig vekst i nye kunder i de senere år (+31 prosent i 2008).

Nøkkeltall	2008	2007
Antall kunder	80 905	61 671
Årlig premie	243 mill. kr	198 mill. kr

Storebrand-konsernet

Storebrand-konsernet består av de fire forretningsområdene livsforsikring, skadeforsikring, kapitalforvaltning og bank. Konsernet har hovedkontor i Oslo og et landsdekkende kontornett i Norge. I tillegg er det etablert livsforsikrings-, kapitalforvaltnings- og helseforsikringsvirksomhet i Sverige. Etter oppkjøpet av det svenske tjenestepensjonsselskapet SPP i desember 2007, er Storebrand-konsernet Nordens ledende tilbyder av livsforsikring og pensjon. Storebrand tilbyr et helhetlig produktspekter til privatpersoner, bedrifter, kommuner og offentlig virksomhet.

Storebrands historie går tilbake til 1767. Selskapet har levert tjenestepensjon til norske arbeidstakere siden 1917, samme år som SPP ble etablert i Sverige. Storebrand Bank ble etablert i 1996, og i 2006 ble skadeforsikring relansert som et tilbud til personkundene og utvalgte deler av bedriftsmarkedet.

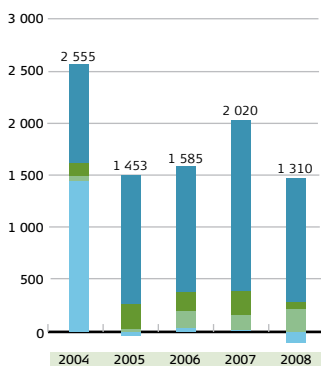
Ved utgangen av 2008 var det 2 516 ansatte i konsernet, mot 2 219 ved årets begynnelse. Av disse er 52 prosent kvinner. Gjennomsnittsalderen er 43 år og gjennomsnittlig ansiennitet er 10 år.

Storebrands ambisjon er å være ledende på samfunnsansvar og samfunnsansvarlige investeringer. For å synliggjøre hvordan samfunnsansvar er integrert i kjernevirksomheten, rapporterer konsernet i 2008 både finansielle og ikke-finansielle mål og resultater i konsernets årsrapport.

Storebrand mener mangfold skaper verdier. Alle medarbeidere i Storebrand er likeverdige, uavhengig av alder, kjønn, funksjonshemming, trosbekjennelse, kulturell bakgrunn eller seksuell orientering.

Konsernresultat før amortisering og nedskrivning¹

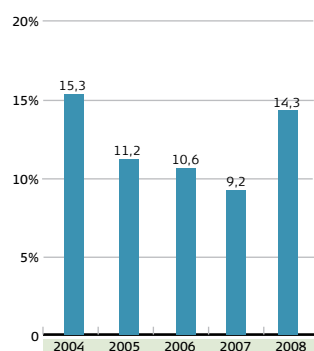
Mill. kroner

- Livsforsikring
- Bank
- Kapitalforvaltning
- Øvrig virksomhet

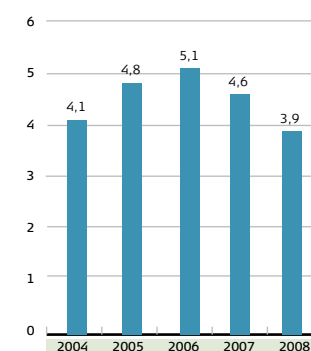
Kapitaldekning

%

Sykefravær²

%

Hovedtall konsern

Nøkkel tall	2008	2007	2006	2005	2004
Konsernresultat før skatt ¹ (mill. kroner)	-1 716	2 020	1 585	1 453	2 571
Forvaltningskapital (mill. kroner)	372 636	381 837	222 787	201 885	177 099
Egenkapital (mill. kroner)	16 158	19 241	8 900	9 108	10 178
Antall årsverk	2 434	2 151	1 429	1 295	1 224
Kvalifisert til FTSE4Good	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert
Kvalifisert til Dow Jones Sustainability Index	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert
Andel kvinner i ledende stillinger	39 % ³	37 %	38 %	37%	38 %
Investeringer i mikrofinans (mill. kroner)	127 ⁴	81	56		
Energiforbruk ⁵	216 kWh/m ² Redusert 19% ift 2006	221 kWh/m ² Redusert 16% ift 2006	257 kWh/m ²		

¹ Tall for 2004 - 2007 er ikke omarbeidet til oppstillingsplan som benyttes for 2008.

² Samlet for Storebrand Norge og SPP (sykefravær for Storebrand Norge i 2008 var 4 prosent).

³ Samlet for Storebrand Norge og SPP.

⁴ Storebrand har kommitert 191 millioner kroner til mikrofinansinvesteringer, hvorav 66 prosent av kapitalen, det vil si 127 millioner kroner, er investert.

⁵ Gjelder for hovedkontoret, Filipstad Brygge 1.

Nøkkel tall pr. aksje	2008	2007	2006	2005	2004
Gjennomsnittlig antall ordinære aksjer (i tusen) ⁶	445 091	251 517	247 965	258 576	272 933
Resultat pr. ordinær aksje	-4,97	7,95	6,03	5,41	8,53
Utbytte pr. ordinær aksje (i kroner)	0,00	1,20	1,80	4,00	7,00
Markedsverdi 31.12 (mill. kroner)	7 536	25 510	19 811	15 059	16 274
Sluttkurs pr. ordinær aksje (i kroner)	16,75	56,70	79,30	58,25	43,30

⁶ Beregnet for gjennomsnittlig antall utestående aksjer.

Verdiskapning i en krisetid

Finanskrisen har satt et sterkt preg på forretningsåret 2008. Krisen er bredere, dypere og har spredd seg raskere enn vi har opplevd i moderne tid. Som en konsekvens påvirkes resultater, balanse, markedsdynamikk og vekstforventninger negativt.

Samtidig er det store forskjeller mellom bransjer og mellom selskaper i den enkelte bransje. For livsforsikring er reduserte balanseverdier og svake resultater en tydelig konsekvens. Samtidig er pensjonsinnbetalinger fastsatt i avtaler mellom arbeidsgiver og arbeidstaker robuste mot kortsiktige svingninger. Storebrand har aktivt posisjonert sin virksomhet til de endrede rammer som følger av finanskrisen, og har gjennom året styrket sin relative konkurranseposisjon innenfor kjernevirksomhetene livsforsikring, pensjon og kapitalforvaltning.

Finansielle konsekvenser

Storebrands konsernresultat for 2008 er svakere enn normalt. Dette skyldes primært at faktisk avkastning, som en følge av negativ avkastning i aksjemarkedet og kraftig fall i obligasjonsverdiene, ble lavere enn kundenes rentegaranti. Risikoen på balansen er vesentlig lavere ved årets utgang enn ved årets begynnelse. Det skyldes aktiv risikostyring og en sterk reduksjon i andelen av balansen som er investert i aksjer. Solvensmarginen i livvirksomheten er som en følge av vellykket risikostyring samt kapitaltilskudd fra Storebrand ASA i 1. og 3. kvartal tilfredsstillende med 160 prosent.

Styrket markedsposisjon

Både i det svenske og norske markedet er vår posisjon som pensjonsleverandør styrket. Salget i SPP er i 2008 løftet med 42 prosent¹, mens netto tilflytting fra konkurrentene til Storebrand Livsforsikring i det norske tjenestepensjonsmarkedet de siste tre årene er på over 10 milliarder kroner. Vi har vokst til å bli den største private kapitalforvalteren i Norge, og Storebrand har lyktes med oppstart av skadeforsikring. Inneværende år – etter tre års drift – vil vi levere positive resultater for skadevirksomheten. Storebrand Helseforsikring har i 2008 hatt en premievkst på 18 prosent, mens Storebrand Banks markedsposisjon

innfor personmarkedet er styrket med en utlånsvekst på 8 prosent og en innskuddsvekst på 29 prosent i løpet av 2008.

Vellykket integrasjon av SPP

Integrasjonen av SPP gjennomføres som planlagt. I løpet av 2008 er investeringsstrategien lagt fundamentalt om, risikostyringen er styrket, ny logo er introdusert og markedsarbeidet intensivert. IT-integrasjonen følger fastlagte planer og flyttingen av SEK 135 milliarder kroner til Storebrand Kapitalforvaltning gjennomføres som forutsatt. Etter flere år med svak avkastning sammenliknet med sine konkurrenter, er SPP i 2008 blant Sveriges tre beste livselskaper målt etter avkastning på kundefond. Målet for samlede synergier fra integrasjonen ble i løpet av året oppjustert til 470 millioner kroner pr. år. Synergirealiseringen pr. årsskiftet ligger foran denne reviderte planen.

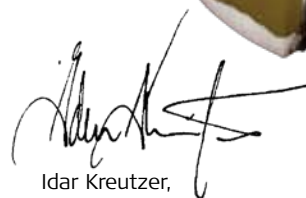
Kostnadsreduksjoner og strategisk reposisjonering

Ambisiøse mål for forholdet mellom kostnader og inntekter er fastsatt for virksomhetsområdene. Konkrete tiltak som medfører kostnadsreduksjoner er under implementering, og privatmarkedsstrategien spisses ytterligere. Salg får en tydeligere plass i konsernstrukturen gjennom samling av all fysisk distribusjonskapasitet i Storebrand Salg, samt en sammenslåing av regionnettene for privat og bedrift. Videre styrkes satsingen på direkte salg (internett og telefon) gjennom etableringen av det nye forretningsområdet Storebrand Direkte, hvor Storebrand Skade inngår.

En sterk og tilpasningsdyktig organisasjon

Året 2008 kommer til å gå inn i historien som et usedvanlig krevende år. Virkningene av finanskrisen vil også sette sitt preg på innneværende år. Håndteringen av finans-

krisens kortsiktige effekter har høy prioritet og ivaretas fortløpende. Like viktig er det å løfte blikket og sikre evnen til å utnytte de markedsmessige muligheter nordisk pensjon og forsikring byr på. Storebrand er posisjonert i den delen av det nordiske finansmarkedet som forventes å utvikle seg mest positivt i årene som kommer. Vår visjon og ambisjon er å være Nordens fremste og mest respekterte samarbeidspartner innenfor langsiktig sparing og forsikring. Vi er godt rustet til å delta i denne konkurransen og vet at det er i møtet mellom våre medarbeidere og kundene at Storebrands merkevare bygges. Motiverte ansatte som trives og har riktig kompetanse er kjernen i vår konkurransekraft. Høy kundetilfredshet er fundamentet for videre vekst og lønnsomhet.

Idar Kreutzer,
konsernsjef
Storebrand

¹ Nytegnat premie APE ekskludert Euroben

Visjon:

Storebrand skal være Nordens fremste og mest respekterte samarbeidspartner innenfor langsiktig sparing og forsikring

Kjerneverdiene:

Til å stole på
Muliggjørende
Enkel å forholde seg til
Fremtidsrettet

Risikohåndtering i et krevende marked

Ved inngangen til 2008 hadde Storebrand en aksjeandel på i underkant av 30 prosent. Det kraftige fallet i aksjemarkedet førte til en rask reduksjon av aksjeandelen, og allerede ved utgangen av første kvartal var aksjeandelen nede i rundt 15 prosent. Våren 2008 var finansmarkedene preget av usikkerhet. Imidlertid var aksjemarkedene, og særlig det norske, fortsatt preget av høye aksjekurser, samtidig som kredittkrisen forverret seg. Ved utgangen av året var aksjeandelen nede i 5 prosent.

Denne artikkelen beskriver hvorfor et livsforsikringselskap som Storebrand tar finansiell risiko og hvordan denne styres.

Viktigste oppgave

Storebrands viktigste oppgave er å forvalte finansielle verdier på vegne av våre kunder. Verdiene skal forvaltes slik at de gir en tilfredsstillende og konkurransedyktig avkastning for Storebrands kunder og eiere. Storebrands inntjening baseres på en effektiv og sikker utførelse av denne oppgaven, men selskapet påtar seg samtidig finansiell risiko. God kontroll og styring av risiko er en forutsetning for å nå Storebrands finansielle målsetninger og sikre finansiell styrke til å motstå og begrense tap.

Risiko

Risiko er et mål som kombinerer sannsynligheten og virkningen av en hendelse. Begrepet brukes mest om negative eller farlige hendelser. Innenfor finans er det vanlig å omtale risiko i sammenheng med en tilhørende avkastning. Normalt forventes høy avkastning fra en investering som har høy risiko. Muligheten for tap er imidlertid større for slike investeringer. Å utøve risikostyring har som målsetting å bevare økonomisk verdi gjennom bruk av finansielle instrumenter og på forhånd definerte handlingsmønstre.

En vellykket risikostyring forutsetter at kildene til risiko identifiseres, at risiko ved disse kan måles og man har en plan for hvordan man agerer på resultatene fra målingene. Finansierteori etablerer et omfattende rammeverk for risiko og sammenhengen mellom risiko, avkastning og kostnaden for å avdekke risiko.

Risiko og inntektskilde

Storebrands risiko og inntektskilde er de kontraktene man har inngått med kundene. Disse har iboende egenskaper som spesifiserer utbetalingen til kunden under ulike scenarier. Scenarioene omfatter utbetaling for ulike utfall i finansmarkedet, utbetalinger ved uførhet, utbetaling til etterlatte ved død og lignende. De innbetalingene kundene gjør for å motta slike ytelser, investeres på en tilpasset måte i kapitalmarkedet. Kundenes kapital gis en avkastning som følge av at den gjøres tilgjengelig i et kapitalmarked. Kapital er en knapphetsressurs og det betales for å benytte denne. Aksjer, kredittobligasjoner, eiendom, infrastruktur og andre investeringer har alle knyttet til seg en forventning om at den som stiller kapital tilgjengelig får noe tilbake i tillegg til den investerte kapitalen.

Pensjonssparing og annen sparing handler om akkurat dette. Individuer og bedrifter som har kapital til overs, eller skal bevare denne til senere bruk, kan velge å stille den til rådighet for andre i samfunnet. Som betaling for dette oppnås en avkastning. Jo mer usikker en slik investering fremstår, jo større avkastning skal den forvente å gi. Dette kan man kun oppnå dersom man tar risiko.

Storebrand risikoutsetter kapital som kunden setter inn til sparing på en veldefinert måte. Selskapet utarbeider tilpassede investeringsstrategier for dette. Gjennom den måten spare- og forsikringskontraktene er formulert, fordeles risiko mellom kundene og Storebrands aksjonærer. Kundenes risiko kan for eksempel være at deres kapital ikke oppnår like høy avkastning som den risikofrie renten for en gitt tidsperiode. Storebrand som selskap tar en risiko som Storebrand får betalt for gjennom marginer, over-skuddsdeling og pris for avkastningsgaranti. Det oppstår altså risiko for at utviklingen i kapitalmarkedet ikke fullt ut gir det resultatet i investeringene som er nødvendig for å oppfylle den kontrakten som er inngått.

Dette hensynet er håndtert gjennom ulike mekanismer for bufferkapital. Bufferkapital bygges både av kundene og av aksjeeierne i Storebrand. Inntektene i Storebrand er blant annet knyttet til størrelsen på risikoen egenkapitalen er eksponert for. Således er det viktig med et rammeverk for virksomheten som sikrer at risikoen som oppstår har en tilhørende avkastning. Risikotaking uten slik tilhørende avkastning er negativt for alle parter, kunder så vel som eiere.

Risikostyring

Risikostyringen i Storebrand er derved knyttet til valg av tilpasset aktivaportefølje og en løpende tilpasning av risiko til det buffernivået selskapet til en hver tid har. Det er bakgrunnen for at Storebrand Livsforsikring i løpet av 2008 reduserte andelen aksjer i porteføljen fra 26 prosent til 5 prosent. Ved inngangen til 2009 er risikoen i investeringsporteføljen lav og tilpasset kundenes og selskapets finansielle buffere. Etter hvert som markedene normaliseres og bufferne øker, vil aksjeandelen og risikoen igjen økes, slik at avkastningen kan bli best mulig for kunder og eiere.

Ansvarlige investeringer

– et viktig bidrag til bærekraftig utvikling

Sparing og forsikring handler om trygghet og tillit. Det handler om at vi ønsker oss økonomisk sikkerhet for pensjonsalderen eller til uforutsette hendelser. Storebrand arbeider kontinuerlig for å gjøre seg fortjent til kundenes tillit og gi dem trygghet. Gjennom ansvarlige investeringer sørger vi for at kundene får best mulig avkastning, men ikke for enhver pris.

Hvor blir det av pengene?

Vi benytter kundenes sparepenger til å kjøpe og selge verdipapirer. Det krever bare noen tastetrykk å flytte penger fra en konto i Norge eller Sverige, til en aksje eller obligasjon et annet sted i verden. Storebrand investerer over hele verden og i mange typer virksomheter. Ansvarlige investeringer handler om å ha et bevisst forhold til hvordan vi tjener penger og hva slags virksomhet vi eier verdipapirer i.

Næringslivets rolle

Dagens samfunnsutvikling er ikke bærekraftig. Å ta samfunnsansvar handler om å balansere sin virksomhet slik at den gir langsiktig gevinst, både økonomisk, miljømessig og samfunnmessig.

Nøkkelen til næringslivets bidrag er lønnsomhet og at tiltakene er knyttet til kjernevirksomheten. Som finansinstitusjon har Storebrand aller størst påvirkningskraft gjennom måten vi investerer kundenes sparepenger. Forvaltningen av 373 milliarder kroner gir oss en betydelig mulighet til å påvirke andre selskaper i en bærekraftig retning.

Ansvarlige investeringer

Storebrand har arbeidet med ansvarlige investeringer siden 1995, og vi har ambisjoner om å være ledende innenfor dette området. Vi er ett av få private selskaper i Europa med et eget analysemiljø. Vi har etablert en konsernstandard for samfunnsansvarlige investeringer som stiller strenge krav til hvilke verdipapirer Storebrand kan kjøpe. I 2008 startet arbeidet med å implementere denne standarden også i SPP, som ble en del av Storebrand i 2007.

Vi avstår fra investering i selskaper som medvirker til brudd på menneskerettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade, produksjon av landminer, klasevåpen, atomvåpen eller tobaksproduksjon. Vi unngår også selskaper som opererer innenfor høyrisikoindustrier¹ og har betydelige mangler i sin risikostyring. I 2008 utvidet Storebrand sine miljøanalyser ved å stille strengere krav til klimatiltak.

Pr. 31. desember 2008 var 80 selskaper utelukket fra investering i Storebrand. Kravene gjelder både aksjer og obligasjoner, i Norge og internasjonalt. Utelukkelse er imidlertid ikke et mål i seg selv. På lang sikt er målet at Storebrand – gjennom å oppmuntre eller ved

å legge press på de selskapene vi investerer i – skal bidra til en mer bærekraftig utvikling. Les mer på www.storebrand.no.

Dialog og aktivt eierskap

Storebrands tilnærming til aktivt eierskap har hovedvekt på dialog med børsnoterte selskaper. Vi har kontakt med selskapene via våre egne analytikere og porteføljeforvaltere, eller gjennom samarbeid med andre investorer og eksterne forvaltere.

Storebrands analyseavdeling for samfunnsansvarlige investeringer overvåker mer enn 3 000 børsnoterte selskaper over hele verden for å identifisere selskaper som bryter med konsernstandard. I overvåkingen kombineres alle selskapsnavnene med 40 søkeord. Søk på 88 000 nettsider ga treff i mer enn 15 000 nyhetsartikler i 2008.

I tillegg analyseres selskaper i høyrisikoindustrier for å identifisere de som arbeider mest systematisk med samfunnsansvar og som gjør seg fortjent til utmerkelsen Best in Class. Vi bruker overvåking og analyse som utgangspunkt for aktivt eierskap og er i kontakt med ca. 400 selskaper hvert år.

«...business
cannot succeed
in a society that
fails»

(Björn Stigson, WBCSD, 2008)

WBCSC – World Business Council for Sustainable Development

Merket 'Garantert samfunnsansvarlig' er utarbeidet for de fondene hvor Storebrand selv foretar investeringsbeslutningene. For disse fondene garanterer vi samsvar med Storebrands konsernstandard.

Merket 'Samfunnsansvar i fokus' er utarbeidet for fond som er helt eller delvis forvaltet av eksterne og illustrerer at vi arbeider systematisk med samfunnsansvar også overfor disse aktørene.

Bærekraftig utvikling

«Development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs».

(Brundtland Commission, 1987)

Storebrand stiller krav til Jinhui

Avdeling for samfunnsansvarlige investeringer oppdaget i november 2007 at Jinhui Shipping and Transportation fraktet fosfat fra Vest-Sahara. Utvinning av naturressurser i Vest-Sahara er i strid med folkeretten fordi Vest-Sahara er et 'ikke selvstyrt territorium'. Derfor er også transport av fosfat i dette området i konflikt med Storebrands konsernstandard. Storebrand kontaktet Jinhui for å påpeke problemet og få deres versjon av saken. Porteføljeforvalter tok også saken opp med selskapet i et telefonmøte i februar 2008.

«Etter at selskapets største norske aksjonær – Storebrand – tok opp handelen i en telefonkonferanse med selskapets ledelse, svarte samme vise-president Ching litt tvetydig at de 'respekterer norske myndigheters anbefaling om ikke å skipe fosfat fra Vest-Sahara', og lovet å sjekke opp saken nærmere» (Norwatch, 5. juni 2008).

Sammen med medier og frivillige organisasjoner la vi press på Jinhui og fikk i juni 2008 bekreftet at selskapet hadde avsluttet sin virksomhet i Vest-Sahara.

Ved årsskiftet hadde Storebrand 70 beskyldningssaker til behandling, fordelt på temaene korrupsjon, alvorlig miljøskade og menneskerettigheter. Det er ofte faglig krevende å sette seg inn i sakene som analyseres, og det legges stor vekt på dialog med selskapene som er i søkelyset før konklusjon om utelukkelse trekkes.

I det norske markedet er vi en stor eier og har dermed også en sterk posisjon overfor norsk næringsliv. Storebrands porteføljeforvaltere har utstrakt kontakt med selskapene de investerer i og benytter også denne muligheten til å påvirke innenfor eierstyring og selskapsledelse. Avdeling for norske aksjer har årlig ca. 150 møter, i tillegg til deltagelse på fellespresentasjoner og øvrig kontakt. Porteføljeforvalterne deltar også med innlegg og stemmegivning på en rekke generalforsamlinger.

Finansiell leverandørkjede

Noe av kundenes sparepenger investeres i fond som forvaltes av andre, såkalte eksterne forvaltere. Dette er Storebrands finansielle leverandørkjede.

I 2008 ble det besluttet at alle eksterne fond skal følges opp i forhold til Storebrands konsernstandard for samfunnsansvarlige investeringer. Vi foretar kvartalsvis kontroll av porteføljene og registrerer eventuelle brudd med vår konsernstandard. Alle forvaltere som er i brudd, blir kontaktet med anmodning om å følge konsernstandard. Dersom vi ikke når fram med våre krav, ber vi forvalterne selv drive aktivt eierskap ved å kontakte utelukkede selskaper. Vi vil også samarbeide med andre for å legge press på forvalterne, for eksempel gjennom FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (UNPRI) ².

Storebrand benytter 18 eksterne forvaltere. Ved gjennomgang av porteføljene etter tredje kvartal 2008 ble det registrert brudd hos 13 av disse, og alle har mottatt brev fra Storebrand. Det er så langt avholdt 12 møter, og ytterligere fire er planlagt. En forvalter har solgt seg ut av selskaper på Storebrands oppfordring, mens fem forvaltere selv har tatt kontakt med selskaper som er i brudd. Ytterligere seks forvaltere har vi dialog med, mens vi fortsatt avventer respons fra én forvalter angående bruddene.

Vi kan ikke garantere at eksterne fond til enhver tid er i samsvar med konsernstandard, men vi arbeider systematisk med overvåking og dialog for å oppnå dette ³.

Storebrands tilnærming til vår finansielle leverandørkjede er viktig fordi den bidrar til å sette bærekraftig utvikling på agendaen i vår egen bransje. Når våre eksterne forvaltere tar direkte kontakt med selskaper, oppnår vi at det legges ytterligere press på disse for å arbeide systematisk med å ta samfunnsansvar.

Norsk investorsamarbeid

I august 2008 lanserte en gruppe norske investorer et samarbeid for å fokusere på bærekraftig verdiskaping på Oslo Børs. Storebrand og de øvrige investorene representerer tilsammen en forvaltningskapital på 2 700 milliarder kroner, hvorav 1 000 milliarder i det norske markedet. Alle selskaper som er registrert på Oslo Børs hovedindeks mottok et spørreskjema om retningslinjer, kontrollsystemer og styrets rolle knyttet til en rekke temaer innenfor samfunnsansvar. Resultatene fra undersøkelsen ble publisert i november ⁴.

Mikrofinansiering

Mikrofinansiering handler om å gjøre kapital tilgjengelig for mennesker som ikke har tilgang på tradisjonelle finanstjenester som lån, sparing og forsikring. Storebrand var tidlig ute med sine investeringer i mikrofinans, og pr. 31. desember 2008 har vi forpliktet oss med 29 millioner dollar som lånes ut til

mikrofinansbanker over hele verden. Mikrofinansbankene tilbyr sine tjenester til personer som ønsker å etablere egen virksomhet, for eksempel ved å gi lån til å kjøpe husdyr, en symaskin eller verktøy.

Investeringene i mikrofinans er lønnsomme for Storebrand, samtidig som det er et viktig bidrag til økonomisk vekst i framvoksende økonomier. Når vi investerer, legger vi vekt på at mikrofinansiering skal tilbys på en forsvarlig måte, slik at det også gir verdighet og bedre livsvilkår for kundene.

I juni 2008 inngikk Storebrand en avtale om opprettelse av Det norske mikrofinansinitiativet (NMI) i samarbeid med andre private aktører og norske utviklingsmyndigheter. Fondet tar sikte på å bli ett av verdens største mikrokredittfond med total kapital på mer enn 600 millioner kroner.

nmi | NORWEGIAN
MICROFINANCE
INITIATIVE

Små bidrag – stor effekt

Mikrofinans og aktivt eierskap har det til felles at små bidrag kan gi store effekter. Et lite lån kan sikre livsgrunnet for en stor familie. Et spørsmål fra en investor kan sette i gang prosesser som får stor miljømessig eller samfunnsmessig betydning.

Det er ikke ett enkelt svar på hvordan vi skal oppnå bærekraftig utvikling. Utfordringer som klimaforandringer, fattigdom og korrupsjon krever at næringslivet bidrar. Det forutsetter også tett samarbeid mellom næringsliv, myndigheter og frivillige organisasjoner.

Det sies at en sommerfugls vingeslag kan utløse en storm på den andre siden av jorden. I Storebrand tror vi næringslivets vinnere er de som arbeider systematisk for å bli bedre, både økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig. Vi tror mange små bidrag får stor effekt.

Samarbeid med Handelsbanken

Handelsbanken er en av våre eksterne forvaltere som vi har et godt samarbeid med.

I oktober 2008 oppdaget Storebrand at noen av våre investeringer hos Handelsbanken var i konflikt med konsernstandard. Enkelte fond hadde investert i selskaper som var involvert i uetisk virksomhet. Storebrand tok kontakt og ba Handelsbanken trekke seg ut av disse selskapene. Allerede i november orienterte Handelsbanken om at de arbeider med omfattende retningslinjer for ansvarlige investeringer, og at de hadde trukket seg ut av fem av selskapene som var involvert i produksjon av klasevåpen, atomvåpen og landminer.

Handelsbanken viser at de tar både samarbeidspartnere og ansvarlige investeringer på alvor, og dette eksempelet viser at aktivt eierskap i leverandørkjeden har effekt.

Handelsbanken Fonder

1 Høyrisikoindustrier defineres som industrier som er eksponert for betydelig miljømessig eller samfunnsmessig risiko.

2 Storebrand signerte UN Principles for Responsible Investments som en av de første nordiske aktørene i 2006, www.unpri.org.

3 Flere eksterne forvaltere investerer utenfor den gruppen selskaper Storebrand overvåker med hensyn til samfunnsansvar. Vi arbeider imidlertid for å finne en løsning for kontroll av disse selskapene.

4 www.baerekraftigverdiskaping.no

Årsberetning

Hovedtrekk

Storebrand-konsernet består av de fire forretningsområdene livsforsikring, skadeforsikring, kapitalforvaltning og bank. Konsernets hovedkontor ligger i Oslo, og det er etablert et landsdekkende kontornett i Norge. I tillegg drives det livsforsikrings-, kapitalforvaltnings- og helseforsikringsvirksomhet i Sverige. Det utføres saksbehandlingstjenester gjennom datterselskapet Storebrand Baltic i Litauen og Storebrand eier 75 prosent av Nordben Life and Pension Insurance Company på Guernsey. Etter oppkjøpet av det svenske tjenestepensjonsselskapet SPP i desember 2007 er Storebrand-konsernet Nordens ledende tilbyder av livsforsikring og pensjon. Storebrand tilbyr et helhetlig produktspekter til privatpersoner, bedrifter, kommuner og offentlig virksomhet.

Styret har i 2008 lagt særlig vekt på å sikre at konsernet aktivt tilpasser seg de utfordringer og muligheter endringer i rammebetingelser og effekten av finanskrisen medfører, samt å følge opp integrasjonsprosessene med SPP.

Finanskrisen har gjort 2008 til et spesielt krevende år for finansbransjen. Utviklingen i finansmarkedene er av stor betydning for Storebrand, både i forhold til å sikre den garanterte avkastningen til kundene og avkastning på selskapets egne investeringer. Konsernresultatet er som en konsekvens av lav finansavkastning svakere enn normalt.

Fallende markedsrenter i siste halvdel av 2008 har i kombinasjon med fallende aksjemarkeder redusert den risikobærende evnen. Storebrand har gjennomført tiltak for å begrense konsekvensene av dette. I første omgang gjennom utøvelse av aktiv risikostyring som løpende reduserte aksjeandelen gjennom 2008 og videre gjennom tilpasning av investering i obligasjoner i kategorien lån og fordringer, som vil gi en jevn bokført avkastning fremover vesentlig over rentegarantien samt ved omklassifisering av kategorien hold-til-forfall.

Ny forsikringslov med forskrifter trådte i kraft i Norge 1. januar 2008. Den nye loven innebærer omfattende endringer for livsforsikringsselskapene. Målet med den nye forsikringsvirksomhetsloven er større forutsigbarhet og gjennomsiktighet i prisingen av forsikringsproduktene, samt å skape et tydeligere skille mellom kundenes midler og forsikringsselskapets egne midler. Hovedprinsippet etter det nye regelverket er at prisene fastsettes med endelig virkning og betales på forhånd.

Ved oppkjøpet av SPP i Sverige i 2007 var det styrets vurdering at oppkjøpet ville gi betydelige synergieffekter i tiden fremover, og det ble definert konkrete effekter på en rekke områder. Integrasjonen av SPP har gått etter planen i 2008. Samarbeidet mellom Storebrand og SPP preges av gjensidig tillit og vilje til å dele kunnskap. Selskapene vil sammen skape en robust nordisk organisasjon. Arbeidet med å realisere de målsatte synergiene har vist god fremdrift. Kostnads-synergiene har vist positiv utvikling og har så langt kommet tidligere enn forventet. Salgsinnsatsen har vært høy og de igangsatte aktivitetene har vist positive resultater. Innenfor innkjøpsområdet er avtaler refor-handlet og nordiske avtaler inngått.

Konsernets resultat

Storebrand-konsernets årsregnskap avlegges etter EU-godkjente regnskapsstandarder - International Financial Reporting Standards (IFRS). Regnskapet til morselskapet Storebrand ASA er avlagt etter norsk regnskapslovgivning, og det er valgt å ikke

Konsernresultat

Mill. kroner	2008	2007
Livsforsikring	1 182	1 635
Kapitalforvaltning	218	138
Storebrand Bank	68	235
Øvrig Virksomhet	-158	12
Konsernresultat før amortisering og nedskrivning	1 310	2 020
Nedskrivning av immaterielle eiendeler	-2 507	
Amortisering immaterielle eiendeler	-519	
Konsernresultat etter amortisering og nedskrivning	-1 716	2 020

Styret i Storebrand

LEIV L. NERGAARD (64), partner i Norscan Partners AS og Senior Adviser, Greenhill Int. LLP. Styremedlem, nestleder og styreleder (fra 2000) i Storebrand ASA siden 1997.

Siviløkonom, Norges Handelshøyskole.

Tidligere stillinger: 2002–2003: Adm. direktør i Norsk Hydro Deutschland GmbH • 1991–2002: Konserndirektør økonomi og finans (CFO), Norsk Hydro ASA • 1984–1991: Diverse direktørstillinger kontroll, økonomi og strategi i Norsk Hydro • 1980–1984: Adm. direktør, Notodden Fabrikker, Hydro • 1969–1980: Diverse stillinger i Norsk Hydro, aluminiumsdivisjonen.

Tillitsverv: 2008–: Styremedlem Endeavour International Corp. • 2008–: Styreleder Næringslivets Aksjemarkedsutvalg • 2004–: Styremedlem Yara International ASA, (leder av revisjonsutvalget) • 1997–2006: Styremedlem, Rieber & Søn ASA (leder fra 2000) • 1971–2006: Styremedlem og leder i diverse selskaper i Hydro-konsernet • 1996–2002: Styremedlem, Prosessindustriens Landsforening (PIL) • 1995–2002: Styremedlem, NHO • 1990–1996: Styremedlem i Den Norske Turistforening • 1973–2009: Styreleder, styremedlem og bedrifts-/rådsmedlem i en rekke private organisasjoner, private og børsnoterte selskaper.

benytte IFRS i selskapsregnskapet. Storebrand konsern oppnådde et konsernresultat før amortisering og nedskrivning på 1 310 millioner kroner i 2008, mot 2 020 millioner i 2007. Etter amortisering og nedskrivning ble konsernresultatet på minus 1 716 millioner kroner, mot 2 020 millioner i 2007. Nye beregninger av merverdiene knyttet til oppkjøpet av SPP, hvor finansmarkedets nåværende volatilitet er hensyntatt, har medført at immaterielle eiendeler knyttet til merverdien av forsikringskontraktene er nedskrevet med 2,5 milliarder kroner. Resultatet er påvirket positivt som følge av endret diskontering for forpliktelser i SPP, oppløsning av obligasjoner i kategorien «hold-til-forfall» i Storebrand Livsforsikring og god avkastning i porteføljene som følge av fallende renter. Resultat pr. aksje utgjorde minus 4,97 kroner i 2008 og var i 2007 på 7,95 kroner beregnet på gjennomsnittlig utestående aksjer.

Livsforsikring: Ny forsikringslov innebærer endret opptjening og anvendelse av overskudd. Etter gammelt regelverk tilfalt resultatet for bransjer uten overskuddsdeling i sin helhet selskapet og for bransjer med overskuddsdeling hadde selskapet anledning til å tilbakeholde inntil 35 prosent av overskuddet. Hovedprinsippet etter det nye regelverket er at prisene fastsettes med endelig virkning og betales på forhånd.

For kollektiv ytelsepensjon og for nyopprettede garanterte individualprodukter medfører ny forsikringslov at overskuddet skal gå til kunden. De ulike delene av pensjonsleveransen prises separat på forhånd og hvert prislelement kan inneholde et fortjenesteelement til forsikrings-selskapet. Som følge av dette er eiers resultat mindre påvirket av finansmarkedets utvikling enn tidligere.

For gamle og nye fripoliser innføres et modifisert overskuddsdelingsregime som innebærer at selskapet kan beholde 20 prosent av overskuddet som her utgjør summen av rente- og risikoresultatene fra fripolisene. Modifisert overskuddsdelingsmodell innebærer at et eventuelt negativt risikoresultat vil gå til fradrag mot kundenes renteoverskudd. Selskapet får i tillegg tilført all avkastning på kapital i balansen som ikke tilhører kundene.

Individuelle produkter som var i selskapet før lovens ikrafttredelse kan videreføres etter overskuddsregler som gjaldt før 2008, og Storebrand forvalter fortsatt disse midlene etter dette regimet. Det vil si at selskapet kan ta maksimalt 35 prosent av totalt overskudd og må dekke eventuelt underskudd for disse produktene.

Resultatet var i 2008 preget av svært urolige finansmarkeder. Det er realisert netto tap på

Livsforsikring – resultat til eier

Mill. kroner	Kollektiv ytelse fee basert	Kollektiv investerings valg og unit linked fee basert	Risiko- produkter	Individual og fripoliser over- skuddsdeling	Selskaps- portefølje/ øvrig	Sum
Administrasjonsresultat	32	-97	-118	29		-154
Avkastningsresultat			71		-59	12
Risikoresultat	179		254	42		475
Pris på rentegaranti og fortjeneste risiko	398					398
Overskuddsdeling				-320		-320
Resultat datterselskaper					11	11
Øvrig	-31				-43	-74
Resultat norsk livsforsikringsvirksomhet	578	-97	208	-249	-91	349

BIRGITTE NIELSEN (44), partner i JMI Invest II AS. Styremedlem i Storebrand ASA siden 2005.

General Management Programme, CEDEP/Insead. 1986, Bachelor of Commerce, internasjonale relasjoner. • 1993, Bachelor of Commerce, økonomi og finans.

Tidligere stillinger: 2003–2006: Rådgiver, Nielsen + Axelsson Asp. • 1992–2003: CP/CFO, FLS Industries AS • 1983–1992: Danske Bank (1990–1992 som Vice President).

Tillitsverv: 2008: Styremedlem i Finansiell Stabilitet AS • 2006–2008: Styremedlem i JMI Invest II AS, styremedlem i Netconcept AS • 2006–: Styremedlem i Novenco AS, styremedlem i Arkil AS • 2005–: Styremedlem i Buy-Aid, styremedlem i IDEAS A/S, styremedlem i Faber AS • Styremedlem i Energinet.dk • 2004–: Styremedlem i Team Danmark • 2004–2007: Styremedlem i Royal Greenland.

verdipapirer på 4 837 millioner kroner i løpet av året og kursreguleringsfondet som består av oververdier på verdipapirer som føres til virkelig verdi i kollektivporteføljen er i null ved utgangen av året. Dette har bidratt til et avkastningsresultat på minus 2 137 millioner kroner i 2008 mot 7 887 millioner kroner i 2007. Tilleggsavsetningene er totalt redusert med 2 386 millioner kroner i 2008, hvorav trekk for å dekke avkastning lavere enn rentegarantien i kundeporteføljene utgjør 2 241 millioner kroner. Både administrasjonsresultatet og risikoresultatet viser forbedringer sammenlignet med året før. Overgangen til ny forsikringslov har medført en inntekt i IFRS-regnskapet på om lag 200 millioner kroner, hovedsakelig gjennom en oppløsning av sikkerhetsfondet. Resultatet til kundene utover den garanterte renten ble på 655 millioner kroner og som oppsett på foregående side viser ble resultatet til eier i den norske livvirksomheten på 349 millioner kroner mot 1 622 millioner kroner i 2007. Omklassifisering av porteføljen som inngår i kategorien hold-til-forfall påvirket bokført avkastning positivt med om lag 1,8 milliarder kroner hvorav om lag 1,2 milliarder kroner er tildelt kunder og om lag 0,6 milliarder kroner har gitt en indirekte positiv effekt for eiers resultat.

SPP konsern oppnådde et resultat på 831 millioner kroner før amortisering av immaterielle eiendeler mot 194 millioner kroner i 2007. Risikoresultatet på 287 millioner kroner og administrasjonsresultatet på minus 103 millioner kroner tilfaller eier i sin helhet. Renteresultatet er forbedret fra minus 377 millioner

kroner i 2007 til 340 millioner kroner i 2008. SPP har gått over til ny og forbedret beregningsmodell for verdsettelse av forsikringsforpliktelsene. I den nye kontantstrømsbaserte modellen diskonteres forpliktelsene på en rentekurve fremfor et rentepunkt. Sammenlignet med tidligere modell medførte innføringen av ny modell en forbedring av resultatet med om lag 1,7 milliarder kroner. Dette gir bedre samsvar mellom eiendeler og forpliktelser samtidig som det reduserer sikringskostnader og finansresultatets volatilitet i forhold til svingninger i 10-årspunktet på rentekurven. SPP har en buffer (Villkorad Återbæring-VÅ) som absorberer effektene av negativ avkastning for de fleste forsikringskontraktene. Kontraktene som ikke har VÅ påvirker derimot det finansielle resultatet negativt, i form av oppreserveringer. For å begrense effekten av oppreserveringene på det finansielle resultatet, har SPP et eget sikringsprogram. I løpet av året har sikringsprogrammet gitt et positivt bidrag til resultatet på 1 786 millioner kroner.

Konsernets 50 prosent andel i Storebrand Helseforsikring ga et resultat på 3 millioner kroner, mot 13 millioner kroner i 2007. Selskapet har hatt en positiv premieutvikling med økning på 23 prosent sammenlignet med 2007. Selskapet tilbyr behandlingsforsikring i bedrifts- og privatmarkedet.

Storebrand Bank konsern oppnådde i 2008 et resultat før tap på 190 millioner kroner, mot 157 millioner kroner i 2007. Det har vært en netto tapsavsetning på utlån, garantier

med videre på 122 millioner kroner mot netto tilbakeføring på 78 millioner kroner i 2007. Resultat før amortisering for bankkonsernet ble på 68 millioner kroner mot 235 millioner kroner for 2007. Netto renteinntekter viser en økende trend i 2008 da banken har klart å øke utlånsmarginene på tross av finansuro og økte innlånskostnader. Netto renteinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde 1,17 prosent som er en økning på 0,1 prosentpoeng sammenlignet med 2007. Netto provisjonsinntekter og øvrige inntekter viser en økning. Driftskostnadene utgjorde 77 prosent av samlede driftsinntekter for året mot 70 prosent i 2007. Økningen skyldes oppkjøpte virksomheter i 2008. Bankens har i 2008 kjøpt 80 prosent av Hadrian Utvikling AS og økt sin eierandel i Ring Eiendoms-megling AS og eiendomskontorer.

Storebrand Kapitalforvaltning: Resultat før amortisering for Kapitalforvaltningsvirksomheten ble på 218 millioner kroner i 2008 mot 138 millioner kroner året før. Resultatet består av 21 millioner kroner fra Storebrand Fondene AS, 135 millioner kroner fra Storebrand Kapitalforvaltning AS og 63 millioner kroner fra forvaltningsselskapet Storebrand Eiendom AS. Resultatforbedringen er en kombinasjon av økte inntekter og lavere kostnader. I Storebrand Fondene AS er inntektene fra forvaltning av verdipapirfond betydelig redusert fra i fjor. Nedgangen skyldes reduksjon i forvaltet volum i verdipapirfondene som følge av finanskrisen og negative avkastningsbaserte honorarer fra verdipapirfondene som følge av svakere avkastningsresultater. I Storebrand

BARBARA ROSE MILIAN THORALFSSON (50), direktør i Fleming Invest AS. Styremedlem i Storebrand ASA siden 2006.

Master of Business Administration (MBA), Columbia University.

Tidligere stillinger: 2001–2005: Adm. dir., NetCom AS • 1995–2001: Adm. dir., Midelfart & Co AS • 1998–1995: Salg- og markedsdirektør, Midelfart & Co AS • 1987–1988: Produktsjef, AS Denofa og Lilleborg Fabrikker • 1984–1987: Produktsjef, General Foods Corp. • 1983: Markedsfører, PepsiCo • 1981–1983: Markedsassistent, General Foods Corp.

Tillitsverv: 2006–: Styremedlem i SCA AB, styremedlem i Norfolier AS • 2006–: Styremedlem og medlem av kompensasjonskomiteen i Tandberg ASA • 2005–: Styremedlem i Stokke AS, styremedlem i Fleming Invest AS • 2003–: Styremedlem i Electrolux AB.

Kapitalforvaltning AS preges resultatet av høye faste og volumbaserte inntekter. Samtidig har selskapet klart å opprettholde volumet i et vanskelig marked. Avkastningsbaserte inntekter er høyere enn i 2007 som følge av gode avkastningsresultater innenfor enkelte områder. Forvaltningsinntektene fra hedgefond og private equity investeringer har gått noe ned sammenlignet med 2007, grunnet utviklingen i markedet i 2008.

Øvrig virksomhet består i hovedsak av skadevirksomheten og morselskapet Storebrand ASA. Underskuddet i *skadevirksomheten* i 2008 på minus 13 millioner kroner er forventet og følger av at den nye virksomheten i Storebrand Skadeforsikring AS fremdeles er i en tidlig fase. Forfalt bruttopremie har økt med 91 prosent til 225 millioner kroner i løpet av året. Skadeprosenten har økt med 9 prosentpoeng i forhold til 2007 og endte på 79,5 prosent. Økningen skyldes i hovedsak et svakt resultat for brann/kombinert privat grunnet flere branner. Den underliggende skadeutviklingen eksklusive storskader er tilfredsstillende. Øvrige bransjer har et tilfredsstillende resultat. Forsikringsrelaterte kostnader i forhold til opptjent premie for egen regning utgjorde 53 prosent i 2008 mot 110 prosent i 2007. Den positive utviklingen i kostnadsprosenten er forventet å fortsette i 2009 etter hvert som opptjent premie øker.

Storebrand ASA har et resultat før skatt på minus 14 millioner kroner, mot 696 millioner kroner i 2007. Inntekter fra investeringer i datterselskaper ble på 147 millioner kroner,

som er en nedgang på 525 millioner i forhold til 2007 og netto inntekter fra finansielle eiendeler til virkelig verdi er økt med 22 millioner kroner og utgjorde 233 millioner kroner. Konsernprosjekter har bidratt til en økning i driftskostnadene med 45 millioner kroner. Storebrand ASA utarbeider ikke selskapsregnskapet etter IFRS. Underskuddet på 14 millioner kroner er ført mot annen egenkapital pr. 31. desember 2008.

Foruten resultatet fra Storebrand Skade og Storebrand ASA, fremkommer resultatet på minus 158 millioner kroner etter eliminerings og IFRS-effekter i Storebrand ASA.

I samsvar med norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede.

Virksomhetsområdene

Livsforsikring

Storebrand: Etter innføringen av obligatorisk tjenestepensjon er markedet for tjenestepensjon i stor grad et flyttemarked. Storebrand er svært konkurransedyktig i dette markedet med netto tilflyttede midler på 2,5 milliarder kroner fra kunder som har meldt flytting til Storebrand i 2008. De siste årene har det vært en økende overgang fra ytelsesbaserte til innskuddsbaserte pensjonsordninger. Hensynet til mer forutsigbare kostnader er det viktigste for bedrifter som gjennomfører slik omdanning. Personmarkedet har i 2008 vært preget av avgang på individuell livsparing, som følge av at økt rentenivå gjennom året har gjort banksparing mer attraktivt. Den nye

ordningen for individuell pensjonssparing med skattefradrag, IPS, ble lansert høsten 2008. Totalt ble det solgt i overkant av 10 000 avtaler i markedet, hvor Storebrand fikk en markedsandel på ca. 13 prosent.

SPP: 2008 har vært preget av systematisk forbedrings- og utviklingsarbeide på flere fronter. Målet har vært å øke selskapets konkurransekraft i det svenske markedet. Selskapet har i løpet av året innført Storebrands kapitalforvaltningsmodell med dynamisk risikostyring. SPP ble med sin totalavkastning på 2,9 prosent for tradisjonell forsikring en av de beste i det svenske pensjonsmarkedet. Selskapet økte sin nyttegning med SEK 0,3 milliarder til SEK 1,5 milliarder i 2008. Trenden gjennom året har vært en overgang fra salg av kontrakter med engangspremier til kontrakter med terminvise premier.

Det har i 2008 vært jobbet med fire delprosjekter i tilknytning til integrasjonen av SPP:

- *100-dagersprogrammet* har hatt fokus på å øke aktivitetsnivå og produktforbedring med sikte på å øke salget i SPP. Målet for mersalgssynergien er definert i økt verdi av ny forretning (Value of New Business).
- *Separasjons- og integrasjonsprosjektet* har jobbet med å fristille SPP fra Handelsbanken, effektivisering av rutiner og få på plass felles IT-infrastruktur i konsernet. Effektiviseringsprosjektene som er igangsatt i SPP er godt mottatt og viser positive resultater.
- *Kapitalforvaltningsprosjektet* har implementert Storebrands kapitalforvaltningsfilosofi

SIGURDUR EINARSSON (48), styremedlem i Storebrand ASA fra januar 2008 til mars 2009.

Mastergrad økonomi (Cand.polit.), Universitetet i København. 1994, Authorised Securities Dealer i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS).

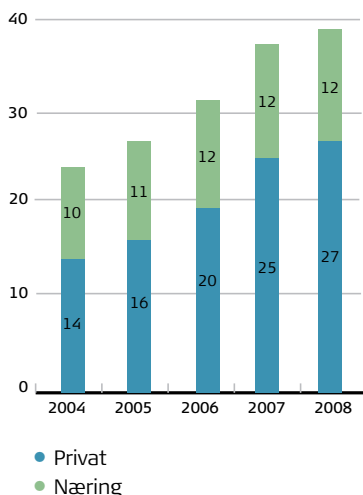
Tidligere stillinger: 1997–2003: Adm. dir., Kaupthing Bank • 1996–1997: Deputy Managing Director, Kaupthing Bank • 1994–1996: Adm.dir. Capital Markets, Kaupthing Bank • 1988: Ass.dir. internasjonal avdeling og avdeling for finans, Islandsbanki hf. (nå Glitnir banki hf.) • 1982–1988: Diverse stillinger, avdeling for finans og internasjonal avdeling, Den Danske Bank • 1993–1997: Universitetslektor, Universitetet på Island.

Tillitsverv: Styremedlem, diverse datterselskaper i Kaupthing Bank • Styremedlem i Norvestia • 1996–1997: Viseformann, Iceland Stock Exchange.

Brutto utlån

Mill. kroner

for SPPs midler og overført forvaltningen av midlene i SPP fra Handelsbanken til Storebrand Kapitalforvaltning fra 1. januar 2009.

- **Risikostyringsprosjektet** har jobbet med omlegging til Storebrands risikostyringsmodell med sikte på å øke avkastning og redusere hedgekostnadene i SPP

Bank: Finanskrisen har også påvirket Storebrand Banks resultater. De økonomiske resultatene har blitt svekket hovedsakelig grunnet økte utlånstap, svake resultater i Ring Eiendomsmegling, stans i salg av strukturerte spareprodukter og urealiserte tap i likviditetsporteføljen.

Bankens posisjon har på mange områder blitt styrket i 2008. Utlånsporteføljen har økt fra 37 milliarder kroner i 2007 til 39 milliarder kroner i 2008. Storebrand Bank har i 2008 etablert Storebrand Kredittforetak og gjennom dette datterselskapet fått tilgang til en ny langsiktig fundingkilde som i betydelig grad reduserer likviditetsrisikoen i banken. Det er ved utløpet av 2008 utstedt obligasjoner med fortrinnsrett med en bokført verdi på 11,3 milliarder kroner. I fjerde kvartal har banken benyttet obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av kredittforetaket til å delta i myndighetenes tiltakspakker overfor finansnæringen.

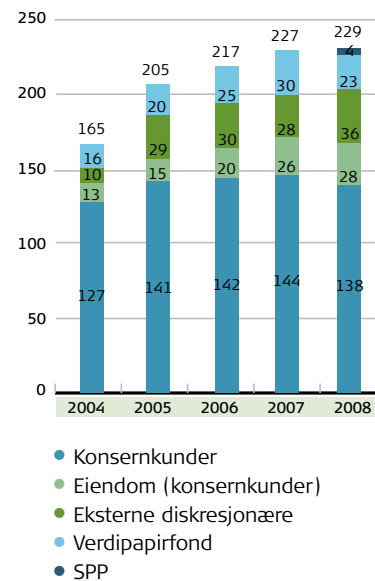
Den positive kundeutviklingen banken erfarte etter innføring av gebyrfri hverdagsbank i 2005 har fortsatt i 2008. Dette har gitt utslag i en betydelig vekst både i antall privatkunder og volum. I løpet av 2008 er det utarbeidet en ny privatmarkedsstrategi med hovedsatsning på kundevekst, kryssalg og økte innskudd. Innenfor bedriftskundesegmentet har banken en sterk posisjon mot det profesjonelle eiendomsmarkedet, herunder eiendomsutviklere og -besittere. Arbeidet med å utvide tjenestespekteret til bedriftskundene er videreført i 2008. Storebrand Bank har som mål å være en komplett tilbyder av finansielle tjenester til eiendomsaktører i sentrale strøk.

Kapitalforvaltningsvirksomheten: Ved utgangen av 2008 forvaltet Storebrand Kapitalforvaltning AS 229 milliarder kroner i verdipapirfond, fond i fond og individuelle porteføljer for fondsforvaltningsselskaper, forsikringsselskaper, pensjonskasser, kommuner, institusjonelle investorer og investeringsselskaper.

Storebrand Kapitalforvaltning AS forvalter en full bredde av spare- og investeringsprodukter for produktselskapene i konsernet. I tillegg tilbyr Storebrand Kapitalforvaltning AS aktiv forvaltning til et bredt utvalg av større investorer. En egen storkundeavdeling med høyt kvalifiserte investeringsrådgivere betjener institusjonelle kunder. I samarbeid med kundene utformes skreddersydde investeringsstrategier tilpasset kundens finansielle målsetting, investeringshorisont og risiko-profil. I løpet av 2008 har selskapet bygget opp ytterligere ressurser knyttet til vurdering av eksterne forvaltere og til direkte investeringer i kraft og alternativ energi.

Storebrand Kapitalforvaltning – midler til forvaltning

Mill. kroner

ERIK HAUG HANSEN (54), salgssjef Bedrift Storebrand Livsforsikring AS. Ansattevalgt styremedlem i Storebrand ASA siden 2004.

Høyere forsikringseksamen, Universitetet i Oslo.

Tidligere stillinger: 1979–1985: Konsulent i Ajungilak AS • 1977–1979: Konsulent i Fred. Olsen Spedisjon AS.

Tillitsverv: 1998–2002: Styremedlem i Storebrand Livsforsikring AS.

Absolutttavkastningen ble dårlig i 2008, men kjerneproduktene innenfor norsk aksje- forvaltning oppnådde likevel meravkastning i forhold til sine referanseindekser. Porteføljer og fond med innslag av kredittisiko utviklet seg svakt i 2008 som følge av uroen i kreditt-markedene.

Ved utgangen av 2008 forvaltet Storebrand Fondene AS 47 verdipapirfond i Norge med en samlet forvaltningskapital på 25 milliarder kroner. Personkundemarkedet har vært sterkt preget av det kraftige børsfallet og kreditt- krisen. Storebrand Fondenes posisjon innen- for institusjonsmarkedet har blitt noe svekket i løpet av 2008. Flere institusjonskunder har som følge av sine investeringsmandater blitt tvunget til å innløse aksjefond for å redu- sere risikoen. Selskapet har opprettholdt sin sterke posisjon hos kunder som kommuner, pensjonskasser og organisasjoner.

Storebrand stiller strenge samfunnsansvarlige krav til de selskapene det investeres i og er en av få kapitalforvaltere i Europa som har et eget fagmiljø på dette området. Selskaper som medvirker til brudd på menneskerettig- heter, korrupsjon, alvorlig miljøskade, produk- sjon av landminer, klasevåpen, atomvåpen eller tobakksproduksjon er utelukket fra vårt investeringsunivers. Storebrand unngår også selskaper som opererer innenfor høyrisiko industrier og har betydelige mangler i sin risikostyring, samt de selskapene som scorer dårligst på klimatiltak.

Pr. 31. desember 2008 var 80 selskaper ute- lukket fra investering i Storebrand. Kravene

gjelder både aksjer og obligasjoner, i Norge og internasjonalt. Utelukkelse er imidlertid ikke et mål i seg selv. Gjennom dialog med selskapene forsøker Storebrand å påvirke disse til en mer bærekraftig utvikling.

Skadeforsikring: Høsten 2006 ble skadefor- sikringsvirksomheten i Storebrand Skadefor- sikring AS reetablert. Den nye virksomheten leverer skadeforsikringsprodukter til privatmar- kedet i Norge, samt enkelte næringsforsikrin- ger til SMB-markedet. Ut over nyetableringen har Storebrand Skadeforsikring et frontingans- var for risikoen knyttet til forsikringer tegnet før overdragelsen av skadevirksomheten til If i 1999 og avvikling av egen reassuransefor- retning og administrasjon av andre selskapers avviklingsforretning gjennom datterselskapet Oslo Reinsurance Company.

Veksten til Storebrand Skadeforsikring fortsat- te gjennom 2008 med en økning i bestands- premie på 86 prosent. Antall kunder økte i samme periode fra 16 000 til i underkant av 28 000. Gjennom 2008 har nettsalg fortsatt å være selskapets viktigste salgskanal. 53 prosent av bestanden er tegnet gjennom nettsalgsløsningen. I tillegg til nettsalg er telefonbaserte salgs- og kundesentre den viktigste salgskanalen til Storebrand Skade- forsikring. Til sammen bidrar telefon og nett til mer enn 90 prosent av det totale salget. Gjennom effektive distribusjonskanaler kan selskapet opprettholde konkurransedyktige priser.

Det private skadeforsikringsmarkedet i Norge vurderes fremdeles som lønnsomt, men

det har vært en økning i antall skader og erstatningsvolum gjennom 2008. Etabler- ingen av flere nye aktører i løpet av 2008 har også bidratt til en ytterligere skjerping av konkurransen i det norske markedet. I tillegg til nyetableringene bidrar de store aktørene til marginpress ved aktiv bruk av rednings- rabatter for å beholde kundene.

Risikoforhold

Storebrand har gjennom de produkter og kontrakter som er inngått med kundene etablert en forpliktelse som gir opphav til risiko. Disse har ulik karakter avhengig av produktområde. Det er knyttet ulike typer forsikringsrisikoer til virksomheten i livsfor- sikring og skade. Storebrands finansielle eiendeler svinger i verdi som følge av den risiko som er i finansmarkedene – herunder aksje, eiendom, rente og kredittisiko. Videre er det kredittisiko knyttet til bankvirksom- heten og likviditets- og operasjonell risiko knyttet til driften av virksomhetene. Kontinu- erlig overvåking og aktiv styring av risiko er derfor et integrert kjerneområde i konsernets virksomhet og organisasjon.

Identifisering og styring av operasjonell risiko er en integrert del av ledelsesansvaret i organisasjonen. Årlig gjennomføres det i tillegg en risikovurdering i konsernleder- gruppen som resulterer i en risikooversikt med tilhørende forbedringstiltak. Denne oversikten presenteres for og behandles av styret.

Livsforsikringsvirksomheten: Det er knyt- tet avkastningsgaranti til en vesentlig del

CAMILLA M. GRIEG (45), administrerende direktør i Grieg Shipping Group AS. Styremedlem i Storebrand ASA siden 2007.

Autorisert finansanalytiker (AFA), NHHK/NFF. 1989, MBA, University of San Francisco. • 1986, cand. mag., Universitetet i Bergen.

Tidligere stillinger: 1998–2006: Adm. direktør i Grieg Shipping AS • 1995–1998: Direktør, Grieg Shipping AS • 1993–1995: Corporate market analytiker i Star Shipping • 1990–1993: Finansanalytiker i Bergen Fonds AS.

Tillitsverv: 2009–: Styremedlem i Grieg Star Shipping AS • 2007–: Styreleder i Bergen Rederiforening. Styremedlem i GCRIeber AS • 1995–: Styremedlem i Grieg Shipping Group A, Grieg Maturitas AS • 1995–2008: Styremedlem Star Shipping AS • 2005–2006: Styremedlem i Rieber Shipping AS.

av spareproduktene i livsforsikringsvirksomheten. I dag har disse spareproduktene en gjennomsnittlig årlig avkastningsgaranti på 3,5 prosent. Gjennomsnittlig garanti vil over tid reduseres ved at nye kontrakter maksimalt kan ha en årlig garanti på 2,75 prosent. Livselskapets finansielle risiko er i hovedtrekk knyttet til evnen til å innfri den årlige avkastningsgarantien. Dette stiller krav til hvordan kapitalen investeres i ulike verdipapirer og andre eiendeler, og til hvordan selskapet utøver sin risikostyring. Fallende renter gjennom andre halvdel av 2008 har isolert bidratt til gevinst på obligasjoner, men fører til at forventet avkastning og derved risikobærende evne reduseres noe fremover. For norske livselskap er et høyt rentenivå bedre enn et lavt siden avkastningsgarantien da lettere kan nås. Selskapet har plassert en andel av de finansielle eiendelene i obligasjoner i kategorien «lån og fordringer». Disse obligasjonene føres ikke til markedsverdi løpende, men vil

gi en jevn bokført avkastning vesentlig over rentegarantien. Dette bidrar til å redusere følsomheten for renteendringer.

Stortinget vedtok ved utgangen av 2004 en rekke vesentlige endringer i lov om forsikringsvirksomhet. De nye virksomhetsreglene i loven trådte i kraft 1. januar 2008. En viktig endring er at selskapene forhåndsfakturerer kundene den kostnaden som er forbundet med den utstedte rentegarantien for en stor del av produktene. Således er risikoen for inntektsbortfall på disse produktene redusert.

Sammensetningen av de finansielle eiendelene følger av selskapets investeringsstrategi. Investeringsstrategien etablerer retningslinjer og rammer for selskapets risikostyring, kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko, bruk av derivatinstrumenter og krav til likviditet i aktivaporteføljen. Målet med den dynamiske risikostyringen er å

oppretholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risiko til selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer selskapet å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid.

Samlet sett ble soliditetskapitalen i livkonsernet redusert med 12,2 milliarder kroner i 2008. Tilleggsavsetningene ble redusert med 2,3 milliarder kroner mens kursreguleringsfondet er i null pr. 31. desember 2008. Forsikringsavtaler er av lang varighet og det knytter seg usikkerhet til beregningen av levealder og uførhet frem i tid. Livvirksomheten følger tariffen som er meldt til myndighetene og som bygger på statistisk erfaringsmaterieil.

I forbindelse med de urolige finansmarkedene i 2008 har Storebrand Livsforsikring utøvet en solvensbasert risikostyring og således

Soliditetskapital i % av kundefond ekskl. tilleggsavsetninger og villkorad återbäring

Mill. kroner	2004	2005	2006	2007	2008
Egenkapital	4 604	5 012	5 361	14 304	17 116
Ansvarlig lånekapital	2 967	2 875	2 962	8 814	9 833
Risikoutjevningfond				197	153
Kursreguleringsfond	2 767	3 884	5 918	3 889	
Tilleggsavsetning	3 706	4 538	5 551	5 757	3 437
Villkorad återbäring				13 699	7 499
Oververdi obligasjoner til amortisert kost	4 213	3 573	1 097	40	-313
Opptjent resultat	2 458	3 422	4 175	1 340	-1 870
Sum	20 715	23 304	25 063	48 041	35 856
%	17,7	17,9	17,8	21,6	15,4

HALVOR STENSTADVOLD (64), selvstendig rådgiver. Styremedlem i Storebrand ASA siden 2000.

Statsviter, Universitetet i Oslo.

Tidligere stillinger: 2006–: Selvstendig rådgiver • 1997–2006: Medlem av Orklas hovedledelse • 1988–2006: Adm. dir. for Orklas konsernstaber.

Tillitsverv: 2008 - Styreleder for Det Norske Mikrofinansinitiativet, NMI • 2008–: Styremedlem i Navamedic ASA • 2006–2007: Styreleder i Oslo Børs ASA • 2002–: Styremedlem i Statkraft SF og Statkraft AS • 2000–: Styremedlem i Storebrand ASA • 1994–2000: Formann i Norges Forskningsråds hovedstyre, medlem av representantskapet i Storebrand ASA • 1986–1990: Styreformann i NRK.

redusert aksjeandelen i kundenes investeringsporteføljer betydelig. Det er foretatt tilpasninger i obligasjonsporteføljene ved at papirer som var klassifisert i kategorien «Hold til forfall» er omklassifisert til å være omfattet av markedsverdiprinsippet. Endringen bedrer avkastningen for 2008.

SPP er eksponert for de samme typer risikoer som Storebrand Livsforsikring, men vilkårene i forsikringsproduktene er noe forskjellige. SPP har forsikringsprodukter med rentegaranti på innbetalte premier samt fondsforsikring der kunden bærer den finansielle risikoen. SPPs ytelsesbaserte produkter har også inflasjonjustering og således er det inflasjonsrisiko på deler av bestanden. Ved at det svenske rammeverket for livsforsikring i større grad er tilpasset det europeiske Solvency II regelverket, der rentenivået påvirker størrelsen på forsikringsforpliktelsen, har SPP en annen finansiell risiko knyttet til rentebevegelsene. Dette påvirker aktivassiden og risikostyringen.

1. januar 2006 ble SPP omdannet slik at selskapet påtok seg en del av den finansielle risikoen som kundene tidligere sto for. Det innebærer at det kan oppstå latente underskudd for visse kunder. Selskapet gjør avsetninger i regnskapet for å møte dette og følger løpende opp risikoen gjennom blant annet Value at Risk-målinger.

For å styre eksponeringen mot ulike markedsrisiki fastsetter selskapet gjennom investeringsstrategien en ramme for allokering til risikable aktiva, med tilhørende risikostyring som

utøves løpende. Risikostyringen gjennomføres med tilpasninger både i kundeporteføljen og i selskapets egne midler. Dette kan være ved endring av allokering til risikable aktiva eller gjennom bruk av derivater. Videre omfatter selskapets investeringsstrategi rammer og retningslinjer for kreditt- og motpartsrisiko. Likviditetsrisikoen håndteres ved at deler av finansinvesteringene plasseres i markedsnoterte verdipapirer med god likviditet.

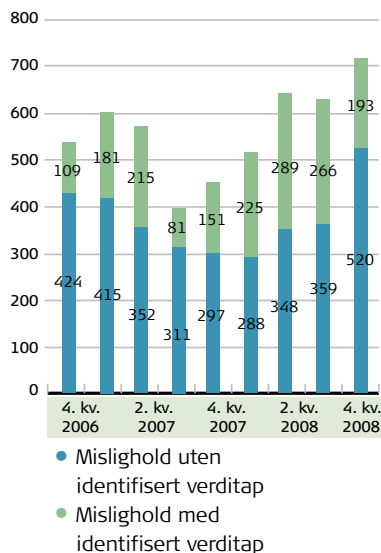
For å sikre at forsikrings-selskapet har tilstrekkelig kapital til å betjene sine forpliktelser, krever Finansinspeksjonen at forsikrings-selskapet stresstester hele sin forsikringsvirksomhet etter en forhåndsdefinert mal. Stresstesten omfatter både aktiva og passiva-siden i balansen. I Sverige omtales dette som trafikklyssrapportering. Kapitalkravet under stresstestene kan reduseres med tilgjengelig bufferkapital, villkorad återbäring, som således gir et netto krav til selskapskapitalen.

Storebrand Bank ASAs finansielle risikoer består hovedsakelig av kreditt-, likviditets-, rente- og valutarisiko, hvorav kreditt- og valutarisiko ansees som den vesentligste. Storebrand Banks ønskede risikoprofil er moderat.

Banken har faste regler for engasjementsgjennomgang og alle kreditter besluttet i henhold til bankens bevilgningsreglement. Overvåkingen av kreditt- og valutarisiko skjer gjennom et eget risikoklassifiseringssystem. Kreditter over en viss størrelse innenfor bedriftssegmentet besluttet av en kredittkomité ledet av administrerende direktør, eller av bankens

Utvikling i misligholdsvolum

Mill. kroner

styre. Overvåkingen av kreditt- og valutarisiko skjer gjennom bankens risikoklassifiseringssystem hvor hver enkelt kunde klassifiseres etter betalingsevne, soliditet og sikkerhet.

Misligholdsrapporter produseres månedlig. For Næringsområdet produseres misligholdsrapporter to ganger i måneden, og ukentlig produseres restanselister som gjennomgås i kredittkomitémøter. Risikorapporter produseres månedlig, med utvidede versjoner kvartalsvis.

Volumet av misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjorde 710 millioner kroner, 1,8 %

ANN-MARI GJØSTEIN (46), hovedtillitsvalgt Storebrand. Ansattevalgt styremedlem i Storebrand ASA siden 2007.

Markedsøkonom, Bedriftsøkonomisk Institutt.

Tidligere stillinger: 2001–2007: Opplæringsansvarlig og fagkonsulent, Storebrand Bank ASA • 1982–2001: DnB og DnB Investor.

Tillitsverv: 2003–2007: Tillitsvalgt i Storebrand Bank ASA • 2003–2007: Ansattrepresentant i representantskapet i Storebrand ASA.

av brutto utlån. I 2007 var volumet 448 millioner kroner, 1,2 % av brutto utlån. Det har vært en økning på 262 millioner kroner i løpet av 2008, eller 0,6 prosentpoeng i forhold til brutto utlån. Se for øvrig figuren utvikling i misligholdsvolum.

Individuelle nedskrivninger på bankens utlån utgjorde 262 millioner kroner og gruppenedskrivninger utgjorde 88 millioner kroner, det vil si totalt 350 millioner kroner. I løpet av 2008 er individuelle nedskrivninger økt med netto 15 millioner kroner, hensyntatt konstateringer i perioden. Gruppenedskrivningene er økt med netto 30 millioner kroner. Netto kostnadsføring av tap på utlån og garantier utgjorde 122 millioner kroner i 2008.

Likviditetsmålene i Storebrand Bank er innenfor de internt fastsatte grensene. Det er utfordrende å hente inn langsiktig funding i markedet, og det forventes at det fortsatt kommer til å være utfordrende gjennom hele 2009. Gjennom opprettelsen av Storebrand Kredittforetak er det utstedt obligasjoner med lang løpetid i 2008. Storebrand Bank jobber med å redusere likviditetsrisikoen ved å øke gjennomsnittlig løpetid.

Storebrand Bank styrer eksponeringen i rentemarkedet slik at rentefølsomhet er minst mulig. Videre har banken en policy om full valutasikring og alle instrumenter som har en renteløpetid over 6 måneder omfattes av en egen hedgepolicy.

Storebrand Skade

For den nye skadevirksomheten vil risikoen for det meste bestå i at det er en liten bestand til å utligne skadene på. Dette betyr at enkelte storskader kan slå uforholdsmessig ut på resultatet. De største skadene vil typisk være innenfor ansvarsforsikring på motorvogn. For å redusere denne risikoen er det inngått særskilte reassuranseavtaler.

Oslo Reinsurance Company ASA har vært i run-off siden 1994. Risikoen er vesentlig redusert i løpet av perioden. Avsetningene er foretatt basert på aktuarmessige prinsipper.

I 2000 ble all landbasert norsk skadeforsikring og all marin direkteforsikring som lå i Storebrand Skadeforsikring AS overført til If ved en 100 prosent reassuranseordning.

Storebrand Skadeforsikring konsern har en verdipapirportefølje bestående i all hovedsak av rentebærende papirer med lav risiko. Vurdering av kursrisiko, renterisiko, kredittisiko og valutarisiko står sentralt i risikostyringen av verdipapirporteføljen i Storebrand Skadeforsikring og oppfølging av eksponeringen skjer mot fastsatte grenser.

Kapitalforhold

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten, hvor vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en

effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål i forhold til regulatoriske og ratingselskapenes krav. Konsernet har en målsetting om over tid å ha en solvensmargindekning i livvirksomheten på over 150 prosent og kapitaldekning i banken på over 10 prosent. Storebrand Livsforsikring AS har videre en målsetting om en rating på A-nivå. Morselskapet i konsernet har en målsetting om en netto gjeldsgrad på null over tid.

Pr. 31. desember 2008 var solvensmarginen i Storebrand Livsforsikring Konsern på 160 prosent. Det har vært en økning i solvensmarginen i 2008 som følge av at langsiktig finansiering tilknyttet oppkjøpet av SPP er gjennomført. Solvensmarginen i SPP var 135 prosent ved utgangen av 2008. Storebrand Bank hadde en kapitaldekning på 10,8 prosent og kjernekapitaldekning på 8,1 prosent. Storebrand Konsernets kapitaldekning var på 14,3 prosent og kjernekapitaldekning var på 9,5 prosent pr. 31. desember 2008. Myndighetenes krav til kapitaldekning er på 8 prosent.

Konsernets kapitalbase, som består av egenkapital, ansvarlig lånekapital samt kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, villkorad återbäring og annen soliditetskapital i livvirksomheten, utgjorde 38 milliarder kroner pr. 31. desember 2008, mot 48 milliarder kroner ved forrige årsskifte.

Storebrand ASA hadde totale likvide eierdeler på 1,4 milliarder kroner ved utgangen av 2008 og har i tillegg en uttrukket kredittfasilitet på 75 millioner euro. I forbindelse

KNUT DYRE HAUG (53), spesialrådgiver Storebrand Livsforsikring AS. Ansattevalgt styremedlem i Storebrand ASA siden 2006.

Befalsskole. Aut. forsikringsrådgiver.

Tidligere stillinger: 1998–1999: Markedsdirektør, Sparebank1 Livsforsikring • 1978–1998: Diverse stillinger, Storebrand Livsforsikring • 1990–2006: Foreleser og forfatter, BI Senter for Finansutdanning og Forsikringsakademiet • 2002–: Leder prosjektstyret for autorisasjon, FNH.

Tillitsverv: 2007–: Styreleder, Boligstiftelsen Ungdomsboliger i Asker • 2007–: Styremedlem, Asker og Bærum Boligbyggelag • 2007–: Medlem, Rådet for bank-, forsikrings- og finansstudier.

med kjøp av SPP opptok Storebrand ASA et lån på EUR 580 millioner i 2007. Lånet ble innfridd i 2008 etter at Storebrand Livsforsikring gjennomførte opptak av nye ansvarlige lån. Total rentebærende gjeld i Storebrand ASA var ved årskiftet på 3,7 milliarder kroner. Storebrand ASA har forfall på obligasjonsgjeld tilsvarende 830 millioner kroner i september 2009 og banklån for EUR 70 millioner i desember 2009. Gjelden i Storebrand ASA refinansieres normalt i god tid før forfall. Dersom obligasjonsmarkedet ikke fungerer vil forfallene i 2009 kunne dekkes av likviditetsbeholdningen i Storebrand ASA og gjennom utvidelse av etablerte lånerammer. Storebrand ASA har forfall på en trekkfasilitet på EUR 225 millioner i desember 2010 som ved årsskiftet var belånt med EUR 150 millioner.

Storebrand Livsforsikring AS hadde ved årsskiftet en rating på A2 og A- fra henholdsvis Moody's og Standard & Poor's. Storebrand ASA hadde ratingen Baa2 og BBB. Storebrand Banks rating var A2 fra Moody's og BBB+ fra Standard & Poor's.

	Storebrand		
Rating	Livsfor- sikring AS	Storebrand ASA	Storebrand Bank ASA
Moody's	A2 (N)	Baa2 (N)	A2 (N)
Standard & Poor's	A- (S)	BBB (S)	BBB+ (S)

P = positive outlook, S = stable outlook, N = negative outlook

Samfunnsansvar

Storebrands ambisjon er å være ledende på samfunnsansvar og samfunnsansvarlige investeringer. Konsernet har gjennom nærmere 15 år lagt stein på stein i samfunnsansvarsarbeidet, som i dag er integrert i strategier og planer og forankret direkte i konsernledelsen. Fremtidens vinnere i næringslivet er de som klarer å forene bærekraftighet med egen lønnsom vekst.

I arbeidet med samfunnsansvar har selskapet over lang tid engasjert seg i ulike internasjonale sammenslutninger for en mer bærekraftig utvikling i næringslivet. Storebrand er aktive i og støtter arbeidet til organisasjonene World Business Council for Sustainable Development (www.wbcsd.org), UNEP Finance Initiative (www.unep.org) og FNs Global Compact (www.globalcompact.org). I tillegg har vi bidratt i utviklingen til og signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (PRI), og deltar i Carbon Disclosure Project (CDP).

Integrert årsrapport

For å synliggjøre bedre hvordan samfunnsansvar er integrert i kjernevirksomheten rapporterer konsernet for første gang både finansielle og ikke-finansielle mål og resultater i årsrapporten. Samtlige mål for konsernets arbeid med samfunnsansvar er beskrevet i målmatrisen på side 142, og resultatene er for første gang gjennomgått av eksterne revisor.

Viktige resultater i 2008 er lanseringen av et eget klimakriterium for investeringer, økt sat-

sing på aktivt eierskap og mikrofinansiering, utviklingen av retningslinjer for innkjøp med klare krav til miljø og samfunnsansvar, lansering av konsernprinsipper (Code of conduct) som også knyttes til prestasjonsevalueringen, redusert sykefravær, samt lansering av økokjøringskurs på nett. For 10. år på rad kvalifiserer Storebrand til bærekraftsindeksen Dow Jones Sustainability Index.

I 2008 ble det også igangsatt en rekke tiltak innenfor samfunnsansvar i SPP. Dette har vært et viktig bidrag til arbeidet med reposisjoneringen av selskapet i det svenske markedet. Under følger beskrivelse av resultatene innenfor miljøområdet, mens mer omfattende informasjon finnes på www.storebrand.no/samfunnsansvar og i deler av årsrapporten (se spesielt side 39 og 40).

Miljø

Storebrand arbeider målrettet for å redusere forretningsdriftens belastning på miljøet, både i forhold til egen drift, investeringer, innkjøp og eiendomsforvaltning (se artikkel om ansvarlige investeringer på side 10). Dette har gitt resultater. Konsernet har blant annet redusert energiforbruket på hovedkontoret med 16 prosent i 2008, betydelig bedre enn fastsatt mål. Utsorteringsgraden for avfall er økt fra 55 til 59 prosent.

Sammen med Autoriserte Trafikkskolers Landsforbund har Storebrand utviklet og lansert et økokjøringskurs på nett. Mer enn 10 000 personer har til nå gjennomført kurset.

ANNIKA LUNDIUS (58), viseadministrerende direktør i Svenskt Näringsliv. Styremedlem i Storebrand ASA siden 2008.

Universitetet i Lund, LLB Law School, 1975: Jur. cand. Lunds Universitet • 1979: Hovrättsfiskal Svea Hovrätt, 1987: Hovrättsassessor Svea Hovrätt • 1976–1978: Tingsmetering, Göteborgs Tingsrett.

Tidligere stillinger: 2002–2007: Adm. direktør for Sveriges Försäkringsförbund og Försäkringsbranschens • Arbetsgivarorganisation • 1996–2002: Rättschef Finansråd og leder for Finansmarkedsavdelingen, Finansdepartementet • 1994: Rättschef, det svenske Finansdepartementet • 1993: Departementsråd, det svenske Finansdepartementet • 1988: Rättssakkunnig, det svenske Justisdepartementet • 1987: Utredningssekretær, det svenskeArbeidsmarkedsdepartementet.

Tillitsverv: 2007– juli 2007: Invik AB • 2002–2007: Larmtjänst AB, styreleder • 2002–2007: Trafikförsäkringsföreningen, styrelleder 2003 • 2002–2007: Lernia AB • 1999–2002: Akademiska Hus AB • 1996–1999: Posten Sverige AB • 1994–1998: SAQ AB • 1993–1999: Värdepapperscentralen, VPC AB, ordförande 1998.

Flere tiltak er iverksatt for å redusere konsernets utslipp av karbondioksyd (CO₂). Det er innstallert energioppfølgingssystemer for de fleste egenforvaltede bygg, og økonomiske miljøinsentiver er inkludert i firmabilordningen. Selv om vi arbeider aktivt for å redusere utslipp, er det pr. i dag ikke mulig å redusere CO₂-utslipp til et nullnivå. For å kompensere for dette kjøper Storebrand FN-sertifiserte klimavoter (CER, certified emissions reductions). Som nordens første klimanøytrale finansaktør kjøper Storebrand klimavoter for totale CO₂-utslipp fra flyreiser, energiforbruk og firmabiler.

Innkjøp

Bare i Norge handler Storebrand for over 1 milliard kroner i året. Det gir oss en reell mulighet til å påvirke til forbedring innenfor samfunnsansvar. Nye retningslinjer for innkjøp ble vedtatt høsten 2008, og implementeringen av disse vil fortsette i 2009. I retningslinjene vektet miljø og samfunnsansvar minimum 20 prosent i alle typer innkjøp. Leverandører som er utelukket fra investeringer i henhold til Storebrands konsernstandard for samfunnsansvarlige investeringer får ikke gi tilbud.

Personal og organisasjon

Ved utgangen av året var det 2 516 ansatte i konsernet, mot 2 219 ved årets begynnelse. Av disse er 52 prosent kvinner. Gjennomsnittsalderen er 43 år og gjennomsnittlig ansiennitet er 10 år. Storebrand benytter i Norge følgende tekst i stillingsannonser: «Vi er opptatt av mangfold og oppfordrer

kvalifiserte kandidater til å søke uansett alder, kjønn, funksjonshemming, kulturell bakgrunn eller seksuell orientering.»

Kompetanse

Storebrand legger stor vekt på medarbeiderutvikling på alle nivåer. Kompetanseheving er grunnleggende for god medarbeiderutvikling. Storebrand har i 2008 foretatt en samling av miljøene som arbeider med kompetanseutvikling. Samarbeidet med kompetanseutviklingsmiljøene i SPP er også styrket, spesielt innenfor området for salgstrening. Lederutvikling har også i 2008 hatt stort fokus. Selskapets ledere gjennomgår obligatoriske ledertreningsmoduler. Konsernets lederutviklingsprogram har blitt utvidet med ytterligere en modul knyttet til bevissthet omkring selve lederrollen. Det er gjennomført et program rettet mot yngre medarbeidere Young Professionals Program (YPP). Kompetansetilbudet for spesialist- og fagkompetanse har blitt utvidet og styrket i nært samarbeid med forretningsområdene. Samarbeidet med miljøene som arbeider med kontinuerlig forbedring har også blitt tettere. Dette bidrar til å forsterke effektene av forbedringsprosjekter ved å justere innholdet i opplæringen basert på kunnskapen som kommer frem i forbedringsprosjektene. Det arbeides også med å tilpasse kompetansetilbudet til spesifikke utviklingsveier for våre medarbeidere

Likestilling/mangfold

Storebrand arbeider for å få flere kvinner inn i ledende posisjoner i selskapet. I 2008 var 50 prosent av styremedlemmene i Storebrand ASA

kvinner, mot 44 prosent i 2007. Kvinneandelen i konsernledelsen er på 20 prosent. For neste planperiode vil det settes mål for kvinnelige ledere på nivå rapporterende til konsernledelsen. Ved utgangen av året var det 39 prosent kvinner med lederansvar i konsernet. Storebrand deltar aktivt i eksternt mentorprogram der hovedvekten av deltakerne er kvinner. Blant de 1 616 ansatte i Norge har 628 deltatt på interne opplæringsprogrammer i 2008 og av disse var 54 % kvinner.

Storebrand deltok i FNHs lederutviklingsprogram for kvinner, Futura, med to kandidater. Selskapet setter krav til samarbeidende rekrutteringsbyråer om at begge kjønn skal være representert som finalekandidater til lederstillinger. Ansattegoder, som fleksibel arbeidstid og full lønn ved egen, barns og foreldres sykdom og under svangerskap, anses også som et viktig tiltak i likestillingsarbeidet. For bedre å kunne sammenligne lønn mellom kvinner og menn utarbeides det lønnsstatistikker for definerte nivåer.

Storebrand har eget mangfoldsutvalg som i tillegg til arbeid med likestilling arbeider systematisk for å inkludere personer fra grupper som er underrepresentert på arbeidsmarkedet, herunder funksjonshemmede og grupper med ulik etnisk bakgrunn.

Den sistnevnte gruppen representerte åtte prosent av de nyansatte i 2008. For å tiltrekke kvalifiserte medarbeidere i den andre gruppen har Storebrand eksplisitt i stillingsannonser oppfordret funksjonshemmede og

personer som har uføretrygd eller attføringsytelser til å søke stillinger. Barne- og likestillingsdepartementet med statsråd, samt Arbeids- og inkluderingsdepartementet har foretatt bedriftsbesøk for å lære av Storebrands arbeid på området.

Seniorpolitikk

Storebrand arbeider aktivt for å ha en god seniorpolitikk. I 2008 var det 43 medarbeidere over pensjonistalderen på 65 år, mot 34 medarbeidere i 2007 og 21 i 2006. Det er ingen ansatte over 65 år i SPP. I Norge var det 35 nyansettelser over 45 år, mot 30 i 2007. Interne undersøkelser viser at det er et økende antall (mer enn 50 prosent) seniormedarbeidere som ønsker å jobbe etter fylte 65 år.

Etisk regelverk

Det er utarbeidet egne etiske regler for konsernet og dets ansatte. Etikk er et fast tema på seminar for alle nyansatte og er integrert i opplæringsmoduler for alle ledere. Ansatte kan stille spørsmål om etiske problemstillinger direkte til leder av revisjonsutvalget i Storebrand ASA (såkalt whistle blowing), og vi vil i 2009 revidere og relansere en egen spørsmål og svar-tjeneste på intranettet der ansatte anonymt kan stille spørsmål om etikk.

I 2008 ble det gjennomført opplæring i etikk for konsernets salgssapparat i Norge. Det ble også gjennomført arbeidsmøter om etikk og kundepleie for sentrale staber og forretningsenheter. De nye retningslinjene for

kundepleie vil bli implementert og integrert i de etiske retningslinjene i forbindelse med revisjon og relansering av disse i 2009. Fra 2009 er det samfunnsansvarsheten som har det overordnede ansvaret for retningslinjene innenfor etikk, varsling, anti-korrupsjon og mislighold.

I 2008 ble det ratifisert kompetansekrav til finansielle rådgivere, der etikk er en integrert del, og hvor det også for næringen beskrives konkrete organisatoriske forutsetninger for å kunne etterleve etiske retningslinjer i konsernet.

Sykefravær

Storebrand har jobbet systematisk med å forebygge sykefravær over flere år, og konsernet har vært inkluderende arbeidslivsbedrift (IA) siden 2002. Sykefraværet i konsernet var i 2008 på 3,8 prosent, mot 4,6 prosent i 2007 og 5,1 prosent i 2006. Det er laget en intern veiledning «Hvis du blir syk», som støtter opp om dette arbeidet og den enkelte medarbeiders helse.

Storebrand har i 2008 kunnet tilby sine ansatte intern helseklinikk, med et helhetlig og tverrfaglig behandlingskonsept, herunder psykologi- og mestringstjeneste. Undersøkelser viser at over 40 prosent av de spurte melder at klinikken førte til at de unngikk eller kortet ned sykmelding og over 80 prosent anser Storebrand for en mer attraktiv arbeidsplass som følge av klinikken. Ansatte tilbys røykesluttkurs gjennom samarbeidet med Kreftforeningen, subsidiert medlemskap

i treningssenter, trening i arbeidstiden for seniorenene, subsidiert personalrestaurant, frisk og tilstede-konsept med blant annet sykling til jobben og trappekonsurranser.

Storebrand Sport er idrettslaget for ansatte, med 18 aktive grener og hele 600 medlemmer. De ansatte kan ringe et 800 nummer for gratis personalassistanse der Storebrand ikke har innsyn i resultatene. Storebrand har egen bedriftsprest som kan benyttes av ansatte som samtalepartner. Den enkelte ansatte kan ta direkte kontakt med presten. Presten er også til disposisjon ved spesielle hendelser, eksempelvis dødsfall, alvorlig sykdom, nedbemanning, avskjedssaker og lignende. I tillegg bidrar presten ved etikkdrøftelser på interne utviklingsprogrammer.

Storebrand har ikke vært utsatt for meldte personskader, materielle skader eller ulykker av betydning i 2008.

Eierstyring og selskapsledelse

Storebrand etablerte egne prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i 1998. Styret har hvert år en gjennomgang av disse prinsippene. I desember 2004 ble en anbefaling til en nasjonal standard for god eierstyring og selskapsledelse lagt frem. Denne ble sist revidert 4. desember 2007. Storebrands prinsipper for eierstyring og selskapsledelse samsvarer i all hovedsak med denne anbefalingen. Spørsmål om valg av nestleder til styret var til vurdering i 2006, men ble ikke funnet hensiktsmessig.

å forholde seg til
et Muliggjørende

For en nærmere redegjørelse for Storebrands eierstyring og selskapsledelse vises det til egen artikkel på side 31 i årsrapporten.

Styret gjennomførte en styreevaluering for 2008 der også Storebrands administrasjon deltok. I 2008 ble det holdt 15 styremøter og en styrekonferanse. Styrets arbeidsform reguleres i egen styreinstruks. Styret har opprettet to rådgivende underutvalg: kompensasjonsutvalget og revisjonsutvalget.

I løpet av 2008 har det skjedd følgende endringer i Storebrands styrings- og kontrollorganer:

Styret: Sigurdur Einarsson ble valgt inn som styremedlem etter Knut G. Heje som hadde vært styremedlem siden 2000. Annika Lundius ble valgt inn som nytt styremedlem da styret ble utvidet med ett medlem.

Representantskapet: Stein Erik Hagen og Margareth Øvrum trådte ut av representantskapet. Marius Steen rykket opp fra varamedlem til fast medlem. Lydur Gudmundsson ble valgt som nytt varamedlem.

Kontrollkomitéen: Erling Naper ble valgt inn som varamedlem.

Styret takker de fratradte medlemmene av styret og representantskap for verdifull innsats for selskapet.

Fremtidsutsikter

Storebrand har gjennom flere år oppnådd solid lønnsomhet og en sterk markedsposisjon innenfor markedet for langsiktig sparing og forsikring i Norge. Gjennom oppkjøpet av SPP i desember 2007, utvidet konsernet sitt markedsområde fra norsk til nordisk. Storebrands resultat for 2008 ble betydelig påvirket av utviklingen i finansmarkedene. Selskapet forventer fortsatt turbulens i finansmarkedet, men gjennom selskapets aktive risiko- og porteføljestyring er sårbarheten overfor fortsatt svake kapitalmarkeder redusert. Storebrand har således et solid finansielt og markedsmessig grunnlag for videre utvikling.

I perioder med usikkerhet i finansmarkedene, vil Storebrand intensivere arbeidet med å effektivisere driften og sikre god lønnsomhet gjennom å redusere kostnadsnivået. Storebrand har i flere år jobbet målrettet med å effektivisere driften gjennom å strømlinjeforme arbeidsprosessene i selskapet. Målingene for effektivitetsprogrammet har blitt innfridd ved at forretningsvolumet har økt uten tilsvarende vekst i kostnader. Fremover vil økt effektivitet i større grad bli benyttet til å redusere det absolutte kostnadsnivået både i den norske og svenske virksomheten.

Som en del av Storebrands nordiske strategi, overtok Storebrand Kapitalforvaltning forvaltningen av størstedelen av SPP sin portefølje fra 1. januar 2009. Dette vil bidra til økte inntekter i Storebrand Kapitalforvaltning og reduserte kostnader i SPP fra og med 2009.

Dette er ett av flere eksempler på hvordan konsernet søker å utnytte kompetanse og stordriftsfordeler på tvers i organisasjonen og på tvers av landegrenser. Synergiene som ble kommunisert i forbindelse med oppkjøpet av SPP har i løpet av 2008 blitt verifisert og oppjustert.

Det er økt oppmerksomhet i samfunnet rundt Storebrands viktigste satsingsområde – pensjon. Dette drives i stor utstrekning av de mange endringene som er gjennomført og er foreslått gjennomført i pensjonssystemet. I 2008 har særlig diskusjonene om avtalefestet pensjon (AFP) og introduksjonen av individuell pensjonssparing i juni, bidratt til økt interesse for pensjonssparing. Økt levealder, kombinert med ønsket om å opprettholde en høy levestandard i pensjonstilværelsen, skaper etterspørsel etter Storebrands produkter.

Det gode salget og den sterke flyttebalansen i 2008 bekreftet Storebrands sterke konkurranseposisjon i Norge. I Sverige styrket SPP sin posisjon i markedet for tjenestepensjon gjennom økt markedsføring og salg. Storebrand jobber aktivt med å utnytte den brede kontaktflaten i bedriftsmarkedet ved å utvikle gode løsninger for både personmarkedet og ansatte i bedrifter med pensjonsavtale med Storebrand. I tillegg satses det på å videreutvikle direktedistribusjon til kundene, slik Storebrand har hatt stor suksess med blant annet gjennom Storebrand Skade.

Ved inngangen til 2009 kan Storebrand se frem til et år hvor det er stor usikkerhet

Storebrand skal være
og mest respekterte
innenfor langsiktig

knyttet til utviklingen i finansmarkedene. Storebrand har med sin lange erfaring innenfor aktiv risiko- og porteføljestyring et godt utgangspunkt for å møte disse utfordringene.

Storebrands visjon er å være Nordens fremste og mest respekterte samarbeidspartner innenfor langsiktig sparing og forsikring. Konsernets finansielle målsettinger, som ble justert i forbindelse med SPP oppkjøpet, står fast.

Storebrand har, gjennom sine lange tradisjoner, erfarne og motiverte medarbeidere samt strategiske satsing på samfunnsansvar, et godt utgangspunkt for å lykkes med å nå konsernets målsettinger.

Anvendelse av årsresultat

Storebrand ASA oppnådde i 2008 et årsresultat på minus 13,6 millioner kroner. Styret i Storebrand ASA vedtok ved behandlingen av årsresultatet for 2007 ny utbyttepolitikk med økt utdelingsgrad. Utbyttepolitikken er som følger: «Utbyttepolitikken skal bidra til å gi aksjonærene en konkurransedyktig avkastning og bidra til en riktig kapitalstruktur. Utbytte til aksjonærene vil normalt utgjøre over 35 prosent av årsresultatet for konsernet etter skatt, men før amortiseringskostnader. Styret ønsker at utbyttepolitikken skal være av langsiktig karakter, og vil tilstrebe en stabil årlig vekst i utbytte pr. aksje».

Med bakgrunn i Storebrands resultat, kapital situasjon og utbyttepolitikk, vil styret i

Storebrand ASA foreslå for generalforsamlingen at det ikke utbetales utbytte for 2008.

Disponering av årets resultat:
Beløp i millioner kroner:

Fra annen egenkapital: -13,6

Fri egenkapital utgjør 3 734 millioner kroner pr. 31. desember 2008.

Oslo, 3. mars 2009

Halvor Stenstadvold

Sigurdur Einarsson

Leiv L. Nergaard
styrets leder

Camilla M. Grieg

Barbara Rose Milian Thoralfsson

Birgitte Nielsen

Erik Haug Hansen

Knut Dyre Haug

Ann-Mari Gjøstein

Annika Lundius

Idar Kreutzer
administrerende direktør

Nordens fremste
samarbeidspartner
sparing og forsikring

Aksjonærforhold

Aksjekapital, fortrinnsrettsemisjon og antall aksjer

Storebrands aksje er notert på Oslo Børs og har tickerkode STB. Storebrand ASA hadde ved inngangen til 2008 en aksjekapital på 2 249,5 millioner kroner. I forbindelse med oppkjøpet av SPP vedtok selskapets ekstraordinære generalforsamling 24. oktober 2007 å gjennomføre en fortrinnsrettsemisjon på 200 090 786 nye aksjer. Etter emisjonen har selskapet 449 909 891 aksjer pålydende 5 kroner.

Den 23. april 2008 ga generalforsamlingen styret fullmakt til å erverve inntil 10 prosent av aksjekapitalen i egne aksjer. Storebrand har ikke benyttet fullmakten. Pr. 31. desember 2008 eide selskapet 4 577 240 egne aksjer tilsvarende 1,02 prosent av aksjebeholdningen. Selskapet har ikke utstedt opsjoner som kan føre til utvanning av eksisterende aksjonærer.

Aksjonærer

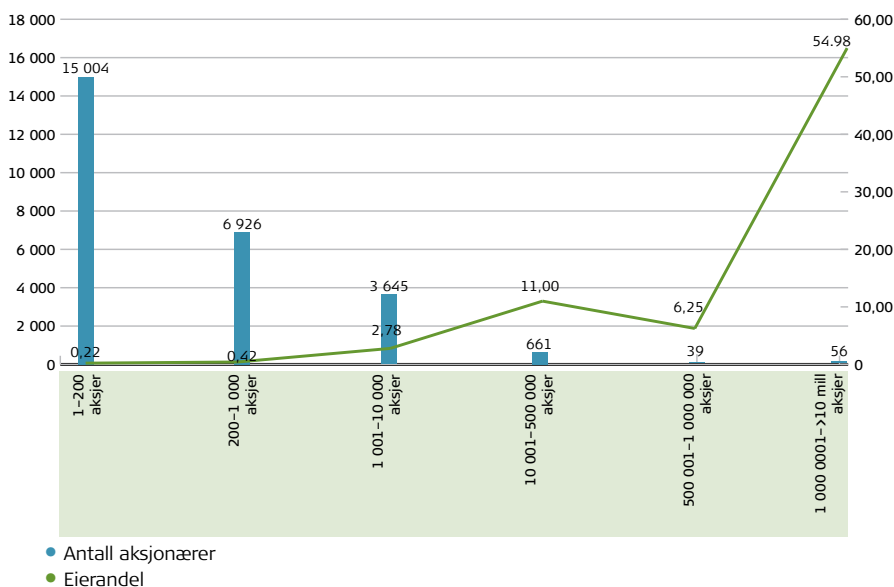
Storebrand ASA er et av de største selskapene notert på Oslo Børs målt i antall aksjonærer. Selskapet har aksjonærer fra nær alle landets

kommuner og fra 41 land. Målt i markedsverdi var Storebrand det 14. største selskapet på Oslo Børs ved utgangen av 2008.

Aksjekjøpsordning for ansatte

Storebrand ASA har hvert år siden 1996 gitt ansatte tilbud om å kjøpe aksjer i selskapet gjennom en aksjekjøpsordning. Formålet har

Aksjonærer fordelt etter antall aksjer og eierandel pr. 31.12.08

20 største aksjonærer pr. 31.12.08

Aksjonærer	Kontotype ¹	Behold. aksjer	%	Land
Gjensidige Forsikring	ORD	109 458 254	24,33	NOR
Arctic Securities	ORD	24 700 000	5,49	NOR
Arion Custody	ORD	20 381 979	4,53	ISL
Folketrygdfondet	ORD	20 103 891	4,47	NOR
Fidelity Funds - Europe	ORD	17 779 752	3,95	LUX
Bank of New York	ORD	15 000 000	3,33	USA
Clearstream Banking Cid Dept	NOM	8 794 819	1,95	LUX
Citibank N.A.	NOM	8 541 176	1,90	GBR
Citibank N.A.	NOM	8 212 231	1,83	GBR
State Street Bank	NOM	8 094 074	1,80	USA
HSBC Bank PLC	NOM	7 258 138	1,61	GBR
Citibank N.A.	NOM	5 090 926	1,13	ITA
Oslo Pensjonsforsikring	ORD	5 000 000	1,11	NOR
J.P. Morgan Bank LUX	NOM	4 928 728	1,10	LUX
Storebrand ASA	ORD	4 577 240	1,02	NOR
J.P. Morgan Chase Bank	NOM	4 487 853	1,00	GBR
UBS AG London Branch	NOM	4 147 626	0,92	GBR
The Northern Trust Co	NOM	3 888 029	0,86	GBR
HSBC Securities Services	ORD	3 653 539	0,81	LUX
State Street Bank	NOM	3 623 136	0,81	USA

¹ NOM er klientkonto

Landvis fordeling av aksjene

Pr. 31.12.08	
Norge	51,48 %
Storbritannia	16,89 %
Luxembourg	9,65 %
USA	9,00 %
Island	4,53 %
Øvrige 38 land	8,45 %

Pr. 31.12.07	
Norge	24,30 %
Storbritannia	20,86 %
Luxembourg	11,89 %
USA	8,60 %
Island	17,61 %
Øvrige 38 land	16,70 %

vært å knytte de ansatte nærmere til verdutviklingen i selskapet. I 2008 ble det også gitt tilbud til de ansatte om å kjøpe aksjer i Storebrand. I mars 2008 fikk hver ansatt anledning til å kjøpe fra 180 til 1 100 aksjer til en kurs på 32,99 kroner pr. aksje. Vel 40 prosent av de ansatte deltok og tegnet seg for til sammen 448 320 aksjer. I tillegg er det i 2008 etablert en langtidsinsentivordning for konsernledelsen og andre ledende ansatte. I forbindelse med etableringen har det blitt utbetalt tidligere tilbakeholdt bonus opptjent fra 2007 og tidligere. Netto utbetaling, fratrukket skatt, har i sin helhet gått til kjøp av aksjer med bindingstid på tre år. Det ble kjøpt tilsammen 238 140 aksjer

under denne ordningen. Se note 17 for oversikt over ledende ansattes aksjeinnehav

Utenlandsandel

31. desember 2008 utgjorde den totale utenlandsandelen 48,5 prosent i forhold til 75,7 prosent ved utgangen av 2007.

Omsetning av Storebrand-aksjen

I 2008 ble det registrert en omsetning på nær 749 millioner aksjer, en økning på 39 prosent fra 2007. Omsetningen i kroner var 25 138 millioner i 2008, ned fra 39 338 millioner i 2007. Målt i kroner var Storebrand i 2008 den 18. mest omsatte aksjen på Oslo Børs. I forhold til gjennomsnittlig antall aksjer var omsetningshastigheten for aksjen 167 prosent.

Kursutvikling

Storebrand hadde en totalavkastning (inkludert utbytte) på minus 70 prosent gjennom 2008. I tilsvarende periode falt Oslo Børs' OSEBX-indeks med 54 prosent. Siste tre år har Storebrand hatt en totalavkastning på minus 62 prosent, mens Oslo Børs' OSEBX-indeks har hatt en avkastning på minus 32 prosent i tilsvarende periode.

Utbyttepolitikk

Utbyttepolitikken i Storebrand skal bidra til å gi aksjonærene en konkurransedyktig avkastning og bidra til en riktig kapital-

struktur. Utbytte til aksjonærene vil normalt utgjøre over 35 prosent av årsresultatet etter skatt, men før amortiseringskostnader. Styret ønsker at utbyttepolitikken skal være av langsiktig karakter og vil tilstrebe en stabil årlig vekst i utbytte pr. aksje. Med basis i Storebrands resultatutvikling, kapitalsituasjon og utbyttepolitikk vil styret i Storebrand ASA foreslå for generalforsamlingen at det ikke utbetales utbytte for 2008.

Finansiell kalender

11. februar:	Resultat 4. kvartal 2008
4. mars:	Embedded Value for 2008
22. april:	Generalforsamling
6. mai:	Resultat 1. kvartal 2009
17. juli:	Resultat 2. kvartal 2009
28. oktober:	Resultat 3. kvartal 2009
Februar 2010:	Resultat 4. kvartal 2009

Gevinstbeskatning

Fra 1. januar 2006 ble det innført nye regler for beskatning av utbytte og gevinster på aksjer for privatpersoner. Det nye regelsettet betegnes «aksjonærmodellen» og erstatter RISK- og godtgjørelsessystemet. Etter aksjonærmodellen er utbytte fratrukket skjermingsfradrag skattepliktig med for tiden 28 prosent. Ved salg kommer ubenyttet skjermingsfradrag til fradrag i gevinsten. Skjermingsfradraget beregnes med utgangspunkt i aksjens kostpris multiplisert med gjennomsnittlig 3-måneders rente på statskasseveksler, som er en tilnærmet risikofri rente. For 2008 er skjermingsrenten fastsatt til 3,8 prosent.

Innsidehandel

Som en av landets ledende finansinstitusjoner er Storebrand avhengig av å ha et ryddig forhold til finansmarkedet og kontrollmyndighetene. Selskapet legger derfor vekt på at rutiner og retningslinjer tilfredsstiller de formelle krav myndighetene setter til verdipapirhandel. I den anledning har selskapet utarbeidet egne retningslinjer om innsidehandel og egenhandel basert på de aktuelle lover og forskrifter. Selskapet har et eget kontrollapparat som påser at rutinene etterleves.

Kursutvikling

- Storebrand justert for utbytte
- OSEBX

Investorkontakt

Storebrand legger vekt på å ha utstrakt og effektiv kommunikasjon med finansmarkedet. Kontinuerlig dialog med eiere, investorer og analytikere, både i Norge og utenlands, har høy prioritet. Konsernet har en egen enhet for Investor Relations. Denne enheten har ansvaret for å etablere og koordinere kontakten mellom selskapet og eksterne forbindelser som analytikere, børs, aksjonærer og andre investorer.

Alle kvartalsrapporter, pressemeldinger og presentasjoner for de enkelte kvartalsresultater finnes på vår internettside www.storebrand.no.

Generalforsamling

Storebrand har én aksjeklasse hvor hver aksje gir én stemme. Ordinær generalforsamling holdes hvert år innen utgangen av juni. Aksjeeiere som ønsker å delta i generalforsamlingen må melde seg hos selskapet senest kl. 16.00 på den tredje virkedagen før generalforsamlingen. Aksjonærer som ikke

har meldt sin ankomst innen fristens utløp vil kunne delta i generalforsamlingen, men ikke ha stemmerett.

Aksjonærenes kontakt med selskapet

Aksjonærene skal i alminnelighet henvende seg til sin egen kontofører for aksjene når de har spørsmål og melding om endringer, for eksempel ved adresseendring. I tillegg bistår Storebrands egen aksjonærservice med veiledning og informasjon på telefon 22 31 26 20.

Storebrand-aksjen (kr)	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Høyeste sluttkurs	57,10	87,37	68,30	48,94	49,15	36,63
Laveste sluttkurs	10,55	54,60	48,10	39,49	33,94	17,22
Sluttkurs ved 31.12.	16,75	56,70	79,30	58,25	58,50	43,30
Market cap 31.12. (mill. kr)	7 536	25 510	19 811	15 059	16 274	12 040
Dividende for regnskapsåret	0	1,20	1,80	4,00	7,00	0,80
Årlig omsetning (i 1000 aksjer)	749 261	540 207	564 195	516 323	471 331	372 970
Gjennomsnittlig daglig omsetning (i 1000 aksjer)	2 973	2 161	2 248	2 041	1 863	1 492
Årlig omsetning (mill. kr)	25 138	39 338	39 825	30 318	22 149	12 842
Omsetningshastighet (%)	167	186	222	187	169	134
Antall ordinære aksjer 31.12. (i tusen)	449 910	449 910	249 819	258 526	278 181	278 070
Resultat pr. ordinær aksje	-4,97	7,95	6,03	5,41	8,49	2,67
Total avkastning (%)	-70	-13	44	13	38	67

Historiske kurser er justert for å ta hensyn til splitten mellom aksje og tegningsretter som ble gjennomført i 2007.

Eierstyring og selskapsledelse (corporate governance)

Som et stort børsnotert konsern og en viktig samfunnsaktør er Storebrand opptatt av å skape et godt samspill mellom våre interessenter; egne aksjonærer, styringsorganer, ledelse, ansatte, kunder, långivere og samfunnet for øvrig. God eierstyring og selskapsledelse står sentralt i dette arbeidet og beskriver det rettslige og operasjonelle rammeverket for hvordan Storebrand blir styrt og kontrollert for å skape verdier for våre interessenter. Dialogen med disse er en sentral del av vårt samfunnsansvar.

	Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse inneholder følgende hovedpunkter:	Storebrand tilfredsstillter krav til Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse:
1)	Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse	√
2)	Virksomhet	√
3)	Selskapskapital og utbytte	√
4)	Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående	√
5)	Fri omsettelighet	√
6)	Generalforsamling	√
7)	Valgkomité	√
8)	Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet	√
9)	Styrets arbeid	√ ¹
10)	Risikostyring og internkontroll	√
11)	Godtgjørelse til styret	√
12)	Godtgjørelse til ledende ansatte	√
13)	Informasjon og kommunikasjon	√
14)	Overtakelse	√
15)	Revisor	√

For fullstendig oversikt over anbefalingen med kommentarer, se Oslo Børs: <http://www.oslobors.no/ob/cg>
¹ Avvik fra anbefalingen – Verken lov eller vedtekter krever at det skal velges en nestleder til styret i Storebrand ASA

Storebrand har siden 2006 hatt en egen Corporate Governancekomité. Komiteen er med på å sikre god eierstyring og selskapsledelse på tvers av konsernet.

Storebrand skal som børsnotert selskap utarbeide en redegjørelse i samsvar med Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, i henhold til sist oppdaterte anbefaling, pr. 4. desember 2007.

Nedenfor beskrives sentrale forhold knyttet til Storebrands eierstyring og selskapsledelse. Beskrivelsen dekker flere temaer enn det som fremgår av anbefalingen, da vi anser disse som sentrale i diskusjonen rundt eierstyring og selskapsledelse. I relevante kapitелoverskrifter gis henvisning til tilsvarende bestemmelser i anbefalingen, med påfølgende avvikanalyse. Enkelte andre temaer i tilknytning til eierstyring og selskapsledelse har vi valgt å behandle særskilt. Dette gjelder

hvordan kundenes og Storebrands midler forvaltes gjennom finansiell risikostyring (s. 8 og 56), forholdet til våre aksjonærer (jmfør anbefalingens punkt 3, 4 og 5), og det samfunnsansvaret Storebrand tar som investor og kapitalforvalter (s. 10).

Storebrands prinsipper for eierstyring og selskapsledelse samsvarer i all hovedsak med Norsk anbefaling.

Etablering av og kommunikasjon om konsernets mål, strategier og verdier (anbefalingens punkt 1 og 2)

Etter vedtektene er Storebrand ASA morselskap et finanskonsern og har som formål å forvalte sine eierinteresser i konsernet i samsvar med gjeldende lowerk. Vedtektene finnes i sin helhet på konsernets nettside www.storebrand.no.

Storebrand etablerte egne prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i 1998 og ser på den norske anbefalingen som en naturlig forlengelse av egne prinsipper. Styret har besluttet at Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse skal følges, og omtaler etterlevelsen av anbefalingen i styrets årsberetning på side 25. Omtale og klargjøring av konsernets verdigrunnlag er tilgjengelig på Storebrands nettsider. Konsernet har utarbeidet egne etiske retningslinjer, se side 25 i årsrapporten for utfyllende informasjon. Les mer om selskapets mål og hovedstrategier på side 38. For øvrig oppdateres markedet om mål og strategier gjennom kvartalsvise resultatpresentasjoner og i egne temapresentasjoner, som ved kapitalmarkedsdagene, som arrangeres annethvert år, sist avholdt 12. november 2008.

Avvik fra anbefalingens punkt 1 og 2: Ingen.

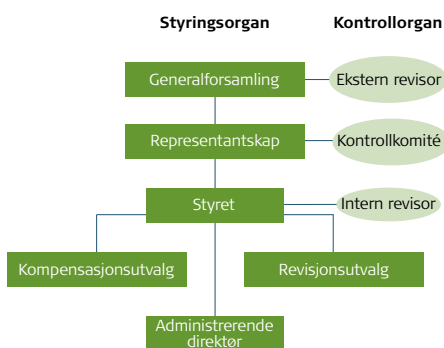
Aksjonærforhold (anbefalingens punkt 3, 4 og 5)

Styret vurderer til enhver tid selskapets behov for soliditet i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil. Styret har utarbeidet en klar og forutsigbar utbyttepolitikk. Generalforsamlingen fastsetter det årlige utbyttet, basert på forslag fra styret. Storebrand ASA har kun én aksjeklasse, og det er ikke tilgjengelig innenfor norsk regelverk å la aksjonærer akkumulere stemmer fra en sak for å få flere til en annen (kumulativ stemmegivning). Det er ingen spesielle eier- og stemmerettsbegrensninger utover bestemmelsene om eierkontroll i finansieringsvirksomhetsloven. Alle aksjer har lik rett og aksjene er fritt omsettelige. Vedtektene har ingen begrensninger på omsetteligheten.

For en fullstendig redegjørelse om aksjonærforhold, se s. 28.

Avvik fra anbefalingens punkt 3, 4 og 5: Ingen.

Konsernstruktur – styrings- og kontrollorgan Generalforsamling (anbefalingens punkt 6)

Det holdes ordinær generalforsamling i Storebrand ASA hvert år og senest innen utgangen av juni. I 2008 ble den holdt 23. april. Aksjonærer med kjent adresse mottar skriftlig innkalling pr. post, som sendes ut minst 14 dager før generalforsamlingen. Med innkallingen følger saksdokumenter for alle vedtakssaker, inkludert valgkomiteens innstilling med foreslåtte kandidater til valgene. Innkallingen med vedlegg

gjøres tilgjengelig på konsernets internettside 21 dager før generalforsamlingen.

Alle aksjonærer kan delta på generalforsamlingen, og det er anledning til å stemme med fullmakt. Aksjonærene kan bare utøve sine formelle rettigheter gjennom generalforsamlingen. Etter norsk lov kan ikke aksjonærer utøve sine rettigheter gjennom såkalt «written consent» (formell kollektiv aksjon utenfor generalforsamlingen).

Avvik fra anbefalingens punkt 6: Ingen.

Valgkomité (anbefalingens punkt 7)

Valgkomiteen i Storebrand ASA er vedtektsbestemt og består av fire medlemmer. Representantskapets ordfører er i henhold til vedtektsbestemmelser fastsatt av generalforsamlingen fast medlem og leder av komiteen. De øvrige medlemmer velges av generalforsamlingen. De ansatte velger en observatør til komiteen. Observatøren deltar som fast medlem ved innstilling til valg av styrets leder. Komiteen er uavhengig av styret og administrasjonen og satt sammen med sikte på at brede aksjeeierinteresser blir representert. Nærmere informasjon om medlemmene er lagt ut på konsernets internettsider. Valgkomiteen gjennomgår den årlige styreevalueringen og skal foreslå kandidater og honorar til representantskapet, styret, kontrollkomiteen og valgkomiteen. Valgkomiteen foreslår kandidater på bakgrunn av fastsatte kriterier og en egen instruks. Komiteens medlemmer er også medlemmer av valgkomiteene i Storebrand Livsforsikring AS og Storebrand Bank ASA.

Avvik fra anbefalingens punkt 7: Representantskapets ordfører er i henhold til vedtektene fast medlem og leder av valgkomiteen. Valgkomiteens leder er dermed ikke direkte valgt av generalforsamlingen. Generalforsamlingen velger imidlertid to tredeler av representantskapet, som igjen velger representantskapets ordfører. Ordningen bør derfor tilfredsstillende prinsipp at det bør ligge under generalforsamlingen å avgjøre valgkomiteens sammensetning.

Representantskapet (anbefalingens punkt 8)

Representantskapet i Storebrand ASA er lovpålagt og har 18 medlemmer, hvorav 12 velges av generalforsamlingen og seks av de ansatte i konsernet. Medlemmene velges for to år om gangen slik at halvparten er på valg hvert år. Etter lovgivningen skal medlemmene som velges av generalforsamlingen til sammen avspeile selskapets interessegrupper, kundestruktur og samfunnsfunksjon. Selskapets aksjeeiere er gitt en bred representasjon gjennom de valg som er foretatt.

Representantskapet skal blant annet avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til årsoppgjør, velge de seks aksjonærvalgte medlemmene til styret, herunder styrets formann, fastsette styrets godtgjøring, gi instruks om kontrollkomiteens virksomhet og behandle innberetninger fra kontrollkomiteen. Representantskapet kan vedta anbefaling til styret i en hvilken som helst sak.

Avvik fra anbefalingens punkt 8: Ingen.

Styret (anbefalingens punkt 8)

Ved vedtektsendring på ordinær generalforsamling i 2008 ble det fastsatt at styret kan bestå av ni eller ti medlemmer. Styrets medlemmer velges for ett år. I 2008 har styret bestått av ti medlemmer. Seks, eventuelt syv styremedlemmer velges av representantskapet etter innstilling fra valgkomiteen. Tre medlemmer velges av og blant de ansatte. Daglig leder inngår ikke i styret. Ingen av styremedlemmene som er valgt av representantskapet har ansettelses- eller oppdrags-takerforhold til konsernet, utover sine verv som tillitsvalgte. CV'er og kompetanse for styremedlemmene fremgår i kortform på side 14–23 og i sin helhet på konsernets internettsider. Styret i Storebrand ASA tilfredsstiller kravene til uavhengighet som følger av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

Avvik fra anbefalingens punkt 8: Ingen.

Styrets arbeid (anbefalingens punkt 9)

Styret møtes minimum ni ganger årlig. I 2008 ble det holdt 15 styremøter og én styrekonferanse. Oppmøtefrekvens for de enkelte styremedlemmene er omtalt på konsernets internetsider. Styrets arbeidsform reguleres av egen styreinstruks. For å sikre gode og veloverveide beslutninger legges det vekt på at styremøtene skal være godt forberedt og at alle skal kunne delta i beslutningsprosessene. Styret fastsetter årlige møte- og temaplaner for sitt arbeid. Agenda for påfølgende styremøte fremlegges normalt for styret, basert på temaplan for hele året, samt en liste over oppfølgingssaker. Endelig agenda fastsettes i samråd med styrets leder. Etter fast praksis settes det av tid i annethvert styremøte til å diskutere saker uten at administrasjonen er til stede. Styret har anledning og rett til å engasjere eksterne rådgivere ved behov.

Styret gjennomfører årlig en styreevaluering. Resultatene fra styreevalueringen gjøres tilgjengelige for valgkomiteen, som benytter evalueringen i sitt arbeid med kandidater til styret.

Styreutvalg (anbefalingens punkt 9)

Styret har etablert et kompensasjonsutvalg og et revisjonsutvalg. Begge underutvalgene består av tre styremedlemmer, hvorav to er aksjonærvalgte og én ansattevalgt. Sammenstillingen er med på å sikre en grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder finansiell rapportering og godtgjørelse til ledende ansatte. Utvalgene bistår styret i forberedelsen av saker, men beslutninger fattes av det samlede styret. Begge utvalgene kan på eget initiativ gjennomføre møter og behandle saker uten deltakelse fra administrasjonen.

Kompensasjonsutvalget holder seg orientert om vederlagsordninger for ledende ansatte i konsernet og bistår styret i å utarbeide vederlagsordning for administrerende direktør. Utvalget er også sentralt i utarbeidelsen av styrets erklæring om lederlønsfastsettelse som fremlegges årlig for generalforsamlingen. Kompensasjonsutvalget har holdt syv møter i 2008.

Revisjonsutvalget bistår styret ved å gjennomgå, vurdere og eventuelt foreslå tiltak i forhold til kontrollmiljø, finansiell og operasjonell rapportering, risikostyring/-kontroll og ekstern og intern revisjon. Revisjonsutvalget har holdt fem møter i 2008. Ekstern og intern revisor deltar på møtene.

*Avvik fra anbefalingens punkt 9:
Verken lov eller vedtekter krever at det skal velges en nestleder til styret i Storebrand ASA. Styret vil eventuelt selv kunne velge en nestleder. Dette er vurdert, men ikke funnet hensiktsmessig. Styret stiller seg i utgangspunktet skeptisk til valg av nestleder, da dette vil kunne skape et uønsket skille mellom styremedlemmene. Styret mener det er like naturlig ved behov, som for eksempel ved styreleders tilfeldige fravær eller inhabilitet, at styret selv velger en særskilt møteleder for anledningen.*

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteen i Storebrand ASA er lov-pålagt og har fem medlemmer som velges av generalforsamlingen. Komiteen er uavhengig av styret og administrasjonen. Valgperioden er to år. Komiteen skal påse at virksomheten i hele konsernet drives på en hensiktsmessig og betryggende måte. Det legges vekt på et godt samarbeid med kontrollkomiteene i konsernselskapene. Komiteen skal påse at konsernet følger gjeldende lovbestemmelser, selskapenes vedtekter og vedtak i konsernets besluttsende organer. Den kan ta opp ethvert forhold innenfor konsernet og kreve innsyn i alle saksdokumenter og annen foreliggende informasjon. Komiteen kan kreve nødvendige opplysninger fra alle ansatte og medlemmer av de styrende organer. Komiteen hadde 10 møter i 2008 og ga innberetning til representantskapet om komiteens arbeid 11. mars 2008. Storebrand Livsforsikring, Storebrand Skadeforsikring og Storebrand ASA har identiske kontrollkomiteer. Storebrand Bank har egen kontrollkomité.

Konsernstyring Interne styringsfora

Administrerende direktør i Storebrand ASA er styreleder i Storebrand Livsforsikring, i Storebrand Kapitalforvaltning, SPP og i Storebrand Bank. For øvrig består styrene

i Storebrand Livsforsikring, SPP, Storebrand Bank og Storebrand Kapitalforvaltning av personer med ledende stillinger i konsernet, representanter fra de ansatte samt eksterne styremedlemmer med særskilte kvalifikasjoner i forhold til virksomheten i det enkelte datterselskap der dette er påkrevet. Storebrand reetablerte sin satsing på skadeforsikring i 2006, med konserndirektør for Økonomi og finans som styreleder. 21. desember 2007 ble oppkjøp av SPP Livförsäkring gjennomført. Blant annet som følge av dette, er det innført ny konsernstyringsmodell med virkning fra 14. januar 2008.

Styret har fastsatt en egen instruks for administrerende direktør i Storebrand ASA om utøvelsen av den daglige ledelsen av Storebrand. Det er ingen interessekonflikter knyttet til administrerende direktørs rolle.

Storebrands konsernledelse er satt til å virkeliggjøre den strategi som er vedtatt av styret i Storebrand ASA. Den har ansvaret for konsernets samlede lønnsomhet og skal sikre optimal ressursutnyttelse på tvers av konsernet. Storebrand arbeider systematisk med å bygge systemverdi av kompetansen i konsernet og gjennomfører årlig suksesjonsplanlegging for hele konsernledelsen som behandles i styret. For å sikre kontinuerlig kompetanse for nøkkelposisjoner, har medlemmer av konsernledelsen i tillegg en skriftlig oppsigelsesfrist på seks måneder. Medlemmer av konsernledelsen fremgår på side 36. Konsernets styring og oppfølging av virksomhetsområdene skjer for øvrig i stor grad gjennom styremøter i datterselskapene, møter i konsernledelsen og i business- og prosessreviews.

Forholdet mellom styrings- og kontrollorganer i Storebrand (anbefalingens punkt 10 og 15)

Styret i Storebrand har vedtatt retningslinjer for overordnet styring og kontroll. Internkontrollen i Storebrand er forankret i en konsernstyringsmodell, der ledelsen av konsernet baseres på tverrgående policies og internregler innenfor områder som etikk, informasjon og informasjonssikkerhet, samt et felles verdibasert styringssystem av finansiell og operasjonell risiko. Konsernet har en felles in-

ternrevisjonsordning som foretar en uavhengig vurdering av robustheten i styringsmodellen. Internrevisor ansettes av og rapporter til styrene i de respektive selskapene i konsernet.

I tillegg til selskapenes egne kontrollorganer og eksterne revisor, er konsernet underlagt lovpålagt tilsyn fra Kredittilsynet. Kredittilsynet har som oppgave å se til at finansinstitusjonene virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lovgivningen, hensikten med institusjonens opprettelse og dens formål og vedtekter. Kredittilsynet fører tilsyn med den samlede virksomheten i Storebrand.

Ekstern revisor velges av generalforsamlingen og foretar finansiell revisjon. Ekstern revisor avgir revisjonsberetning i forbindelse med årsregnskapet og foretar en begrenset revisjon av delårsregnskapene. Ekstern revisor deltar i styremøter der kvartalsregnskapene behandles, alle møter i kontrollkomiteén, samt på relevante møter i revisjonsutvalget. I 2007 ble det av styret besluttet at eksternrevisor skal rottere ansvarlig partner på revisjonsoppdraget hvert syvende år. Hvert år evalueres eksternrevisors arbeid og uavhengighet av styrets revisjonsutvalg.

Årsplaner for internrevisjonen fastsettes av styrene, basert på revisors egne vurderinger og en risikovurdering foretatt i selskapenes ledergrupper. Internrevisjonen avgir kvartalsvise rapporter til styrene. Rapporter fra spesialundersøkelser, knyttet til mulige brudd på etiske regler initiert av internrevisjonen eller ledelsen, skal umiddelbart rapporteres til revisjonsutvalgets formann, konsernsjef og administrerende direktør, med kopi til juridisk direktør og personaldirektør. Det er utarbeidet en internrevisjonsinstruks i henhold til gjeldende lover og forskrifter og internasjonal standard. Kontrollkomiteén har anledning til å benytte seg av internrevisjonens ressurser ved behov.

Deloitte er av generalforsamlingen i Storebrand ASA valgt som selskapets eksterne revisor. KPMG er av styret i Storebrand ASA valgt som selskapets interne revisor. De øvrige selskapene i konsernet har samme eksterne og interne revisor som Storebrand ASA.

Storebrands verdibaserte styringssystem Risikostyring og internkontroll (anbefalingens punkt 10)

Styringssystemet er et sentralt element i internkontrollen og skal sikre at det er en sammenheng mellom mål og handlinger på alle nivåer i konsernet og det overordnede prinsippet om å skape verdier for Storebrands interessenter. Systemet er bygget opp med utgangspunkt i balansert målstyring der fire dimensjoner; finans, kunder, interne prosesser og læring/vekst, reflekterer både kortsiktig og langsiktig verdiskaping i konsernet.

Strategi- og planprosessen gjennomføres årlig i hvert virksomhetsområde. Sluttproduktet er en rullerende treårig plan for konsernet med overordnede mål, strategi og budsjett. Styret i Storebrand ASA er involvert gjennom hele strategi- og planprosessen.

Styret i Storebrand har vedtatt retningslinjer for risikostyring, risikokontroll og compliance-funksjon.

Risikovurdering og internkontrollrapportering er en integrert del av strategi- og planprosessen. Ledergruppene i de ulike virksomhetsområdene identifiserer risikoområder og forbedringstiltak med utgangspunkt i selskapets mål og strategi. Arbeidet oppsummeres i en internkontrollrapport som behandles i revisjonsutvalget og i styrene.

Storebrand Kompass er selskapets oppfølgingsverktøy, der ledelsen og styret får rapport om finansielle og operasjonelle måltall som ble utarbeidet i strategi- og

planprosessen. Tiltak blir identifisert dersom parametere har lav måloppnåelse.

Medarbeideroppfølging og belønning for samtlige ansatte i Storebrand er integrert i det verdibaserte styringssystemet og skal sikre gjennomføringen av den vedtatte strategien. Bonus tildeles avhengig av både selskapets verdiskaping og individuelle prestasjoner. Storebrands belønningssystemer er i samsvar med internasjonalt anerkjente prinsipper. Storebrand benytter ikke opsjoner i sitt belønningssystem. Historiske opsjonsdata fremgår av årsrapporten for 2004 og tidligere.

Styring gjennom tverrgående policies og interne regler

Tverrgående policies er vedtatt for følgende områder i Storebrand konsern: økonomi, finans og risikostyring, investor relations, informasjon, merkevare, IT, personal, juridiske støttefunksjoner og samfunnsansvar.

Det er utarbeidet interne retningslinjer for egenhandel og innsidehandel i verdipapirer. Videre er det utarbeidet en sikkerhetsportal på konsernets intranett som blant annet omhandler regelverk og praktisk informasjon om informasjonssikkerhet, beredskapsplaner, hvitvasking og økonomisk kriminalitet.

Etikk

Det er utarbeidet egne etiske regler for konsernet og dets ansatte. Etikk er et fast tema på seminar for alle nyansatte og er integrert i opplæringsmoduler for alle ledere. Ansatte kan stille spørsmål om etiske problemstillinger direkte til leder av revisjonsutvalget i Storebrand ASA (såkalt whistle blowing), og vi vil i 2009 lansere en egen spørsmål og svar-tjeneste på intranettet der ansatte anonymt kan stille spørsmål om etikk. Denne tilleggstjenesten skal besvares av et internt etikkutvalg eller etisk råd, og kan benyttes for å få veiledning i alle typer etiske dilemmaer og problemstillinger.

I 2008 ble det gjennomført opplæring i etikk for konsernets salgsapparat i Norge. Det ble også gjennomført arbeidsmøter om etikk og kundepleie for sentrale staber og forretningsenheter. Nye retningslinjer for kundepleie

vil bli implementert og integrert i de etiske retningslinjene ifm revisjon og relansering av disse i 2009. Fra 2009 er det samfunnsansvarsheten som har det overordnede ansvaret for retningslinjene innenfor etikk, varsling, anti-korrupsjon og mislighold.

Avvik fra anbefalingens punkt 10 og 15: Ingen.

Godtgjørelse til styret og ledende ansatte (anbefalingens punkt 11 og 12)

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse. Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultat, opsjonsprogram eller lignende. Medlemmene av styret og styreutvalgene mottar ikke insentivbasert vederlag, men en årlig fast kompensasjon. Aksjonærvalgte styremedlemmer deltar ikke i selskapets pensjonsordninger. Ingen av styrets aksjonærvalgte medlemmer har oppgaver for selskapet ut over styrevervet. Nærmere informasjon om kompensasjon, lån og aksjeinnehav fremgår av notene 17 (Konsern) og 5 (ASA). Styremedlemmene oppfordres til å eie aksjer i selskapet.

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn med videre til ledende ansatte har fra og med 2007 årlig blitt fremlagt for generalforsamlingen for nødvendig behandling. Erklæringen fremgår av konsernets internettsider. Fastsetting av lønn og annen godtgjørelse for

konsernsjefen foretas av styret. Nærmere informasjon om kompensasjon, lån og aksjeinnehav for ledende ansatte fremgår av notene 17 (Konsern) og 5 (ASA). Ledende ansatte oppfordres til å eie aksjer i konsernet.

Avvik fra anbefalingens punkt 11 og 12: Ingen.

Informasjon og kommunikasjon (anbefalingens punkt 13)

Styret har fastsatt retningslinjer for selskapets rapportering av finansiell og annen informasjon, samt selskapets kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen. Konsernets finanskalender blir offentliggjort både på Internett og i selskapets årsrapport. All rapportering er basert på åpenhet og under hensyn til krav om likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet, og reglene om god børsskikk. Nærmere informasjon fremgår av side 28–30.

Avvik fra anbefalingens punkt 13: Ingen.

Selskapsovertakelse (anbefalingens punkt 14)

Det finnes ingen begrensninger vedrørende kjøp av aksjer i Storebrands vedtekter. Det er fastsatt hovedprinsipper for hvordan styret vil opptre ved eventuelle overtakelsestilbud. Styret vil sørge for at alle aksjeeiere blir behandlet likt og får muligheten til å vurdere det budet som er fremsatt. Styret vil så langt

det lar seg gjøre, skaffe informasjon om budgiver og gjøre denne tilgjengelig for alle aksjonærer. Videre vil styret vurdere budet og søke å avgi en uttalelse med styrets vurdering av budet. Styret vil ved et eventuelt overtakelsestilbud arbeide så langt det lar seg gjøre for å maksimere aksjonærenes verdier.

Avvik fra anbefalingens punkt 14: Ingen.

Øvrig

Som en av de største eierne i det norske aksjemarkedet har Storebrand stor potensiell innflytelse på børsnoterte selskapers utvikling. Storebrand er opptatt av å utøve sitt eierskap i børsnoterte selskaper på basis av et sett med enkle og enhetlige eierprinsipper. Storebrand benytter den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse i sin eierskapsutøvelse som en naturlig forlengelse av egne prinsipper etablert i 1998. Storebrand har utarbeidet retningslinjer for ansattes tillitsverv i eksterne foretak som blant annet regulerer antall eksterne styreverv ansatte kan ha.

Ytterligere informasjon om Storebrands eierstyring og selskapsledelse finnes på www.storebrand.no > Om Storebrand > Selskapsledelse, hvor vi blant har lagt ut oversikt og CV for medlemmene i Storebrands styrings- og kontrollorgan, vedtekter og eierprinsipper.

Ledelsen i Storebrand

1. GUNNAR ROGSTAD (52), konserndirektør Storebrand Direkte og administrerende direktør i Storebrand Skadeforsikring AS. Cand.jur, Universitet i Oslo. 2005 konserndirektør i Sampo. 2002-2005 konserndirektør i If, nordisk leder for forretningsområdet Privatmarked. 1999-2002 nordisk skadesjef for Industri og Næring i If Skadeforsikring NUF. 1984-1999 nasjonal og regional salgsledelse for liv- og skadeprodukter til næringskunder i UNI Storebrand. 1984 produktsjef i UNI Forsikring. 1982-1984 produktsjef/skadebehandler i Norges Brannkasse.

2. ROAR THORESEN (51), konserndirektør Operative prosesser. Program for Executive Development (PED), IMD Lausanne. Sivilingeniør, skipslinjen, NTH Trondheim. 2002-2006 konserndirektør Strategisk forretningsutvikling. 1989-2002 konsulent, Managing Partner og adm.dir. direktør PA Consulting AS. 1986-1989 avdelingsdirektør Mandator AS. 1982-1985 Arthur Andersen & Co.

3. EGIL THOMPSON (44), konserndirektør Informasjon og Næringspolitikk. Cand. Polit, Universitetet i Oslo. 1999-2000 ass. Informasjonsdirektør i Storebrand ASA. 1994-1999 journalist og redaksjonell leder i Aftenposten. 1990-1994 journalist i NTB.

4. HANS AASNÆS (45), konserndirektør Sparing og Kapitalforvaltning og adm.dir i Storebrand Kapitalforvaltning AS. Sivilagronom (NLH). Høyere avdeling (HAS bedriftsøkonomisk analyse) NHH. Autorisert finansanalytiker (AFA). Program for Executive development (IMD). 2001-2005 investeringsdirektør Storebrand Kapitalforvaltning AS. 1994-2001 leder norske og utenlandske aksjer i Storebrand Kapitalforvaltning AS. 1990-1994 derivatspesialist Orkla Finans.

5. ANDERS RØED (40), konserndirektør Marked. Siviløkonom BI/ESCP Paris. 2004-2007 markedsdirektør Konsern Storebrand. 2000-2004 markedsdirektør TINE BA. 1998-2000 marketingsjef TINE BA. 1996-1998 marketingsjef Kelloggs Norge.

6. IDAR KREUTZER (46), konsernsjef i Storebrand. Siviløkonom, Norges Handelshøyskole. 1995-2000 konserndirektør Økonomi og Finans, Storebrand. 1992-1995 stillinger innen konsernfinans og forretningsmessig styring, Storebrand. 1988-1991 Medinor Prosjekt, konsulentvirksomhet. 1986-1987 byrådssekretær i Oslo Kommune.

7. SARAH MCPHEE (54), konserndirektør Liv og pensjon Sverige, adm. dir SPP. MA Stanford University. Civek Handelshøgskolan Stockholm. BA Wesleyan University. 2004-2008 kapitalforvaltningschef, AMF Pension. 2001-2004 ALM och Riskkontroll ansvarig, Fjärde AP-Fonden. 1998-2001 kreditchef, bedrift, GE Capital Norden. 1992-1998 Group Risk Control, Svenska Handelsbanken. 1986-1992, seniorconsult, Financial Services, PwC.

8. LARS AA. LØDDESØL (44), konserndirektør Liv og pensjon Norge og adm.dir Storebrand Livsforsikring AS. Siviløkonom BI, MBA Thunderbird (AGSIM). 2004-2007 konserndirektør Bedriftsmarked Liv. 2001-2004 finansdirektør Storebrand ASA. 1994-2001 Vice President, Citibank International plc. 1990-1994 Asst. Treasurer, Scandinavian Airlines Systems.

9. ODD ARILD GREFSTAD (43), konserndirektør Økonomi/Finans og juridisk. Statsautorisert Revisor og Autorisert Finansanalytiker (AFA). 1998-2002 leder av konsernkontrollenheten i Storebrand ASA. 1997-1998 konsernkontroller for livvirksomheten. 1994-1997 revisjonssjef Interrevisjonen i Storebrand ASA. 1989-1994 Arthur Andersen & Co.

10. KLAUS-ANDERS NYSTEEN (43), adm.dir Storebrand Bank ASA. AFF Solstrandprogrammet. MBA fra NHH. Managementprogram i logistikk fra BI, Sjøkrigsskolen 1. og 2. avdeling. 2001-2006 konserndirektør/ CFO Posten Norge AS. 1999-2000 finansdirektør/ CFO Hydro Seafood AS. 1998-1999 fung.adm.dir./finansdirektør Hydro Seafood GSP Ltd Skottland. 1997-1998 økonomisjef Hydro Seafood Norway AS. 1993-1997 høyskoleforeleser i logistikk BI Bergen.

11. ELIN M. MYRMEL-JOHANSEN (35), konserndirektør Samfunnsansvar. Cand.polit, sammenlignende politikk (UiB). MSc. Comparative Politics (LSE). 2005 - 2007 leder Samfunnsansvar. 2004 ansvarlig for intern merkevarebygging. 2002-2003 konst. leder Forretn. Samfunnsansvar.

Finansiell og forretningsmessig utvikling

Artikkelen beskriver den finansielle og forretningsmessige utviklingen for Storebrand-konsernet i 2008. Gjennomgangen omfatter historiske utviklingstrekk samt de trender som gjør seg gjeldende ved inngangen til 2009. Selskapets risikostyring er i tillegg til behandlingen i denne artikkelen, omtalt i egen artikkel tidligere i årsrapporten.

Denne rapporten bør leses i sammenheng med informasjonen som er gitt i styrets årsberetning og regnskap med tilhørende noter i denne årsrapporten. Ytterligere detaljer om regnskap og noter for datterselskapene finnes i egne årsrapporter for datterselskapene.

Hovedpunkter – strategisk og finansiell utvikling

Oversikt sentral nøkkeltall

(Alle beløp i millioner kroner hvis ikke annet er angitt)

		2008	2007	2006	2005	2004
Konsern	Konsernresultat før skatt ¹	-1 716	2 020	1 585	1 463	2 572
	Overskudd pr. ordinære aksje i kroner	-4,97	7,95	6,03	5,41	8,53
	Egenkapitalavkastning ²	-9 %	24 %	19 %	17 %	27 %
	Ordinært utbytte pr. aksje i kroner	0,00	1,20	1,80	1,50	1,20
	Tilleggsutbytte pr. aksje i kroner				2,50	5,80
	Gjennomsnittlig antall aksjer (i millioner)	445,1	251,5	248,0	258,6	272,9
	Kapitaldekning	14,3 %	9,2 %	10,6 %	11,2 %	15,3 %
Storebrand Livsforsikring AS (norsk virksomhet)	Premier for egen regning	21 323	19 717	19 619	19 227	18 532
	Forsikringskundernes fond inkl. opptjent resultat	164 017	165 120	153 710	140 383	125 560
	- herav fond med garantert avkastning	154 963	150 433	146 346	134 664	121 084
	Resultatført kapitalavkastning kundefond med garanti	2,0 %				
	Verdijustert kapitalavkastning kundefond med garanti	-0,2 %				
	Kapitalavkastning selskapsporteføljen	3,0 %				
	Resultatført kapitalavkastning Storebrand Liv AS		8,86 %	7,12 %	6,89 %	6,41 %
Verdijustert avkastning (ekskl. merverdier i hold-til-forfall portefølje) Storebrand Liv AS		7,26 %	8,28 %	7,55 %	7,19 %	
SPP Konsern (svensk livsforsikringsvirksomhet) ³	Premier for egen regning	7 281				
	Forsikringskundernes fond inklusiv opptjent resultat (eksklusiv villkorad återbäring) (tradisjonell forretning)	98 627	95 824			
	Forsikringskundernes fond (Unit Linked)	77 656	65 544			
	Avkastning Defined Benefit	0,6 %				
	Avkastning Defined Contribution	2,9 %				
	Villkorad återäring	7 499	13 699			
Storebrand Livsforsikring Konsern ⁴	Soliditetskapital ⁵	35 856	48 041	25 063	23 304	20 715
	Kapitaldekning	17,4 %	10,0 %	9,7 %	10,9 %	14,4 %
	Solvensmargin	160 %	136 %	175 %	176 %	174 %
Bank	Netto rentemargin	1,17 %	1,07 %	1,32 %	1,59 %	1,69 %
	Kostnader/inntekter	77 %	70 %	76 %	62 %	84 %
	Innskudd/utlån	47 %	47 %	43 %	42 %	48 %
	Brutto utlån	39 035	37 096	31 181	26 758	24 047
	Andel boliglån av brutto utlån	67 %	64 %	54 %	55 %	55 %
	Misligholds- og tapsutsatte volum	710	448	533	754	909
	Tapsavsetninger i % av mislighold og tapsutsatt volum	49 %	68 %	81 %	64 %	62 %
Kapitalforvaltning	Totale midler til forvaltning	228 671	227 356	216 900	204 800	165 000
	Herav midler under forvaltning eksternt	58 445	57 661	54 800	49 700	25 400
	Andel av totale midler til forvaltning investert i aksjer	24 %	23 %	22 %	23 %	21 %
	Fordeling eksterne midler til forvaltning mellom privat og institusjon (%)	13 / 87	14 / 86	19 / 81	20 / 80	26 / 74
	Samlet netto salg	2 757	2 867	3 200	23 300	1 600
	Kostnader/inntekter ⁶	57 %	65 %	64 %	91 %	86 %

Tall er basert på IFRS.

¹ Tall for 2004 - 2007 er ikke omarbeidet til oppstillingsplan som benyttes for 2008.

² Beregningsmetode: (Resultat etter skatt justert for amortiseringskostnader) / (inngående egenkapital - avsatt utbytte - halvparten av tilbakekjøpte aksjer gjennom året).

³ SPP tall oppgis kun fra oppkjøpstidspunkt.

⁴ Kombinert virksomhet - tall frem til 2007 er norsk virksomhet før kjøp av SPP.

⁵ Består av egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, risikoutjevningfond, kursreserver anleggsobligasjoner, tilleggsavsetning, villkorad återbäring og opptjent resultat.

⁶ Netto finansinntekter inkluderer resultatet fra Storebrand Eiendom i 2008, for 2007 og tidligere år inkluderer netto finansinntekter Storebrand Alternative Investment ASA.

Strategisk utvikling for konsernet

Hovedstrategien står fast

Med oppkjøpet av SPP i 2007, tok Storebrand et viktig strategisk valg med å bli en nordisk aktør innenfor langsiktig sparing og forsikring. Visjonen er at «Storebrand skal være Nordens fremste og mest respekterte samarbeidspartner innenfor langsiktig sparing og forsikring». Gjennom 2008 har Storebrand tatt viktige skritt på veien mot å nå konsernets langsiktige visjon.

Gjennom visjonen gir Storebrand klart uttrykk for en langsiktig målsetning om å lykkes på det Storebrand oppfatter som sitt geografiske kjerneområde – Norden. Samtidig holder konsernet fast ved at det skal være en «respektert samarbeidspartner». Dette innebærer at målene skal nås ved å videreutvikle arbeidet med kundetilfredshet, gjennom kompetente og motiverte medarbeidere og ved å ta et tydelig samfunnsansvar.

For SPP er visjonen geografisk og produktmessig avgrenset i forhold til konsernets visjon: «SPP skal være Sveriges fremste og mest respekterte samarbeidspartner innenfor pensjon». Visjonen innebærer at SPP skal levere på det samme verdiløftet som er fastsatt for hele konsernet og bidra positivt til samfunnsansvar i sitt hjemmemarked.

Markedene for finansielle tjenester er i rask endring og skjøt ytterligere fart gjennom de turbulente finansmarkedene i 2008. Innføringen av ny forsikringslov i 2008 og stadig utvikling i pensjonsreformen påvirker både kundesammensetningen, konkurransesituasjonen og rammebetingelser. Storebrand har de senere årene posisjonert seg for å møte disse utfordringene og for å utnytte de nye mulighetene markedet tilbyr. Hovedstrategien har ligget fast og innenfor kjernevirksomheten har oppmerksomheten vært rettet mot følgende områder:

- Tilfredsstillende finansiell situasjon
- Kontinuerlig effektivitetsforbedring
- Tilfredse kunder og lønnsomme produkter
- Kompetente og motiverte medarbeidere
- Videreføring av arbeidet med samfunnsansvar

Strategiske prioriteter

Storebrand-konsernet vil i 2009 aktivt jobbe med å effektivisere driften for å tilpasse kostnadsnivået i bedriften. Storebrand har

allerede i flere år jobbet systematisk for å redusere det relative kostnadsnivået gjennom å strømlinjeforme prosessene i selskapet. Ved inngangen til 2009 vil gevinster fra effektiviseringen i større grad enn i tidligere år bli tatt ut gjennom kostnadsreduksjoner for å bedre lønnsomheten i virksomheten.

Et område hvor Storebrand innenfor deler av virksomheten er ledende, er ved betjening av kunder gjennom direktekanaler. I Storebrand Skade skjer mer enn 90 prosent av alt salg gjennom internett og inngående telefoni. Storebrand opplever at denne formen for distribusjon både er kostnadseffektiv, og godt tilpasset de krav som dagens kunder stiller. Storebrand bredder og utvider derfor satsingen på direktedistribusjon.

Gjennom SPP har Storebrand blitt en betydelig aktør på det svenske markedet for tjenstepensjon. Utviklingen innenfor det nordiske og europeiske markedet for livs- og pensjonsforsikring styrker grunnlaget for etablering av grenseoverskridende virksomhet. Harmonisering av rammebetingelser og produkter gjør synergier på tvers av landegrensene mer tydelige og lettere å realisere. Storebrand vil i 2009 intensivere arbeidet med å skape en felles plattform for den nordiske virksomheten og utarbeide en tydelig nordisk strategi.

De strategiske prioriteringene kan oppsummeres i:

- Økt lønnsomhet
- Tydelig nordisk strategi
- Spisset privatmarkedsstrategi

Implementeringen av den nye konsernorganiseringen i november 2008 er et viktig virkemiddel for å realisere den kundeorienterte satsningen innenfor ovennevnte områder.

Offensiv tilpasning til viktige endringer i rammebetingelsene

Innføringen av omfattende endringer i rammebetingelsene for finans- og forsikrings-selskaper har stor betydning for Storebrands virksomhet. De største endringene skjer innenfor livsforsikringsområdet. Nedenfor følger en kort beskrivelse av de viktigste regelverksendringene og Storebrands respons på disse.

Pensjonsreformen i Norge

I forbindelse med statsbudsjettet for 2009, ble det klart at Pensjonsreformen utsettes ett år til 1. januar 2011. Regjeringen har gjennom 2008 trukket opp retningslinjene for nytt regelverk for folketrygd og Avtalefestet pensjon (AFP). Høringen, som kom tidlig i 2008, detaljerer hvordan pensjonsrettigheter tjenes opp og tas ut i den nye folketrygden. Hovedprinsippene for ny AFP ble klargjort i fjorårets tariffoppgjør. Regjeringens tidsplan tilsier at endringer i lovene for tjenstepensjon i privat- og offentlig sektor, vil bli klarlagt i løpet av 2009. Storebrand har som målsetting å styrke konkurransekraften gjennom pensjonsreformen ved å tilpasse lønninger og sikre god kommunikasjon til kundene. Basert på regjeringens tidsplan og erfaring fra ny livsforsikringslov, vil Storebrand, som øvrige aktører i bransjen, få kort tid mellom fastsettelse av regelverk og implementering av dette.

Solvency II

I 2007 ble utkast til EUs rammedirektiv for Solvency II fremlagt for Europaparlamentet og Europarådet av Kommisjonen. Implementeringsdato antas å bli tidligst 2012, men selskaper som ønsker å bruke internmodeller til vurdering av nødvendig kapital for å drive virksomheten, bør ha slike i funksjon noen år før implementering av hele regelverket. Sentralt i Solvency II er at både selskape-nes eiendeler og forpliktelser løpende skal vurderes til virkelig verdi. Storebrand har tatt en aktiv rolle i å forstå, skape kunnskap om og etablere løsningsmuligheter for utfordringer som følger av Solvency II-regelverket i Norge og Sverige. Det er etablert en god kontakflate mot relevante myndighetsorganer, og arbeidet med å skape god tilpasning for regelverket vil fortsette i perioden frem til implementering. For å være godt forberedt og forstå implikasjonen av Solvency II, deltar Storebrand og SPP aktivt i de ulike kvantitative studier som gjennomføres for hele den Europeiske forsikringsnæring (QIS).

Skattefavisert individuell pensjonsparing relansert i 2008

Stortinget vedtok i juni lov om individuell pensjonsparing og i oktober ble produktet Storebrand IPS lansert i markedet. Storebrand IPS er utviklet som et direkteprodukt og selges på internett og over telefon. Produktet har i løpet av høsten blitt markedsført

i massemarkedet og overfor ansatte i kundebedrifter med tjenestepensjon. Ved utgangen av 2008 hadde 1 453 Storebrand-kunder innbetalt 20 millioner kroner, tilsvarende en markedsandel på 13 prosent målt i årlig premie (FNH).

Kapitaleffektivitet

Storebrands datterselskaper er i dag tilfredsstillende og effektivt kapitalisert for den veksten som forventes de nærmeste årene. Storebrand ASA (morselskapet) har en målsetting om en netto gjeldsgrad på null over tid. Dette innebærer at likvide midler skal tilsvare nivået på rentebærende gjeld. En effektiv kapitalbase er en av forutsetningene for å kunne levere et tilfredsstillende årlig resultat relativt til konsernets egenkapital (egenkapitalrentabilitet). Kapitalstyringen i konsernet har som mål å balansere hensynet til kapitalkostnad og målsetting om konkurransedyktig egenkapitalrentabilitet samt en målsetting om tilfredsstillende kapital basert på regulatoriske og ratingselskapenes krav.

Samfunnsansvar

Ytterligere styrket satsing

Konsernets hovedoppgave er å bidra til samfunnets verdiskaping gjennom god lønnsomhet. Det er imidlertid ikke uvesentlig hvordan verdiskapingen skjer. Som aktør i en næring med en lang tidshorison, er arbeidet med bærekraftig verdiskaping en naturlig og integrert del av forretningsstrategien. Morgendagens vinnere vil være de selskaperne som evner å forene bærekraftighet med egen lønnsom vekst. Våre ambisjoner og mål i samfunnsansvarsarbeidet er derfor uberørt av de finansielle urolighetene i markedet.

2008 var et år hvor konsernet styrket sitt samfunnsansvarsarbeid, blant annet ved at samfunnsansvar ble direkte representert i konsernledelsen og gjennom etableringen av en egen samfunnsansvarsenhet. Den nye enheten har et bredt og overordnet ansvarsområde, mens det operative ansvaret ligger i linjen. Områdene etikk, varsling og arbeid mot økonomisk kriminalitet er nye ansvarsområder for samfunnsansvarsenheten.

En styrket enhet har vært ensbetydende med økt aktivitet og synlighet både i det norske og svenske markedet. En rekke nye aktiviteter ble igangsatt i 2008. Blant høydepunktene kan nevnes økte investeringer i mikrofinansiering,

nye retningslinjer for innkjøp, etableringen av en egen Code of Conduct, lansering av økokjøringskurs på nett og nytt klimakriterium for investeringer, samt implementering av konsernstandarder for samfunnsansvarlige investeringer til også å omfatte SPPs kundemidler. Samlet sett har dette bidratt til å styrke Storebrands posisjon som ledende finansinstitusjon i Norden innenfor samfunnsansvar.

I 2008 kvalifiserte Storebrand seg for 10. gang til bærekraftsindeksen Dow Jones Sustainability Index, og er dermed blant de 10 prosent beste selskaper i verden på bærekraftighet.

Det er gjennom våre investeringer vi har størst påvirkningskraft i retning av en mer bærekraftig utvikling. Dette tema blir derfor behandlet i en egen artikkel (se s.10). Nedenfor beskrives utviklingen i 2008 innenfor andre viktige satsingsområder for samfunnsansvar.

Integrering av samfunnsansvar i SPP

I 2008 har vi arbeidet målrettet for å integrere arbeidet med samfunnsansvar i SPP, som fra august fikk en egen ansatt med ansvar for samfunnsansvar. Gjennom igangsetting av en rekke samfunnsansvarlige tiltak har SPP blitt mer synlig i det svenske markedet som et ansvarlig finansforetak, noe som også har skapt positiv medieomtale. Tiltakene på samfunnsansvarsområdet har bidratt til å repositionere og styrke SPPs konkurransekraft.

Prioriterte områder for SPP i 2008 var opplæring og kompetanseheving innenfor samfunnsansvar generelt og samfunnsansvarlige investeringer spesielt. Gjennom opplæring, dilemmatrening og foredrag har salgskanalen økt sin kompetanse innenfor samfunnsansvar og ansvarlig investeringer. I 2009 blir etikk og samfunnsansvar innført som obligatorisk tema i opplæringsmoduler for salgspersonell og ledere i hele konsernet.

I tillegg til salgstrening ble tiltak under overskriften «orden i eget hus» også vektlagt i 2008. Det vil si å innføre retningslinjer og tiltak internt som støtter opp under konsernets samfunnsansvarsstrategi. Både større og mindre tiltak ble igangsatt for å bevisstgjøre

og øke kompetansen blant medarbeiderne. På miljøsidene ble det eksempelvis kjøpt inn sykler for bruk av de ansatte i arbeidstiden, innført økologisk kaffe på alle kaffeautomater, satt i gang tiltak for å redusere bruk av papir, plastikk, etc. Et eget Samfunnsansvarsforum ble også etablert. Arbeidet med å integrere samfunnsansvar i SPP vil bli videreført med full styrke i 2009. Målet er at konsernet som helhet skal rapportere på felles mål i samfunnsansvarsarbeidet fra og med 2010.

Medarbeiderutvikling og etikk

Storebrand legger stor vekt på å skape et inkluderende arbeidsmiljø preget av trivsel og høy etisk bevissthet blant sine ansatte. Undersøkelse blant de ansatte i 2008 viste en svært høy grad av medarbeidertilfredshet. Av de ansatte i Norge synes 83 prosent at Storebrand er et flott sted å arbeide. I finansnæringen er det de ansattes kompetanse og erfaring som er grunnlaget for konsernets resultater. Det legges derfor vekt på at de ansatte er tilfredse med utviklingsmulighetene i konsernet. I 2008 rapporterte 63 prosent av de ansatte at de var fornøyd med utviklingsmulighetene i selskapet. Dette er en nedgang i forhold til hva de ansatte rapporterte i 2007. En intern undersøkelse viste også at de ansattes bevissthet om etikk ikke var like høy i 2008 som i 2007. Medarbeiderutvikling og etikk vil derfor være områder som styrkes i 2009 blant annet gjennom dilemmatrening og nye oppfølgings- og evalueringsverktøy.

Konsernprinsipper (Code of Conduct)

Et viktig mål for 2008 var å utvikle og implementere en egen Code of conduct for konsernet. Et omfattende og inkluderende arbeid ble igangsatt, og i august 2008 ble Storebrand-konsernets visjon, kjerneverdier og konsernprinsipper nedfelt i ett felles dokument som har fått navnet konsernets veiviser. De seks konsernprinsippene som ble utviklet i denne prosessen gir tydelige premisser for utvikling og drift av virksomheten, og er en viktig veileder i hvordan konsernets ansatte skal opptre til beste for eiere, kunder og kolleger. Samtlige medarbeidere har fått opplæring i konsernprinsippene og vil i det nye medarbeideroppfølgingssystemet, som ble innført i januar 2009, bli målt på hvordan de etterlever disse.

«Å ta samfunnsansvar» er ett av de seks konsernprinsippene. Gjennom felles opplæ-

ringstiltak skal ansattes bevissthet og kompetanse om hvordan de kan bidra til konsernets arbeid med samfunnsansvar styrkes. En viktig oppgave fremover blir å omsette de ansattes kjennskap og bevissthet om konsernets samfunnsansvar til aktiviteter, tiltak og prosesser som kan styrke konsernets lønnsomhet på lang sikt.

Kundetilfredshet og tilgjengelighet

Konsernets visjon er å være den fremste og mest respekterte samarbeidspartner innenfor sparing og forsikring. Kundene skal med andre ord oppleve Storebrand som en samarbeidspartner med høy troverdighet og kompetanse. Det er derfor satt ambisiøse mål på ulike områder i forholdet til kundene. Ett av dem er å ha de mest fornøyde kundene i bransjen, et mål vi nådde i bedriftsmarkedet. Vårt mål er å beholde denne posisjonen. Resultatet for personkunder viser imidlertid en svak nedgang, fra 65 prosent i 2007 til 63 prosent i 2008. Konsernets mål om 66 prosent kundetilfredshet blant personkunder ble dermed ikke nådd. Det er satt i gang ulike tiltak for å styrke personkundernes kundetilfredshet i 2009.

Vi legger stor vekt på å sørge for god tilgjengelighet for våre kunder. Tilgjengeligheten på sentralbordet er stabilt høy, mens den på kundesenteret har gått noe ned for 2008. Arbeidet med å styrke tilgjengeligheten vil bli prioritert i 2009.

Ansvarlige innkjøp

Nye retningslinjer for innkjøp ble vedtatt høsten 2008, og implementeringen av disse vil fortsette ut 2009. Her vektles miljø- og samfunnsansvar minimum 20 prosent i alle typer innkjøp. Videre vil de selskapene som er ekskludert fra konsernets investeringer basert på konsernstanden for samfunnsansvarlige investeringer, ikke bli nye leverandører. Etablerte leverandører får ett års overgangsperiode for å tilfredsstille de nye retningslinjene.

Miljøhensyn

Konsernet fortsetter sitt målrettede arbeid for å redusere forretningsdriftens belastning på miljøet, både i forhold til egen drift, eiendomsforvaltning, investeringer og innkjøp. Blant områdene der konsernet har størst miljøpåvirkning er energiforbruket på hovedkontoret. I løpet av 2007-2008 klarte vi å redusere energiforbruket med 16 prosent.

På områder som papirforbruk, avfallssortering og resirkulering av elektronisk utstyr, har vi nådd enkelte mål. Målet om 100 prosent gjenvinning av elektronisk utstyr ble nådd, og vannforbruket ved hovedkontoret ble holdt stabilt. Når det gjelder kildesorteringsgrad ved hovedkontoret ble den 55 prosent, fem prosentpoeng under fastsatt mål.

Det nye hovedkontoret på Lysaker vil stå klart i desember 2009. Dette blir et bærekraftig bygg med lavt energiforbruk. Nye retningslinjer for innkjøp legges til grunn for alle innkjøp og investeringer i forbindelse med det nye hovedkontoret. Et nytt mål for 2009-2010 er å miljøfyrtårnsertifisere hovedkontoret, samt å oppnå energiklasse B som tilsvarer et teoretisk forbruk på maks 125 kWh/m² år. I tillegg starter arbeidet med å klargjøre alle egenforvaltede bygg for energimerking.

I tillegg til å arbeide aktivt for å redusere våre CO₂-utslipp og utvikle produkter og tjenester som bidrar til å øke bevisstheden om klimautfordringene og senke utslippene, har Storebrand vedtatt å kjøpe FN-sertifiserte klimakvoter tilsvarende konsernets direkte utslipp. I januar 2008 var Storebrand dermed den første klimanøytrale finansaktøren i Norden.

Norges første økokjøringskurs på nett

Storebrand lanserte Norges første økokjøringskurs på nett 2008, i samarbeid med Autoriserte Trafikkskolers Landsforbund. Nærmere 10 000 personer har gjennomført kurset, som bevisstgjør deltager på hvordan man kan redusere drivstofforbruket og CO₂-utslippet samtidig som det også bidrar til bedre trafiksikkerhet.

Internasjonale engasjementer

Storebrand har over lang tid engasjert seg i ulike internasjonale sammenslutninger for en mer bærekraftig utvikling. Stadig flere av samfunnets utfordringer er globale, og løsninger krever samarbeid innad i næringslivet og mellom næringsliv, myndigheter og det sivile samfunn. Konsernet legger FNs Global Compact 10 prinsipper for god forretningsførsel og OECDs retningslinjer for multinationale selskaper til grunn for sitt samfunnsansvarsarbeid, og har konsentrert det internasjonale engasjementet til organisasjonene World Business Council for Sustainable Develop-

ment (WBCSD), United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI) samt det nordiske nettverket i Global Compact.

Finansielle målsettinger for konsernet

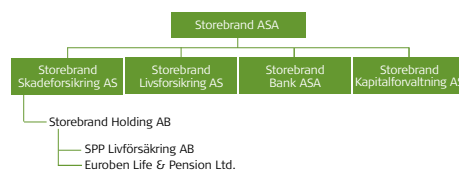
Storebrand har tidligere publisert finansielle målsettinger for konsernet og for de enkelte virksomhetsområdene. Som følge av oppkjøpet av SPP ble konsernets finansielle målsettinger justert i februar 2008. De finansielle målsettingene ble bekreftet på kapitalmarkedsdagen 12. november 2008.

Egenkapitalrentabilitet etter skatt ¹	15 %
Utbyttegrad av konsernresultatet etter skatt	>35 %
Kapitaldekning bank	>10 %
Solvensmargin livselskapet	>150 %
Rating livselskapet	A-nivå
Administrasjonsresultat for produkter uten overskuddsdeling (tradisjonell kollektiv pensjon Norge)	>0
Kostnader/Inntekter (C/I)	
Kapitalforvaltning	<50 %
Kostnader/Inntekter (C/I) bankvirksomheten	60 %

¹ Resultat før amortiseringer av SPPs transaksjonsrelaterte immatrielle eiendeler

Oversikt over konsernstruktur og regnskapsrapportering

Den overordnede juridiske strukturen med de viktigste datterselskapene er vist i figuren under:

I tillegg til det ordinære konsernresultatoppsettet på side 62 kan konsernresultat også settes opp etter en fordeling på ulike virksomhetsområder. Dette er vist i tabellen på neste side. Her inkluderer livvirksomheten Storebrand Livsforsikring AS (med datterselskaper deriblant Norben Life & Pension Ltd.) og eierandelen i Storebrand Helseforsikring AS. Storebrand Holding AB rapporteres i denne sammenheng som et eget konsern under navnet SPP. Foruten hovedaktiviteten i SPP Livsförsäkring AB, inneholder resultatet aktiviteten i holdingselskapet og datterselskapet Euroben Life & Pension Ltd. Bankvirksomheten består av Storebrand Bank ASA med datterselskaper.

Resultatutvikling 2008

Mill. kroner	2008	2007	2006	2005	2004
Livsforsikring	1 182	1 635	1 198	1 229	941
Kapitalforvaltning	218	138	156	24	47
Bankvirksomhet	68	235	190	241	121
Øvrig virksomhet	-158	12	41	-41	1 446
Konsernresultat før amortisering og nedskrivning¹	1 310	2 020	1 585	1 453	2 555
Nedskrivning immatrielle eiendeler	-2 507				
Amortisering immaterielle eiendeler	-519				
Endring i sikkerhetsavsetning med videre skadeforsikring ¹		9		10	16
Konsernresultat før skatt	-1 716	2 029	1 585	1 463	2 571
Skatt	-505	-20	-79	-41	-218
Årsresultat	-2 221	2 009	1 506	1 422	2 353

¹ Gjelder årene 2004 - 2007 som ikke er omarbeidet til oppstillingsplan som benyttes fra 2008.

Kapitalforvaltningsvirksomheten består av Storebrand Kapitalforvaltning AS, Storebrand Fondene AS og Storebrand Eiendom AS. Øvrig virksomhet i konsernresultatoppsettet består av Storebrand ASA (morselskapet) og Storebrand Skadeforsikring AS med datterselskapet Oslo Reinsurance Company ASA.

Finanskrisen svekker årsresultatet

Etter ny oppstillingsplan ble konsernresultatet før skatt ble på minus 1 716 millioner kroner i 2008, mot 2 029 millioner i 2007. Resultat pr. aksje utgjorde minus 4,97 kroner i 2008 og var i 2007 på 7,95 kroner beregnet på gjennomsnittlig utestående aksjer. Detaljer for de ulike virksomhetsområdene blir omtalt på sidene 42–56.

Kapitalsituasjonen

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet planmessig over tid. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten, hvor vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål i forhold til regulatoriske og ratingbaserte krav.

Konsernet har en målsetting om over tid å ha en solvensmargin i livvirksomheten på over 150 prosent og kapitaldekning i banken på over 10 prosent. Storebrand Livsforsikring AS har videre en målsetting om en rating på A-

nivå. Morselskapet i konsernet har en målsetting om en netto gjeldsgrad på null over tid.

Solvensmarginen i Storebrand Livsforsikring Konsern var ved årsskiftet på 160 prosent og således over intern målsetting. Kapitalbasen i livvirksomheten er i 2008 styrket gjennom blant annet kapitaltilførsel fra Storebrand ASA og opptak av evigvarende ansvarlige lån og fondsobligasjoner i markedet. Kapitaldekning i Storebrand Bank var ved årsskiftet på 10,8 prosent.

Storebrand ASA hadde ved utgangen av året en netto gjeldsgrad på 13 prosent. Nedgangen i forhold til 2007 skyldes nedbetaling av et syndikert lån på 580 millioner euro som ble tatt opp i forbindelse med ervervet av SPP.

Storebrands kapitalsituasjon i nøkkeltall

Mill. kroner	2008	2007	2006	2005	2004
Storebrand konsern					
Kapitaldekning	14,3 %	9,2 %	10,6 %	11,2 %	15,3 %
Kjernekapitaldekning	9,5 %	6,3 %	7,7 %	7,8 %	10,9 %
Storebrand ASA					
Netto gjeldsgrad ¹	13 %	22 %	-4 %	-9 %	-29 %
Storebrand Livsforsikring Konsern					
Kapitaldekning	17,4 %	10,0 %	9,7 %	11,0 %	14,5 %
Kjernekapitaldekning	11,5 %	5,9 %	6,5 %	7,0 %	9,0 %
Solvensmargin	160 %	136 %	175 %	176 %	174 %
SPP					
Solvensmargin	135 %	178 %	310 %	140 %	139 %
Storebrand Bank ASA					
Kapitaldekning	10,8 %	10,5 %	11,0 %	10,4 %	13,8 %
Kjernekapitaldekning	8,1 %	7,9 %	8,8 %	8,2 %	11,6 %

¹ Netto gjeldsgrad er gjeld fratrukket likvide eiendeler delt på eiendeler fratrukket likvide eiendeler. Beregnet i forhold til IFRS.

Lånet ble innfridd i 2008 som følge av opptak av fondsobligasjoner og ansvarlige lån i Storebrand Livsforsikring, samt opptak av et ordinært banklån i Storebrand ASA på 70 millioner euro. Storebrand ASA hadde totale likvide eiendeler på 1,4 milliarder kroner ved utgangen av 2008. Morselskapet har i tillegg en uttrukket kredittfasilitet på 75 millioner euro.

Styret i Storebrand ASA anbefaler ikke å utbetale utbytte for 2008. På grunn av uroen i finansmarkedet har styret valgt å prioritere selskapets soliditet.

I 2008 ga generalforsamlingen styret fullmakt til å kjøpe inntil 10 prosent av egne aksjer frem til ordinær generalforsamling i 2009. Det er i 2008 ikke gjennomført kjøp av egne aksjer. I forbindelse med aksjekjøpsordning for ansatte og en langtidsintensivordning for konsernledelsen og andre ledende ansatte har selskapet til sammen solgt 686 460 aksjer for til sammen 20 millioner kroner. Ved utgangen av 2008 eide Storebrand ASA 4,6 millioner egne aksjer.

Skatt

Storebrand-konsernet har de senere årene hatt en lav skattekostnad. I Norge er normalskattesatsen for aksjeselskaper på 28 prosent, mens effektiv skattekostnad for konsernet er normalt langt lavere. Det er flere forhold som påvirker skattekostnaden for Storebrand-konsernet og som gir avvik mot normalskattesatsen. De største avvikene er knyttet til virksomheten i Storebrand Livsforsikring som har store forskjeller mellom regnskapsmessige inntekter og skattepliktige inntekter knyttet til investeringer i aksjer innenfor EØS-området. Etter den skattemessige fritaksmetoden beskattes samlede gevinster på og utbytte fra slike aksjer med en lav skattesats på tre prosent, mens samlede tap på slike aksjer ikke er skattemessig fradragsberettiget. Som følge av betydelige fremførbare underskudd i konsernet, samt den forventede lave skattesatsen for livsvirksomheten ved normale finansmarkeder, forventes ingen betalbar skatt i den norske virksomheten i de kommende årene.

Det er i konsernet ved utgangen av 2008 et grunnlag for balanseføring av utsatt skattefordel, inklusive midlertidige forskjeller mellom regnskap og skatt, på om lag 5,8 milliarder kroner. Fremførbare underskudd og

fremførbare godtgjørelse utgjør om lag 10,8 milliarder kroner. Det vises til note 12 i årsregnskapet for konsernet. Den fremførbare godtgjørelsen kan fremføres i 10 år fra det tidspunkt hvor den fremførbare godtgjørelsen oppstod. Utsatt skattefordel balanseføres når det kan sannsynliggjøres at selskapene i konsernet i fremtiden vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen. Det er ikke innregnet utsatt skattefordel i balansen. Dette skyldes usikkerhet om fremtidige skattepliktige inntekter vil komme på et nivå som medfører at de fremførbare underskuddene kan benyttes.

Ved oppkjøpet av SPP har Storebrand fått en stor virksomhet i Sverige. Fremførbare underskudd kan ikke benyttes på tvers av landegrensler, og den svenske virksomheten vil, når det gjelder skatt, vurderes på selvstendig grunnlag. SPP er kjøpt av et svensk holdingsselskap som er finansiert med både egenkapital og ansvarlig lån. Skattekostnaden og betalbar skatt i den svenske virksomheten vil påvirkes av rentekostnader på lånet i holdingsselskapet, organisering av kapitalforvaltningsvirksomheten samt amortisering av immaterielle eiendeler. Det er forventet at skattekostnaden i den svenske virksomheten blir begrenset på sikt.

Informasjon om virksomhetsområdene Livvirksomheten

Nordisk strategi

Storebrand kjøpte det svenske livsforsikrings-selskapet SPP fra Handelsbanken høsten 2007 som en del av sin nordiske satsing. SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenestepensjoner. SPP leverer både unit linked produkter, tradisjonelle forsikringer og ytelsesbaserte pensjonsprodukter, så vel som konsulenttenester som dekker tjenestepensjoner og forsikrings- og administrasjonsløsninger for kommuner og andre organisasjoner. Storebrand og SPP vil skape den ledende livsforsikrings- og pensjonstilbyderen i Norden med premieinntekter for 2008 på NOK 24 milliarder.

Utviklingen innenfor det nordiske og europeiske markedet for livs- og pensjonsforsikring styrker grunnlaget for etablering av grenseoverskridende virksomhet. Harmonisering av rammebetingelser og produkter gjør synergier på tvers av landegrensene mer

tydelige og lettere å realisere. I tillegg skaper nytt regelverk kapitalsynergier ved geografisk diversifisering. I forbindelse med oppkjøpet ble det definert konkrete effekter på en rekke områder. Det ble blant annet kvantifisert synergier på 400 millioner kroner, som skal realiseres innen 2011. Realiseringen har gått raskere enn forventet, i tillegg til at effektene synes å bli større enn først kommunisert. Nye målsatte synergier er 470 millioner.

Storebrand Livsforsikring (norsk virksomhet)

Marked og strategi

Sterk posisjon videreutvikles

Storebrand Livsforsikring er et av Norges ledende selskaper på pensjon og livsforsikring til privatpersoner, bedrifter og offentlige virksomheter. Selskapet har en markedsandel på 27,4 prosent (pr.3. kvartal 2008) målt i kundefond til forvaltning i det norske livsforsikringsmarkedet. Det forventes betydelig vekst i dette markedet, og Storebrand skal videreutvikle sin posisjon ved å levere kundeorienterte og attraktive produktløsninger.

Svært konkurransedyktig i flyttemarkedet

Etter innføringen av OTP i 2006 er markedet for tjenestepensjon i større grad et flyttemarked. Som i 2007, er Storebrands også vinneren i flyttemarkedet med en netto flyttebalanse (meldt salg) på 2,5 milliarder kroner.

Kommunemarkedet var preget av lav anbudsaktivitet i 2008. Bare 8 kommuner gjennomførte anbudsprosesser. Tre av disse valgte å flytte sin pensjonsordning. Fire av Storebrands kommunekunder var på tilbud. Tre av disse blir i Storebrand, mens en kommune flyttet til KLP. Kongsvinger kommune flyttet fra KLP til Storebrand.

Personmarkedet har i 2008 vært preget av avgang på individuell livsparing, som følge av at økt rentenivå gjennom året har gjort banksparing mer attraktivt. Den nye ordningen for individuell pensjonssparing med skattefradrag, IPS, ble lansert høsten 2008. Totalt ble det solgt i overkant av 10 000 avtaler, og Storebrand fikk en markedsandel på ca. 13 prosent. Mye av salget har skjedd gjennom direktekanaler og til ansatte i bedrifter med tjenestepensjonsordning i Storebrand. Totalmarkedet ble mindre enn ventet. Det skyldes at langsiktig sparing med binding til pensjonsalder trolig fremsto mindre attrak-

tivt ettersom finanskrisen utviklet seg, og at skattereglene for produktet fremstår som lite forutsigbare for sparene.

Økende overgang til innskuddspensjon i tjenestepensjonsmarkedet

Med innføringen av Obligatorisk tjenestepensjon (OTP) i 2006, hvor ca. 700 000 arbeidstakere fikk tjenestepensjon, er et flertall av ansatte i privat sektor omfattet av innskuddsbasert tjenestepensjonsordninger.

De siste årene har vært preget av økende overgang fra ytelsesbaserte til innskuddsbaserte pensjonsordninger. Hensynet til mer forutsigbare kostnader er det viktigste for bedrifter som gjennomfører slik omdanning.

I 2008 ble 241 kontrakter i Storebrand, med nesten 10 000 medlemmer, berørt av en omdanning fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. Sammenlignet med 2007 har 20 prosent færre kontrakter blitt omdannet, mens 26 prosent flere medlemmer har blitt berørt av omdanning. I 2008 var det 28 medlemmer i gjennomsnitt pr. kontrakt som ble konvertert, mens det i 2007 var 23 medlemmer pr. kontrakt som ble omdannet.

Når man ser på hvor mye kapital som ligger i ordningene, vil reservene knyttet til ytelsesordningene likevel være dominerende i overskuelig fremtid.

Vekst i markedet for fripoliser

Som følge av innføringen av OTP og økt omdanning fra ytelses- til innskuddsordninger, vil markedet for fripoliser vokse betydelig i årene som kommer. Konkurransen på dette markedet vil øke, og nye aktører har kommet til. Storebrand vil møte denne konkurransen offensivt, med utgangspunkt i et konkurransedyktig produkt og lang erfaring med forvaltning av pensjonsmidler som gir trygghet for kunden. Storebrand har gjennom mer effektiv drift redusert kostnadene knyttet til forvaltning av fripoliser betydelig de siste årene. Det gir kundene mer pensjon igjen for fripolisen i Storebrand.

Finansdepartementet har høsten 2008 hatt på høring et forslag om å oppheve tjenestepensjonsleverandørens enerett til å utstede fripoliser. Hvis dette blir vedtatt, vil det innebære at bedriftene kan velge å inngå avtale om utstedelse av fripoliser med et annet

selskap enn det som forvalter tjenestepensjonsordningen for de aktive medlemmene. Høringsrunden er avsluttet, og saken ligger til behandling i departementet.

Pensjonsreformen

Gjennomføringen av pensjonsreformen er utsatt til 2011. Gjennom pensjonsforliket i Stortinget våren 2007 ble det oppnådd bred enighet om hvordan pensjon skal tjenes opp og kunne tas ut i den nye folketrygden. Regjeringen vil legge frem forslag til lovendringer som følger opp forliket i februar 2009. Det er ventet at arbeidet med tilpasning av tjenestepensjonsordningene til den nye folketrygden starter i løpet av våren 2009. Blant de endringene som vil påvirke tjenestepensjonsordningene er nye opptjeningsregler som gjør sluttlønn mindre relevant som pensjonsgrunnlag, samt fleksibel pensjonsalder. Et offentlig utvalg utreder såkalte «Brede tjenestepensjonsordninger», hvor det sees på hvordan partene i arbeidslivet kan få større innflytelse over tjenestepensjonsordningene. Utvalget vil legge frem sin utredning i løpet av mars 2009.

Økt HMS-satsing

Storebrand ønsker å stimulere til økt satsing på helse, miljø og sikkerhet (HMS) hos våre kunder i både privat og offentlig sektor. Måltrettet satsing på HMS gir de ansatte bedre trivsel og økt livskvalitet. Bedriftene vil få større verdiskaping og lavere kostnader til sykefravær, i tillegg til lavere forsikringspremie. Lavere sykefravær og færre nye uførepensjonister vil også gi betydelige besparelser for samfunnet. Gjennom HMS-rådgivning bistår vi bedrifter i arbeidet for et bedre arbeidsmiljø og lavere sykefravær. For offentlig sektor har Storebrand opprettet et HMS- og seniorpolitisk fond. Fondet gir bidrag til ulike HMS-tiltak, kurs og etterutdanning. I tillegg får kommuner og offentlige virksomheter tilbud om HMS-rådgivning og helseforsikring.

Fokus på effektivisering

Arbeidet med å effektivisere løsninger for kundebetjening, service og oppgjør har fortsatt i 2008. Målsettingen er å øke effektiviteten med mer enn 20 prosent i de områdene som blir gjennomgått. På enkelte prosesser er det oppnådd effektiviseringsgevinster på over 30 prosent. Effektivitetsforbedringene er også et ledd i å håndtere veksten i selskapet samt å øke kundetilfredsheten.

SPP har gjennom 2008 startet arbeidet med Lean-metodikk, som er utviklet og benyttet i Storebrand siden 2006. SPP skal gjennom Lean-metodikken forbedre og utvikle virksomhetens relasjoner til kunder og eksterne samarbeidspartnere for å oppnå bedre produktivitet, kvalitet og kundetilfredshet.

Storebrands rådgiverapparat på bedrifts- og privatmarkedet ble i 2008 vedtatt slått sammen. Målet er en enda sterkere salgskultur, bedre samarbeid lokalt, økt salg og bedre lønnsomhet i konsernets fysiske distribusjon. Den nye felles salgsorganisasjonen på tvers av bedrifts- og privatmarkedet trer i kraft senest 1. mars 2009.

Vekst

Storebrand Livsforsikring forventer en balansevekst på mellom 6 og 8 prosent pr. år i bedriftsmarkedet. Markedet for langsiktig sparing utvikler seg positivt. Innføringen av obligatorisk tjenestepensjon (OTP) i 2006 har gitt nordmenn økt bevissthet om behovet for privat sparing. Konsernets om lag 16 000 nye bedriftskunder med om lag 200 000 ansatte vil være viktig for personmarkedssatsingen i årene fremover. De nye kundene skal tilbys gode løsninger for private forsikringer og privat tilleggssparing. Pensjonsreformen som gjennomføres i 2011 vil øke betydningen av gode tjenestepensjonsordninger og supplerende individuell sparing.

Nytt regelverk for livsforsikringsbransjen

Ny forsikringsvirksomhetslov med forskrifter trådte i kraft fra og med 1. januar 2008. Den nye loven innebærer omfattende endringer for livsforsikringsselskapene. Storebrand har i løpet av 2008 arbeidet intensivt for å styrke sin konkurransekraft ved å utnytte de forretningsmuligheter som nå har åpnet seg. Målet med den nye forsikringsvirksomhetsloven er større forutsigbarhet og gjennomsiktighet i prisingen av forsikringsproduktene, samt å skape et tydeligere skille mellom kundenes midler og forsikringsselskapets egne midler. Hovedprinsippet etter det nye regelverket er at prisene fastsettes med endelig virkning og betales på forhånd.

Nye muligheter i kapitalforvaltningen

Fram til 2008 ble kundenes midler og selskapets egne midler investert i en og samme portefølje uten at kundene kunne påvirke investeringsrisikoen for sine egne midler.

Det nye lovverket åpner for at selskapets samlede portefølje kan deles opp i underporteføljer med forskjellig aktivassammensetning og risiko. Dette betyr at kunder i større grad vil kunne påvirke hvordan deres midler skal investeres.

For kollektive pensjonsforsikringer med avkastningsgaranti skal avkastningsgarantien etter ny forsikringsvirksomhetslov prises i forkant. Nivået på avkastningsgarantien, størrelsen på bufferkapitalen (det vil si tilleggsavsetninger og kursreserver) og investeringsrisikoen for porteføljen pensjonsmidlene investeres i, er styrende for hvilken pris kunden betaler for sin avkastningsgaranti. Det er risikoen egenkapitalen utsettes for som er utgangspunktet for prissettelsen av avkastningsgarantien. En kollektiv pensjonskunde kan velge en investeringsprofil med lav aksjeandel som normalt gir lavere risiko for tap og lavere forventet avkastning. Økt aksjeandel ville normalt gi høyere forventet avkastning, men også en høyere pris for avkastningsgarantien. Høyere avkastning vil over tid redusere kundens pensjonskostnader. Tilleggsavsetningene kan etter den nye loven kun brukes til å dekke manglende avkastning på egen kontrakt, og det nye regelverket gir økt fleksibilitet i oppbyggingen av tilleggsavsetninger.

Kollektive pensjonskunder kan etter ny lov velge en særskilt investeringsportefølje for plassering av sine midler. Disse kunder vil få større valgfrihet. Disse kan velge mellom standardiserte risikoprofiler, eller ha et tilnærmet fritt investeringsvalg innenfor de begrensninger som til enhver tid følger av lov og forskrifter. Kunden kan da definere sin investeringspolicy omtrent som om forvaltningen skjer i en pensjonskasse.

Det nye lovverket åpner også for en ny type langsiktige kontrakter. Avkastningsgarantien har hittil vært knyttet til regnskapsperioden på ett år, mens det nå åpnes for at man kan avtale garantiperioder på opp til 5 år. Prisen for en flerårig avkastningsgaranti vil være lavere enn for en årlig avkastningsgaranti over samme periode. Det er imidlertid fortsatt krav om at forpliktelsene overfor de forsikrede til enhver tid skal være dekket av tilstrekkelige forsikringsmessige avsetninger, og om nødvendig kan også egenkapitalen benyttes for å sikre tilstrekkelig reservering i løpet

av avtaleperioden. I regelverket for flerårig avkastningsgarantier er det større avtalefrihet mellom kunde og selskap. Kunden kan blant annet stille egen bufferkapital som sikkerhet ved avkastning under den beregningsrenten som anvendes i forsikringen. En slik økning i risiko for kunden, reduserer også den samlede prisen for avkastningsgaranti som kunden skal betale.

Nye regler for bruk av overskudd

For kollektiv ytelsespensjon og for nyopprettede garanterte individualprodukter medfører ny forsikringsvirksomhetslov at overskuddet knyttet til avkastningsrisiko og forsikringsrisiko skal gå til kunden. De ulike delene av kundeleveransen prises separat på forhånd og hvert priselement kan inneholde et fortjenestelement til forsikringsselskapet.

For gamle og nye individuelle poliser utgått fra kollektive pensjonsforsikringer innføres et modifisert overskuddsdelingsregime som innebærer at selskapet kan beholde inntil 20 prosent av overskuddet som her utgjør summen av avkastnings- og risikoresultatene fra disse polisene. Modifisert overskuddsdelingsmodell innebærer at et eventuelt negativt risikoresultat vil gå til fradrag mot kundenes renteoverskudd. Selskapet får i tillegg tilført all avkastning på kapital i balansen som ikke tilhører kundene.

Tradisjonelle individuelle produkter som er i selskapet før lovens ikrafttredelse kan videreføres etter overskuddsregler som gjaldt før 2008, og Storebrand tar sikte på fortsatt å forvalte disse midlene etter dette regimet. Det gis ikke anledning til å etablere nye kontrakter i denne porteføljen.

Nye regler for premiebetaling

Pris for rentegaranti

Premien skal beregnes for ett år av gangen, og betales forskuddsvis med mindre det er avtalt terminvis betaling.

Kunden betaler for avkastningsgarantien forskuddsvis hvert år. Det innebærer at selskapet ikke vil kunne hente fortjeneste etterskuddsvis ved å beholde deler av renteoverskuddet fra kundenes forsikringskontrakter. Dog inneholder ny lov en overgangsregel som gjelder muligheter for tilbakeholdelse av overskudd for pensjonister i kollektive pensjonsforsikringer for årene 2008 – 2010.

Det vil fortsatt være mulig å foreta tilleggsavsetninger som i år med lav avkastning kan benyttes til å dekke avkastning mellom null prosent og avkastningsgarantien. Tilleggsavsetningene skal være fordelt på de enkelte kontraktene. Maksimal størrelse på tilleggsavsetninger er gitt i forsikringsvirksomhetsloven. Forsikringsselskapet står for all nedside- og må reservere opp forsikringen dersom bufferavsetninger ikke er tilstrekkelige eller tilgjengelige. Prisen for avkastningsgarantien vil avhenge av kontraktens bufferkapital, aksjeandel i porteføljen, nivået på avkastningsgarantien, samt markedsutviklingen blant annet i form av rentenivået. Før 2008 ble ikke avkastningsgarantien priset særskilt, men ble dekket indirekte gjennom overskuddsdelingen mellom selskap og kunde.

Pris for risikodekningene

Kunden vil få tilført overskudd på risikoresultatet for forsikringsdekningene, mens et underskudd på risikoresultatet i utgangspunktet må dekkes av forsikringsselskapet selv. Det åpnes imidlertid for at inntil halvparten av risikooverskuddet i en bransje kan tilbakeholdes i et risikoutjevningfond. Underskudd på risikoelementene kan dekkes fra risikoutjevningfondet før forsikringsselskapet eventuelt må bruke egenkapital.

Pris for administrasjon og forvaltning

Administrasjons- og forvaltningskostnadene betales forskuddsvis hvert år med endelig virkning for kunden. Et eventuelt underskudd i administrasjons- og forvaltningsresultatet må dekkes av forsikringsselskapet, og et eventuelt overskudd vil tilfalle selskapet. For kontrakter som forvaltes i investeringsvalgporteføljen, skal prisen for kapitalforvaltning skilles ut som et eget priselement.

Resultatutvikling i 2008

Resultatoppsettet på neste side viser de samlede avkastnings-, administrasjons- og risikoresultater i virksomheten, det vil si resultater både til kunder og eiere. Resultat til eier utgjorde minus 337 millioner kroner i 2008 og 1 622 millioner kroner i 2007. Resultatet er generert gjennom ulike produktområder samt avkastningen på selskapsporteføljen, som beskrevet i avsnittet «Resultat til eier» på side 45.

Resultat livvirksomheten

Mill. kroner	2008	2007
Storebrand		
Livsforsikring AS	337	1 622
SPP Konsern	831	0
Øvrige datterselskaper (inkl. Storebrand Helsefor- sikring)	14	13
Resultat før amortisering og nedskrivning	1 182	1 635
Amortisering immaterielle eiendeler	-458	0
Nedskrivning immaterielle eiendeler	-2 520	
Resultat før skatt	-1 796	1 635

Avkastningsresultat

Avkastningsresultatet er forskjellen mellom den bokførte avkastningen og den garanterte avkastningen på forsikringskontraktene. Den gjennomsnittlige garanterte renten på forsikringskontraktene var på 3,5 prosent, uendret fra 2007. Avkastningsresultatet ble minus 2 137 millioner kroner i 2008 mot 7 887 millioner i 2007.

2008 ble et svært turbulent finansår og verdens aksjeindekser opplevde kraftig fall. Oslo børs ble ikke noe unntak, selv om andre kvartal var spesielt som følge av en kraftig økning i oljeprisen. Fallet fra midten av andre kvartal til utgangen av 2008 ble imidlertid betydelig på Oslo børs. Kanskje enda større usikkerhet har man opplevd i kredittmarkedet, hvor kredittspredan har gått kraftig ut kombinert med redusert likviditet. Dette medførte store tap for mange investorer i kredittmarkedet. Rentene har også falt betydelig i 2008, både korte og lange. Lange renter var opp i årets to første kvartaler, men falt etter dette vesentlig tilbake og var ved utgangen av året på et betydelig lavere nivå enn ved inngangen til året. Dette medførte god avkastning på papirer med renterisiko i 2008. Korte renter steg også gjennom årets to første kvartaler og i tredje kvartal opplevde man svært høye NIBOR-renter som følge av krisen i verdens kredittmarkeder, med tilhørende tørke i interbankmarkedet. I fjerde kvartal har blant annet kraftige kutt i styringsrenten medført at korte pengemarkedsrenter har sunket kraftig.

Avkastningsresultatet er preget av at tidligere ikke-bokførte merverdier har blitt bokført. Dette skyldes at deler av obligasjonsporte-

føljen til amortisert kost er blitt omklassifisert til obligasjoner til virkelig verdi. Omklassifisering av hold-til-forfall porteføljen medførte en forbedret avkastning på 1,8 milliarder kroner og herav en forbedring i resultat til eier på om lag 0,6 milliarder kroner.

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet viser differansen mellom belastet administrasjonspremie for året og de faktiske driftskostnader. Administrasjonsresultatet ble på minus 255 millioner kroner i 2008 mot minus 669 millioner i 2007. Administrasjonsresultatet er i 2008 påvirket av lavere forvaltningshonorarer, provisjonskostnader og bonuskostnader. Gjennomføring av Lean-metodikk har medført en underliggende positiv utvikling i det generelle kostnadsnivået.

Risikoresultat

Risikoresultatet fremkommer som følge av at dødelighet og uførhet i en periode avviker fra det som er forutsatt i premietarifene. Det samlede risikoresultatet ble på 737 millioner kroner i 2008 mot 244 millioner i 2007. Resultatet i år er preget av oppløsning av sikkerhetsfond og overføring til risikoutjevningfond med til sammen 197 millioner kroner. Eksklusive oppløsningseffekten av sikkerhetsfondet viser risikoresultatet i forhold til i fjor en forbedring for alle bransjer foruten kollektiv pensjonsforsikring offentlig sektor som følge av bedre utførelsesresultat.

Premieinntekter og flyttebalanse

Det er god utvikling i premieinntekter i tjenestepensjonsmarkedet. For kollektive forsikringer med investeringsvalg, er det i 2008 en økning på 38 prosent sammenlignet med i fjor. Økningen følger av økt konvertering fra ytelsespensjon til innskuddspensjon og positiv flyttebalanse mot konkurrentene. Ytelsesordning kollektiv pensjonsforsikring har hatt en økning på 19 prosent i 2008 som følge av blant annet lønnsvekst.

Personmarkedet er preget av at det ikke tegnes ny forretning i tradisjonell individuell kapitalforsikring og rente- /pensjonsforsikring samt avgang for spareavtaler uten bindings-tid. Unit linked viser en økning for året 2008 på 109 prosent som følge av godt salg av garantikonto spesielt i 1. halvår og den nye ordningen for individuell pensjonssparing med skattefradrag, IPS, som ble lansert høs-

ten 2008. Totalt ble det solgt i overkant av 10 000 avtaler, og Storebrand fikk en markedsandel på ca. 13 prosent. Risikoprodukter viser en økning på 8 prosent i 2008.

Totale premieinntekter, eksklusiv tilflyttede midler i Storebrand Livsforsikring AS, ble 16,3 milliarder kroner (16,6 milliarder) i 2008, en reduksjon på 2 prosent. Det er ovennevnte forhold innenfor tradisjonelle individualprodukter som trekker ned.

Det er bokført en netto tilflytting til Storebrand på 2 834 millioner kroner for 2008 mot 1 056 millioner for 2007. Det har i kvartalet vært godt salg av gruppeliv og personalforsikringsordninger. Veksten i salget av kollektiv pensjon er noe svakere enn i 2007, men fortsatt tilfredsstillende. Salget av individuell forsikring har vært svakere, noe som til dels skyldes uroen i finansmarkedene og høyere bankrenter enn tidligere. Avgangen for spareavtaler uten bindingstid for 2008 er 35 prosent høyere enn for 2007. Kundenenes forventning om økt avkastning i blant annet banksparing er hovedårsaken til avgangen.

Økning i tilflyttet reserve innenfor kollektiv pensjon gjenspeiles også i samlet nytegnede premie for 2008. Samlet nytegnede premie (APE) i 2008 er 1 583 millioner kroner mot 1 790 millioner i 2007. Nedgangen fra 2007 skyldes hovedsakelig tilflytting av en enkelt kunde med stor APE i tilsvarende periode i fjor. Det er god utvikling i nytegnede premie i kollektiv pensjon. Kollektiv pensjon offentlig sektor har nytegnede premie APE på 37 millioner kroner i 2008 mot 18 millioner i 2007. Det er nedgang i APE for individualbransjene. Det gode salget av garantikonto fra første halvår er redusert og en del av investeringen er allerede trukket ut av produktet, noe som gir lav nytegnede premie for kontrakter som er i kraft ved utgangen av året.

Resultat til eier for produktområdene

Resultat til eier genereres gjennom fire hovedproduktområder med forskjellige inntjeningsstruktur, samt avkastningen på selskapsporteføljen.

Tabellen på neste side følger av ny forsikringslov og har således ikke sammenlignbare tall for 2007.

Resultat til eier pr. produkt. Akkumulert resultat pr. 31. desember 2008

Mill. kroner	Kollektiv ytelse fee basert	Kollektiv investeringsvalg og unit linked fee basert	Risiko-produkter	Individual og fripoliser overskuddsdeling	Selskapsportefølje/ øvrig	Sum
Administrasjonsresultat	32	- 97	- 118	29		-154
Avkastningsresultat			71		- 59	12
Risikoresultat	179		254	42		475
Pris på rentegaranti og fortjeneste risiko	398					398
Overskuddsdeling				- 320		-320
Resultat datterselskaper					11	11
Øvrig	- 31				- 43	-74
Resultat før skatt norsk livsforsikringsvirksomhet	578	- 97	208	- 249	- 91	349
Investerte midler (mrd. kroner)	77	9	2	76	14	178

Samlet ble resultat til eier før skatt 349 millioner kroner i 2008 mot 1 635 millioner for 2007.

Gjennom forhåndsprising av rentegaranti og fortjenesterisiko er resultat til eier etter ny forsikringslov mindre avhengig av bokført avkastning i kundeporteføljene. Det er i 2008 samlet inntektsført 398 millioner kroner i forhåndsprising. Risikoresultatet består av avsetning til risikoutjevningssfond med 112 millioner og negativt risikoresultat kollektiv pensjon offentlig sektor med 31 millioner. Resultat til eier er også belastet med 31 millioner som skyldes negativ avkastning og manglende tilleggsavsetning for enkelte kontrakter.

Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av risikoresultatet for kollektiv pensjon og fripoliser til risikoutjevningssfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Det er avsatt 120 millioner kroner til risikoutjevningssfond i 2008 som fordeles på kollektiv privat med 112 millioner og 8 millioner kroner for fripoliser.

For risikoprodukter er sikkerhetsfondet oppløst og inngår i risikoresultatet med 99 millioner kroner. Administrasjonsresultatet for produkter uten overskuddsdeling på minus 118 millioner kroner for 2008 belastes resultat til eier. Samlet sett er lønnsomheten i risikoproduktene tilfredsstillende.

For fripoliser ble sikkerhetsfondet overført til risikoutjevningssfondet pr. 1. januar 2008.

Dette utgjør 33 millioner kroner i Individuell kapital- og pensjonsforsikring med overskuddsdeling samt fripoliser med modifisert overskuddsdeling har bidratt til et netto negativt resultat til eier på 220 millioner kroner for 2008 som følge av manglende tilleggsavsetninger på noen kontrakter. Fripoliser har oppnådd et positivt administrasjonsresultat i 2008 på 13 millioner.

Selskapsporteføljen leverer et resultat eksklusiv datterselskaper på minus 59 millioner kroner i 2008. Avkastningen på de investerte midlene er 3,0 prosent for året 2008. Det har vært negativ avkastning fra obligasjoner som følge av stigende renter i 1. halvår mens det har vært positiv avkastning på obligasjoner i 2. halvår som følge av fallende markedsrenter. For årets tre første kvartaler påvirker tap på aksjer og kreditt avkastningsresultatet negativt. Rentekostnadene på Storebrand Livsforsikrings lån utgjør om lag netto 170 millioner kroner i kvartalet. Eiers andel av kursreguleringsfond pr. 1. januar 2008 på 320 millioner kroner er inntektsført.

Resultat fra datterselskaper er i kvartalet tilfredsstillende, bortsett fra Storebrand Finansiell Rådgivning (SFR) som har vært preget av turbulensen i finans- og sparemarkedene. SFR har jobbet hele 2008 med å redusere kostnadsbasen, og omstillingsprosessen som startet i 3. kvartal er gjennomført. Det ble i 4. kvartal vedtatt at regionsapparatet til bedriftsmarkedet og personmarkedet slås sammen, noe som reduserer kostnadsbasen til SFR og

Storebrand Livsforsikring betydelig. Det er i forbindelse med denne omorganiseringen vedtatt å foreta en ny omstillingsprosess i SFR og Storebrand Livsforsikring. Denne omstillingsprosessen skal være ferdig til mars 2009.

Resultat til kunder

Resultatet til kundene er avhengig av utviklingen i finansmarkedet samt hvilket profilvalg kundene har gjort på sine investeringer og plassering i profil ut i fra bufferkapital. Det er beregnet overskudd til kunder 655 millioner kroner. Overskuddet består av positivt risikoresultat etter avsatt risikoutjevningssfond på 120 millioner kroner samt 535 millioner i overskudd på avkastningsresultat. Det er beregnet 2 241 millioner kroner i trekk fra tilleggsavsetning for å dekke avkastning lavere enn rentegaranti i kundeporteføljene.

Investeringsavkastning, aktivaallokering og risikokapital

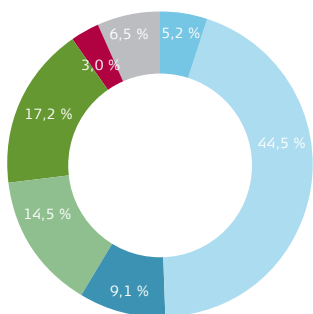
Eksposeringen mot aksjer i Storebrands kundeporteføljer og selskapsportefølje er redusert igjennom året 2008. Risikojustert aksjeeksponering (hensyntatt derivater) for kundeporteføljer med garantert avkastning er 5,2 prosent pr. utgangen av 2008. Tilsvarende er eksponeringen i selskapsporteføljen 2,5 prosent. Samlet aksjeeksponering ved utgangen av 2007 var på 26 prosent.

Investeringsporteføljene i kollektivporteføljen hadde en markedsavkastning på minus 0,2 prosent for 2008. Bokført avkastning var på 2,0 prosent for 2008. Samlet markeds-

og bokført avkastning for 2007 var på 8,9 prosent og 7,3 prosent.

Som følge av omklassifisering, er allokeringen til omløpsobligasjoner bokført til virkelig verdi økt, mens allokeringen til obligasjoner til amortisert kost er redusert med 23,6 milliarder kroner i løpet av 4. kvartal og utgjør 22,4 milliarder ved utgangen av 2008.

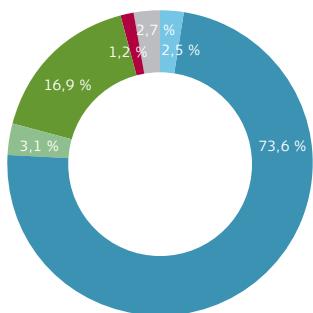
Aktivprofil kundeporteføljer med garantert avkastning

Pr. 31.12.2008

- Aksjer
- Obligasjoner
- Pengemarked
- Anleggsobligasjoner
- Eiendom
- Alpha
- Annet

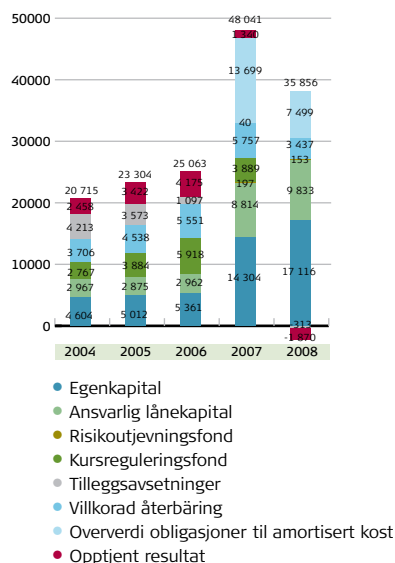
Aktivprofil selskapsporteføljen

Pr. 31.12.2008

- Aksjer
- Pengemarked
- Anleggsobligasjoner
- Eiendom
- Alpha
- Annet

Soliditetskapital

78 prosent av forvaltningskapitalen fra kunder med investeringsvalg (innskuddspensjon og unit linked) er plassert i aksjefond og kombinasjonsfond, mot 79 prosent ved utgangen av 2007. Avkastningen til de anbefalte investeringsvalgene for innskuddspensjon ble på henholdsvis minus 5,8 prosent for forsiktig profil, minus 22,3 prosent for balansert profil og minus 35,5 prosent for offensiv profil.

Den totale forvaltningskapitalen er økt med 2 milliarder kroner i år og utgjorde 199 milliarder ved utgangen av 2008.

SPP Marked og strategi

SPPs posisjon i det svenske markedet for tjenestepensjoner: SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenestepensjoner. SPP tilbyr pensjons- og forsikringsløsninger og rådgivning til bedrifter i den konkurranseutsatte delen av tjenestepensjonsmarkedet. Dessuten tilbyr selskapet privat pensjonsparing og trygghetsløsninger i form av sykdoms- og sykepleieforsikringer. SPP tilbyr også kvalifiserte konsulenttjenester innen tjenestepensjon og forsikringer, samt administrative løsninger for kommuner og andre offentlige virksomheter. SPP har også virksomhet i markedet for avtalepensjoner. SPP er gjennom sitt brede spekter av produkter og tjenester den eneste pensjonsleverandøren som dekker alle områder av det svenske tjenestepensjonsmarkedet.

SPP styrket sin markedsposisjon, forbedret kunderelasjonene og økte omsetningen gjennom året. Integrasjonen i Storebrand-konsernet og kunnskapsoverføringen av strukturkapital og «best practice» fra det norske markedet har bidratt positivt til utviklingen. Både salget gjennom egne forsikringsrådgivere og gjennom forsikringsmeglere (eksterne partnere) styrket seg i markedet, takket være våre strukturerte tiltak til forbedring gjennom året.

Separasjon, flytting og integrasjon

I løpet av 2008 startet SPP et omfattende separasjons-, flytte- og integrasjonsarbeid på en rekke områder. Blant annet flyttet vi IT-systemet fra Handelsbanken til Storebrand. SPPs applikasjoner og driftsmiljøer skal skilles fra Handelsbanken og integreres i Storebrand for å skape et kostnadseffektivt nordisk konsern.

I 2008 startet et prosjekt i Storebrand for å oppnå innsparinger innen innkjøpsvirksomheten. I forbindelse med oppkjøpet av SPP bestemte man at det skulle oppnås ytterligere synergi og kostnadsreduisering. I begynnelsen på 2008 ble det gjort en analyse av SPPs kostnader. Denne viste at det var behov for et konsernomspennende rasjonaliseringsarbeid innen innkjøp.

SPP skal gi kundene størst mulig kunde verdi i hvert enkelte kundemøte, uansett distribusjons- og kommunikasjonskanal. En viktig del av bedriftens strategi er derfor stadig forbedring av ledetider, produktivitet, kvalitet og kundetilfredshet, samt å sikre at alle deler av bedriften samarbeider på en kvalitetssikrende og kostnadseffektiv måte.

For å oppnå dette arbeider SPP med konkurransekraftprogrammet Lean for å rasjonalisere kjerneprosesser og foreta en grundig endring av ledelsesfilosofien og bedriftskulturen for å oppnå kontinuerlige forbedringer.

Produktutvikling

I løpet av høsten forbedret SPP sin tradisjonelle forsikring gjennom inndeling av forvaltningen i tre ulike porteføljer med differensiert plasseringsprinsipp. Fra kundes perspektiv gir forandringen en tydeligere kobling mellom garantert rente og forventet meravkastning i forhold til tidligere. Den bedrer også forutsetningene for en høyere forventet merav-

kastning for ny kapital, dvs. nye premieinnbetalinger fra både eksisterende og nye kunder.

En ny fondsstruktur, utviklet i nært samarbeid med Storebrand, ble innført i løpet av året. Fondstilbudet er basert på utvalgte og veldefinerte kategorier. Innenfor hver kategori skal det finnes høyt presterende fond med ulike plasseringsprinsipper. SPP følger kontinuerlig med på fondenes utvikling. Fond som ikke oppfyller kvalitetskravene byttes ut.

I løpet av året lanserte SPP elleve nye fond fra markedsledende, eksterne forvaltere.

Resultatutvikling i 2008

Resultat SPP konsern

Mill. kroner	2008	2007
Administrasjonsresultat	-103	102
Risikoresultat	287	185
Finansresultat	340	-377
Øvrig	293	284
Valutaeffekt	14	
Resultat før amortisering og nedskrivning	831	194
Amortisering av immaterielle eiendeler	-476	-30
Nedskrivning av immaterielle eiendeler	-2 500	
Resultat før skatt	-2 145	164

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet i SPP ble minus 103 millioner kroner i 2008 mot 102 millioner kroner i 2007. Administrasjonsresultatet påvirkes av reduserte inntekter som følge av reduserte midler til forvaltning gjennom året. I løpet av 4. kvartal har positiv avkastning brutt den negative trenden i 2008 og bidratt til en økning i midler under forvaltning. Kostnadsutviklingen har også vært tilfredsstillende i løpet av 2008, men har blitt påvirket av integrasjon og separasjonskostnader. Administrasjonsresultatet tilfaller eier i sin helhet.

Risikoresultat

I 2008 ble risikoresultatet 287 millioner kroner mot 185 millioner kroner i 2007. Risikoresultatet kan være volatil på grunn av endringer i reservering av sykereserver. I løpet av hele 2008 har oppløsninger av sykereserver bidratt positivt til resultatet. Risikoresultatet tilfaller eier i sin helhet.

Finansresultat

Finansresultatet i 2008 er totalt 340 millioner kroner mot minus 377 millioner i 2007. Det positive resultatet skyldes god avkastning i enkelte kundeporteføljer som ga 177 millioner kroner i overskuddsdeling. Forpliktelsene økte som følge av redusert diskonteringsrente gjennom året, hvilket bidro til oppbeholdninger på til sammen 1 642 millioner kroner. Samtidig bidro sikringsprogrammet med en gevinst på 1 786 millioner kroner. I 4. kvartal ble det innført en ny forbedret kontantstrømsbasert modell for verdsettelse av forsikringsforpliktelsene.

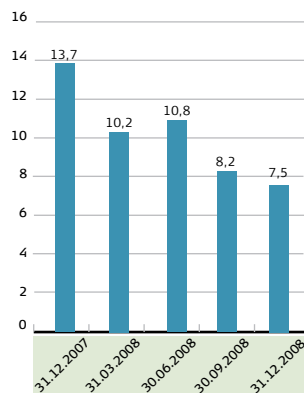
I den nye kontantstrømsbaserte modellen diskonteres forpliktelsene på en rentekurve fremfor et rentepunkt. Dette gir bedre samsvar mellom eiendeler og forpliktelser samtidig som det reduserer sikringskostnader og finansresultatets volatilitet i forhold til svingninger i rentenivået. Som følge av dette er sikringsprogrammet vesentlig redusert og vil følgelig ha mindre innvirkning på finansresultatet fremover.

Avkastning på selskapskapitalen

Det øvrige resultatet utgjør 293 millioner kroner i 2008 mot 284 millioner i 2007. En stor del av resultatet kan tilskrives avkastningen i egenkapitalporteføljen. Denne porteføljen er i sin helhet plassert i rentebærende verdipapirer som har hatt en tilfredsstillende avkastning i 2008. I tillegg omfatter også dette resultatetelementet renter på ansvarlig lånekapital.

Utvikling Villkorad Återbæring

Mill. kroner

Kundebuffere

Den villkorade återbæringen (forsikringstakers bufferkapital) var ved utgangen av

året 7,5 milliarder kroner. Den forbedrede metoden for vurdering av forsikringsforpliktelser som ble innført i desember 2008 har sammen med avkastningen i kundeporteføljene bidratt til å redusere nedgangen i den villkorade återbæringen i et marked med fallende renter.

Premieinntekter SPP

Mill. kroner	2008	2007
Engangspremier	1 666	1 718
Løpende premier	5 615	5 473
Sum	7 281	7 191

Premieinntekter

Premieinntektene utgjør 7 281 millioner kroner i 2008 mot 7 191 millioner i 2007. I 2007-tallene inngår en stor engangspremie i Euroben på ca. 750 millioner kroner som i stor grad forklarer forskjellen. Premieinntektene for fondforsikring/Unit Linked beløper seg til 3 010 millioner kroner i 2008 mot 2 720 millioner i 2007, en økning på 11 prosent.

Premieinntektene eksklusiv Euroben har økt med 5 prosent i 2008. Premieinntekter for tjenstepensjoner har økt med 8 prosent i perioden og er sammen med en økning i avgangspensjoner på 19 prosent bakgrunnen for økningen i SPPs premieinntekter i perioden.

I forhold til foregående år har nyttegningen eksklusiv Euroben økt med totalt 42 prosent målt i APE. Økningen har primært kommet fra salg gjennom meglerkanaler. Nytegning gjennom meglerkanalene har mer enn fordoblet seg hittil i år sammenliknet med 2007. Nytegning av løpende premier har økt med 21 prosent i 2008 i forhold til foregående år.

Kapitalforvaltning

Turbulent børsår

Børsutviklingen i 2008 var preget av et kraftig fall i aksjekursene over store deler av verden. Den negative utviklingen akselererte i andre halvår og tok i løpet av høsten form av en full global finanskrise. Den svenske Stockholmsbørsen sank med 41 % (OMXS-indeksen). På tross av det svært krevende finansielle klimaet leverte SPP en positiv gjennomsnittlig avkastning i 2008.

SPP innførte en ny kapitalforvaltningsmodell i 2008, etter samme modell som Storebrand har benyttet med stort hell i flere år. En hjør-

nestein i denne modellen er den dynamiske risikostyringen, som innebærer at investeringsporteføljen løpende tilpasses markedets utvikling. Den dynamiske risikostyringen viste seg å være effektiv under den finansielle krisen som pågikk i 2008.

Den nye kapitalforvaltningsmodellen påvirker også hvordan SPP investerer i flere typer papirer og bransjer enn tidligere, samtidig som selskapet øker den globale spredningen av sine investeringer. Det nye investeringsprinsippet innebærer bl.a. økt investering i eiendom, infrastruktur, unoterte papirer og råvarer. På denne måten spres risikoen, og vi øker muligheten for å motstå nedganger i markedet.

Frem til og med september 2008 hadde SPP samme investeringsprinsipp for alle tradisjonelle forsikringers samlede kapital, uansett de forskjellige forsikringenes garantirenteni-våer. Fra 1. oktober 2008 er forvaltningen inndelt i tre ulike garantigrupper med ulike investeringsprinsipper. Forandringen gjør at koblingen mellom garantert rente og forventet meravkastning blir tydeligere.

SPPs totale avkastning for tradisjonell forsikring ble på 2,9 prosent i den premiebestemte porteføljen og 0,6 prosent i den fordelbestemte porteføljen. For den premiebestemte porteføljen bokføres et kapitalvektet gjennomsnitt for de tre forvaltningsporteføljene.

Ved årsskiftet 2008/2009 flyttet SPP sin kapitalforvaltning fra Handelsbanken til Storebrand Kapitalforvaltning i Norge.

Solvens

Solvensmarginen ble i 2008 redusert til 135 prosent fra 178 prosent i 2007. Nedgangen i solvens er i hovedsak et resultat av synkende markedrenter, noe som førte til en høyere vurdering av pensjonsforpliktelsene.

Resultatutvikling øvrig livvirksomhet

Storebrand Helseforsikring AS, hvor Storebrand ASA eier 50 prosent, oppnådde et konsernresultat for 2008 på 6 millioner kroner mot 27 millioner i 2007. Selskapet tilbyr behandlingsforsikring i bedrifts- og privatmarkedet. Premieinntektene for helseforsikringsproduktene økte fra 198,8 millioner kroner i 2007 til 244,8 millioner i 2008, en økning på 23 prosent. Av veksten i opptjent

premie for egen regning er den prosentvise økningen størst i Norge.

EV – Market Consistent Embedded Value

Dette avsnittet gir informasjon om Embedded Value (EV) 2008 for Storebrand Livsforsikring Konsern. Denne verdien inkluderer Storebrand Livsforsikring AS (SBL) og SPP Livsforsikring AB (inkludert Euroben Life & Pension Ltd.).

Embedded Value er en aktuariell beregning for å måle verdien av et livsforsikrings-selskap ekskludert effekten av fremtidig nysalg. Denne beregningen benytter en rekke forutsetninger om forretningen, mikro-og makro-økonomiske forhold, samt andre faktorer hvorav noen er beregnet ut fra makroøkonomiske forhold og finansmarkedenes tilstand. Storebrand har utgitt en separat EV-rapport med ytterligere detaljer. EV-rapporten fra Storebrand er utarbeidet med en markeds-konsistens metodikk (MCEV) i samarbeid med aktuarfirmaet Towers Perrin.

Endring av embedded value for 2007

Fra 2008 er det innført to modellendringer som medfører endring av MCEV for 2007. Den viktigste relaterer seg til innføring av kapital-kostnad for risikoer som selskapet ikke kan sikre seg mot (cost of non-hedgeable risk). Dette er en kapitalkostnad som ikke fanges opp andre steder i beregningene. Den andre endringen i modellverket fra 2007 er frem-skrivning av rentekurven. Den nye modellen som ble introdusert i SPP i desember 2007 blir nå også benyttet i MCEV. På bakgrunn

av disse endringene i beregningsmodellen, reduseres tidligere publisert MCEV med minus 3,4 milliarder, til 26,6 milliarder kroner.

Resultat

For Storebrand Livsforsikring konsern pr. 31. desember 2008, er total EV på 23 milliarder kroner. Nåverdien av fremtidig overskudd er på 23,9 milliarder kroner (inkludert look-through verdi på 4 milliarder kroner), mens selskapskapitalen er på 8,4 milliarder kroner og kapitalkostnaden er på 236 millioner kroner. EV blir redusert av en volatilitetskostnad på 5,2 milliarder kroner.

Reduksjonen i EV fra 31. desember 2007 til 31. desember 2008 er på 5,2 milliarder kroner, ekskludert utbytte og andre kapitaloverføringer. Dette gir en avkastning på minus 20 prosent på justert EV.

Det forventes at for strukturen av holdingselskapet i Sverige, hvor deler av overskuddet kan overføres til gruppen som et skattefritt bidrag, vil den effektive skattesatsen for SPP være null. Derfor har en skattesats på null prosent blitt brukt for SPP. Gjeldende skattelover i Norge gir en effektiv skattesats på 0 prosent for overskudd i SBL og konsernets kapitalforvaltningsselskap.

Mill. kroner	MCEV 2008
Selskapskapital	8 431
herav	
- Fri kapital	882
- Bundet kapital	7 550
Verdi av eksisterende virksomhet	14 610
herav	
- Nåverdi av fremtidig overskudd (PVFP)	23 893
- Tidsverdi av finansielle opsjoner og garantier (TVOG)	-5 183
- Friksjonskostnader fra bundet kapital (FCRC)	-236
- Kostnader for risikoer det ikke er mulig å sikre seg mot (CNHR)	-3 864
Total embedded value	23 041
Verdien av kapitalforvaltning av forsikringsreservene	4 022

Embedded Value for Storebrand konsern

Mill. kroner	31.12.07	31.12.07 Revidert	31.12.08
Selskapskapital	7 478	6 984	8 431
Nåverdi av fremtidig overskudd ¹	28 412	27 558	23 893
Friksjonskostnader for bundet kapital	-248	-236	-236
Tidsverdi av finansielle opsjoner og garantier	-5 701	-4 709	-5 183
Kostnader for risikoer det ikke er mulig å sikre seg mot		-3 044	-3 864
MCEV Storebrand Livsforsikring konsern	29 940	26 554	23 041
Selskapskapital annen virksomhet²	2 635	2 635	1 319
Embedded value Storebrand konsern	32 575	29 189	24 360
Emedded value pr. aksje³	73,3	65,7	54,7

¹ Nåverdi av fremtidig overskudd inkludert kapitalforvaltningsverdien for 2007, revidert 2007 og 2008 på hhv. 4 156, 4 148 og 4 022.

² Inkluderer IFRS selskapskapital ekskludert immaterielle eiendeler for virksomheter som ikke er inkludert i MCEV analysen justert for Storebrand kapitalforvaltningsvirksomhets materielle eiendeler for å unngå dobbel bokføring.

³ Basert på 444,6 millioner aksjer i 2007, 445,3 millioner i 2008.

EV-analyse for 2008

Rapportert MCEV 2007	29,9
Metodejusteringer	-3,4
Revidert MCEV 2007	26,5
Åpningsavvik	0
Verdi av nytteget forretning i 2008	0,4
Forventet bidrag fra eksisterende virksomhet	1,5
Forventet bidrag fra eksisterende virksomhet (utover ref. rate)	0,7
Overføringer fra fremtidig inntjening og bundet kapital til fri kapital	0
Driftsavvik	1,0
Avvik i driftsmessige forutsetninger	-1,3
Øvrige avvik knyttet til drift	0,5
Økonomiske forutsetningsendringer og avvik	-7,1
Andre avvik som ikke knytter seg til driften	0
Justeringer for kapitaltilførsel/utbytte	1,7
MCEV 2008 - Storebrand Liv Konsern	23,0

Gjennom 2008 har driften av Storebrand og nytteget forretning, gitt et positivt bidrag på 1,8 milliarder kroner til MCEV-resultatet. Utviklingen er positiv blant annet som følge av ny investeringsstrategi i SPP. Kostnader knyttet til separasjon av SPP fra Handelsbanken og integrasjonen med Storebrand trekker ned resultatet. Dette skyldes at beregningsmetoden for MCEV hensyntar alle separasjonskostnader, men utelater fremtidige synergier.

MCEV-resultatet er påvirket av den finansielle uroen. Fall i aksjemarkedene gjennom 2008 reduserte bufferkapitalen i livvirksomheten. Samtidig reduserer et lavere rentenivå og den økte volatiliteten i markedet verdien av forventet fremtidig inntjening. Til sammen gir endringer i makroøkonomiske forhold et negativt bidrag på 7,1 milliarder kroner.

Verdien av nytteget forretning (Value of New Business)

Verdi av nytteget forretning i 2008 er beregnet til 395 millioner kroner. Salget har vært positivt i både norsk og svensk livvirksomhet med nyslag av premier på henholdsvis 1 583 millioner kroner og 516 millioner kroner målt i APE. For norsk virksomhet øker marginene sett i forhold til 2007 for sammenlignbare tall, og verdien av ny forretning er beregnet til 504 millioner kroner.

For svensk virksomhet er det beregnet en negativ verdi av nyslaget i 2008 på 109 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak at salgsvolumet fremdeles er for lavt til å dekke kostnadene knyttet til nyslaget samtidig som rentenivået er redusert. Det er satt i gang en rekke tiltak i SPP som forventes å bedre verdien av nyslaget i SPP. Tiltakene omfatter blant annet kostnadsreduksjoner og lavere rentegaranti på nyslag.

Mill. kroner	VNB 2008
Verdi av nytteget forretning herav	
- Nåverdi av fremtidig overskudd	794
- Tidsverdi av finansielle garantier	-151
- Friksjonskostnader på bundet kapital	-56
- Kostnader for risiko det ikke er mulig å sikre	-192
Totalverdi av nytteget forretning	395
Look-through verdi inkludert i nåverdien for fremtidig overskudd	153

Kapitalforvaltningsvirksomheten Marked og strategi

Storebrand Kapitalforvaltning tilbyr et komplett forvaltningskonsept som omfatter aktivt forvaltede porteføljer av norske og internasjonale verdipapirer, globale spesialprodukter med et absolutt avkastningsmål, samt effektiv styring av markedsrisiko. Storebrand Kapitalforvaltning er i dag Norges største private kapitalforvalter. Fra 1. januar 2009 overtok Storebrand kapitalforvaltning forvaltningen av SPP Livsforsikring AB sine porteføljer. Dette vil øke forvaltningsvolumet i Storebrand Kapitalforvaltning med om lag 125 milliarder kroner innen utgangen av 2009. Samtidig er det forventet at man vil kunne hente ut betydelige synergier gjennom lavere forvaltningskostnader i Storebrand Kapitalforvaltning i forhold til midler til forvaltning.

I mai 2009 ble det gjennomført en juridisk restrukturering av Kapitalforvaltningsvirksomheten. Gjennom en fisjon-fusjon ble fondsvirksomheten skilt ut i et eget fondsforvaltningsselskap, Storebrand Fondene AS. Videre ble virksomheten i tidligere Storebrand Alternative Investments AS (SAI) integrert med virksomheten i Storebrand Kapitalforvaltning AS.

Storebrand Kapitalforvaltning har som ambisjon å bli den foretrukne forvalter av langsiktige sparemidler og pensjonskapital. Storebrand Kapitalforvaltning bruker kompetanse fra forvaltningen av livselskapenes midler til å lage investeringsløsninger innenfor tradisjonelle fond, garantiprodukter og alternative produkter som private equity og infrastruktur, og tilbyr dette

Sensitiviteter for Storebrand Liv konsern: Sensitivitetene reflekterer endringer i EV basert på endringer i forutsetninger.

Mill. kroner	Total MCEV	Endring	Endring i %	Verdi av nyttegnet forretning	Endring	Endring i %
Base	23 041			395		
Rentenivå +1 %	26 045	3 004	13 %	519	123	31 %
Rentenivå -1 %	17 758	-5 284	-23 %	106	-289	-73 %
Markedsverdi av aksjer og eiendom -10 %	19 359	-3 682	-16 %	359	-36	-9 %
Markedsverdi av aksjer -10 %	21 700	-1 341	-6 %	354	-41	-10 %
25 % økning i underliggende volatilitet i aksjer og eiendom	21 721	-1 320	-6 %	355	-40	-10 %
25 % økning i underliggende volatilitet i «swaption»	21 089	-1 952	-8 %	338	-57	-15 %
Kostnader -10 %	24 906	1 864	8 %	451	56	14 %
Avgangsrater -10 %	23 564	522	2 %	449	54	14 %
Dødlighetsrate -5 % - langt liv	22 052	-989	-4 %	387	-8	-2 %
Dødlighetsrate -5 % - annen forretning	23 122	81	0 %	405	10	3 %
Lønns og kostnadsinflasjon + 0,5 %	23 255	213	1 %	409	14	3 %
Regulatorisk kapital lik solvenskapital	23 090	49	0 %	415	19	5 %

- 2007 tallene er ikke oppdatert med ny metodikk og er derfor ikke direkte sammenlignbare med 2008 tall.
- Sensitivitet på gruppenivå er ikke nødvendigvis en enkel addering av underliggende selskaper, da endringer kan ha ulike effekter.
- Sensitiviteten vedrørende nedgang i avgangsrater ble beregnet med motsatt fortegn i 2007. For enkelthet er det antatt samme fortegn for 2008.
- Effekten av sikringsaktiva er reflektert.
- Endringer i markedsverdien av fondsforsikringsprodukter er ikke medtatt.

som stand alone produkter til eksterne kunder. Ved utgangen av 2008 hadde selskapet 229 milliarder kroner til forvaltning. Dette er fordelt på diskresjonære porteføljer og på fond under merkenavnene Storebrand og Delphi.

Attraktive produkter

Storebrand Kapitalforvaltning forvalter hele bredden av spare- og investeringsprodukter, blant annet aktiv og passiv forvaltede aksje- og rentefond, eiendomsfond, infrastruktur-fond, fond av fond strukturer innenfor private equity og hedgefond, garanterte livprodukter og enkeltstående hedgefond. Produktbred-den gjør at selskapet kan tilby attraktive produkter under ethvert markedsforhold. Finanskrisen og markedsnedgang har resultert i økt fokus på produkter med lav risiko, og etterspørsel etter statsobligasjonsfond og garantert livsparing har vært høy i forhold til andre produkter. God avkastning og en tydelig forvaltningsprofil har bidratt til etterspørsel og positiv nettotegning i de fleste av våre aksjefond som investerer på Oslo Børs.

Møter nye kundebehov

Storebrand Kapitalforvaltning overvåker spa-remarkedet kontinuerlig og prøver å identifisere nye kundebehov på et tidlig tidspunkt. Storebrand ønsker at enkelhet, trygghet og transparens skal gjenspeiles i nye så vel som eksisterende spareprodukter. Produkter uten et klart definert kundebehov vil bli avvirket. Nye produkter er planlagt for å møte stadig økende krav til langsiktig pensjonsspareløsninger innefor det innskuddsbaserte tjenestetpensjonsmarkedet i Sverige og Norge. Det ble åpnet på nytt opp for skattestimulert sparing gjennom Individuelle Pensjonssparing med Skattefradrag (IPS) i 2008, og selskapet var aktiv i utvikling av nye IPS-produkter.

Gode resultater i turbulent finansmarked

I 2008 fikk Storebrand Kapitalforvaltning 29 nye institusjonelle kunder. En egen stor-kundeavdeling med høyt kvalifiserte investeringsrådgivere betjener institusjonelle kunder. I samarbeid med kundene utformes skreddersydde investeringsstrategier tilpasset

kundens finansielle målsetting, investerings-horisont og risikoprofil. Salgsorganisasjonen er styrket med tre nye medarbeidere i løpet av året.

Den sterke posisjonen innenfor segmentene kommuner, pensjonskasser og organisasjoner er opprettholdt i 2008. Disse kundene vil fortsatt være viktige, og det legges vekt på god kundebehandling. De tradisjonelle kundene er og har, ikke minst i 2008, vist seg å være viktige for å gi stabile årlige inntekter.

Satsingen på investeringsselskaper har vært preget av turbulensen i finansmarkedene. Kapitalen fra disse selskapene er mer flyktig enn fra Storebrand Kapitalforvaltnings tradisjonelle kundegrupper. Kortere beslutningsprosesser er noe av bakgrunnen for satsning i dette segmentet, men det betyr også at midlene trekkes hurtigere ut enn fra de tradisjonelle kundene. Imidlertid kan det forventes at midlene som ble innløst i 2008 raskt kan komme tilbake når selskapene kommer i

investeringsmodus. Strategien med å dreie salgspunktet mot private investeringsselskaper videreføres i 2009.

I tillegg til nysalg og mersalg har 2008 vært preget av store utfordringer for pensjonskassene. Først og fremst ved innføring av nye kapitalforvaltningsforskrifter (KFF) fra 1. mars som medførte betydelige reallokeringer og dernest de kraftige fallene i aksjemarkedene og stigende renter, som førte til at de i løpet av noen måneder var gjennom to stresstest-scenarier. Storebrand Kapitalforvaltningsstrategi er å være en solid samarbeidspartner for kunden også i vanskelige tider og gjennom sterke relasjoner knytter kunden tettere til Storebrand Kapitalforvaltning. Kundetilfredshetsundersøkelse blant de institusjonelle kundene ble også i fjor gjennomført med godt resultat. Storebrand Kapitalforvaltning blir jevnt over rangert høyt når det gjelder kundeservice. Som et videre ledd i å knytte sterke kunderelasjoner etablerte man i 2006 en satsning på salg av handels- og oppgjørstjenester, SIOS (Storebrand Investment Operation Services). Man anser potensialet som betydelig og satsningen videreføres også i 2009.

Krevende driftsår og forberedelse til overtakelse av SPP porteføljen

2008 har vært et krevende driftsår for Storebrand Kapitalforvaltning. Innføring av ny forsikringslov fra 1. januar 2008 har bidratt til å øke kompleksiteten i forvaltningen for Storebrand Livsforsikring. Forvaltningen skjer nå i 19 ulike profiler. Finanskrisen med påfølgende volatile markeder i andre halvår av 2008 har videre bidratt til økt press i driftsapparatet for Storebrand Kapitalforvaltning, og transaksjonsvolumet i Storebrand Kapitalforvaltning er mer enn doblet i løpet av 2008. Det arbeides kontinuerlig med å forenkle rutiner og å standardisere og automatisere prosesser gjennom hele verdikjeden. Dette bedrer både kostnadseffektiviteten og skalerbarheten i organisasjonen. Det legges videre til rette for en robust og fleksibel forvaltningsplattform som kan produsere enkle forvaltningsprodukter så vel som komplekse og fleksible investeringsprofiler som tilbys gjennom innskuddspensjonsordninger.

2008 har og vært preget av forberedelsene til overtakelsen av SPP-porteføljen. Forberedelsene og overtakelsen har gått i henhold til plan og Storebrand Kapitalforvaltning overtok

fra 1. januar forvaltningen for SPP Livsforsikrings spareporteføljer, noe som innebærer en økning i forvaltningsvolum på 80 milliarder kroner.

God avkastning, men ikke for enhver pris

Storebrand har et bevisst forhold til hvordan kundenes midler forvaltes. Vi ønsker å bruke vår rolle som investor slik at vi på lang sikt kan bidra til en mer bærekraftig utvikling. Målet er å gi best mulig avkastning, men ikke for enhver pris, og Storebrands erfaring er at krav til samfunnsansvar ikke reduserer avkastningen. Vi stiller strenge krav til investeringene våre og legger vekt på dialog og aktivt eierskap. Vi er i kontakt med ca. 400 selskaper hvert år. Hensikten med dette arbeidet er ikke å utelukke selskaper, men å påvirke til forbedring. I noen tilfeller velger vi imidlertid å unngå investering fordi vi mener det er stor risiko for gjentatte grove brudd på vår konsernstandard for samfunnsansvarlige investeringer. Per 31. desember 2008 er 80 selskaper utelukket, fordelt på kategoriene alvorlig miljøskade, korrupsjon, brudd på menneskerettigheter, produksjon av landminer, klasevåpen, atomvåpen og tobakksproduksjon, samt selskaper med svært mangelfull risikostyring. I 2008 startet implementeringen av Storebrands konsernstandard for samfunnsansvarlige investeringer i SPP (les mer i artikkelen «Ansvarlige investeringer» på side 10 og på www.storebrand.no/sri).

Resultatutvikling i 2008

I 2008 var samlet resultat før skatt fra kapitalforvaltningsvirksomheten 215 millioner kroner, mot et overskudd året før på 138 millioner. Sammenlignet med 2007 drives resultatet opp av sterke inntekter fra Storebrand Eiendom som fra 2008 rapporteres som en del av Kapitalforvaltningsvirksomheten. Faste inntekter øker som følge av at forvaltningsavtalen til Storebrand Livsforsikring grunnet ny lov består av et større fastelement. Volumbaserte inntekter i Storebrand Fondene er redusert som følge av fall i forvaltningsvolumer. Inntektene fra alternative investeringer som private equity og hedgefond rapporteres etter restruktureringen som en del av totale inntekter. God kostnadskontroll medfører lave totale kostnader og gir en solid driftsmargin.

Resultat kapitalforvaltningsvirksomheten

Mill. kroner	2008	2007
Totale inntekter	419	331
Totale kostnader	-280	-259
Netto finans	17	14
Amortisering immaterielle eiendeler	-3	
Storebrand Alternative Investeringer		52
Storebrand Eiendom	63	
Resultat før skatt	215	138

Inntekter

Selskapets inntekter er i hovedsak forvaltningshonorar, faste og avkastningsbaserte, samt salgspolis og avkastningsbaserte honorarinntekter. Totale inntekter i forvaltningsselskapene økte med 26 prosent i forhold til 2007. Hovedforklaringen bak økningen i inntekter er større andel faste honorarer, samt at inntektene fra virksomheten i tidligere Storebrand Alternative Investeringer etter den strukturelle endringen rapporteres som en del av Kapitalforvaltningsvirksomheten. Inntektene fra alternative investeringer bidrar med totale inntekter på 53 millioner i 2008. Avkastningsbaserte honorarinntekter er 10 millioner høyere i 2008 enn i 2007. Økningen kan tilskrives svært god performance i enkelt produkter. Samlet sett er verdiskapingen svak i 2008. Fall i midler til forvaltning og migrering fra høymargin til lavmarginprodukter som følge av finanskrisen har medført en reduksjon i avkastningsbaserte honorarer. Volumbaserte inntekter i Storebrand Fondene er sammenlignet med fjoråret redusert med 47 millioner, dette utgjør en reduksjon på 27 prosent. Storebrand Eiendom bidrar med et resultat til kapitalforvaltningsvirksomheten på 63 millioner.

Kostnader

Totale kostnader øker med 22 millioner kroner sett i forhold til 2007, dette utgjør en økning på 8,5 prosent. Denne økningen kan i hovedsak tilskrives to forhold. Etter fusjon-fusjonen gjennomført i mai er kostnadene som tidligere lå i Storebrand Alternative Investments inkludert, dette utgjør om lag 15 millioner. Videre er driftskostnadene i Storebrand Kapitalforvaltning økt som følge av at man gjennom 2008 har gjennomført en rekke ansettelse og investeringer knyttet til overtakelsen av SPP porteføljen. Kostnadsøkningen knyttet til dette

har vært i henhold til plan og utgjør om lag 15 millioner i 2008. Dette motvirkes noe av at resultatbasert lønn er redusert med rundt 34 millioner sammenlignet med 2007.

Utviklingen i driftsmarginen har vært god. Faste kostnader som en del av faste og volumbaserte inntekter forbedres fra 69 prosent i 2007 til 66 prosent i 2008. Totale kostnader som en del av totale inntekter (inkludert SBE) reduseres fra 65 prosent i 2007 til 57 prosent i 2008. Fallet er i all hovedsak drevet av inntektene fra eiendomsvirksomheten.

Stabil utvikling i midler til forvaltning i et vanskelig år

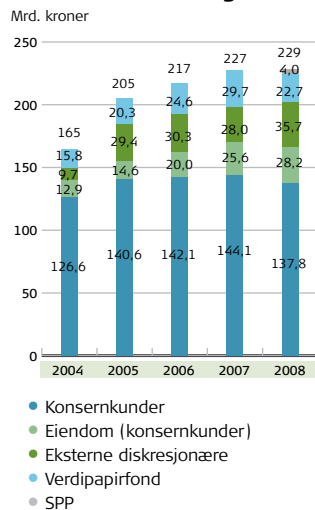
Midler til forvaltning økte med 2 milliarder kroner gjennom 2009. Totalt utgjør midler til forvaltning 229 milliarder kroner ved årets slutt. Utviklingen i midler til forvaltning har vært påvirket av finanskrisen og det påfølgende kraftige markedsfallet som har rammet markedet i 3. og 4. kvartal 2008. Midler fra konserninterne kunder er redusert med om lag 6 milliarder kroner sammenlignet med 2007. Eksterne diskresjonære midler og fond utgjør 58,4 milliarder kroner av totalt forvaltningsvolum. Sammenlignet med 2007 er forvaltningsvolumene fra eksterne diskresjonære kunder økt, mens andelen i fond redusert. Netto effekten er svak positiv utvikling i midler til forvaltning fra eksterne kunder og fond fra 2007 til 2008. Også forvaltningsvolumet fra eiendomsporteføljen er økt i perioden.

Utviklingen i salg av aksjefond har selvfølgelig vært preget av den svake markedsutviklingen. Nervøsiteten i aksjemarkedet har smittet over på de norske personmarkedskundene. Tall fra Verdipapirforeningen viser at personkundene innløste for netto 1,3 milliarder kroner i aksjefond i 2008. Imidlertid har man hatt netto positiv tegning i hver av de tre siste av årets måneder. Storebrand Kapitalforvaltning hadde i 2008 netto negativ tegning i verdipapirer eksklusiv midler fra konsernkunder og midler knyttet til fondsbasert liv- og pensjonssparing på minus 79 millioner. Men som for markedet for øvrig hadde Storebrand Fondene en positiv trend i 4. kvartal med en netto tegning på 380 millioner. Samlet forvaltningskapital fra norske personkunder utgjorde 8,7 milliarder kroner pr. 31. desember 2008.

Markedsandelen til Storebrand Kapitalforvaltning i norskregistrerte verdipapirfond var 7,9

prosent ved utgangen av 2008, noe som er en nedgang fra 2007. Midler under forvaltning i norskregistrerte Storebrandfond sank med 16 milliarder kroner i 2008 (minus 39 prosent).

Storebrand Kapitalforvaltning Midler til forvaltning

Avkastning

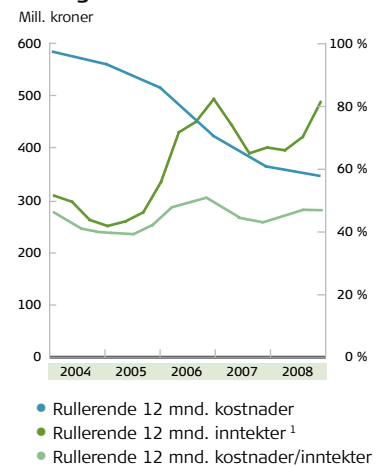
Børsåret 2008 går inn i historiebøkene som et av de svarteste årene i nyere historie. Kraftige fall i aksjemarkedene og kollapsen i penge- og obligasjonsmarkedet har bidratt til et krevende investeringsklima.

Forvaltningsresultatene i Storebrand Kapitalforvaltning i 2008 har vært svake og betydelig lavere enn resultatene for 2007. Storebrand Kapitalforvaltning forvalter 131 milliarder kroner for Storebrand Livsforsikring. Avkastningen på denne porteføljen har vært svak i 2008. Dette skyldes i første rekke svak relativ avkastning i obligasjon- og pengeomarkedsporføljer drevet av de unormale spreadutgangene i dette markedet. Men også i de øvrige porteføljene har det vært svak avkastning. Som følge av de svake resultatene er tre alfasatellitter lagt ned.

Avkastningen i Storebrandfondene har i 2008 har vært preget av fallet i markedene, og samlet verdiskaping i fondene har vært negativ i 2008. Særlig Delphi Verden og Rente + trekker i negativ retning, mens Storebrand Likviditet gir det største positive bidraget.

Økte marginer i et krevende driftsår
Driftsmarginene i kapitalforvaltningsvirksomheten forbedres ytterligere i 2008. Som grafen under viser, øker inntektene, drevet av et godt bidrag fra Eiendomsvirksomheten. Kostnadene og midler til forvaltning er tilnærmet stabile i perioden.

God resultat og marginutvikling i et krevende driftsår

1 Inkl. netto finansinntekter og resultat før skatt fra Storebrand Eiendom (12 mnd. rullende)

Bankvirksomheten

Marked og strategi

Moderne bank

Storebrand Bank ASA har som visjon å være «det smarte valget for den moderne kunden». Banken skal være enkel å forholde seg til og tilby etterspurte produkter til konkurransedyktige priser. Bankkonsernet har en forvaltningskapital på 45,6 milliarder kroner og 374 ansatte.

Styrket sin posisjon

Banken har vist en positiv utvikling de seneste årene, og styrket sin posisjon også i 2008. Den positive kundeutviklingen banken erfarte etter innføring av gebyrfri dagligbank i 2005 har fortsatt i 2008. Det har vært en økning i både innskudds- og utlånsvolum på privatområdet gjennom 2008. Banken overtok fra 1. januar 2008 ansvaret for eget kundesenter og etablerer egen bankdistribusjon fra 1. januar 2009. I løpet av 2008 er det utarbeidet en ny privatmarkedsstrategi med fokus på kundevest, kryssalg og økte innskudd.

Krevende finansmarked

2008 har vært et krevende år i finansmarkedene, noe som også har påvirket Storebrand Banks resultater. De økonomiske resultatene har blitt svekket hovedsakelig grunnet økte utlånstap, svake resultater i Ring Eiendoms-

megling, stans i salg av strukturerte spareprodukter og urealiserte tap i likviditetsporteføljen. Resultat før skatt for Storebrand Bank Konsern ble 33 millioner kroner i 2008 mot 235 millioner kroner i 2007. Den samlede utlånsporteføljen økte fra 37,1 milliarder kroner i 2007 til 39,0 milliarder i 2008.

Etablering av kredittforetak

Bankens heleide datterselskap Storebrand Kredittforetak AS etablerte sitt låneprogram som ble ratet Aaa av Moody's i april 2008. Selskapet utstedte sine første obligasjoner med fortrinnsrett i det norske og europeiske markedet i april og mai 2008. I fjerde kvartal har Storebrand Bank benyttet obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av kredittforetaket til å delta i myndighetenes tiltakspakker overfor finansnæringen. Banken har gjennom Storebrand Kredittforetak fått tilgang til en ny langsiktig fundingkilde som i betydelig grad reduserer likviditetsrisikoen i banken. Det er ved utløpet av 2008 utstedt obligasjoner med fortrinnsrett med en bokført verdi på 11,3 milliarder kroner, hvorav Storebrand Bank ASA har kjøpt 3,5 milliarder kroner som kan brukes i bytteordningen med staten.

Resultatutvikling i 2008

Resultatet før tap utvikler seg positivt for året samlet med 155 millioner kroner mot 157 millioner året før. Bankvirksomheten har en resultatfremgang før tap på 19 millioner kroner til 223 millioner for 2008. Tapsutviklingen samt svak resultatutvikling i Ring Eiendomsmegling trekker konsernresultatet ned. Nedskrivninger på tap for 2008 utgjør 122 millioner kroner mot en tilbakeføring i 2007 på 78 millioner. Ring Eiendomsmegling fikk i 2008 et negativt resultat på 44 millioner kroner.

Storebrand Bank

Mill. kroner	2008	2007
Netto renteinntekter	512	413
Netto provisjonsinntekter	62	58
Andre inntekter	89	46
Driftskostnader	-508	-360
Tap på utlån, garantier med mer.	-122	78
Resultat før skatt	33	235
Resultat etter skatt	19	170

Økning i netto renteinntekter

Netto renteinntekter beløp seg til 512 millioner kroner (413 millioner). Netto renteinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde 1,17 prosent i 2008 (1,07 prosent).

Netto provisjonsinntekter/andre driftsinntekter

Netto provisjonsinntekter utgjorde 62 millioner kroner for året mot 58 millioner i 2007. Andre inntekter beløp seg til totalt 89 millioner kroner for året mot 46 millioner i 2007. Inntektene påvirkes av utviklingen i finansmarkedene i 2008. Oppkjøpene av eiendomsselskapene Hadrian Eiendom AS, Hadrian Utvikling AS og 13 selskaper i Ring Eiendomsmegling i løpet av 2007 og 2008 medfører en økning i andre inntekter sammenlignet med samme periode i 2007. Totalt utgjør driftsinntekter fra disse virksomhetene nærmere 86 millioner kroner i 2008.

Driftskostnader

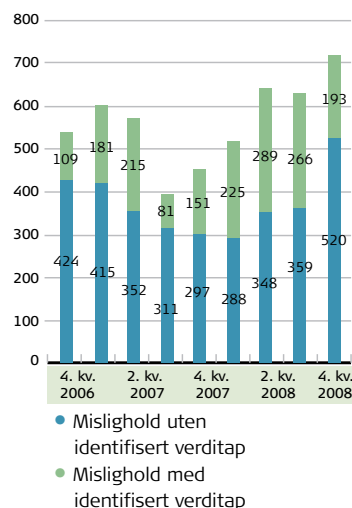
Driftskostnadene utgjorde totalt 508 millioner kroner (360 millioner), tilsvarende 77 prosent av samlede driftsinntekter for året mot 69,7 prosent i 2007. Driftskostnadene for bankvirksomheten (Storebrand Bank ASA og Storebrand Kredittforetak AS) utvikler seg fortsatt positivt. Det er i 2008 gjennomført effektiviserings tiltak både i privat- og bedriftskundeområdet i banken. Driftskostnadene for bankvirksomheten var 382 millioner kroner i 2008 mot 345 millioner i 2007, tilsvarende en kostnadsprosent på 63,1 prosent mot 69,0 prosent for 2007.

Mislighold og tap på utlån

Høsten 2008 har banken hatt spesiell fokus på utviklingen i vesentlige utlånsengasjementer innenfor privat og næring. Som følge av markedsutviklingen og usikkerheten i bolig- og eiendomsmarkedet har tapsrisikoen i porteføljen økt noe. Mislighold uten identifiserte verditap utgjorde ved utgangen av 2008 190 millioner kroner med et samlet misligholdsvolum på 710 millioner kroner. I vurderingen av konstaterede tap, individuelle nedskrivninger og gruppenedskrivninger, er denne utviklingen i risiko tatt hensyn til. Usikkerheten i anslaget er økt noe som følge av markedsuroen.

Utvikling i misligholdsvolum

Mill. kroner

Netto kostnadsføring av tap på utlån og garantier utgjorde 122 millioner kroner i 2008. Ved utgangen av året utgjorde nedskrivninger på individuelle lån i balansen 262 millioner kroner. Det er en økning på 15 millioner kroner fra 31. desember 2007. Gruppenedskrivningene utgjorde 88 millioner kroner (58 millioner) pr. 31. desember 2008, som tilsvarer 0,23 prosent (0,16 prosent) av brutto utlån. Gruppenedskrivningsmodellen ble i 2007 oppdatert, og i den forbindelse tok man i større grad enn tidligere hensyn til makroøkonomiske faktorer og bankens egen risikoklassifisering ved beregning av nedskrivningsbehov på gruppenivå. Modellen er videreutviklet i 2008.

Kapitalsituasjon

Storebrand Bank Konsernets forvaltningskapital har gjennom året økt i takt med veksten i utlånsporteføljen og utgjorde 45,6 milliarder kroner pr. 31. desember 2008. Innskuddsdekningen var ved årsskiftet 46,9 prosent mot 47,1 prosent i 2007. Banken har en balansert og tilpasset finansieringsstruktur og baserer sine innlån på ordinære kundeinnskudd, utstedelse av egne verdipapirer, samt innlån i det norske og internasjonale kapitalmarkedet. Ved utgangen av 2008 har banken kommitterte, ubenyttede trekkrettigheter tilsvarende 400 millioner Euro.

Storebrand Bank konsern har ved utgangen av 2008 en netto ansvarlig kapital på 2,7 milliarder kroner. Dette tilsvarer en kapitaldek-

ning på 10,8 prosent og en kjernekapitaldekning på 8,1 prosent. Storebrand Bank ASA har ved årets utløp god soliditet og likviditet.

Strategi og utsikter for 2009

Storebrand Bank ASA vil fortsette arbeidet med å skape en konkurransekraftig posisjon, gjennom vekst, kontinuerlig forbedring, høy kundetilfredshet og økt kryssalg. Bankens posisjon som «det smarte valget for den moderne kunden» vil bli videreført og videreutviklet gjennom produktutvikling og forbedrede kundeprosesser.

Konjunktursituasjonen ved inngangen til 2009 er svært usikker. Det er meget høy volatilitet og usikkerhet i finansmarkedene og ledende konjunkturindikatorer er negative. Det er derfor sannsynlig at tapsutviklingen i norske banker vil øke også i 2009. Storebrand Bank vurderer kredittporteføljen til å være god og følger misligholds- og tapsutviklingen svært tett. Kundevekst, innskudd og kryssalg vil bli prioritert i 2009.

Øvrig virksomhet

Øvrig virksomhet omfatter i hovedsak Storebrand ASA (morselskapet) og Storebrand Skadeforsikring.

Mill. kroner	2008	2007
Storebrand ASA ¹	512	1 057
Storebrand Skadeforsikring	-3	-18
Andre selskaper/elimineringer ²	-667	-1 027
Resultat før amortisering	-158	12
Amortisering av immaterielle eiendeler	-10	
Resultat før skatt	-168	12

¹ Inklusiv aksjeutbytte/konsernbidrag døtre.

² Inklusiv eliminering av aksjeutbytte/konsernbidrag døtre.

Storebrand ASA

Resultat før skatt i Storebrand ASA, i henhold til IFRS, vises i tabellen nedenfor. Det offisielle regnskapet til Storebrand ASA er avlagt etter norsk regnskapslovgivning for øvrig (NGAAP). Informasjon om dette regnskapet er gitt på side 126. Etter IFRS ble resultat før skatt på 512 millioner kroner i 2008, mot 1 057 millioner i 2007.

Mill. kroner	2008	2007
Konsernbidrag og utbytte	672	1 033
Renteinntekter	272	117
Rentekostnader	-272	-114
Gevinst/tap verdipapirer	-62	85
Andre finansposter	13	2
Netto finansposter	-50	90
Driftskostnader	-111	-66
Resultat før skatt	512	1 057

Konsernbidrag og utbytte består av direkteavkastning på kapital investert i datterselskaper og var i 2008 på 672 millioner kroner. Etter IFRS blir konsernbidrag og utbytte inntektsført i det året det vedtas på generalforsamlingen. Dette betyr at inntektsførte konsernbidrag og utbytter i 2008 kommer fra datterselskaperes resultat i 2007. Fra Storebrand Livsforsikring er det inntektsført 268 millioner kroner i 2008 mot 885 millioner i 2007.

Storebrand ASAs driftskostnader i 2008 var 111 millioner kroner, mot 66 millioner i 2007. Økningen i kostnader skyldes i hovedsak emisjonskostnader som ble høyere enn hva som var avsatt i regnskapet for 2007. I tillegg kommer økte revisjon og konsulenttjenester.

Netto finansposter var minus 50 millioner kroner i 2008, mot 90 millioner i 2007. Nedgangen skyldes i hovedsak urealisert kurstap på aksjene selskapet eier i Oslo Børs VPS Holding ASA, i motsetning til 2007 hvor det var en urealisert kursgevinst på aksjeposten.

Storebrand Skadeforsikring

Marked og strategi

Fremtidsrettet skadeforsikringsselskap.

Storebrand Skadeforsikring leverer standard skadeforsikringer til det norske privatmarkedet samt enkelte næringsforsikringer til SMB markedet. Inngående telefon- og nettsalg utgjør mer enn 90 prosent av totalsalget hvorav nettsalg utgjør 53 prosent. Gjennom lave distribusjonskostnader og rett risikopris tilbyr selskapet kvalitetsprodukter til konkurransedyktige priser.

Fortsatt sterk vekst

Utviklingen i skadevirksomheten er fortsatt sterk. I løpet av 2008 økte bestandspremien med 86 prosent. Antallet forsikringspoliser i bestanden økte i samme periode med 36 000 til 83 500 poliser. I løpet av 2008

etablerte Storebrand Skadeforsikring også en nettsalgsløsning for næringskunder hvor standard næringsforsikringer for butikk, bedrift og kontor enkelt kan kjøpes uten kontakt med rådgiver.

Prisvinner

I løpet av 2008 har Storebrand Skadeforsikring vunnet de fleste pristestene i media. Blant annet har selskapet vært prisvinneren i Dagbladets forsikringsbørs to av tre ganger.

Fornøyde kunder

Tilbakemeldingen fra kundetilfredshetsundersøkelser (samlet KTI for skadeoppgjør på 79,6) forteller oss at våre kunder er svært fornøyd med at vi leverer raske, vennlige og effektive skadeoppgjør.

Øvrig virksomhet

Oslo Reinsurance Company eies 100 prosent av Storebrand Skadeforsikring AS, og driver i hovedsak avvikling av egen reassuranseretning. Det har i 2008 vært arbeidet med den videre strategi i Oslo Re konsern. I 2008 er det vesentlige av forretningen avviklet gjennom Scheme of Arrangements. Mesteparten av virksomheten som gjenstår forventes avsluttet i 2009. Ved siden av den nye virksomheten og Oslo Re består virksomheten i Storebrand Skadeforsikring AS av avvikling av brutto forsikringsansvar (frontingansvar) som er reassurert i If Skadeförsäkring.

Resultatutvikling i 2008

Storebrand Skadeforsikring inkludert Oslo Reinsurance Company ASA fikk et resultat før skatt på minus 13 millioner kroner for 2008, mot minus 8 millioner året før. Underskuddet i 2008 er i tråd med plan. Skadeprosenten for året endte på 79,5 prosent.

Utsikter for 2009

Det private skadeforsikringsmarkedet i Norge vurderes fremdeles som lønnsomt, men etableringen av flere nye aktører i løpet av 2008 har bidratt til en ytterligere skjerpning av konkurransen i norske markedet. I tillegg til nyetableringene bidrar de store aktørene til marginpress ved aktiv bruk av redningsrabatter for å beholde kundene.

Hovedutfordringen for 2009 blir å velge løsninger som støtter opp om en kostnads-effektiv drift av selskapet slik at det skal være mulig å oppnå ønsket lønnsomhet og volumvekst.

Oppfølging av verdidrivere – Storebrands verdibaserte styringssystem

Virksomhetsstyringen i Storebrand knytter sammen mål, strategi, handlingsplaner, rapportering og medarbeideroppfølging. Artikkelen om eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance, side 31) beskriver dette nærmere.

Gjennom definerte verdidrivere i tillegg til finansielle og regnskapsmessige størrelser følges den forretningsmessige utviklingen i Storebrand opp. Styret og administrasjonen får på denne måten mulighet til tidlig å identifisere utviklingstrekk, iverksette eventuelle

tiltak samt fokusere på langsiktig verdiskaping.

Storebrand Kompass utarbeides hver måned. Rapporten følger opp målene til virksomhetsenhetene konkretisert i verdidrivere og nøkkeltall. Prinsippene om balansert målstyring ligger til grunn i Storebrand Kompass og driverne er delt inn i områdene finans, kunder, interne prosesser samt vekst og læring. I tabellen under vises, som eksempel, noen utvalgte parametre innenfor kategoriene finans og kunder samt en vurdering av selskapets prestasjoner i 2008.

Finansiell risikostyring

Storebrands sentrale samfunnsrolle er å bevare finansielle verdier på vegne av våre kunder til et senere tidspunkt. Verdiene som forvaltes skal vokse på en slik måte at den resulterende utbetalingen gir en adekvat kjøpekraft. Storebrand tjener penger på effektiv

og sikker utførelse av denne oppgaven, men påtar seg også finansiell risiko som en del av denne kjernevirksomheten. God kontroll og styring av risiko er en forutsetning for å nå konsernets finansielle målsetninger og sikre at konsernet har finansiell styrke til å motstå og begrense tap i virksomheten.

Risikostyring i livsforsikring

Investeringsstrategien i Storebrand etablerer retningslinjer for sammensetningen av finansielle eiendeler for å oppnå en optimal oppsporing av kundenes pensjonskapital frem til utbetaling. Målsettingen er å oppnå høyest mulig avkastning for kunder, pensjonister og eiere på lang sikt samtidig som risiko for tap på kort og lang sikt begrenses. Storebrand bærer risiko som en naturlig del av sin forretning og sitt inntjeningsgrunnlag. Risikostyringen er etablert for å kunne innfri den skisserte målsettingen på en kontrollert måte. Finansiell risiko er den dominerende

Oppfølging av verdidrivere

	2008	2007	2006	2005	Vurdering 2008
Finans					
Rangering av livselskapets kapitalavkastning ifht. utvalgte konkurrenter (1-5) ¹	2	3	2	3	Tilfredsstillende
Vekst i premieinntekter Storebrand Livsforsikring ekskl. flytting siste år (mill. kroner)	-274	3 509	-3 737	984	Forbedringspotensial
Resultat for risikoprodukter uten overskuddsdeling (mill. kroner)	208	144	135	N/A	Meget godt
Vekst i nysalg i SPP målt i APE	16 %	na	na	na	Tilfredsstillende
Administrasjonsresultat i SPP (mill. SEK)	-120	na	na	na	Forbedringspotensial
Vekst i netto renteinntekter siste år (Storebrand Bank) (mill. kroner)	99	-6	-28	7	Meget godt
Vekst i forvaltningshonorarer fra eksterne kunder siste år (Storebrand Kapitalforvaltning) (mill. kroner)	-43	38	36	-28	Forbedringspotensial
Kunder					
Markedsandel nysalg ²					
- tjenestepensjon (YTP/ITP) ekskl. til- og fraflytting	19 %	37 %	32 %	43 %	Forbedringspotensial
- gruppelev bedrift	29 %	18 %	23 %	40 %	Meget godt
- langsiktig fonds- og pensjonssparing ³	15 %	8 %	7 %	6 %	Tilfredsstillende
- individuell kapital	28 %	30 %	25 %	59 %	Tilfredsstillende
- private risikoprodukter	10 %	9 %	10 %	12 %	Forbedringspotensial
Flyttebalanse (mill. kroner)	2 834	1 056	5 260	712	Meget godt
KTI - norsk kundebarometer ⁴	68	70	70	67	Tilfredsstillende
Antall produkter pr. privatkunde	2,62	1,8	1,5	1,35	Tilfredsstillende
Antall nye bankkunder (brutto) ⁵	10 610	11 556	9 631	5 427	Meget godt

1 Kapitalavkastning III. Storebrands rangering av Kapitalavkastning III målt mot SpareBank 1, Nordea, Vital og KLP pr. 4. kvartal 2008.

2 Statistikk fra FNH og VFF pr. 3. kvartal 2008.

3 Aksje-/kombifond, Unit Linked og Livrente/IPA vektet etter totalt salgsvolum (tegning/brutto forfalt premie) i markedet. Tallet for 2008 er basert på FNH/VFF-statistikk pr. Q2 og Q3.

4 Skala fra 0-100 som viser om våre bedriftskunder er fornøyd med våre leveranser, om vi innfrir deres forventninger og hvordan de opplever oss i ft. våre konkurrenter.

5 Både personkunder og næringskunder. Måler nye kundenummer.

risikofaktoren i Storebrand Livsforsikring og er i den norske virksomheten i hovedsak knyttet til å innfri den årlige avkastningsgarantien. I SPPs virksomhet er den langsiktige pensjonsforpliktelsen en sentral kilde til finansiell risiko for Storebrand som eier. Den årlige rentegarantien og den langsiktige pensjonsforpliktelsen gir føringer for hvordan kapitalen i Storebrands kunde- og eierporteføljer investeres.

Investeringsporteføljene er underlagt en rekke kvantitative og kvalitative rammer, og risikoen i investeringsporteføljen måles og overvåkes løpende ved hjelp av rapporter, modeller og tester. For eksempel brukes «Conditional Value at Risk» som metode for å beregne potensielt tap i investeringsporteføljen innenfor et år med en gitt sannsynlighet. Denne metoden tar også hensyn til tapenes størrelse i de verste utfallene. Et slikt mulig tap vurderes opp mot den årlige rentegarantien, den langsiktige pensjonsforpliktelsen og selskapets risikokapital finansiert av kunder og eiere. Dette risikomålet er såkalt koherent og egner seg derigjennom til å sammenligne risiko i Storebrands norske og svenske virksomhet.

Investeringsporteføljenes forventede avkastning beregnes med utgangspunkt i sammensetningen av porteføljene og eiendelenes forventede avkastning. Dette er basert på vurderinger av historisk avkastning, forventet risikopremie for aksjer og andre risikable aktiva samt terminpriser, det vil si markedets forventning til rentenivået frem i tid. Forventet avkastning på porteføljene de nærmeste årene er beregnet til mellom 5 og 6 prosent. Effekten av sikringstiltak og aktiv løpende risikostyring reduserer sannsynligheten for lav avkastning. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er tilstrekkelig til å dekke den garanterte renten i Norge eller at markedsbevegelsene er slik at nåverdien av pensjonsforpliktelsen i Sverige øker mer enn aktiva, vil dette dekkes ved å bruke bufferkapital som er bygd opp av tidligere års overskudd. Eier er ansvarlig for eventuelt udekket beløp hvis oppspart bufferkapital ikke strekker til. Den gjennomsnittlige rentegarantien i Norge og Sverige forventes å synke i årene fremover, da nye kontrakter har lavere garantert rente enn gjennomsnittet av dagens bestand. Garantert rente på nye kontrakter i Norge og Sverige er henholdsvis 2,75 prosent og 2,5 prosent.

For den norske virksomheten har ny lov om forsikringsvirksomhet trådt i kraft 1. januar 2008, og dette innebærer at selskapskapital og kundekapital ikke lenger forvaltes i samme portefølje. Videre er kundekapitalen inndelt i to hovedkategorier; kollektiv og investeringsvalg. Den tradisjonelle rentegarantien gjelder for alle kunder i kollektivbestanden, mens kategorien investeringsvalg omfatter både tradisjonell ytelsespensjon hvor rentegarantien er gjeldende og innskuddspensjon uten rentegaranti. Investeringsstrategien og risikostyringen er tilpasset det nye rammeverket ved at ulike aktivaallokering og risikostyringstiltak blir utøvd for de ulike porteføljene. For den kollektive bestanden i den norske virksomheten definerer myndighetene selskapets risikokapital til å bestå av kursreguleringsfondet, tilleggsavsetninger, kjernekapital ut over lovens minimumskrav og opptjent resultat. Denne risikokapitalen vurderes mot en stresstest som viser mulig tap ved ekstreme markedssituasjoner. Stresstesten er fastsatt i tråd med Kredittilsynets «Risikobasert Tilsyn». For investeringsvalgsbestanden er en eventuell rentegaranti knyttet til den verdijusterte avkastningen. Dermed har bestanden ikke et kursreguleringsfond tellende som en del av sin risikokapital. Til gjengjeld kan garantiperioden utvides til fem år til forskjell fra kollektivbestanden og kundene kan velge å skyte inn en særskilt bufferavsetning. Risikostyringen er utformet for å reflektere disse forskjellene, herunder rentefølsomhet og allokeringen til risikable aktiva.

For den svenske virksomheten i SPP er bestanden delt inn i ytelsespensjon, innskuddspensjon og unit-linked kontrakter. Det er knyttet garantier til både ytelsespensjon og innskuddspensjon i SPP. Dette gir opphav til finansiell risiko ved fallende aksjemarkeder og fallende renter. For noen kontrakter er det også risiko ved sterkt stigende renter. Som følge av et noe mer sammensatt finansielt risikobilde i SPP enn i den norske virksomheten, styres risikoen som kundeporteføljen representerer mot egenkapitalen også gjennom derivatforretninger i selskapsporteføljen til SPP. Investeringsstrategien og risikostyringen i SPP er sammensatt av tre hovedpillarer: En aktivaallokering som gir god avkastning over tid for kunder og eier, utøvelse av løpende risikostyringstiltak i kundeporteføljene samt

tilpasset sikring av visse utvalgte forsikringskontrakter i selskapsporteføljen.

Som ledd i styringen av risiko overvåker Storebrand løpende at alle lovpålagte krav, som for eksempel kapitaldekning, solvensmargin og trafikklystest i Sverige, er oppfylt med tilstrekkelig margin. Styret vedtar rammer for disse og andre risikomål i selskapet. Overvåking, ledelsesrapportering og myndighetsrapportering av risikoen i livsforsikrings-selskapene skjer periodisk og ved behov på daglig basis.

Kapitalmarkedene kan svinge kraftig i løpet av kort tid og dermed påvirke selskapets risikoposisjon. Storebrand justerer risikoposisjonen løpende slik at den holdes innenfor forhåndsdefinerte bånd vedtatt av styret. Risikoen justeres på flere måter: For det første legger Storebrand vekt på å bygge og opprettholde et riktig nivå på risikokapitalen for å kunne møte tap. For det andre diversifiseres risikoen så mye som mulig gjennom å investere kapitalen på eiendeler som ikke kan påregnes å medføre tap samtidig. For det tredje styres risikoen dynamisk i forhold til utvikling i selskapets risikobærende evne ved å selge og kjøpe verdipapirer med forskjellig risikonivå tilpasset den kundebestanden som aktivaporteføljen tilhører. For det fjerde benyttes finansielle sikringskontrakter, som for eksempel opsjoner og terminkontrakter. I kombinasjon gir dette en god styring av den totale finansielle risiko livsforsikringsselskapene er eksponert for. Prinsippene gjelder for både den norske og den svenske virksomheten.

Forsikringsavtaler er av lang varighet og det er knyttet usikkerhet til beregningen av levealder og uførhet frem i tid. Det er derfor en risiko for at innbetalingene fra kundene og avkastningen ikke dekker de fremtidige, garanterte utbetalingene. Dødsfallsrisiko, uførisiko og annen forsikringsrisiko kontrolleres ved aktuarielle analyser, blant annet ved stresstesting av egen forsikringsbestand. Det er inngått reassuransavtaler for dødsfalls- og uførisiko mot uventede store skader eller mange skader forårsaket av samme hendelse.

Inntjeningen i Storebrands livsforsikringsselskaper er knyttet til den lovmessig definerte

inntektsmodellen som gjelder for ulike produktområder og forsikringsbestander. Etter innføring av ny lov om forsikringsvirksomhet har man tre ulike inntektsmodeller for den norske virksomheten med avkastningsgaranti: For eksisterende individualbestand gjelder gammel overskuddsdelingsmodell som, i grove trekk, innebærer en øvre grense for uttak til eier på 35 prosent av resultatet. Det er innført modifisert overskuddsdeling på U-polisebestanden som begrenser uttaket til eier til 20 prosent av resultatet over rentegarantien, og for den største delen av bestanden er det innført forhåndsprising av rentegarantipremien, administrasjonspremien og biometrisk risiko. For den svenske virksomheten i SPP er det etablert en overskuddsdeling hvor 10 prosent av hele avkastningen tilfaller eier forutsatt at den er over avkastningsgarantien til den enkelte kontrakt.

Norske livselskapers forpliktelse om årlig rentegaranti i forsikringsavtaler av lang varighet stiller selskapene ovenfor ulike problemstillinger knyttet til renterisiko. På kort sikt har man risiko for at selskapets verdier reduseres ved en renteoppgang som følge av at obligasjoner da faller i verdi. På lang sikt vil imidlertid et lavt rentenivå medføre at oppfyllelsen av rentegarantien på eksisterende kontrakter blir utfordrende. Det oppstår over tid en risiko for at selskapets resultat og kundenes avkastning svekkes og at det ikke er tilstrekkelig risikokapasitet til å bygge risikokapital samt gi en adekvat pensjonssparing. Lave renter er det mest utfordrende scenarioet på lang sikt både for den norske og den svenske virksomheten. Imidlertid er det nødvendig å veie de tilgjengelige tiltak mot dette risikobildet mot den kortsiktige risikoen som den årlige rentegarantien representerer. Det er også verdt å nevne at kundene er eksponert for faren for stigende inflasjon gjennom at pensjonssparingen skal opprettholde kjøpekraften. For produktene med størst volum i Storebrand er det arbeidsgiveren til den kommende pensjonstakeren som har risiko for økt inflasjon gjennom at økt lønnsinflasjon gir økt premiekraft. Investeringsstrategien til Storebrand tar allikevel hensyn til dette i aktivaallokeringen.

Fallene markedsrenter i siste del av 2008 har i kombinasjon med fallende aksjemarkeder redusert den risikobærende evnen. Store-

brand har gjennomført tiltak for å begrense konsekvensen av dette. I første omgang gjennom utøvelse av aktiv risikostyring som løpende reduserte aksjeandelen gjennom 2008 og videre gjennom tilpasning av durasjon og investering i obligasjoner i kategorien «lån og fordringer». Disse obligasjonene vil gi en jevn bokført avkastning vesentlig over rentegarantien.

Selskapet legger stor vekt på å vurdere investeringsmuligheter med en høy løpende avkastning, balansert mot risikoen for tap og verdifall. Eiendom er en aktivaklasse som gir en relativt høy forventet løpende avkastning, men hvor det er høyere risiko for tap og verdifall enn for statsobligasjoner. Andre alternative investeringsklasser finnes innenfor utbygging av infrastruktur, investering i naturressurser som for eksempel skog, handel med råvarer og lignende. Videre mener Storebrand at det er fornuftig med noe eksponering mot utviklingsmarkeder både gjennom rente- og aksjeinvesteringer. Alle slike investeringer gir utfordringer i forhold til Storebrands samfunnsansvarlige investeringskriterier og innebærer møysommelig arbeid. Storebrand jobber kontinuerlig med å videreutvikle investeringsporteføljen mot slike nye alternative aktiva. Vurderingen av slike aktivaklasser som attraktive veies nøye opp mot kravet til omsettelighet. Storebrand har i tråd med gjeldende forskrifter en separat vurdering av dette.

Kredittilsynets nye stresstest har gjennom 2008 vært under implementering i bransjen, og er den del av den nye risikobaserte tilsynsmetodikken som Kredittilsynet utvikler for norske finansinstitusjoner. Testen gir ikke føringer for kapitalkrav, men er ment å bidra til bedret risikostyring i selskapene og er et ledd i forberedelsene til et fremtidig nytt europeisk solvensregelverk, Solvency II, som forventes innført tidligst i 2012. I Sverige er lignende stresstesting innført og benevnes trafikklys. Stresstestene omfatter både aktiva og passivasiden i balansen, og angir et netto kapitalkrav til virksomheten. En viktig forskjell mellom den svenske og den norske modellen er at overskuddstildelingen i Sverige er betinget, og hvor den såkalte «vilkorad återbäring» dermed kan benyttes til å redusere kapitalkravet under stresstestene.

I korte trekk innebærer Solvency II at forsikringsforpliktelsene vil markedsverdivurderes gjennom en diskontering med den til enhver tid gjeldende risikofrie rente med relevant løpetid for forsikringskontraktene. Eiendelene og forpliktelsene vil bli gjenstand for en felles stresstest, og resultatet av denne vil gi informasjon om risikosituasjonen i selskapene og føringer for den nødvendige reserveringen og kapitaliseringen av selskapene. Det er noen særskilte utfordringer med å innføre et slikt regelverk i Norge knyttet til den begrensede størrelsen på det norske statsobligasjonsmarkedet, svak korrelasjon mellom norske og utenlandske renter, forholdet til ny lov om forsikringsvirksomhet, de særegne norske flyttereglene og ubetinget overskuddstildeling i norske selskaper. Storebrand mener at en ukritisk innføring av det foreslåtte regelverket kan ha uheldige konsekvenser for kunder og eiere, samt kunne bidra til ikke-optimal kapitalallokering i det norske finansmarkedet med tilhørende negative effekter. Storebrand jobber derfor aktivt for å bidra til en hensiktsmessig utforming og innføring av Solvency II i Norge.

Risikostyring i kapitalforvaltning

Storebrand forvalter en stor andel av egne midler aktivt. Det innebærer at forvalterne tildeles frihetsgrader i investeringene med mål om å skape avkastning ut over hvordan markedet generelt utvikler seg. Kapitalforvaltningsvirksomheten er organisert slik at et utvalg av spesialistgrupper kun konsentrerer seg om å utnytte aktive investeringsmuligheter innenfor begrensede områder etter klart definerte investeringsprosesser. Hver spesialistgruppe jobber innenfor tildelte risikorammer hvor resultater, risikoutnyttelse og investeringsprofil overvåkes fortløpende. I tillegg overvåkes samvariasjon mellom posisjonene til de ulike gruppene med sikte på størst mulig grad av uavhengighet, for derigjennom å oppnå høyest mulig risikojusert avkastning.

En driftingsgruppe er ansvarlig for effektiv forvaltning av markedsrisiko. Gruppen ivaretar oppgaver som valutasikring, programhandel, sikringsforretninger, samfunnsansvarlige investeringskriterier og likviditetstransaksjoner. Organiseringen gir en mer effektiv utnyttelse av ressurser og styrker kontrollen med den aktive risikoen i investeringsporteføljen.

Risikostyring i bank

Storebrand Bank ASA legger vekt på å ha tette relasjoner med sine næringskunder og jevnlig oppfølging av kredittrisiko. Storebrand Bank ASA har faste regler for engasjementsgjennomgang. En vesentlig del av bankens utlånsvolum til næringslivet er knyttet til fast eiendom i østlandsområdet. Storebrand følger den økonomiske utviklingen i regionen og innenfor eiendomsmarkedet tett.

Kreditter over en viss størrelse innenfor bedriftssegmentet besluttes av en kredittkomité ledet av administrerende direktør, eller av bankens styre. Overvåkingen av kredittrisiko skjer gjennom bankens risikoklassifiserings-system hvor hver enkelt kunde klassifiseres etter betalingssevne, soliditet og sikkerhet. Lånene på bankens observasjonsliste vurderes fortløpende og minst kvartalsvis, både i forhold til utvikling på debitor og pantesikkerhet, og i forhold til etablerte aktivitetsplaner for å sikre bankens engasjement. Den totale risikoen i porteføljen har vært sterkt fallende de siste årene og andelen lange nedbetalingslån innenfor 80 prosent av takst har økt vesentlig.

Lån til privatmarkedet ytes på bakgrunn av kredittscoring kombinert med individuell vurdering av tilbakebetalingsevnen. For banken som helhet vurderes økningen i privatutlån som svært viktig for å redusere bankens risiko. Ca. 98 prosent av utlån til kunder i privatmarkedet har god pant i bolig eller bankens egne aksjeindekserte obligasjoner.

Bankens motpartsrisiko i tilknytning til bankens plasseringer eller eksponering mot

andre institusjoner blir besluttet ut i fra rating og forvaltningsstørrelse. Banken skal ha solide motparter og skal begrense eksponeringen pr. motpart for å unngå tap og sikre høy likviditet i verdipapirinstrumentene.

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke klarer å dekke alle finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller til utbetaling. Likviditeten i Storebrand Bank skal til enhver tid være tilstrekkelig til å støtte balansevekst, samt å innfri lån og innskudd som forfaller. Banken styrer likviditetsposisjonen basert på et løpende likviditetsgap på kort, mellomlang og lang sikt, som viser gapet mellom forventede kontantstrømmer inn og ut på balansetidspunktet.

Storebrand Bank har etablert gode likviditetsbuffer og overvåker utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. I tillegg er det etablert kredittavtaler med andre banker som banken kan trekke på dersom det skulle være nødvendig. Storebrand Bank ASA legger også vekt på å ha relasjoner til flere internasjonale banker. Dette sikrer tilgang til det internasjonale kapitalmarkedet og gir bredde i konsernets finansieringskilder.

Markedsrisiko er risikoen for at bankens verdier reduseres som følge av uventet og ugunstig markedsbevegelse i renter og valutakurser. Banken styrer eksponeringen i rentemarkedet slik at netto rentefølsomhet er lav. Alle instrumenter og produkter som har en renteløpetid over 6 måneder, omfattes av en egen hedgpolicy for økonomisk sikring. Rentesikringen skal gjennomføres på en slik

måte at det også får liten regnskapsmessig konsekvens. Banken har videre en policy om full valutasikring av investeringer, utlån og låneopptak. Sikringen gjennomføres i vesentlig grad ved rullering av kortsiktige valutaterminer.

Samlet risikostyring i konsernet

Storebrand har gjennom de siste årene investert betydelige ressurser i å videreutvikle rammeverket for effektiv og helhetlig styring av konsernets samlede risiko. For livsforsikringsvirksomheten i Norge og Sverige er det utviklet metodeverk og modelleringssystemer som håndterer risikostyring og rapportering basert på integrert balansestyring. Det innebærer at livsforsikringsselskapets forpliktelser og eiendeler sees i sammenheng ved vurdering av endringer i eksogene variabler som for eksempel rentenivået, og tar også hensyn til utøvelse av etablerte styringsprinsipper for håndtering av finansiell risiko. Modellene anvendes til rapportering av «European Embedded Value». Rammeverket muliggjør konsistente beregninger og analyser og legger til rette for integrert styring av risiko, kapital og verdi i virksomheten. Tilsvarende er det i bankvirksomheten i forbindelse med Basel II-regelverket videreutviklet metodeverk og systemer for identifisering og styring av risiko i virksomheten.

Arbeidet med å videreutvikle rammeverket for helhetlig risikostyring i konsernet er en del av den kontinuerlige videreutviklingen av Storebrands verdibaserte styringssystem og legger til rette for forbedret beslutningstøtte i virksomhetsstyringen.

Medlemmer av Storebrands styrings- og kontrollorgan

REPRESENTANTSKAPET

Ordfører:

Terje R. Venold

Varaordfører:

Inger Lise GjØrv

Medlem (aksjonØrvalgt):

Arvid GrundekjØn

Johan H. Andresen jr.

Merete Egelund Valderhaug

Vibeke Hammer Madsen

Trond BjØrgan

Karen Helene Ulltveit-Moe

Marius Steen

Lydur Gudmundsson

Olaug Svarva

Roar Engeland

Medlem (ansattevalgt):

Rune Pedersen

Arild Thoresen

Unn Kristin Johnsen

Ketil Wahl Seglen

Tor Haugom

Per-Erik Hauge

Varamedlem (aksjonØrvalgt):

Lars Tronsgaard

Trond Berger

Elin Korvald

Henrik O. Madsen

Einar Gaustad

Varamedlem (ansattevalgt):

Trond Thire

Morten Nereng

STYRET I STOREBRAND ASA

Leder:

Leiv L. Nergaard

Styremedlem:

Halvor Stenstadvold

Sigurdur Einarsson¹

Birgitte Nielsen

Camilla M. Grieg

Barbara R. M. Thoralfsson

Annika Lundius

Styremedlem (ansattevalgt):

Ann-Mari GjØstein

Erik Haug Hansen

Knut Dyre Haug

KOMPENSASJONSUTVALGET

Leder:

Leiv L. Nergaard

Medlem:

Birgitte Nielsen

Ann-Mari GjØstein

REVISJONSUTVALGET

Leder:

Halvor Stenstadvold

Medlem:

Barbara R. M. Thoralfsson

Erik Haug Hansen

KONTROLLKOMITEEN

Leder:

Elisabeth Wille

Medlem:

Harald Moen

Ida Hjort Kraby

Ole Klette

Varamedlem:

Erling Naper

VALGKOMITEEN

Leder:

Terje R. Venold

Medlem (aksjonØrvalgt):

Dag J. Opedal

Johan H. Andresen jr.

Olaug Svarva

ObservatØr (ansattevalgt):

Rune Pedersen

¹ Fratrådte i mars 2009.

Innholdsfortegnelse regnskap og noter Storebrand konsern

Resultatregnskap Storebrand konsern 2008	62	Note 23: Annen kortsiktig gjeld	92
Resultatregnskap Storebrand konsern 2007	63	Note 24: Usikre forpliktelser og betingede eiendeler	92
Konsolidert oppstilling over innregnede inntekter og kostnader	63	Note 25: Investerings eiendommer	93
Balanse Storebrand konsern 2008	64	Note 26: Kapitaldekning og solvensmargin	94
Balanse Storebrand konsern 2007	65	Note 27: Antall ansatte	95
Kontantstrømanalyse Storebrand konsern	66	Note 28: Netto inntekter for ulike klasser av finansielle instrumenter	96
Note 1: Regnskapsprinsipper	67	Note 29: Nedskrivning på utlån	97
Note 2: Viktige regnskapestimater og skjønsmessige vurderinger	72	Note 30: Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser	97
Note 3: Ny oppstillingsplan for resultat og balanse	73	Note 31: Virkelig verdi finansielle eiendeler og forpliktelser	98
Note 4: Konsekvenser av ny forsikringslov for livsforsikring	73	Note 32: Verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi	98
Note 5: Kjøp av ny virksomhet - endelig oppkjøpsanalyse SPP	74	Note 33: Kontante sikkerhetsstillelser	100
Note 6: Verdsettelse av finansielle instrumenter	75	Note 34: Betingede forpliktelser	100
Note 7: Nærmere beskrivelse av finansiell risiko	76	Note 35: Utlån av verdipapirer	100
Note 8: Segmentrapportering	77	Note 36: Sikringsbokføring	102
Note 9: Andre inntekter	79	Note 37: Obligasjoner til amortisert kost	103
Note 10: Driftskostnader	80	Note 38: Reklassifisering av rentebærende papirer	103
Note 11: Andre kostnader	80	Note 39: Aksjer og andeler	104
Note 12: Skatt	80	Note 40: Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	104
Note 13: Immaterielle eiendeler og goodwill	82	Note 41: Finansiell derivater	105
Note 14: Varige driftsmidler	83	Note 42: Finansielle gjeld og spesifikasjon av innlån	106
Note 15: Operasjonelle leieavtaler driftsmidler	84	Note 43: Kredittisiko	108
Note 16: Pensjoner	84	Note 44: Likviditetsrisiko	111
Note 17: Godtgjørelse og lignende til ledende ansatte og tillitsvalgte	87	Note 45: Valutaeksponering	112
Note 18: Godtgjørelse til revisor	89	Note 46: Sensitivitetsanalyser	113
Note 19: Investeringer i tilknyttede selskaper	90	Note 47: Endring i konsernets egenkapital	114
Note 20: Felleskontrollerte virksomheter	91	Note 48: Forsikringstekniske forhold	115
Note 21: Biologiske eiendeler	91		
Note 22: Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	92		

Innholdsfortegnelse regnskap og noter Storebrand ASA

Resultatregnskap Storebrand ASA	126	Note 8: Aksjer og andeler	134
Balanse Storebrand ASA	127	Note 9: Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	135
Kontantstrømanalyse Storebrand ASA	128	Note 10: Finansielle derivater	135
Note 1: Regnskapsprinsipper	129	Note 11: Finansiell risiko	135
Note 2: Inntekt på investering i datterselskap	130	Note 12: Fast eiendom og driftsmidler	136
Note 3: Personalkostnader	130	Note 13: Egenkapital	136
Note 4: Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser	130	Note 14: Obligasjonslån og banklån	137
Note 5: Godtgjørelse til administrerende direktør og tillitsvalgte	132	Note 15: Aksjeeiere	137
Note 6: Skatt	133	Note 16: Opplysninger om nærstående parter	138
Note 7: Morselskapets aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper	134	Note 17: Antall ansatte/årsverk	139
		Note 18: Garantistillelser	139

Øvrig

Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør	140	Revisors uttalelse - samfunnsansvar	144
Revisjonsberetning kontrollkomiteens- og representantskapets uttalelse for 2008	141	Selskapene i Storebrand	145
Status handlingsplanen for samfunnsansvar	142	Ord og uttrykk	146

Resultatregnskap Storebrand Konsern

1. januar – 31. desember 2008

Mill. kroner	Note	2008
Netto premieinntekter	48	29 004,5
Netto renteinntekter bankvirksomhet	28	512,5
<i>Netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for selskap:</i>		
- aksjer og andeler til virkelig verdi	28	137,2
- obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	28	273,7
- finansielle derivater til virkelig verdi	28	-468,1
- netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	28	10,6
- netto inntekter fra investeringseiendommer	25	112,5
- resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper	19	-73,8
<i>Netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder:</i>		
- aksjer og andeler til virkelig verdi	28	-22 987,0
- obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	28	12 851,6
- finansielle derivater til virkelig verdi	28	-2 170,9
- til (fra) kursreguleringsfond		3 534,6
- netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	28	2 403,5
- netto inntekter fra investeringseiendommer	25	1 653,1
Andre inntekter inklusiv renter og valuta bank	9	3 210,8
Sum inntekter		28 004,8
Erstatninger for egen regning	48	-26 379,8
Endring forsikringsforpliktelser eksklusiv garantert avkastning	48	12 548,1
Til (fra) tilleggsavsetning livsforsikring	48	2 385,6
Garantert avkastning og tildeling til forsikringskundene	48	-9 118,8
Tap på utlån/reversering av tidligere tap	29	-121,8
Driftskostnader	10	-3 522,2
Andre kostnader inklusiv renter og valuta bank	11	-1 570,6
Rentekostnader	28	-915,6
Sum kostnader før amortisering og nedskrivning		-26 695,1
Konsernresultat før amortisering og nedskrivning		1 309,7
Nedskrivning av immaterielle eiendeler	13	-2 507,0
Amortisering av immaterielle eiendeler	13	-518,5
Konsernresultat før skatt		-1 715,8
Skattekostnad	12	-504,9
Årsresultat		-2 220,7
Resultat kan henføres til:		
Minoritetens andel av resultatet		7,3
Majoritetens andel av resultatet		-2 228,0
Sum		-2 220,7
Resultat pr. ordinær aksje (kroner)		-4,97
Gjennomsnittlig antall aksjer i beregningsgrunnlaget (millioner)		445,1
Det er ingen utvanning på aksjene		

Resultatregnskap Storebrand Konsern

1. januar – 31. desember 2007

Mill. kroner	Note	2007
Netto premieinntekter	48	19 743,6
Netto renteinntekter bankvirksomhet	28	413,2
Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi:		
- aksjer og andeler	28	658,0
- obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	28	123,9
- finansielle derivater	28	4 649,0
- inntekter fra finansielle eiendeler med investeringsvalg	28	353,4
Netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	28	2 235,2
Netto inntekter fra investeringseiendommer	25	4 387,5
Resultat fra in bokmerkemappen «mappe uten navn» vesteringer tilknyttede selskaper	19	-19,6
Andre inntekter	9	853,1
Sum inntekter		33 397,3
Erstatninger for egen regning		-17 669,3
Endring forsikringsmessige avsetninger		-9 951,1
Rentekostnader	28	-318,2
Tap på utlån/reversering av tidligere tap	29	78,2
Driftskostnader	10	-2 581,6
Andre kostnader	11	-188,0
Sum kostnader		-30 630,0
Til (fra) kursreguleringsfond		2 036,0
Driftsresultat		4 803,3
Til (fra) tilleggsavsetning livsforsikring		-400,0
Midler tilført forsikringskundene innen livsforsikring		-2 383,5
Konsernresultat		2 019,8
Endring sikkerhetsavsetninger med videre i skadeforsikring		9,1
Resultat av ordinær virksomhet før skattekostnad		2 028,9
Skattekostnad	12	-20,1
Årsresultat		2 008,8
Resultat kan henføres til:		
Minoritetens andel av resultatet		3,1
Majoritetens andel av resultatet		2 005,7
Sum		2 008,8
Resultat pr. ordinær aksje (kroner)		7,95
Gjennomsnittlig antall aksjer i beregningsgrunnlaget (millioner)		445,0
Det er ingen utvanning på aksjene		

Konsolidert oppstilling over innregnede inntekter og kostnader

Mill. kroner	2008	2007
Endringer estimatavvik pensjoner	-494,7	143,8
Oppskrivning egne bygg	3,0	28,6
Omregningsdifferanser	90,9	-30,1
Sikring bokført mot egenkapitalen	-15,6	-25,6
Resultat ført direkte mot egenkapitalen	-416,4	116,7
Periodens resultat	-2 220,7	2 008,8
Sum inntekter og kostnader for perioden	-2 637,1	2 125,5
Henførbart til		
Aksjonærer	-2 648,6	2 122,4
Minoritetsinteresser	11,5	3,1
Sum	-2 637,1	2 125,5

Balanse Storebrand Konsern

31. desember

Mill. kroner	Note	2008
Eiendeler selskapsporteføljen		
Utsatt skattefordel	12	200,8
Immaterielle eiendeler	13	7 719,8
Varige driftsmidler	14	2 092,5
Investeringer i tilknyttede selskaper	19	74,8
Obligasjoner til amortisert kost	30, 31, 37, 43	383,5
Utlån til kredittinstitusjoner	30, 31	333,7
Utlån til kunder	39, 31, 42	38 704,9
Reassurandørens andel av forsikringsmessige avsetninger	48	1 360,8
Eiendommer vurdert til virkelig verdi	25	1 607,1
Biologiske eiendeler	21	523,0
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	22	1 001,8
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi</i>		
- Aksjer og andeler	30, 31, 39	1 078,3
- Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	30, 31, 40	23 968,3
- Derivater	30, 31, 41	2 678,0
Bankinnskudd	30, 31, 43	6 413,6
Sum eiendeler selskap		88 140,9
Eiendeler kundeporteføljen		
Obligasjoner til amortisert kost	37	21 981,2
Utlån til kunder	30,31,42	3 815,0
Eiendommer vurdert til virkelig verdi	25	21 392,8
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	22	3 727,1
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi</i>		
- Aksjer og andeler	30,31,39	52 760,4
- Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	30,31,40	154 702,4
- Derivater	30,31,41	12 351,3
Bankinnskudd	30,31,43	13 765,3
Sum eiendeler kunder		284 495,5
Sum eiendeler		372 636,4
Egenkapital og gjeld		
Innskutt egenkapital		11 711,1
Opptjent egenkapital		4 229,5
Verdireguleringsfond		47,6
Minoritetsinteresser		169,9
Sum egenkapital	47	16 158,1
Ansvarlig lånekapital	42,44	10 354,9
Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring	48	276 990,6
Forsikringsmessige avsetninger skadeforsikring	48	1 859,2
Pensjonsforpliktelse	16	1 683,8
Utsatt skatt	12	184,4
<i>Finansiell gjeld</i>		
- Gjeld til kredittinstitusjoner	42,44	8 677,4
- Innskudd fra kunder i bankvirksomhet	42,44	18 291,5
- Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	42,44	18 411,4
- Derivater selskap	30,31,41	2 193,3
- Derivater kunder	30,31,41	7 889,0
Annen kortsiktig gjeld	23	9 942,8
Sum gjeld		356 478,3
Sum egenkapital og gjeld		372 636,4

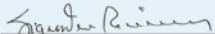
Oslo, 3. mars 2009

Leiv L. Nergaard
styrets leder

Halvor Stenstadvold

Sigurdur Einarsson

Camilla M. Grieg

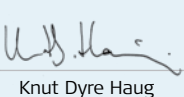
Barbara Rose Milian Thoralfsson

Birgitte Nielsen

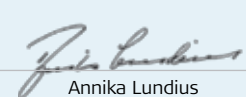
Erik Haug Hansen

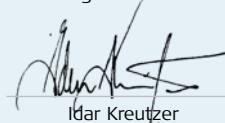
Knut Dyre Haug

Ann-Mari Gjostein

Annika Lundius

Ildar Kreutzer
administrerende direktør

Balanse Storebrand Konsern

31. desember

Mill. kroner	Note	2007
Eiendeler		
Utsatt skattefordel	12	234,9
Immaterielle eiendeler	13	10 264,4
Pensjonseiendel	16	205,0
Varige driftsmidler	14	1 103,2
Investeringer i tilknyttede selskaper	19	174,6
Obligasjoner til amortisert kost	30,31,37,43	40 380,1
Utlån til kredittinstitusjoner	30,31	374,1
Utlån til kunder	30,31,42	39 493,5
Reassurandørens andel av forsikringsmessige avsetninger	48	1 501,3
Eiendommer vurdert til virkelig verdi	25	21 358,6
Andre eiendeler		221,6
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	22	6 525,8
Finansielle eiendeler til virkelig verdi:		
- Aksjer og andeler	30,31,39	73 661,1
- Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	30,31,40	112 025,6
- Derivater	30,31,41	4 774,1
- Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg		39 083,4
- Andre finansielle eiendeler		4 853,4
Andre kortsiktige eiendeler		33,0
Bankinnskudd	30,31,43	25 569,0
Sum eiendeler		381 836,7
Egenkapital og gjeld		
Innskutt egenkapital		11 711,7
Opptjent egenkapital		7 362,1
Verdireguleringsfond		44,6
Minoritetsinteresser		122,2
Sum egenkapital	47	19 240,6
Ansvarlig lånekapital	42,44	5 213,8
Kursreguleringsfond	48	3 853,7
Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring	48	242 038,7
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg	48	39 208,2
Premie og erstatningsavsetninger skadeforsikring	48	1 998,8
Sikkerhetsavsetninger med videre skadeforsikring	48	31,8
Pensjonsforpliktelser	16	1 121,0
Utsatt skatt	12	365,8
Finansiell gjeld:		
- Gjeld til kredittinstitusjoner	42,44	3 064,5
- Innskudd fra kunder i bankvirksomhet	42,44	17 469,6
- Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	42,44	23 327,9
- Derivater	30,31,41	3 644,6
Annen kortsiktig gjeld	23	21 257,7
Sum egenkapital og gjeld		381 836,7

Balanse for 2007 er omarbeidet med endelig oppkjøpsanalyse for SPP.

Kontantstrømanalyse for Storebrand Konsern

1. januar – 31. desember

Mill. kroner	2008	2007
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalte premier forsikring	27 338,9	20 323,1
Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser direkte forsikring	-24 268,3	-15 241,7
Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser gjensikring	17,0	-0,2
Netto inn-/utbetalinger ved flytting	2 613,4	915,8
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	3 557,9	2 179,5
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-2 713,0	-1 725,2
Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-2 001,5	-6 185,1
Netto inn-/utbetalinger på utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner	-777,2	-234,9
Netto inn/utbetaling av kundeinnskudd bank	814,3	3 988,4
Netto inn/utbetaling av innskudd fra Norges Bank og andre finansinstitusjoner	5 298,7	279,0
Netto innbetalinger/utbetalinger vedr. verdipapirer til virkelig verdi:		
- aksjer og andeler	26 356,5	3 358,5
- obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-33 265,0	926,5
- finansielle derivater og andre finansielle instrumenter	-336,8	-3 998,0
Netto innbetalinger aktiv forvaltning og fondsforvaltning	503,9	363,4
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-6 048,2	-504,3
Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsdrift	1 816,9	555,7
Utbetalinger til ansatte, pensjoner, arbeidsgiveravgift med videre	-1 792,3	-1 283,8
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-184,0	-82,1
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	772,6	5,2
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-2 296,2	3 639,9
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetalinger ved salg av datterselskaper	10,6	4,3
Netto utbetalinger ved kjøp/kapitalisering av datterselskaper		-13 829,8
Netto inn-/utbetalinger ved salg av eiendom	-1 218,2	-316,9
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler med videre	-106,0	-108,4
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1 313,6	-14 250,8
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av lån	-4 609,0	-421,0
Innbetaling ved opptak av lån	1 884,9	4 596,1
Netto inn-/utbetaling vedrørende utstedelse av sertifikatlån og andre kortsiktige lån	-3 948,9	743,8
Innbetaling av ansvarlig lånekapital	5 518,3	256,0
Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-1 416,0	
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-897,9	-347,0
Netto inn-/betaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld og annen langsiktig gjeld	2 226,8	2 006,2
Innbetaling ved utstedelse av aksjekapital	14,2	8 670,4
Utbetaling ved tilbakebetaling av aksjekapital		-106,6
Utbetaling av konsernbidrag/utbytte	-534,1	-450,6
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-1 761,7	14 947,3
Netto kontantstrøm i perioden	-5 371,5	4 336,5
Netto endring i kantar og kontantekvivalenter	-5 371,5	4 336,5
Kantar og kontantekvivalenter ved periodens start for solgte og nye selskaper	-9,3	8 016,5
Beholdning av kantar og kontantekvivalenter ved periodens start	25 559,7	13 216,0
Beholdning av kantar og kontantekvivalenter ved periodeslutt ¹	20 178,9	25 569,0

¹ Omfatter beholdning til både selskap og kunder

Noter Konsern

01 Regnskapsprinsipper

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er benyttet konsistent for like transaksjoner og andre hendelser under like omstendigheter.

Basisprinsipper

Konsernregnskapet for Storebrand ASA er avgitt i samsvar med EU-godkjente International Financial Reporting Standards (IFRS) og tilhørende fortolkninger, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven, børsforskrift og børsregler.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Utarbeidelsen av årsregnskapet i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader, noteopplysninger og opplysning om potensielle forpliktelser. Faktiske tall kan avvike fra benyttede estimater. Se nærmere omtale om dette i note 2.

Endringer i regnskapsprinsipper

Det er ingen endring av regnskapsprinsipper i 2008.

Ny oppstillingsplan for resultat og balanse

For å gi et bedre uttrykk for virksomhetens resultater etter ny forsikringslov for livsforsikring som trådte i kraft 1.1.2008 er oppstillingsplaner for konsernets resultat og balanse endret fra 2008. Ny lov innebærer blant annet at det er innført et klarere skille mellom kunde og eiers midler og avkastning, som følge av dette har det ikke vært mulig å omarbeide sammenlignbare tall. Konsekvenser av ny forsikringslov er nærmere beskrevet i note 4.

Standarder og fortolkninger til eksisterende standarder og hvor Storebrand ikke har valgt tidlig anvendelse.

Følgende standarder og fortolkninger, godkjent av EU og ikke obligatorisk å anvende for årsregnskap avgitt pr 31.2.2008, er ikke tatt i bruk av Storebrand: IFRS 8 Segmenter, revidert IFRS 3 Virksomhetssammenslutninger, revidert IAS 27, revidert IAS 23 Lånekostnader, revidert IAS 1 Presentasjon av finansregnskap, endret IFRS 2 og 5, endret IAS 19, 20, 28, 36,38, 39, 40 og 41 samt IFRIC 13, 15 og 16.

Konsolidering

Konsernregnskapet inkluderer Storebrand ASA og selskaper hvor Storebrand ASA har bestemmende innflytelse. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når konsernet eier, enten direkte eller indirekte, mer enn 50 prosent av aksjene i selskapet, og at konsernet er i stand til å utøve faktisk kontroll over selskapet. Minoritetsinteresser inngår i konsernets egenkapital.

Oppkjøpsmetoden brukes ved regnskapsføring av oppkjøpte enheter. Investeringer i tilknyttede selskaper (normalt investeringer på mellom 20 prosent og 50 prosent av selskapenes egenkapital) hvor konsernet har betydelig innflytelse er regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Interesser i felleskontrollert virksomhet er regnskapsført i konsernregnskapet etter bruttometoden, det vil si ved å inkludere andel av inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld på tilhørende linjer i regnskapet.

Presentasjonsvaluta og omregning av utenlandske selskaper

Konsernets presentasjonsvaluta er norske kroner. Utenlandske selskaper som inngår i konsernet og som har annen funksjonell valuta, er omregnet til norske kroner ved at resultatregnskapet er omregnet etter gjennomsnittskurs for året og ved at balansen er omregnet til kurs ved regnskapsårets slutt. Eventuell omregningsdifferanse er ført mot egenkapital.

Eliminering av interne transaksjoner

Interne mellomværende, interne gevinster og tap, renter og utbytte og lignende mellom konsernselskapene er eliminert i konsernregnskapet. Transaksjoner mellom kundeporteføljene og selskapsporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS og mellom kundeporteføljene i Storebrand Livsforsikring AS og andre enheter i konsernet blir ikke eliminert.

Foretaksintegrasjon

Ved overtakelse av virksomhet anvendes oppkjøpsmetoden. Anskaffelseskost måles til virkelig verdi hensyntatt eventuelle egenkapitalinstrumenter i tillegg til

direkte utgifter ved anskaffelsen. Eventuelle emisjonsutgifter inngår ikke i anskaffelseskost, men føres til fradrag i egenkapitalen.

Overtatte identifiserte materielle og immaterielle eiendeler og forpliktelser blir vurdert til virkelig verdi på tidspunktet for overtakelsen. Dersom anskaffelseskost overstiger verdien av identifiserte eiendeler og forpliktelser, regnskapsføres differansen som goodwill. Dersom anskaffelseskost er lavere enn identifiserte eiendeler og forpliktelser, resultatføres differansen på transaksjonstidspunktet. Ved oppkjøp av mindre enn 100 prosent av en virksomhet balanseføres 100 prosent av merverdier og mindreverdier med unntak av goodwill som bare medtas for Storebrands andel.

Segmentrapportering

Konsernet er organisert i livvirksomhet, bankvirksomhet, kapitalforvaltning og øvrig som inkluderer skadeforsikring. Segmentinformasjon presenteres både for virksomhetsområder og geografiske områder. Virksomhetsområder er konsernets primære segmentrapportering. Finansiell informasjon vedrørende segmenter er presentert i note 8.

Varige driftsmidler

Konsernets varige driftsmidler består av maskiner, inventar, biler, EDB-systemer og bygninger som benyttes av konsernet til egen virksomhet.

Maskiner, inventar og biler vurderes til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Bygninger som benyttes til egen virksomhet av konsernet vurderes til oppskrevet verdi fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Det foretas årlig vurdering av virkelig verdi på disse bygningene på samme måte som beskrevet for investeringseiendommer. Økning i verdier for bygninger som benyttes i egen virksomhet resultatføres ikke, men regnskapsføres som endring i revalueringsreserven under egenkapital. En nedskrivning av bygningens verdi regnskapsføres først mot revalueringsreserve som gjelder oppskrivninger på den aktuelle bygningen. Dersom nedskrivningen overstiger revalueringsreserven resultatføres det resterende.

Avskrivningsperiode og -metode blir vurdert årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med den økonomiske levetiden for driftsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utraneringsverdi. For bygninger foretas dekomponering, dersom ulike deler har forskjellig brukstid. Avskrivningsperiode og -metode vurderes da separat for hver del.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjon på verdifall. Eventuell nedskrivning resultatføres som differansen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag for salgskostnader og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

Investeringseiendommer

Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor konsernet er klassifisert som investeringseiendommer. Når det gjelder eiendommer hvor deler av eiendommen benyttes av konsernet til eget bruk og andre deler leies ut, er utleiedelene som kan seksjoneres klassifisert som investeringseiendom.

Investeringseiendommer vurderes til virkelig verdi. Verdien vurderes på hvert rapporteringstidspunkt. Endringer i verdi føres over resultatregnskapet. Eiendommene vurderes individuelt ved at antatt fremtidig netto kontantstrøm diskonteres med avkastningskravet for den enkelte investering. I netto inntektsstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidig inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av fremtidig utvikling i markedsløien. Avkastningskravet fastsettes ut fra forventet fremtidig risikofri rente og en individuelt fastsatt risikopremie, avhengig av utleiesituasjonen og byggets beliggenhet og standard. Det gjøres også vurdering mot observerte markedspriser.

Ved første gangs balanseføring vurderes investeringseiendommene til anskaffelseskost, det vil si kjøpesum inkludert direkte henførbare kostnader ved kjøpet.

Dersom en investeringseiendom tas i bruk av konsernet til eget formål vil virkelig verdi på tidspunkt for reklassifisering bli kostpris for eiendommen. Blir en

eendom som konsernet tidligere har benyttet til eget formål leid ut til eksterne leietakere vil eiendommen bli reklassifisert til investeringseiendom, enhver forskjell mellom regnskapsført verdi og virkelig verdi på reklassifiseringstidspunktet vil bli regnskapsført som verdiregulering av bygninger til oppskrevet verdi, se beskrivelse for bygninger som er anleggsmidler. Endringer i virkelig verdi som oppstår etter reklassifiseringens resultatføres.

Operasjonelle leieavtaler.

Leieavtaler hvor det vesentligste av risikoen er på kontraktspartnaren, blir klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Operasjonelle leieavtaler innregnes ikke i balansen.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler med begrenset utnyttbar levetid vurderes til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivningstid og -metode vurderes årlig. Ved balanseføring av nye immaterielle eiendeler må det kunne påvises at det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler som kan henføres til eiendelen vil tilflyte konsernet. I tillegg må eiendelens kostpris kunne estimeres pålitelig. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjoner på verdifall, for øvrig behandles nedskrivning på immaterielle eiendeler og reversering av nedskrivning på samme måte som beskrevet for varige driftsmidler. Ved kjøp av forsikringskontrakter i en foretaksintegrasjon, legges det underliggende foretakets regnskapsprinsipper til grunn ved innregning av de forsikringsmessige forpliktelser. Mindreverdi knyttet til disse forpliktelsene – som ofte benevnes som Value of Business in Force (VIF), innregnes som en eiendel. Etter IFRS 4 skal det gjøres en tilstrekkelighetstest av forsikringsforpliktelsen, inklusiv VIF, ved hver regnskapsavleggelse. I testen som gjennomføres sees det hen til beregnede nåverdier av kontantstrømmer til kontraktststeder – som ofte benevnes som embedded value. En eventuell nedskrivning av VIF vil reverseres dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er tilstedeværende.

Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode over følgende tidsperiode:

Kontraktfestede kundeforhold	5–7 år
Value of business in force – VIF	20 år
EDB-systemer	3–8 år

Immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid avskrives ikke, men testes for nedskrivningsbehov årlig og ellers når det foreligger indikasjoner på verdifall.

Goodwill

Merverdi ved kjøp av virksomhet som ikke kan allokere til eiendeler eller gjeldsposter på datoen for oppkjøpet, er klassifisert som goodwill i balansen. Goodwill vurderes til anskaffelseskost på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskaper er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttede selskaper er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes for nedskrivning som en del av balanseført verdi på investeringen.

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov. Dersom den relevante diskonterte kontantstrøm er lavere enn regnskapsført verdi, vil goodwill bli nedskrevet til virkelig verdi. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke selv om det i etterfølgende perioder skulle foreligge informasjon om at nedskrivningsbehovet ikke lenger eksisterer eller at nedskrivningsbehovet er blitt mindre. Gevinst eller tap ved salg av selskap i konsernet inkluderer goodwill som relaterer seg til selskapet.

For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømsgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet. Kontantstrømsgenererende enheter blir identifisert i henhold til driftssegmenter.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Storebrands pensjonsordning for egne ansatte er en ytelsesordning. Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesplaner beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, uførhet og frivillig avgang. Diskonteringsrenten fastsettes lik en risikofrie rente hensyntatt gjennomsnittlig gjenværende løpetid. Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelse, samt forventet avkastning av pensjonsmidlene.

Estimatavvik og virkningen av endrede forutsetninger blir regnskapsført mot egenkapitalen i oppstillingen over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer i den perioden de oppstår. Virkningen av endringer i pensjonsplan blir løpende resultatført, med mindre planendringen er betinget av fremtidig opptjening. Virkningen fordeles da lineært over tiden til ytelsen er fullt ut opptjent. Arbeids giveravgift inngår som en del av pensjonsforpliktelsen og som en del av estimatavviket som vises i egenkapitalen.

Storebrand har både forsikret- og uforsikret pensjonsordning. Den forsikrede ordningen i Norge er tegnet i Storebrand Livsforsikring AS som også inngår i Storebrand konsernet. Premier knyttet til Storebrand- ansatte i Norge er eliminert i premieinntektene i konsernresultatet.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfelle blir skatten også ført direkte mot egenkapitalen. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel balanseføres når det kan sannsynliggjøres at selskapene i konsernet i fremtiden vil ha tilstrekkelige skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen.

Avsatt utbytte

I henhold til IAS 10 som omhandler hendelser etter balansedagen, skal foreslått utbytte klassifiseres som egenkapital inntil det er vedtatt av generalforsamlingen.

Finansielle instrumenter Generelle prinsipper og definisjoner

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når Storebrand blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi. Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen/forpliktelsen, i de tilfeller den finansielle eiendelen/forpliktelsen ikke er til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres. Finansielle forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt – det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles holdt til forfall investeringer, lån og fordringer samt finansielle forpliktelser som ikke er tilordnet til virkelig verdi over resultatet, til amortisert kost etter effektiv-rentes metode. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning (for eksempel førtidig betaling, kjøpsopsjoner og tilsvarende opsjoner). Beregningen omfatter alle honorarer og punkter betalt eller mottatt mellom parter i kontrakten som er en integrert del av den effektive renten, transaksjonsutgifter og alle andre merbetalinger eller rabatter.

Definisjon av virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og uavhengige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass hvor det skjer regelmessige handler, settes virkelig verdi til kjøpskurs på siste handelsdag frem til og med balansedagen, og for en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, salgskurs.

Dersom markedet for et finansielt instrument ikke er aktivt, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesmetoder. Verdsettelsesmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte og uavhengige parter, dersom slike er tilgjengelige, henvisning til løpende virkelig verdi av et annet instrument som er praktisk talt det samme, diskontert kontantstrømsberegning og opsjonspringsmodeller. Dersom det er en verdsettelsesmetode som er i vanlig bruk av deltakerne i markedet for å prissette

instrumentet og denne metoden har vist seg å gi pålitelige estimater av priser oppnådd i faktiske markedstransaksjoner, benyttes denne metoden.

Virkelig verdi av utlån som regnskapsføres etter amortisert kost estimeres ved å legge til grunn gjeldende markedsrente på tilsvarende utlån. Nedskrivninger på utlån hensyntas både i amortisert kost og ved estimering av virkelig verdi. Ved estimering av virkelig verdi sees det også hen til utvikling i kredittrisiko for øvrig.

Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi vurderes det på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall, har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kredittap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (det vil si den effektive renten beregnet ved førstegangsinnregning). Eiendelens balanseførte verdi reduseres enten direkte eller ved bruk av en avsetningskonto. Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Tap som forventes som følge av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet.

Klassifikasjon og måling av finansielle eiendeler og gjeld

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier;

- holdt for omsetning
- til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- tilgjengelig for salg

Holdt for omsetning

En finansiell eiendel er klassifisert som holdt for omsetning når den;

- i hovedsak er anskaffet eller pådratt med det formål å selge den eller kjøpe den tilbake på kort sikt, er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller
- er et derivat, med unntak for et derivat som er et øremerket og effektivt sikringsinstrument.

Med unntak for derivater faller kun en begrenset andel av Storebrands finansielle instrumenter inn under denne gruppen.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning måles til virkelig verdi på balanse-tidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

Til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjon

En betydelig andel av Storebrands finansielle instrumenter er klassifisert som til virkelig verdi over resultatet grunnet at:

- klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser, eller at
- de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Regnskapsføringen er tilsvarende som for gruppen holdt for omsetning.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som et foretak har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall med unntak for

- de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet
- de som oppfyller definisjonen av utlån og fordringer

Holdt til forfall eiendeler regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentes metode. I 2008 ble alle finansielle instrumenter som inngikk i kategorien holdt-til-forfall omklassifisert og inngår pr 31.12.2008 i kategorien tilgjengelig for salg. I Storebrands konsernregnskap kan hold-til-forfall kategorien ikke benyttes i 2009 og 2010.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som foretaket har til hensikt å selge umiddelbart eller på kort sikt, som skal klassifiseres som holdt for omsetning, og de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.

Utlån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Utlån og fordringer som er øremerket som sikringsobjekter, er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring.

Tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler klassifiseres som tilgjengelige for salg dersom de er ikke-derivative finansielle eiendeler som er øremerket som tilgjengelige for salg eller ikke er klassifisert som a) utlån og fordringer, b) investeringer som holdes til forfall, eller c) finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

Utlån av aksjer

Et aksjeutlån skjer ved at aksjer overføres fra Storebrand til en innlåner mot at innlåner stiller sikkerhet i form av kontanter eller verdipapirer. Ved opphør av lånet skal identiske verdipapirer leveres tilbake. Innlåner forplikter å kompensere utlåner for ulike hendelser tilknyttet aksjene, som tegningsrettigheter, utbytte med mer. Innlåner har stemmerett i låneperioden. Utlånte aksjer tas ikke ut av balansen til Storebrand og utlånsgebyr inntektsføres løpende. Reinvestert sikkerhetsstillelse bruttoføres i balansen under den enkelte eiendel.

Derivater

Definisjon av et derivat

Et derivat er et finansielt instrument eller en annen kontrakt som omfattes av IAS 39, og som har alle de tre følgende kjennetegnene:

- Derivatets verdi endres som reaksjon på endringer i en nærmere angitt rentesats, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, en indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks, eller en annen variabel (ofte kalt «underliggende»)
- det krever ingen innledende nettoinvestering eller en innledende nettoinvestering som er mindre enn det som ville kreves for andre typer kontrakter som forventes å ha en tilsvarende reaksjon på endringer i markedsfaktorer
- det skal gjøres opp på et framtidig tidspunkt

Regnskapsføring av derivater som ikke er sikring

Derivater som ikke faller inn under kriteriene for sikring regnskapsføres i gruppen finansielle instrumenter holdt for omsetning. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endringer i virkelig verdi over resultatet.

Hoveddelen av de derivater som løpende benyttes i forvaltningen faller inn under denne kategorien.

Regnskapsføring av derivater som sikring

Virkelig verdi sikring

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring, sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater som faller inn under denne kategorien regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet, verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Den økonomiske sikringen av fastrente inn- og utlån i Storebrand Bank benytter denne type sikringsbokføring. Metoden benyttes også ved sikring av fastrente ansvarlig lånekapital for Storebrand Livsforsikring. Som følge av sammenfallende prinsipper for måling av sikringsobjekter og sikringsinstrumenter i de øvrige deler av konsernet reflekteres den økonomiske sikringen av de ordinære vurderingsregler.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter regnskapsføres på samme måte som kontantstrømsikringer. Gevinst og tap på sikringsinstrumentet som relaterer seg til den effektive delen av sikringen føres direkte mot egenkapitalen, mens gevinst og tap som relaterer seg til den ineffektive delen regnskapsføres umiddelbart over resultatregnskapet.

Samlet tap eller gevinst i egenkapitalen føres over resultatet når den utenlandske virksomheten blir solgt eller avviklet.

Storebrand benytter reglene om sikring av nettoinvestering vedrørende investeringen i SPP og regnskapfører denne på følgende måte:

Endringer i virkelig verdi av et derivat øremerket som sikringsinstrument innregnes direkte i egenkapitalen i den grad sikringen er effektiv. For øvrig innregnes endring i virkelig verdi over resultatet. Når sikringsinstrumentet ikke lenger oppfyller kriteriet til sikringsbokføring, utløper eller selges, avsluttes eller utøves, avvikles sikringsbokføringen. Akkumulerte gevinst eller tap som er innregnet i egenkapitalen beholdes der til aksjene avhendes.

Finansielle forpliktelser

Etter førstegangsinnregning måles alle finansielle forpliktelser til amortisert kost ved effektiv rentemetode.

Strukturerte produkter – sammensatte finansielle instrumenter

Storebrand Bank har utstedt aksjeindeksobligasjoner. Disse består hovedsakelig av en utstedt obligasjon og en solgt aksjeindeksopsjon. Ved tidspunkt for utstedelse innregnes aksjeindeksopsjonen til virkelig verdi da opsjonen er et derivat som ikke er nært relatert til den utstedte obligasjonen. De utstedte obligasjoner innregnes samtidig til amortisert kost. Det regnskapsføres ingen gevinster på tidspunktet for utstedelse av strukturerte gevinster («dag 1-gevinster»).

Sertifikatlån/Obligasjonslån

Tilsvarende behandling som for strukturerte produkter.

Renteinntekter og –kostnader bankvirksomhet

Renteinntekter og -kostnader bokføres i resultatregnskapet til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Effektiv rentemetode inneholder etableringsgebyrer.

Inntektsføring kapitalforvaltningsvirksomhet

Forvaltningshonorar og performance fee innregnes når inntekten kan måles pålitelig og det er sannsynlig at de økonomiske fordeler vedrørende transaksjonen vil tilflyte selskapet.

Avgitte provisjoner til distributører av verdipapirfond er presentert som en reduksjon i innregnet forvaltningshonorar og salgsprovisjon i regnskapet.

Fordeling av beholdning, inntekter og kostnader livsforsikring etter ny forsikringslov

Det er benyttet markedsverdi som prinsipp for deling av de forskjellige eierdelene mellom de ulike porteføljene/underporteføljene pr. 1.1.2008. Porteføljene er oppdelt i hovedporteføljer kollektiv, investeringsvalg og selskapsporteføljen. Kollektivporteføljen består av 7 profiler. Investeringsvalgporteføljen består av 24 profiler. Selskapsporteføljen er en egen porteføljegruppe med underliggende diskresjonære porteføljer. De ulike profilene investerer i «byggeklosser» som består av fiktive fond og verdipapirfond som gjør det mulig med en felles forvaltning av Storebrand Livsforsikrings finansielle eiendeler. For å kunne rapportere eiendeler og resultatetelementer fordelt på kollektiv-, investeringsvalg- og selskapsportefølje omposteres byggeklossene til profil ved utløpet av perioden. Hver enkelt profils avkastning i kroner i vedkommende byggekloss danner grunnlaget for fordelingen. Balansen fordeles med bakgrunn i hvert enkelt profils eierandel i de ulike «byggeklosser» på rapporteringstidspunktet. Resultatet fordeles utfra eierandelens resultatavkastning hittil i år.

Forsikringsmessige forhold

Regnskapsstandarden IFRS 4 omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Storebrand konsernets forsikringskontrakter omfattes av standarden. I konsernregnskapet er forsikringstekniske avsetninger i de respektive datterselskaper, beregnet i samsvar det enkelte lands særlovgivning, videreført. Nedenfor redegjøres for regnskapsprinsippene for de vesentligste forsikringstekniske avsetninger.

Tilstrekkelighetstest

På hver balansedag foretas i liv- og skadeforsikring, i henhold til IFRS 4, en tilstrekkelighetstest for å kontrollere om nivået på avsetningene til premiereservene og erstatningsreservene står i forhold til forpliktelsene ovenfor kundene. Eventuelt negativ avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for uavløpt risiko (premieavsetning).

Livsforsikring – Norge

Premieinntekter

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie, tilflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring. Forhåndsprising av rentegaranti og fortjenesteelement risiko er inkludert i premieinntektene. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsmessige avsetninger.

Utbetalte erstatninger

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, fraflyttede premiereserver, avgitt gjenforsikring og endring i erstatningsavsetning. Avsetning for ikke-ferdigbehandlede eller ikke-utbetalte erstatninger ivaretas ved avsetning til erstatningsavsetningen under forsikringsmessige avsetninger.

Overføring av premiereserve med videre (flytting)

Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikrings-selskaper føres over resultatregnskapet under posten netto premieinntekter for mottatte reserver og erstatninger for egen regning for avgitte reserver. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsmessige avsetninger tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, kursreguleringsfond og årets resultat. Tilflyttede tilleggsavsetninger vises ikke under premieinntekter, men under posten endringer i forsikringsmessige avsetninger. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/ gjeld til oppgjør finner sted. Oppgjørsrenten ved flytting føres under regnskapslinjene andre inntekter og kostnader.

Resultat til forsikringskundene

Garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt øvrig avkastning til kundene resultatføres under posten garantert avkastning og tildeling til forsikringskundene.

Premiereserve

Premiereserven er beregnet som kontantverdien (neddiskontert med rente lik den garanterte rente) av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusiv administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige avtalte premier. For individuelle kontoprodukter med fleksibel premieinnbetaling avsettes oppsamlet kontoverdi i premiereserven. Premiereserven svarer til 100 prosent av forsikringens garanterte gjenkjøps-/flytteverdi for eventuelle avbrudds-/flyttegebyrer og andel av kursreguleringsfond.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringsavtalene, det vil si samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadssatser. Premiatariffene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Den avsatte premiereserven inneholder for alle bransjer avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusiv oppgjørskostnader (administrasjonsreserve). For fullt betalte poliser, inklusiv fripoliser, er kontantverdien av de forventede fremtidige administrasjonskostnader avsatt fullt ut i premiereserven. For poliser med fremtidig premieinnbetaling er det gjort fradrag for kontantverdien av den delen av de fremtidige administrasjonskostnader som forutsettes finansiert gjennom fremtidige premier.

Tilleggsavsetninger

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har selskapene anledning til å foreta tilleggsavsetninger i forsikringsfondet. Den maksimale tilleggsavsetningen er satt til differansen mellom premiereserven beregnet med utgangspunkt i en garantert rente i premiegrunnlaget og premiereserven beregnet med utgangspunkt i den faktiske garanterte rente i kontraktene. Grensen for en kontrakts tilleggsavsetning er satt av Kredittilsynet til premiereserven for kontrakten multiplisert med to ganger grunnlagsrenten for kontrakten. Selskapet kan likevel bestemme et høyere multiplum av grunnlagsrenten enn fastsatt av Kredittilsynet. Tilleggsavsetningen er en betinget kundetildelt avsetning som skal føres i resultatregnskapet som en pliktig avsetning og reduserer dermed årsresultatet.

Tilleggsavsetning kan benyttes til dekning av den enkelte kundes renteunderskudd ved garantert avkastning og føres i resultatregnskapet i posten til/ fra tilleggsavsetning. Det som kan trekkes er begrenset oppad til ett års rentegaranti.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier «etter skatteloven» fra forsikringstakerne og tilført overskudd i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Pensjonistenes overskuddsfond består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

Erstatningsavsetning

Består av avsetning for ikke-utbetalte eller ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør (IBNR og RBNS). Erstatningsavsetningen skal bare inneholde midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Forsikringsforpliktelse særskilt investeringsportefølje

De forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsportefølje som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes. Selskapet er ikke utsatt for investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning ovenfor kundene. Det eneste unntaket er ved dødfall der etterlatte får utbetalt opprinnelig innbetalt beløp til livrenteforsikringer.

Dersom det er knyttet avkastningsgaranti til en særskilt investeringsportefølje, foretas det supplerende avsetning til dekning av garantiforpliktelsen. Supplerende avsetning til dekning av selskapets forpliktelse etter Foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd skal tilsvare forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets forpliktelser overfor de forsikrede beregnet etter Forsikringslovens § 9-16 og verdien av investeringsporteføljen.

Kursreguleringsfond

Årets netto urealisert gevinst/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi i kollektivporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS avsettes til kursreguleringsfondet i balansen under forutsetning av at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Den delen av netto urealisert gevinst/tap på finansielle omløpsmidler i utenlandsk valuta som kan tilskrives valutakursendringer avsettes ikke til kursreguleringsfond dersom investeringen er sikret mot valutakursendringer. Valutakursendring tilknyttet sikringsinstrumentet avsettes således heller ikke til kursreguleringsfond, men føres direkte over resultatet. Valutarisikoen på utenlandske investeringer er i hovedsak sikret med valutakontrakter på porteføljenivå. Etter regnskapsstandarden for forsikringskontrakter (IFRS 4) er kursreguleringsfondet vurdert som en forpliktelse.

Risikoutjevningfond

Sikkerhetsfondet for fripoliser pr. 1.1.08 er overført risikoutjevningfondet, øvrig sikkerhetsfond er i 2008 oppløst og resultatført i 2008. Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av risikoresultatet for kollektiv pensjon og fripoliser til risikoutjevningfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet inngår som en del av egenkapitalen.

Salgskostnader

I den norske livvirksomheten er salgskostnader kostnadsført, mens i de svenske datterselskaper er salgskostnader balanseført. Etter IFRS 4 kan det for forsikringskontrakter benyttes uensartede regnskapsprinsipper i datterforetak.

SPP

Livsforsikringsavsetninger

Livsforsikringsavsetningene beregnes ut i fra forventede utbetalinger for hver enkelt forsikringskontrakt. Forutsetninger om renter, dødlighet, uførhet, skatter, avgifter og andre risikoelementer, påvirker verdien av livsforsikringsavsetningene. Forandringer i disse elementene kan påvirke avsetningene og dermed også selskapets regnskapsmessige resultat.

SPP har i 4. kvartal 2008 innført en kontantstrømsmodell for bruk ved diskontering av livsforsikringsavsetningene.

Modellen anvender swaprentekurven (månedlig) for løpetid der det vurderes at det finnes tilstrekkelig likviditet i det svenske markedet.

For øvrige kontantstrømmer fastsettes en normalrente som summen av lang-siktige forutsetninger om inflasjon, realrente og risikopremie.

Dødsfallrisiko

Forutsetning om dødlighet varierer ut fra når de ulike forsikringene ble tegnet. De forutsetninger som legges til grunn bygger på felles bransjestatistikk.

Avsetning for ikke fastsatte forsikringstilfeller

Avsetning for inntrufne skader består av avsetninger for uførepensjon, fastsatte skader, ikke fastsatte skader og skadebehandlingsreserver. Ved vurdering av avsetninger for uførepensjoner benyttes en risikofri markedsrente, hensyntatt fremtidig indeksregulering av utbetalingene. I tillegg avsettes det for beregnede skader som er inntruffet, men som ikke er meldt (IBNR).

Villkorad återbäring

Villkorad återbäring omfatter den del av forsikringskapitalen som ikke er garantert. Her inngår også det kapitaltilskudd som selskapet har reservert for å sikre framtidige garantier.

Skadeforsikring

Forsikringspremie inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Kostnadsføring skjer på det tidspunkt kostnaden påløper.

Det er foretatt følgende avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie for egen regning gjelder løpende kontrakter som er i kraft på regnskapstidspunktet.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventet utbetaling av meldte, men ikke oppgjorte erstatningskrav. Den skal videre dekke forventede erstatningskrav knyttet til skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp. Rapporterte ikke oppgjorte skadekrav avsettes i sin helhet. Det foretas så en beregning av avsetningsbehovet for inntrufne, men ikke rapporterte skader (IBNR), og for rapporterte, men ikke avsluttede skader (RBNS).

Forsikringselskapene som inngår i konsernet følger egne lovpålagte krav til forsikringsmessige avsetninger, herunder administrasjonsavsetninger, sikkerhetsavsetninger og garantiavsetning. I Storebrands konsernregnskap, som avlegges etter IFRS, er sikkerhetsavsetninger med høy sikkerhetsmargin, naturskadefond og garantiavsetning ikke definert som gjeld.

02 Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger

Estimater og vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser. Regnskapsestimaterne kan avvike fra de faktiske resultater, men de er basert på beste skjønn på tidspunkt for regnskapsavleggelsen. Viktige estimater og vurderinger som kan gi vesentlig justering av balanseført verdi, er omtalt nedenfor.

Investerings eiendommer

Selskapet foretar selv verddivurdering av eiendommene. Eiendommene vurderes individuelt ved at antatt fremtidig netto inntektsstrøm neddiskonteres med en rente tilsvarende avkastningskravet for den enkelte investering. I netto kontantstrøm er det hensyntatt eksisterende og fremtidig inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer samt en vurdering av fremtidig utvikling i markedsløien. Avkastningskravet tar utgangspunkt i forventet langsiktig realrente og en individuell fastsatt risikopremie, avhengig av leietakersituasjonen, byggets beliggenhet og standard. For kjøpesentrene beregnes eiendommens verdi med utgangspunkt i en markedsmessig yield (direkteavkastning i år 1) for den enkelte eiendom og ikke en neddiskontert langsiktig kontantstrøm. I tilfeller hvor det er kjente betydelige endringer i forventet kontantstrøm senere år er dette hensyntatt i verdsettelsen. I forbindelse med finansuroen har det vært begrenset med transaksjoner i markedet og generelt har usikkerheten i informasjonsgrunnlaget som benyttes ved verdsettelse økt sammenlignet med 2007. For å underbygge egne verddivurderinger er det i tillegg innhentet eksterne verddivurderinger for et representativt utvalg av selskapets eiendommer.

Eiendommene er vurdert med utgangspunkt i følgende effektive avkastningskrav (inkludert 2,5 prosent inflasjon):

Segment	Avkastningskrav %	
	2008	2007
Kontorportefølje Oslo sentrum	7,95–9,00	7,95–8,45
Kjøpesenter portefølje	8,45–9,50	7,70–9,00
Øvrige eiendommer	8,45–10,75	8,20–10,00

En endring av avkastningskravet på 0,25 prosent vil gi en endring i de innregnede verdiene med om lag 2,8 prosent. Eventuelle endringer i forventede markedsløier vil også påvirke de innregnede verdiene. Eiendommene inngår i kundeporteføljene i livsselskapet. Eventuelle verdiendringers påvirkning på eiers kapital (egenkapital), vil også avhenge av øvrig bokført avkastning i livsselskapet, samt eventuell bruk av tilleggsavsetninger, i forhold til å oppnå samlet avkastning lik forsikringskontraktenes rentegaranti. Dersom den bokførte avkastningen, inklusiv eventuell bruk av tilleggsavsetninger, i et regnskapsår er lavere enn kontraktenes rentegaranti, vil eiers kapital belastes for den manglende avkastning. Den gjennomsnittlige rentegaranti utgjør om lag 3,5 prosent pr 31.12.2008. Det vises for øvrig til note 4 hvor effekter av ny forsikringslov i 2008 omtales.

Immaterielle eiendeler

Goodwill og immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid testes årlig for nedskrivningsbehov. Goodwill allokteres til konsernets kontantstrøm-genererende enheter identifisert ved det aktuelle landet hvor man har virksomhet. Ved verdifastsettelsen i testen er det nødvendig å estimere de kontantstrømmer som oppstår i den relevante konstanstømgenererende enhet, samt benytte en relevant rente ved diskonteringen. Varige driftsmidler og øvrige immaterielle eiendeler vurderes årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med de økonomiske realiteter.

Det vises for øvrig til note 5 hvor oppkjøpet av SPP i 2007 er nærmere beskrevet. Hoveddelen av de immaterielle eiendeler som ble innregnet ved oppkjøpet er knyttet til de eksisterende forsikringskontraktene i SPP på oppkjøpstidspunktet. Denne immaterielle innregnede eiendelen er, sammen med tilhørende innregnede forsikringsforpliktelse, testet for nedskrivning i henhold til en tilstrekkelighetstest som følger av IFRS 4 Forsikringskontrakter. Et sentralt element i denne vurderingen er beregning av fremtidige fortjenestemarginer hvor det benyttes embedded value-beregninger. Embedded value-beregningene vil blant annet påvirkes av volatilitet i finansmarkedet, renteforventninger samt størrelsen på buffer-kapital i SPP.

I livvirksomheten for øvrig er de vesentligste risikoer og usikkerheter knyttet til hendelsene dødsfall og uførhet. Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføretellere m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetningene i forsikringselskapene vesentlig. Når det gjelder dødsrisiko, vil økende levealder kunne påvirke fremtidige forventede utbetalinger og avsetninger. I den norske livvirksomheten er hoveddelen av de beregnede utbetalingene diskontert med tilhørende garanterte rente. Mens i den svenske virksomheten (SPP) benyttes markedsrenter i diskonteringen. Eventuelle endringer i diskonteringsrente kan gi betydelig påvirkning på de innregnede forsikringsforpliktelsene.

Pensjoner egne ansatte

Nåverdien på pensjonsforpliktelser avhenger av fastsettelsen av økonomiske og demografiske forutsetninger. De beregningsforutsetninger som benyttes skal være realistiske, innbyrdes konsistente og oppdaterte i den forstand at de skal baseres på en enhetlig antagelse om fremtidig økonomisk utvikling. Beregninger av pensjonsforpliktelsene pr. 31.12.2008 er foretatt av aktuar. Eventuelle endringer knyttet til forventet lønnsvekst og diskonteringsrente med videre kan gi betydelig effekt på de innregnede pensjonsforpliktelser for egne ansatte (IAS 19).

Finansielle instrumenter

Situasjonen i finansmarkedet har medført at andelen av finansielle instrumenter som kan verdsettes basert på observerbare priser eller forutsetninger er redusert. Sammenlignet med 2007 er usikkerheten i verdsettelsen høyere for de typer verdipapirer som er priset på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger. Eventuelle endringer i forutsetninger vil kunne påvirke innregnede verdier. Hoveddelen av slike finansielle instrumenter inngår i kundeporteføljen. Det vises til avsnitt ovenfor knyttet til eiendom hvor eventuelle verdiendringers effekt på eiers kapital beskrives. Det vises for øvrig til note 6 hvor verdsettelse av finansielle instrumenter beskrives ytterligere.

For finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost vurderes det om det på balansedagen finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. Storebrand Bank benytter seg både av individuelle- og gruppenedskrivninger på utlån. Gruppenedskrivning på utlån beregnes særskilt for nærings- og privatlån. Endringer i debtors betalingssevne, sikkerhet/belåningsgrad og andre forretningsmessige risikofaktorer, vil kunne påvirke innregnede nedskrivninger.

Forsikringsmessige avsetninger

Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring er basert på forventninger om levetid, dødelighet, uførhet med videre. Endring i slike forutsetninger vil påvirke størrelsen på forpliktelsene. I SPP er forpliktelsene diskontert med en rentekurve, hvor deler av rentekurven ikke er likvid. Eventuelle endringer i diskonteringsrente vil påvirke størrelsen på forpliktelsene.

03 Ny oppstillingsplan for resultat og balanse

Oppstillingsplaner for konsernets resultatregnskap og balanse er endret fra 2008 i forbindelse med at ny forsikringslov for livsforsikring har trådt i kraft. Loven medfører endringer i presentasjonen av konsernregnskapet til Storebrand, da det anses å være hensiktsmessig å foreta en endring av tidligere benyttede oppstillingsplaner for å gi et bedre uttrykk for virksomhetens resultater etter ny forsikringslov. Dette vil være i henhold til IAS 1 nr 27, og endringen er knyttet til at livselskapet skiller mellom kundeporteføljer og selskapsporteføljen. Antall linjer i både resultatregnskapet og balansen er økt, da det er egne linjer for kundeporteføljen. Se for øvrig note 4 for nærmere beskrivelse av ny forsikringslov.

Nedenfor er det gitt en kort beskrivelse av de viktigste endringer:

I netto premieinntekter inngår som tidligere både sparedel og risikodel av premien samt premie for rentegaranti. Tilflyttede premievolum inngår også i denne linjen.

Inntekter knyttet til finansielle instrumenter, samt eiendom og tilknyttede selskaper, er splittet mellom kundeportefølje og selskapsportefølje. Kundeporteføljen består både av kollektivportefølje og investeringsvalgportefølje. Linjen til/fra kursreguleringsfond som er knyttet til urealiserte gevinster/tap i kundeporteføljen er ny og flyttet til finansinntektene.

Tidligere ble det vist et driftsresultat som var et ufordelt resultat mellom kunder og eier, men hvor den garanterte avkastning var fratrukket. Driftsresultatet er nå tatt ut av resultatoppsettet. Det er lagt inn en ny linje for amortisering av immaterielle eiendeler, da det etter oppkjøpet av SPP er en større kostnad for amortisering av kjøpte immaterielle eiendeler (value of business in force – «VIF») som gir et bedre innsikt i resultatet når det vises på en egen linje. Det vises et resultat før og etter amortisering av immaterielle eiendeler.

Endring sikkerhetsavsetninger med videre i skadeforsikring inngår i linjen erstatninger for egen regning.

Balansen er oppdelt i eiendeler til selskap og eiendeler til kunder. Det er ikke foretatt en splitt mellom kundemidlene i en kollektivportefølje og en investeringsvalgportefølje.

04 Konsekvenser av ny forsikringslov for livsforsikring

Overgang til ny forsikringslov har medført betydelige endringer i hvordan resultatene i livsforsikringsvirksomheten skal fordeles mellom eier og forsikringstagere. Ny lov medfører at forsikringselskapets aktiva (Storebrand Livsforsikring) skal allokere til kundeporteføljer og en selskapsportefølje. Reglene som gjaldt for 2007 hadde ikke en slik oppdeling.

Resultatelementer etter ny forsikringslov

Nedenfor er det gitt en kortfattet beskrivelse av hvordan resultater fordeles etter ny lov.

Avkastning (verdijustert) i selskapsporteføljen vil heretter tilfalle egenkapitalen. Videre vil eiers resultat også påvirkes av følgende produkter:

Produkter uten overskuddsdeling:

Hele resultatet (bokført) går til eier.

Produkter med investeringsvalg uten rentegaranti (Unit Linked):

Risikoresultatet og administrasjonsresultatet går i sin helhet til eier, finansresultatet (verdijustert) i sin helhet til kunden.

Produkter med investeringsvalg med rentegaranti (fee-baserte):

Administrasjonsresultat, samt negativt risikoresultat som ikke dekkes av risikoutjevningsfond, går i sin helhet til eier. Negativt finansresultat (verdijustert) som ikke dekkes av tilleggsavsetninger eller annen bufferkapital går mot eier. Eier får premie for rentegaranti samt eventuell fortjenestemargin på risiko, administrasjon og forvaltning. Positivt finansresultat går til kunden, positivt risikoresultat går til kunde/risikoutjevningsfond.

Fee-baserte produkter (Kollektiv ytelsespensjon):

Administrasjonsresultat, samt negativt risikoresultat som ikke dekkes av risikoutjevningsfond og negativt finansresultat (bokført) som ikke dekkes av tilleggsavsetninger, går i sin helhet på eier. Eier får premie for rentegaranti samt eventuell fortjenestemargin på risiko, administrasjon og forvaltning. Positivt finansresultat går til kunden, positivt risikoresultat til kunde/risikoutjevningsfond.

Modifisert overskuddsdeling (fripoliser mv.):

Positivt finansresultat (bokført), fratrukket eventuelt negativt risikoresultat som ikke dekkes av risikoutjevningsfond, fordeles mellom kunder og eier, med maksimalt 20 % av resultat til eier. Negativt finansresultat som ikke dekkes av tilleggsavsetninger tilfaller eier. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet til eier. Positivt risikoresultat går til kunde eventuelt risikoutjevningsfond.

«Gammel» overskuddsdeling/regime (individuelle poliser):

Positivt samlet resultatet (bokført) fordeles mellom kunder og eier, med maksimalt 35 prosent til eier. Negativt resultat som ikke dekkes av tilleggsavsetninger tilfaller eier.

Inngående balanse 1.1.2008

Allokering av finansaktiva mellom kunder og eier er basert på forsikringsloven § 9-7 som blant annet henviser til god forretningsikk.

Kursreguleringsfond, sikkerhetsfond og risikoutjevningfond:

I regnskapet til Storebrand ASA Konsern har kursreguleringsfondet tidligere vært behandlet som gjeld i sin helhet. Etter overgang til ny forsikringslov har en andel av de opprinnelige kursreservene, tilfalt eier. Med henvisning til IAS 8 nr 5 og 16 og IFRS 4 nr 26 og 36 er denne endringen ikke ansett å være en prinsippendring etter IFRS, og denne endringen er resultatført. Tilsvarende gjelder for sikkerhetsfond. Det nye risikoutjevningfondet er vurdert som egenkapital.

Sammenlignbare tall fra tidligere perioder

Utgangspunktet etter IFRS er at sammenligningstallene må omarbeides, med mindre selskapet vurderer og dokumenterer at det ikke er praktisk mulig å gjøre dette. Dette følger både av IAS 8 nr 5 samt IAS 1 nr 40. Eiers resultat av risiko, administrasjon, rentegaranti og avkastning er helt endret i 2008 sammenlignet med tidligere jfr. beskrivelsen ovenfor. Basert på IFRS-reglene er det ikke foretatt omarbeidelse av sammenlignbare tall. I årsregnskapet er det benyttet tidligere offisielle regnskaper som sammenligningstall som vises på egne sider i rapporten. For balansen er det foregående år tatt med balansen ved utgangen av regnskapsåret til sammenligning.

05 Kjøp av ny virksomhet – endelig kjøpsanalyse SPP

I september 2007 ble det inngått avtale mellom Storebrand Livsforsikring AS og Handelsbanken (Sverige) om oppkjøp SPP Livförsäkring AB med datterselskaper og noen andre selskaper eid direkte av Handelsbanken («SPP»). Kjøpesummen utgjør til sammen SEK 16,4 milliarder, og det er innregnet SEK 265 millioner i transaksjonskostnader som en del av kostprisen på aksjene. Storebrand Holding AB, som er et heleid datterselskap av Storebrand Livsforsikring AS, ble etablert i forbindelse med kjøpet av aksjene i SPP. Det er Storebrand Holding AB som har ervervet aksjene i SPP. Gjennomføringen av transaksjonen ble foretatt 21. desember 2007. Den regnskapsmessige implementeringen ble gjennomført basert på egenkapitalen i SPP pr. 31.12.2007.

I regnskapet pr 31.12.2007 ble det presentert en foreløpig oppkjøpsanalyse. Det er nå foretatt en endelig oppkjøpsanalyse som legges til grunn for årsregnskapet pr. 31.12.2008 og som er gjengitt nedenfor. Oppkjøpsanalysen er i løpet av 2008 vurdert internt og av eksterne verdsetter.

Ved identifisering av merverdi er det estimert markedsverdi på ervervede forsikringskontrakter som er betydelig lavere enn bokført verdi av forpliktelsene. Forskjellen mellom innregnet verdi og markedsverdi representerer det som kalles verdi av eksisterende bestand («value of business-in-force», eller «VIF»), og er beregnet med utgangspunkt i embedded-value beregninger. På oppkjøpstidspunktet representerte denne verdien rundt NOK 7,7 milliarder og er innregnet som immateriell eiendel i balansen. I forhold til den foreløpige oppkjøpsanalysen er det foretatt en oppjustering av VIF med om lag 0,5 milliarder NOK knyttet til lengre levetid for forsikringstagere i Sverige. Tilsvarende beløp har økt de forsikringsmessige avsetninger. Tilsvarende er VIF nedjustert med om lag 0,2 milliarder NOK knyttet til beregnet overreservering i risikoforsikring (sykereserve). Forsikringsmessige avsetninger har netto økt med om lag 0,3 milliarder NOK.

Ut fra forventet varighet på forsikringskontraktene vil innregnet VIF amortiseres over en estimert periode på 20 år. Denne immaterielle verdien vil vurderes i sammenheng med tilhørende forsikringskontrakter med hensyn til om de totale verdier er tilstrekkelige til å møte tilhørende forsikringsforpliktelser, jmfør tilstrekkelighetstesten i IFRS 4 Forsikringskontrakter.

Det er identifisert merverdier knyttet til merkenavn og kunderelasjoner (som ikke inngår i VIF), på om lag 657 millioner norske kroner som amortiseres over 7-13 år.

Identifiserte mer- og mindreverdier er justert for tilhørende utsatt skatt på om lag 301 millioner kroner. Av innregnet VIF er det lagt til grunn at det kun er resultat knyttet til risikoresultatet som vil være gjenstand for beskatning. Den skattepliktige andel av VIF utgjør om lag 10 prosent av innregnet VIF.

Goodwill utgjør om lag 691 millioner kroner og er en residualpost. I den foreløpige oppkjøpsanalysen ble goodwill innregnet med 887 millioner kroner. Goodwill avskrives ikke, men er gjenstand for en regulær nedskrivningstest. I goodwill inngår blant annet forventede synergier, mersalgsmuligheter, de ansattes kompetanse, muligheten for nye kunder samt immaterielle verdier tilknyttet kunder hvor verdien ikke kan måles pålitelig.

Endelig oppkjøpsanalyse SPP

Mill kroner.	Balansførte verdier før transaksjonen	Justeringer til virkelig verdi	Innregnede beløp ved overtakelse
Immaterielle eiendeler	707	8 265	8 971
Finansielle eiendeler	119 968		119 968
Andre eiendeler	9 351		9 351
Sum eiendeler	130 025	8 265	138 290
Forsikringstekniske avsetninger	-109 523	-350	-109 873
Utsatt skatteforpliktelse		-301	-301
Langsiktig gjeld	-1 569		-1 569
Kortsiktig gjeld	-13 418		-13 418
Netto identifiserbare eiendeler og forpliktelser	5 515	7 614	13 129
Goodwill			691
Kjøpesum			13 820

Kjøp av andre selskaper

Ring Eiendomsmegling AS har kjøpt 12 selskaper innenfor eiendomsmegling til en samlet av kjøpesum på 47,7 millioner kroner. Storebrand Bank ASA har kjøpt 75,4 prosent av aksjene i Hadrian Utvikling som driver innen næringsseiendom til en kjøpesum på 9,2 millioner kroner.

06 Verdsettelse av Finansielle instrumenter

Situasjonen i finansmarkedet har medført at andelen av finansielle instrumenter som kan verdsettes basert på observerbare priser eller forutsetninger er redusert sammenliknet med tidligere perioder. Storebrand har vurdert hensiktsmessigheten i tidligere benyttede priskilder og verdsettningsteknikker og har valgt å videreføre disse.

Nedenfor følger en spesifisering av gruppene «Finansielle eiendeler til virkelig verdi» med henvisning til om de ulike verdipapirtyper er verdsatt på bakgrunn av kvoterte priser og/eller observerbare forutsetninger eller om de er verdsatt på bakgrunn av ikke observerbare forutsetninger.

Sammenlignet med 2007 er usikkerheten i verdsettelsen høyere for de typer verdipapirer som er priset på bakgrunn av ikke observerbare forutsetninger. Disse verdipapirene er nærmere omtalt nedenfor med henvisning til verdipapirtype og verdsettelsesmetode.

Storebrand er av den oppfatning at den verdsettelse som er lagt til grunn representerer et beste estimat på verdipapirenes markedsverdi.

Se note 32 for nærmere spesifikasjoner.

Aksjer og andeler

Aksjer som er verdsatt gjennom bruk av modeller basert på ikke observerbare forutsetninger inkluderer i all hovedsak norske og utenlandske unoterte aksjeinvesteringer i skogselskaper. Aksjeinvesteringene er verdsatt basert på verdjustert egenkapital rapportert fra eksterne kilder.

Private Equity

Hoveddelen av Storebrands private equity investeringer er i form av private equity fond. I tillegg kommer en rekke direkteinvesteringer.

Investeringene i private-equity fond verdsettes basert på de verdier som rapporteres fra fondene. Private-equity fondene Storebrand har investert i verdsetter sine investeringer i henhold til retningslinjer for prising nedfelt av bl.a. EVCA (European Private Equity Venture Capital Association) eller i henhold til FASB 157. De fleste private equity-fond rapporterer kvartalsvis mens noen få rapporterer sjeldnere. For de investeringer hvor Storebrand ikke har mottatt oppdatert verddivurdering fra fondene innen avleggelsen av årsregnskapet legges siste mottatte verddivurdering til grunn, justert for kontantstrømmer og eventuelle vesentlige markedseffekter i perioden fra siste verddivurdering og frem til rapporteringstidspunktet. Denne markedseffekten estimeres basert på type verdsettelse av selskapene i de underliggende fond, verdiutviklingen på relevante indekser justert for estimert korrelasjon mellom det aktuelle selskap og den relevante indeks.

For direkte private equity investeringer baseres verdsettelsen enten på nylig foretatte transaksjoner eller en modell hvor selskap som har løpende virksomhet vurderes ved å sammenlikne nøkkeltall med tilsvarende børsnoterte selskap eller grupper av tilsvarende børsnoterte selskap. Verdien reduseres med en likviditetsrabatt som kan variere fra investering til investering. Selskap som er under oppstart, tidlig ekspansjon eller av andre grunner gjennomgår strukturelle endringer som vanskeliggjør en prising mot en referansegruppe vil verdsettes til det laveste av kost og estimert verdi, der estimert verdi fremkommer av avviksanalyse fra plan.

For investeringer der Storebrand deltar som medinvestor sammen med en ledende investor som gjennomfører verddivurdering, og det ikke foreligger en nylig transaksjon, vil denne verdien etter kvalitetssikring i Storebrand legges til grunn. For de investeringer hvor Storebrand ikke har mottatt oppdaterte verddivurderinger pr. 31.12 fra ledende investor innen avleggelsen av årsregnskapet legges tidligere verddivurdering til grunn justert for eventuelle markedseffekter i perioden fra siste verddivurdering og til rapporteringstidspunktet. Der det ikke foreligger separate verddivurderinger fra en ledende investor i syndikatet gjennomføres en separat verdsettelse som beskrevet over.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner som er verdsatt gjennom bruk av modeller basert på ikke observerbare forutsetninger inkluderer i all hovedsak investeringer i ikke-garanterte utenlandske verdipapiriserte obligasjoner som ikke handles i et aktivt marked. Disse verdipapiriserte obligasjonene er verdsatt basert på priser fra eksterne leverandører og kvalitetssikret gjennom priskontroller ved årsslutt, hovedsakelig gjennom sammenligning av priser mellom priser levert fra ulike prisleverandører.

07 Nærmere beskrivelse av finansiell risiko

Storebrand (eksklusiv SPP)

Generelt

Livselskapets finansielle risiko er i hovedtrekk knyttet til evnen til å innfri den årlige avkastningsgarantien. Dette stiller krav til hvordan kapitalen investeres i ulike verdipapirer og andre eiendeler, og til hvordan selskapet utøver sin risikostyring.

Sammensetningen av de finansielle eiendelene følger av selskapets investeringsstrategi. Investeringsstrategien etablerer retningslinjer for sammensetningen av finansielle eiendeler gjennom prinsipper og rammer for selskapets risikostyring. Investeringsstrategien omfatter også rammer og retningslinjer for kreditt- og motparteksponering, valutarisiko og bruk av derivatinstrumenter. Målet med den aktive risikostyringen er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende avpasse den finansielle risiko til selskapets soliditet. Gjennom den risikoen selskapet tar og ved hjelp av den risikostyringen som utøves, forventer selskapet å skape god avkastning både i enkeltår og over tid.

Likviditetsrisiko

Storebrand har etablert likviditetsbuffer i konsernet, og overvåker utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. Det er etablert kredittavtaler med andre banker som selskapene kan trekke på dersom det skulle være nødvendig.

Storebrand Livsforsikring har en likviditetsstrategi, i tråd med forskrift, som spesifiserer rammer og tiltak for å sikre god likviditet i kundeporteføljen. Her spesifiseres en minste allokering til aktiva som kan omsettes på kort varsel. Storebrand Livsforsikring har pengemarkedsplasseringer, obligasjoner, aksjer og andre likvide investeringer som kan omsettes ved behov.

Storebrand Bank styrer likviditetsposisjonen basert på minimum likviditetsbeholdning, løpende likviditetsgap og langsiktige fundingindikatorer. Likviditetsgapet måler likviditetsoverskudd neste 90 dager utover nødvendig minimumsbeholdning. Ved beregning av minimumsbeholdning er hensyntatt alle innlånsforfall og en unormal avgang kundeinnskudd med 25 prosent på årlig basis. Langsiktige fundingindikatorer beregnes i samsvar med Kredittilsynets retningslinjer, som viser gapet mellom forventede kontantstrømmer inn og ut på fremtidige tidspunkt.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er knyttet til risikoen for at konsernets verdier reduseres som følge av en uventet og ugunstig markedsbevegelse. Markedsrisikoen vurderes fortløpende ved hjelp av ulike målemetoder. For store deler av konsernet brukes det «Conditional Value at Risk» som metode for å beregne potensielt tap i investeringsporteføljen innenfor et år med en gitt sannsynlighet og porteføljen stresstestes i henhold til de regulatorisk definerte stresstestene samt interne modeller.

Storebrand Livsforsikring har avtalesfestet en garantert årlig rente på om lag 95 prosent av sparekundene på gjennomsnittlig 3,5 prosent. Den årlige rentegarantien stiller krav til hvordan kapitalen investeres i forskjellige verdipapirer og eiendeler. Etter innføring av ny virksomhetslov for forsikring er Storebrand Livsforsikrings selskapsmidler og kundemidler splittet. Investeringsstrategien og derigjennom markedsrisikoen for de ulike delporteføljene i Storebrand Liv er tilpasset den risikotoleransen Storebrand Liv har for ulike produkter, kontrakter og selskapets ansvarlige kapital. Avkastningen vil normalt svinge mellom 3 og 9 prosent med dagens investeringsportefølje for den største delen av bestanden. Mindre deler av bestanden er investert i profiler med noe mindre og noe mer markedsrisiko. Selskapskapitalen er investert slik at den har lav risiko. Effekten av sikringstiltak og dynamisk risikostyring i kundeporteføljene reduserer sannsynligheten for lav avkastning. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er stor nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning dekkes ved å bruke risikokapital som er bygd opp av tidligere års overskudd. Risikokapital består i hovedsak av tilleggsavsetninger og kursreserver. Eier er ansvarlig for eventuelt udekket beløp. Den gjennomsnittlige rentegarantien forventes å synke i årene fremover. Nye kontrakter selges med 2,75 prosent garantert rente. Forsikringstekniske avsetninger i Storebrand Livsforsikring påvirkes ikke av endringer i markedsrenten, slik regelverket i dag er utformet.

I Storebrand Bank styres renterisiko løpende gjennom swap-avtaler for å sikre at konsekvensene av bevegelser i rentemarkedet på innskudd og utlån små. Storebrand har en policy om full valutasikring av internasjonale investeringer. Forvalter har definerte frihetsgrader for å sikre en effektiv praktisk gjennomføring av valutasikringen. Sikringen gjennomføres i det vesentlige ved rullering av kortsiktige valutaterminer, og det benyttes såkalt blokkisering.

Kredittrisiko

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte debitor og samlet innenfor ratingkategorier i Storebrand Livsforsikring og andre selskaper i konsernet besluttes av styret. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av Storebrand Kapitalforvaltning. Storebrand benytter så langt det er mulig publiserte kreditt-ratinger supplert med egne vurderinger i de tilfeller det ikke finnes publiserte ratinger.

I Storebrand Bank skal alle kreditter over en viss størrelse innenfor bedriftssegmentet besluttes av en kredittkomité ledet av administrerende direktør, eller av bankens styre. Overvåkingen av kredittrisiko skjer gjennom bankens risikoklassifiseringssystem hvor hver enkelt kunde klassifiseres etter betalingssevne, soliditet og sikkerhet. Risikoklassifiseringen vurderes mot sannsynlighet for mislighold i et engasjement (betalingsevne/soliditet) og sannsynlig tapsgrad ved mislighold (sikkerhet). Lånene på bankens observasjonsliste vurderes fortløpende og minst kvartalsvis, både i forhold til utvikling på debitor og pantessikkerhet og i forhold til etablerte aktivtetsplaner, for å sikre bankens engasjement. Lån til privatmarkedet ytes på bakgrunn av kredittscoring kombinert med individuell vurdering av tilbakebetalingsevnen. Det ytes hovedsakelig lån med pant i bolig til privatmarkedet og lån med pant i fast eiendom til næringsmarkedet.

SPP

Generelt

For den svenske virksomheten i SPP er bestanden delt inn i ytelsespensjon, innskuddspensjon og unit-linked kontrakter. Det er knyttet garantier til både ytelsespensjon og innskuddspensjon i SPP. Dette gir opphav til finansiell risiko ved fallende aksjemarkeder og fallende renter. For noen kontrakter er det også risiko ved sterkt stigende renter. Som følge av et noe mer sammensatt finansielt risikobilde i SPP enn i den norske virksomheten, styres risikoen som kundeporteføljen representerer mot egenkapitalen også gjennom derivatforretninger i selskapsporteføljen i SPP. Investeringsstrategien og risikostyringen i SPP er sammensatt av tre hovedpilarer;

- en aktiva-allokering som gir god avkastning over tid for kunder og eier
- utøvelse av løpende risikostyringstiltak i kundeporteføljen
- tilpasset sikring av visse utvalgte forsikringskontrakter i selskapsporteføljen

Finansiell risiko

I tradisjonell forsikring med rentegaranti bærer forsikringsselskapet risikoen for at det ikke oppnås en avkastning lik den garanterte rente på forsikringstagerens midler. SPP oppnår overskuddsdeling dersom totalavkastningen overstiger den garanterte rente. På noen produkter kreves en viss konsolideringsgrad, det vil si at aktiva er større enn nåverdien av passiva med en viss prosentsats, for overskuddsdeling. For andre produkter må kontrakten ha kundebuffer inntakt for at overskuddsdelingen skal representere en netto inntekt for eier. Om en kontrakt har såkalt latent kapitaltilskudd (LKT) fra egenkapitalen vil et eventuelt uttak av overskuddsdeling øke dette. Siden endring i LKT resultatføres, medfører overskuddsdeling på slike kontrakter ikke netto resultat. For forsikringskontrakter i fondsforsikring, er det forsikringstageren som bærer den finansielle risikoen. I kapitalforvaltningen er virksomheten eksponert mot markedsrisiko, likviditetsrisiko, kredittrisiko og operasjonell risiko. Det er spesielt knyttet finansiell risiko til fallende aksjemarkeder og store rentebevegelser. Dette vil kunne medføre tilførsel av kapital til kundekontraktene fra selskapets egenkapital til kundekapitalen. Dersom en forsikringskontrakt i SPP har mindre opptjent kapital enn det som forventes å være tilstrekkelig gitt det gjeldende rentenivået, skal det avsettes et egenkapitaltilskudd som reflekterer underverdien. Denne avsetningen resultatføres og benevnes LKT. Finansiell risikostyring i SPP motvirker denne effekten ved å foreta investeringer som motsvarer LKT-bevegelsen for ulike markedsscenarioer. SPP benytter finansielle derivater i selskapsporteføljen og i kundeporteføljen for å oppnå dette. Således arbeider selskapet kontinuerlig med en integrert forvaltning av eiendeler og forpliktelser.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte sine betalingsforpliktelser, eller at selskapet ikke kan avhende verdipapirer til akseptable priser. Denne risikoen begrenses ved at en del av selskapets finansielle instrumenter plasseres i noterte verdipapirer med god likviditet. I 2008 har likviditeten i rentemarkedet falt noe.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes risiko for at en motpart ikke kan gjøre opp sine forpliktelser. Kreditverdighet fastsettes ved både intern og ekstern kredittvurdering. Plasseringer i rentepapirer med lavere rating enn «BBB» krever styregodkjenning. Bestemmelsen finnes for å unngå for stor konsentrasjon på enkeltutstedere. For å redusere motpartsrisiko på utestående derivattransaksjoner har selskapet rammeavtaler med alle motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for prisendringer i finansmarkedene, herunder endringer i rente-, valuta-, aksje- og råvaremarkeder, som påvirker verdien på selskapets finansielle instrumenter. For å styre eksponeringen mot ulike markedsrisikoer utøves det dynamisk risikostyring som demper effekten på finansresultatet av markedsbevegelsen. Ved bruk av historiske markedsendringer foretas det stresstester for å vurdere mulige effekter på selskapets kapitalbase.

08 Segmentrapportering

Virksomhetssegment

	Livvirksomhet					
	Produkter med overskuddsdeling		Produkter uten overskuddsdeling inklusiv selskapskapitalen		Bank	
Mill. kroner	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Inntekter fra eksterne kunder	13 404	28 147	13 569	4 183	658	513
Inntekter fra andre konsernselskaper ¹			41	125	6	4
Konsernresultat før amortisering	484	1 508	697	127	68	235
Konsernresultat før skatt	484	1 508	-2 281	127	33	235
Eiendeler	173 946	286 019	148 659	48 893	45 645	41 887
Gjeld	167 280	272 459	140 428	46 440	43 585	39 848

	Kapitalforvaltning		Øvrige/elimineringer		Konsern	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Inntekter fra eksterne kunder	207	332	167	223	28 005	33 397
Inntekter fra andre konsernselskaper ¹	259	69	-305	-198		
Konsernresultat før amortisering	218	138	-158	12	1 310	2 020
Konsernresultat før skatt	215	138	-167	12	-1 716	2 020
Eiendeler	652	451	3 734	4 587	372 636	381 837
Gjeld	361	251	4 825	3 599	356 478	362 596

Geografisk segment

Mill. kroner	Norge		Sverige		Andre land	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Inntekter fra eksterne kunder	22 320	33 220	5 643	175	43	2
Inntekter fra andre konsernselskaper ¹						
Konsernresultat før amortisering	482	2 071	817	-52	11	1
Konsernresultat før skatt	1 031	2 071	-2 757	-52	11	1
Eiendeler	237 546	236 128	134 250	138 982	841	6 727
Gjeld	226 167	223 973	130 244	132 160	67	6 463

1 Inntekter fra andre konsernselskaper

Storebrand Kapitalforvaltning forvalter finansielle eiendeler for andre konsernselskaper. Forvaltningshonoraret består av et fast forvaltningshonorar og et prestasjonsavhengig honorar. Det prestasjonsavhengige honoraret gjelder for de til enhver tid gjeldende porteføljene med prestasjonshonorar. Storebrand Livsforsikring har inntekter fra andre konsernselskaper for salg og bestandspleie på produkter. Disse tjenestene er priset på markedsmessige vilkår.

Livvirksomhet

Inntekter fra eksterne kunder omfatter de totale premieinntekter inklusiv sparepremie og overført premiereserve fra andre selskaper, netto finansavkastning og andre inntekter.

Produkter med overskuddsdeling

Produkter med overskuddsdeling består av individuell kapitalforsikring (ekskl. livkonto uten overskuddsdeling), individuell pensjon, Sverige og fripoliser inklusiv foreningskollektiv.

Produkter uten overskuddsdeling

Dette segmentet består av kollektiv pensjonsforsikring med forhåndsprising, innskuddspensjon med tilhørende risikodekninger, individuelle forsikringer med investeringsvalg, samt ettårige produkter, herunder gruppelev, helseforsikringer, barneforsikring og yrkesskade med videre.

Bank

Virksomheten i banken består av områdene næring, privat, markets og eiendomsmegling.

Kapitalforvaltning

Forvaltningsselskap for verdipapirfond og eiendom. Forvalter midler i verdipapirfond og individuelle porteføljer for forsikringselskaper, pensjonskasser, kommuner, institusjonelle investorer og privatpersoner.

Øvrig/elimineringer

Består i hovedsak av holdingselskapet Storebrand ASA og Storebrand Skadeforsikring.

Geografisk segment

Virksomheten i Sverige er i all hovedsak Livvirksomhet.

Sentrale nøkkeltall

Mill. kroner	2008	2007
Konsern		
Overskudd pr. ordinær aksje	-4,97	7,95
Egenkapital	16 158	19 241
Kapitaldekning	14,3 %	9,2 %
Livsforsikring		
Storebrand Livsforsikring ¹		
Premier for egen regning	21 323	19 717
Forsikringskundernes fond inkl. opptjent resultat	164 017	165 120
- herav fond med garantert avkastning	154 963	150 433
Kapitalavkastning kundefond med garanti	2,0 %	
Kapitalavkastning selskapsporteføljen	3,0 %	
Soliditetskapital ²	35 856	48 041
Kapitaldekning (SBL konsern)	17,4 %	10,0 %
Solvensmargin (SBL konsern)	160,0 %	136,1 %

Mill. kroner	2008	2007
SPP Konsern		
Premier for egen regning	7 281	
Forsikringskundernes fond inkl. opptjent resultat (ekskl. vilkorad återbäring) ³	98 627	95 824
- herav fond med garantert avkastning	77 656	65 544
Avkastning Defined Benefit	0,6 %	
Avkastning Defined Contribution	2,9 %	
Vilkorad återbäring	7 499	13 699
Storebrand Bank		
Rentemargin %	1,2 %	1,1 %
Kostnader/inntekter %	77 %	69,7 %
Andre inntekter/totale inntekter %	23 %	20,1 %
Netto utlån	38 684	36 791
Kapitaldekning	10,8 %	10,5 %
Kapitalforvaltning		
Totale midler under forvaltning	228 671	227 356
Midler under forvaltning eksterne kunder	58 445	57 661

1 Nøkkeltall er beregnet etter NGAAP bortsett fra premier og forsikringskundernes fond som er etter IFRS.

2 Består av egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, risikoutjevningfond, kursreserver anleggsobligasjoner, tilleggsavsetning, vilkorad återbäring og opptjent resultat.

3 Eksklusiv kundefond i Norben og i verdipapirfond.

09 Andre inntekter

Mill. kroner	2008	2007
Provisjonsinntekter, bankvirksomhet	92,8	139,8
Provisjonskostnader, bankvirksomhet	-30,8	-81,9
Netto provisjonsinntekter, bankvirksomhet	62,0	57,9
Forvaltningshonorar, kapitalforvaltningsvirksomhet	173,9	383,3
Renteinntekter bankinnskudd	940,7	310,4
Inntekter eiendomsmedling	85,7	14,2
Agio/disagio banker	369,0	-248,0
Andre forsikringsrelaterte inntekter	703,6	57,9
Renteinntekter forsikring	63,7	28,1
Andre driftsinntekter i selskaper utenom bank og forsikring	186,2	53,1
Verdiendring biologiske eiendeler	91,6	
IB kursreserver selskapskapitalen	319,8	
IB risikoutjevningfond	132,8	
Andre inntekter	81,8	196,2
Sum andre inntekter	3 210,8	853,1

Samlet provisjonsinntekt fra finansielle instrumenter som ikke er vurdert til virkelig verdi utgjør 55,6 millioner kroner for 2008.

Samlet provisjonskostnader fra finansielle instrumenter som ikke er vurdert til virkelig verdi utgjør 22,4 millioner kroner for 2008.

10 Driftskostnader

Mill. kroner	Liv konsern		Bank		Øvrige		Storebrand konsern	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Personalkostnader	-1 330,1	-894,4	-197,6	-142,0	-278,5	-262,2	-1 806,2	-1 298,6
Amortiseringer	-18,4	-77,6	-3,6	-21,3	-9,3	-19,3	-31,3	-118,2
Andre driftskostnader	-1 370,1	-843,4	-272,2	-197,0	-42,5	-124,5	-1 684,8	-1 164,9
Sum driftskostnader	-2 718,6	-1 815,4	-473,4	-360,3	-330,2	-406,0	-3 522,2	-2 581,6

11 Andre kostnader

Mill. kroner	2008	2007
Pooling	-168,5	-100,7
Rentekostnader forsikring	-40,0	-42,2
Disagio bank og forsikring	-1 066,0	-9,9
Forsikringsrelaterte kostnader	-7,5	-20,1
Omkostninger innlån	-10,6	-7,5
Forvaltningskostnader for egenkapitalen	-34,8	
Agio forsikringsforpliktelse	-23,9	
Tap på krav forsikring	-92,6	
Forvaltningskostnader	-68,0	
Andre kostnader	-58,8	-7,6
Sum andre kostnader	-1 570,7	-188,0

12 Skatt

Skattekostnad i resultatet

Mill. kroner	2008	2007
Betalbar skatt denne perioden	-513,8	-0,3
Endring i utsatt skatt	8,9	-19,8
Sum skattekostnad	-504,9	-20,1

Avstemning av forventet skattekostnad til faktisk skattekostnad

Mill. kroner	2008	2007
Ordinært resultat før skatt	-1 715,8	2 028,8
Forventet inntektsskatt med nominell skattsats	480,4	-568,1
Skatteeffekten av:		
- realisert/urealiserte aksjer/AIO	-1 631,5	1 086,9
- mottatt aksjeutbytte	116,8	228,7
- tilknyttede selskaper	-0,5	-14,1
- permanente forskjeller	-1 171,1	52,2
- nedvurdering av utsatt skattefordel	2 024,1	-805,7
Endring tidligere år	-323,2	
Skattekostnad	-504,9	-20,1

Beregning av utsatt skattefordel og utsatt skatt av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring:

Mill. kroner	2008	2007
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	5 337,4	548,1
Fast eiendom	3 937,0	3 461,9
Driftsmidler	52,8	4,9
Forskuddsbetalt pensjon	1,0	204,7
Derivater	1 451,0	
Gevinst-/tapkonto	628,6	785,7
Gjeld til kreditinstitusjoner	7,7	
Annet	828,5	2 324,5
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	12 244,0	7 329,8
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	-4 152,1	-4 369,3
Utlån	-15,5	
Driftsmidler	-43,6	-77,9
Avsetninger	-15,5	-23,5
Påløpt pensjon	-1 171,6	-930,9
Verdipapirer gjeld	-1 795,5	
Gevinst-/tapkonto	-61,7	-70,5
Annet	-12,8	-28,3
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-7 268,3	-5 500,4
Fremførbare underskudd	-9 559,3	-12 027,4
Fremførbare godtgjørelse	-1 243,3	-1 357,4
Sum fremførbare underskudd og godtgjørelse	-10 802,6	-13 384,8
Grunnlag for netto utsatt skatt/skattefordel	-5 826,9	-11 555,4
Nedvurdering av grunnlag for utsatt skattefordel	5 763,4	12 969,2
Netto grunnlag for utsatt skatt og utsatt skattefordel	-63,5	1 413,8
Netto utsatt fordel/forpliktelse	-17,7	395,9
Endring utsatt skatt bokført mot balansen	1,3	
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen	-16,4	395,9
Bokført i balansen		
Utsatt skattefordel	200,8	234,9
Utsatt skatt	184,4	630,8

Det er foretatt en nedvurdering av utsatt skattefordel som skyldes usikkerhet knyttet til om skattepliktige inntekter kommer på et nivå som gjør at alle fremførbare underskudd vil bli benyttet for virksomhet i Norge. Hovedgrunnen til dette er fritaksmetoden ved beskatning av aksjeutbytte og gevinster/tap på aksjer innenfor EØS-området, og det forventes at konsernet også i de kommende årene vil ha inntekter fra slike investeringer. Fremførbart ut-benyttet godtgjørelse har oppstått i årene 1999–2003, og må benyttes innen 10 år.

13 Immaterielle eiendeler og goodwill

Mill. kroner	Immaterielle eiendeler					Rettighet SPP Fonder	Andre immaterielle eiendeler	Goodwill	Sum	Sum
	Merkevarenavn	IT-systemer	Kundelister	VIF ¹					2008	2007
Anskaffelseskost 1.1	198,7	187,0	488,9	8 316,5			4,6	1 330,7	10 526,4	869,5
Tilgang i perioden:										
Utviklet internt		35,9							35,9	23,6
Kjøpt separat		37,7					0,9		38,6	43,8
Kjøpt ved fusjon, oppkjøp e.l.		18,7	1,1			8,9	13,8	49,7	92,2	9 717,0
Avgang i perioden		-21,3					-5,7		-27,0	-8,6
Effekt av sikringsbokføring										-20,0
Valutadifferanser ved omregning av utlandsk enhet	9,1		26,4	448,9				37,8	522,2	
Andre endringer								-4,4	-4,4	
Anskaffelseskost 31.12	207,8	257,9	516,4	8 765,4		8,9	13,6	1 413,8	11 183,9	10 625,3
Akk. av- og nedskrivninger 1.1		-85,2					-0,3	-144,6	-230,1	-320,2
Nedskrivning i perioden				-2 500,0				-7,0	-2 507,0	
Amortisering i perioden	-17,1	-33,8	-50,7	-409,3			-7,6		-518,5	-40,7
Avgang i perioden										
Reversering av nedskrivning i perioden		17,9							17,9	
Valutadifferanser ved omregning av utlandsk enhet	-0,6		-1,8	-108,1					-110,5	
Andre endringer		-17,9		-98,0					-115,9	
Akk. av- og nedskrivninger 31.12.	-17,7	-119,0	-52,5	-3 115,4			-7,9	-151,6	-3 464,1	-360,9
Bokført verdi 31.12.	190,1	138,9	463,9	5 650,0		8,9	5,8	1 262,2	7 719,8	10 264,4

1 Value of business-in-force, forskjellen mellom markedsverdi og bokført verdi på forsikringsforpliktelsene i SPP.

I oppkjøpsanalyse for SPP er en betydelig andel av kjøpspris allokert til merverdien knyttet til forsikringskontraktene, i tillegg tilkommer øvrige immaterielle verdier og goodwill. Negativ utvikling i finansmarkedene har påvirket resultatene fra SPP i 2008. I tredje kvartal ble det foretatt beregninger av merverdiene knyttet til oppkjøpet, hvor markedets volatilitet er hensyntatt. Basert på disse beregningene ble det foretatt en nedskrivning på 2,5 milliarder kroner i tredje kvartal 2008 knyttet til aktiverte merverdier på ervervede forsikringskontrakter. I de foreliggende beregninger har økt markedsvolatilitet gitt en negativ påvirkning for innebygde opsjoner og garantier knyttet til de kjøpte forsikringskontraktene. En eventuell fremtidig reduksjon i markedsvolatilitet, kan medføre reversering av nedskrivning.

Hoveddelen av de immaterielle verdiene knyttet til SPP er verdien av VIF (value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om goodwill og øvrige immaterielle eiendeler knyttet til SPP har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjennvinnbare beløp for de relevante kontantstrømgenererende enhetene. Gjennvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. SPP anses som én kontantstrømgenererende enhet. I beregningen av bruksverdi har ledelsen benyttet styrebehandlete budsjetter og prognoser for en tre-års periode, og videre med en forventning om en moderat vekst i totalmarkedet og markedsandel. Kontantstrømmer etter denne perioden er fremskrevet med mellom 5 og 7 prosent p.a. for perioden 2012 til 2018. Etter 2018 er det gjort et anslag på årlig nominell vekst på om lag 3,9 prosent. Fremtidige resultater knyttet til fremtidig administrasjonsresultat, risikoresultat og finansresultat for SPP vil påvirke bruksverdien. Generelt forventes det vekst i tjenestepensjonsmarkedet som følge av følgende sentrale vekstfaktorer:

- Demografi med forventet økning i antall pensjonister
- Sysselsetningsvekst
- Regulatoriske forhold med bl.a. overgang fra ytelse til innskuddsbasert pensjon.

Bruksverdi er beregnet ved å benytte en etter skatt diskonteringsfaktor fra 10 til 11 prosent i perioden. Denne er beregnet med en risikofri rente som utgangspunkt og tillagt en premie som reflekterer risikoen i virksomheten. Ledelsen har vurdert gjennvinnbart beløp på goodwill pr. 31.12.2008 og konkludert at nedskrivning ikke er nødvendig. Ledelsen mener at det ikke er sannsynlig at rimelig mulige endringer i nøkkelforutsetningene vil medføre et behov for nedskrivning.

Spesifikasjon av immaterielle eiendeler	Levetid	Avsk. Metode	Bokført 31.12
Merkevarenavn SPP	10 år	lineær	159,4
Merkevarenavn (Hadrian Eiendom)	avskrives ikke		30,7
IT-systemer	3-8 år	lineær	138,9
Kundelister SPP	10 år	lineær	463,9
Value of business inforce SPP	20 år	lineær	5 650,0
Rettigheter til å ta ut gebyrer fra SPP Fonder	10 år	lineær	8,9
Andre immaterielle eiendeler	3-6 år	lineær	5,8

Goodwill fordelt på virksomhetskjøp

Mill. kroner	Virksomhets-område	Anskaffelses kost 1.1	Akk. avskrivn. 1.1	Verdi i balansen 1.1	Tilgang/avgang valutaeffekt	Nedskrivning	Verdi i balansen 31.12
SPP	Liv	711,5		711,5	37,8		749,3
Storebrand Balticum UAB	Liv				4,2		4,2
Delphi Fondsforvaltning AS	Kapitalforvaltning	35,4	-3,8	31,6			31,6
Storebrand Bank ASA	Bank	563,2	-140,8	422,4			422,4
Hadrian Eiendom AS	Bank	20,1		20,1	-4,4		15,7
Akershus Eiendomsmegling AS	Bank				10,9		10,9
Datterselskaper i Storebrand Bank konsern	Bank	0,5		0,5	34,7	-7,0	28,2
Sum		1 330,7	-144,6	1 186,1	83,2	-7,0	1 262,3

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov.

14 Varige driftsmidler

Faste eiendommer og driftsmidler

Mill. kroner	Maskiner	Biler	Inventar	Finansielle leieavtaler	Eiendommer ¹	Sum 2008	Sum 2007
Bokført verdi pr. 1.1	25,0	27,8	29,1		1 021,6	1 103,4	834,6
Tilgang	28,1	20,5	2,3	1,2	947,7	999,7	38,7
Avgang		-1,1	-1,2			-2,3	-1,6
Verdiregulering ført over balansen					17,9	17,9	21,5
Tilgang/avgang via oppkjøp/fusjon	6,5					6,5	
Avskrivning	-19,0	-8,2	-1,5	-0,4	-2,7	-31,8	-43,9
Nedskrivning i perioden							
Nedskrivning reversert i perioden					-0,9	-0,9	
Andre endringer							254,0
Bokført verdi pr. 31.12	40,6	38,9	28,6	0,8	1 983,6	2 092,5	1 103,2
Anskaffelseskost IB	81,1	37,3	32,7		773,9	925,0	1 175,6
Anskaffelseskost UB	153,7	59,7	33,2	1,2	1 708,3	1 956,1	1 233,0
Akkumulert av- og nedskrivning IB	-62,2	-13,2	-3,6		-298,2	-377,1	-379,9
Akkumulert av- og nedskrivning UB	-113,2	-20,3	-1,7	-0,4	-296,6	-432,2	-675,4
Verdireguleringsfond IB					44,6		24,0
Endring i perioden					3,1		20,6
Verdireguleringsfond UB					47,7		44,6

¹ Eiendommer til eget bruk, se også note 25.

For hver klasse av anleggsmidler

Avskrivningsmetode:	Lineær
Avskrivningsplan og økonomisk levetid:	
Maskiner	4 år
Biler	6 år
Driftsmidler finansielle leieavtaler	3 år
Inventar	4 år
Eiendommer	15 år

15 Operasjonelle leieavtaler driftsmidler

Minimum fremtidig betaling knyttet til operasjonelle leieavtaler på driftsmidler er som følger:

Mill. kroner	Minsteleie Innen 1 år	Minsteleie 1-5 år	Minsteleie senere enn 5 år
Minimum fremtidig leiebeløp	62,3	182,9	5,8
Herav fremtidige fremleieinntekter	2,7	4,8	
	2008	2007	2006 (eksl SPP)
Resultatførte leiebetalinger	76,8	78,3	40,9
Resultatførte fremleieinntekter	5,5	16,7	19,2

Leieavtalene omfatter kontorlokaler og driftsløsøre.

Eksterne leieavtaler vedrørende kontorlokaler har en varighet fra 2-7 år og med opsjon for tilsvarende fornyelse.

16 Pensjoner

Storebrand

De ansatte er sikret gjennom en ytelsespensjon på 70 prosent av pensjonsgrunnlaget på fratredesestidspunktet. Ordinære fratredesalder er 65 år. Pensjonen er sikret gjennom kollektiv pensjonsordning i Storebrand Livsforsikring AS. Forsikringen gjelder etter oppnådd pensjonsalder som er 67 år for funksjonærer og 65 år for assurandører. Pensjon til funksjonærer mellom 65 og 67 år og pensjon tilknyttet lønn over 12 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G) blir utbetalt direkte fra selskapene. Det er gitt garanti for opptjent pensjon for lønn over 12 G ved fratreden før 65 år. 12 G utgjør pr. 31.12.2008 kr 843 000. Pensjonsbetingelsene følger av pensjonsvedtektene i Storebrandkonsernet.

Selskapet er pliktig til å ha en tjenestepensjon etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller kravene i denne loven.

SPP

Pensjonsplanen for ansatte i SPP følger BTP-planen. Ordinær fratredesalder er 65 år i samsvar med pensjonsavtalen mellom BAO og Finansförbundet, respektive BAO og SACO-forbundet, med 10 prosent av årslønnen opp til 7,5 «inkomstbasbeløp». På andel av lønn i «inkomstbasbeløpsintervallet» 7,5-20 beregnes alderspensjonen med 65 prosent og i «inkomstbasbeløpsintervallet» 20-30 med 32,5 prosent av årslønnen. På lønn som overstiger 30 «inkomstbasbeløp» beregnes ingen alderspensjon.

Avstemming av eiendeler og gjeld bokført i balansen:

Mill. kroner	2008	2007
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	3 156,2	2 893,6
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-2 605,6	-2 759,8
Netto pensjonsforpliktelse/midler forsikret ordning	550,6	133,8
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse inklusiv arbeidsgiveravgift	624,9	558,1
Netto pensjonsforpliktelse SPP	508,3	225,0
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	1 683,8	916,9

Bokført i balansen	2008	2007
Pensjonseiendel		205,0
Pensjonsforpliktelse	1 683,8	1 121,0
Mill. kroner	2008	2007
Akkumulert estimatavvik innregnet i egenkapitalen	688,0	176,8

Endringene i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i løpet av året

Mill. kroner	2008	2007
Netto pensjonsforpliktelse 1.1 inklusiv avsatt arbeidsgiveravgift	3 928,4	3 559,2
Periodens pensjonsopptjening inklusiv avsatt arbeidsgiveravgift	146,0	124,4
Rentekostnader på forpliktelsen	172,5	141,5
Estimatavvik	260,9	-164,6
Utbetalt pensjon	-212,5	-208,2
Planendringer	-31,9	
Pensjonsforpliktelse SPP/tilgang/avgang og omregningsdifferanser	25,6	479,0
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	4 289,1	3 931,3

Endringene i pensjonsmidlenes virkelige verdi

Mill. kroner	2008	2007
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	3 015,0	2 723,1
Forventet avkastning	170,4	145,3
Estimatavvik	-294,5	-9,6
Innbetalt premie	185,5	82,9
Utbetalte pensjoner	-186,4	-180,9
Planendringer	-6,2	
Pensjonsmidler SPP/tilgang/avgang og omregningsdifferanser	13,9	254,0
Netto pensjonsmidler 31.12¹	2 897,7	3 014,8

¹ Pensjonsmidlene i SPP inngår i kollektivporteføljen

Forventede innbetalinger av premie (pensjonsmidler) i 2009: **179,9**

Pensjonsmidler er basert på Storebrand Livsforsikring/SPPs finansielle midler som har følgende sammensetning pr. 31.12:

Mill. kroner	Storebrand Livsforsikring		SPP	
	2008	2007	2008	2007
Bygninger og fast eiendom	14 %	13 %	1 %	
Obligasjoner til amortisert kost	13 %	23 %		
Pantelån og andre lån	2 %	2 %		
Aksjer og andeler	15 %	30 %	3 %	42 %
Obligasjoner	46 %	26 %	65 %	53 %
Sertifikater	2 %	1 %	5 %	
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	8 %	5 %	26 %	5 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene ved utgangen av året som administreres av Storebrand Livsforsikring.

Bokført (realisert) avkastning av eiendelene **2,0 %** **8,9 %**

Netto pensjonskostnad i resultatregnskapet, spesifisert som følger

Mill. kroner	2008	2007
Periodens pensjonsopptjening inklusiv avsatt arbeidsgiveravgift	139,3	129,8
Rentekostnader på forpliktelsen	171,6	135,9
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-169,9	-144,3
Estimatavvik	0,4	0,1
Påløpt arbeidsgiveravgift	19,4	22,0
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	160,9	143,5

Netto pensjonskostnad inngår i driftskostnader

Hovedforutsetninger benyttet i beregningene av netto pensjonsforpliktelse pr. 31.12

	Storebrand		SPP	
	31.12 2008	31.12 2007	31.12 2008	31.12 2007
<i>Økonomiske:</i>				
Diskonteringsrente	4,3 %	4,7 %	3,3 %	3,8 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler i regnskapsperioden	6,3 %	5,8 %	5,0 %	
Forventet lønnsvekst	4,3 %	4,3 %	3,5 %	3,5 %
Forventet årlig regulering folketrygd	4,3 %	4,3 %	3,0 %	3,0 %
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	2,0 %	1,9 %	2,0 %	2,0 %
Uførhetstabell	KU	KU		
Dødelighetstabell	K2005	K2005	DUS 06	P94

Aktuarielle forutsetninger:

Standardiserte forutsetninger om dødsfallsutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon. Gjennomsnittlig fratredelseshyppighet på 2-3 prosent for hele arbeidsstokken sett under ett. Uførhetstabellen er utviklet av Storebrand Livsforsikring AS.

Netto pensjonsforpliktelse pr. 31.12

Mill. kroner	2008	2007	2006	2005
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	4 289,1	3 676,7	3 559,8	3 257,8
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	2 897,7	2 759,8	2 747,3	2 599,4
Underskudd/(overskudd)	1 391,4	916,9	812,5	658,4

Pensjonsmidlene i SPP inngår i kollektivporteføljen og utgjør 292,5 mill. kroner

17 Godtgjørelse og lignende til ledende ansatte og tillitsvalgte

Tusen kroner	Ordinær lønn	Utbetalt bonus	Andre ytelser ¹	Lønns- garanti (mnd)	Årets pensjons- opptjening	Nåverdi pensjons- forpliktelse	Lån	Rentesats pr. 31.12.08	Avdrags- plan
Ledende ansatte									
Idar Kreutzer	4 176	4 642	282	24	955	15 561	12 543	5,6 %/6,79 %/6,95 %	2037/2025/2018
Odd Arild Grefstad	2 694	2 096	209	18	612	8 286	3 136	5,6 %/6,65 %	2024/2018
Maalfrid Brath	2 361	1 094	216	18	193	2 510	4 679	5,6 %/6,64 %	2035/2017
Egil Thompson	1 853	1 231	185	18	542	4 993	2 815	5,6 %/6,99 %	2038/2019
Lars Aa. Løddesøl	2 650	2 685	167	18	874	6 429	4 175	5,6 %/6,64 %	2029/2017
Klaus-Anders Nysteen	2 286	1 588	229	18	926	2 072	3 382	5,6 %/6,65 %	2026/2017
Roar Thoresen	2 817	2 909	149	18	924	6 184	1 660	5,6 %	2032
Hans Aasnæs	3 096	4 038	143	18	759	10 436	1 700	5,6 %	2027
Anders Røed	1 544	1 226	179	18	521	2 062			
Elin M. Myrmed- Johansen	1 054	230	171	18	254	2 031	2 326	5,6 %/6,60 %	2023/2018
Sarah McPhee	256	855	1	18		203			
Göran Holgerson	1 846		123	18	348	7 401			
I alt 2008	26 634	22 593	2 055		6 909	68 168	36 417		
I alt 2007	23 509	12 663	1 570		4 984	44 328	33 104		

	Eier antall aksjer ²	Bonus- bank ³	Avkas- nings- aksje- bank ⁴	1/3 bonus- bank ⁴
Idar Kreutzer	91 760	3 028	-1 586	1 009
Odd Arild Grefstad	24 363	785	-665	362
Maalfrid Brath	8 431			
Egil Thompson	16 404		-140	45
Lars Aa. Løddesøl	26 194	196	-735	399
Klaus-Anders Nysteen	49 403		-382	274
Roar Thoresen	26 686		-934	477
Hans Aasnæs	38 235		-2 021	1 244
Anders Røed	13 447		-202	90
Elin M. Myrmed- Johansen	5 471		-43	23
Sarah McPhee	32 792			
Göran Holgerson	2 000			
I alt 2008	335 186	4 010	-6 708	3 923
I alt 2007	99 727	14 024	-1 789	

Tusen kroner	Godtgjørelse	Bonus-bank ³	Eier antall aksjer ²	Lån tusen kr.	Rentesats pr. 31.12.08	Avdragsplan
Styret						
Leiv L. Nergaard	564		109 090			
Halvor Stenstadvold	359		8 645			
Camilla M. Grieg	274					
Erik Haug Hansen	338		5 081	970	5,6 %	2025
Barbara Rose Milian Thoralfsson	338		1 849			
Knut Dyre Haug	274	15	10 041	1 380	5,6 %	2023
Birgitte Nielsen	326					
Sigurdur Einarsson	270					
Annika Lundius	158					
Ann-Mari Gjøstein	326		258			
I alt 2008	3 227	15	134 964	2 350		
I alt 2007	2 655	315	140 394	4 167		

Kontrollkomite						
Elisabeth Wille	240		163			
Harald Moen	180		595			
Ida Hjort Kraby	180					
Ole Klette	180					
Erling Naper	120					
I alt 2008	900		758			
I alt 2007	801		1 342			

- 1 Omfatter bil, telefon, forsikring, rentefordel, andre trekkpliktige ytelser.
- 2 Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse jfr. RL 7-26.
- 3 Innestående i bonusbank pr. 31.12.2008 fratrukket Storebrands initielle innskudd. Ledende ansatte har som en del av sin lønnsavtale også avtale om prestasjonsavhengig bonus, som er knyttet opp mot konsernets verdibaserte styringssystem. Verdiskapningen i konsernet finansierer bonusen, mens egen prestasjon bestemmer hvor stor andel av den finansierte bonusen som tildeles. Tildelt bonus tillegges bonusbank der 1/3 av saldo utbetales årlig. Dersom årlige utbetalinger i sum overstiger samlede bonustildelninger og avkastning, vil dette medføre at deler av Storebrands initielle innskudd vil inngå i den årlige utbetaling. Med unntak av konsernsjef har øvrige ledende ansatte ved oppstart av bonusbank fått tilført et initielt innskudd. Ved fratredelse vil positivt initielt innskudd tilfalle Storebrand. Tilførte beløp i bonusbank eksponeres 50 prosent mot Storebrands aksjekurs og 50 prosent mot beste rente i Storebrand Bank. Over tid utvikler «aksjebanken» og «rentebanken» seg separat. I tråd med vedtak på generalforsamlingen ble det i 2008 etablert en langtidsinsentivordning for konsernledelsen og andre ledende ansatte. I forbindelse med etableringen har det blitt utbetalt tidligere tilbakeholdt bonus opptjent fra 2008 og tidligere. Selskapet har også gitt et ekstra tilskudd som motsvarer størrelsen på dette beløpet. Utbetalingen er innberettet som lønn/bonus og beskattet som lønnsinntekt. Netto utbetaling, fratrukket skatt, har i sin helhet gått til kjøp av aksjer med bindingstid på 3 år.
- 4 Avkastningen «aksjebank» viser årets verdiendring i bonusbanken knyttet til utviklingen i Storebrands aksjekurs i 2008 justert for utbytte.

Lån til ansatte i konsernet utgjør 1 813,3 millioner kroner.

Storebrand ASA – styrets erklæring Om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Styreerklæringen

Styret i Storebrand ASA vil for ordinær generalforsamling 2009 fremlegge følgende erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i medhold av allmennaksjeloven § 6–16a, basert på konsernets tidligere vedtatte retningslinjer for kompensasjon til ledende ansatte i Storebrand.

Styrets kompensasjonsutvalg

Styret i Storebrand ASA har siden 2000 hatt et særskilt kompensasjonsutvalg. Kompensasjonsutvalget skal gi tilrådning til styret i alle saker som gjelder selskapets vederlag til administrerende direktør. Utvalget skal holde seg orientert om og foreslå retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til ledende ansatte i konsernet. I tillegg er utvalget rådgivende organ for administrerende direktør i forhold til kompensasjonsordninger som omfatter alle ansatte i Storebrand-konsernet, herunder Storebrands bonussystem og pensjonsordning.

Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i Storebrand

Storebrand skal ha konkurransedyktige og stimulerende avlønningsprinsipper som bidrar til å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Det er en målsetting at den totale godtgjørelsen over tid skal bevege seg mot lavere andel fastlønn og høyere andel bonus. Lønnen til ledende ansatte fastsettes med utgangspunkt i stillingens ansvar og kompleksitet. Det utføres jevnlig sammenligninger med tilsvarende stillinger eksternt for å tilpasse lønnsnivået til markedet. Storebrand ønsker ikke å være lønnsledende i forhold til bransjen.

Ledende ansatte i Storebrand vil i tillegg til fast lønn kunne motta godtgjørelse i form av årlig bonus, deltakelse i felles pensjonsordning for konsernet, naturalytelser i form av fri avis, telefon, bilordning samt andre personalgoder. Ledende ansatte vil også kunne få en etterlønsordning, som garanterer lønn fratrukket annen inntekt i en nærmere fastsatt periode på inntil 24 måneder etter avsluttet arbeidsforhold.

Nærmere om bonussystemet

Storebrand konsernets bonusordning, som tilbys i tillegg til basislønn, er en prestasjonsavhengig bonus knyttet opp mot konsernets verdibaserte styrings-system. Verdiskapningen i konsernet finansierer bonusen, mens de ansattes egne prestasjoner bestemmer hvor stor andel av den finansierte bonusen som blir tildelt. Tildelt bonus skytes inn i en bonusbank. Det innskutte beløp deles i to og forrentes med henholdsvis bankrente og utviklingen i Storebrand aksjen. Årlig utbetaling er 1/3 av saldo. For medlemmer av konsernledelsen og enkelte andre ledende ansatte, med unntak av konsernsjefen, er det etablert en langtidsinsentivordning. I denne ordningen skal halvparten av utbetalt bonus benyttes til kjøp av aksjer i Storebrand til markedspris. Disse aksjene har en bindingstid på 3 år, slik at beholdningen for deltagerne i 3–5 års perspektiv kan, med rimelige forutsetninger, utgjøre om lag en årslønn. Etableringen av langtidsinsentivordningen er beskrevet i siste avsnitt «Lederlønnspolitikken ført i 2008».

Aksjeprogram ansatte

Ledende ansatte gis, som øvrige ansatte i Storebrand, anledning til å kjøpe et begrenset antall aksjer i Storebrand ASA med en rabatt i henhold til et aksjeprogram for ansatte. Det praktiseres bindingstid på ett år for denne ordningen.

Lederlønnspolitikken ført i 2008

Lederlønnen i Storebrand ble i 2008 fastsatt etter retningslinjene beskrevet over. Styret i Storebrand vedtok 10. juni 2008 en langtidsinsentivordning for ledende ansatte (LTI) i henhold til generalforsamlingens vedtak 23. april 2008. Ordningen gjelder for konsernledelsen og andre utvalgte nøkkelpersoner. Ved etableringen av denne langtidsinsentivordningen har konsernledelsen og enkelte andre ledende ansatte fått et tilskudd fra Selskapet til oppstartskjøp av aksjer med bindingstid på 3 år i løpet av 2008. Tilskuddet tilsvarer et beløp den enkelte deltager i ordningen selv har skutt inn. På grunn av ikke tildelt bonus for opptjeningsåret 2008 vil den videre opptrappingen av ordningen starte i 2010.

Konsernledelsen har i snitt under 25 % forventet variabel lønn beregnet i forhold til fast lønn. For opptjeningsåret 2008 er det ikke grunnlag for ordinær bonusfinansiering. Det foretas derfor intet innskudd i bonusbanken til de ledende ansatte. Eksisterende innskudd i bonusbank utbetales med 1/3 etter beregnet avkastning med henholdsvis bankrente og utviklingen i Storebrand aksjen fra 1.1.08 til 31.12.08.

18 Godtgjørelse til revisor

Godtgjørelse til revisor (ekskl. mva)

	2008				2007
	Sum	Norge	Sverige	herav andre revisorer	Sum
Mill. kroner					
Lovpålagt revisjon	16,1	10,9	3,5	1,7	6,8
Andre attestasjonstjenester	1,6	1,6			3,5
Skatterådgivning	0,7	0,5	0,3		
Andre tjenester utenfor revisjonen	0,9	0,5	0,3	0,2	5,2

19 Investeringer i tilknyttede selskaper**Regnskapsmessige hovedtall for tilknyttete selskaper- tall oppgis for 100 % av selskapet**

Mill. kroner	2008	2007
Inntekter		
Caveo ASA		93,0
Norsk pensjon AS	10,9	0,4
Inntre Holding AS	199,3	240,7
Seilduksgaten 25/31 AS	1,7	2,6
Utenlandsmegleren AS		3,4
Resultat		
Caveo ASA		-14,2
Norsk pensjon AS	-2,2	-5,9
Inntre Holding AS	-1,2	19,5
Seilduksgaten 25/31 AS	-3,3	-1,2
Utenlandsmegleren AS		-0,2
Eiendeler		
Caveo ASA		108,1
Norsk pensjon AS	20,0	15,1
Inntre Holding AS	179,7	182,0
Seilduksgaten 25/31 AS	24,1	24,0
Utenlandsmegleren AS		2,5
Gjeld		
Caveo ASA		57,9
Norsk pensjon AS	8,8	8,1
Inntre Holding AS	52,1	51,0
Seilduksgaten 25/31 AS	27,5	24,0
Utenlandsmegleren AS		3,1

Eierandeler tilknyttete selskap

Mill. kroner	Eierandel	Anskaffelses kost	Verdi i balansen 1.1	Tilgang/avgang	Andel resultat	Verdi i balansen 31.12
Caveo ASA ¹		124,1	93,7	-24,3	-69,4	
Norsk pensjon AS	25 %	2,5	3,6			3,6
Inntre Holding AS	34 %	2,2	46,6	-2,9	0,3	44,0
Active Travel Norway	40 %	3,0	2,0	1,0	-3,0	0,0
Seilduksgaten 25/31 AS	50 %	30,0	28,7		-1,6	27,1
Utenlandsmegleren AS ²	100 %	0,3				
Sum		162,1	174,6	-26,1	-73,8	74,8

¹ Solgt i 2008² Datterselskap i 2008

20 Felleskontrollerte virksomheter

Felles kontrollert virksomhet (Joint Ventures) er engasjementer konsernet har sammen med eksterne samarbeidspartnere.

I konsernregnskapet inngår disse selskapene med følgende beløp

Mill. kroner	2008	2007
Inntekter		
Storebrand Helseforsikring AS	127,5	102,3
Storebrand Baltic UAB ¹		3,0
Konsernresultat		
Storebrand Helseforsikring AS	3,0	13,0
Storebrand Baltic UAB ¹		-0,9
Eiendeler		
Storebrand Helseforsikring AS	158,1	142,0
Storebrand Baltic UAB ¹		1,7
Gjeld		
Storebrand Helseforsikring AS	103,7	85,0
Storebrand Baltic UAB ¹		1,6

¹ Storebrand kjøpte 100 % av selskapet i 2008, og er konsolidert som datterselskap 31.12.08.

Eierandeler i felleskontrollerte virksomhet

Mill. kroner	2008 Eierandel	2007 Eierandel
Storebrand Helseforsikring AS	50,0 %	50,0 %
Storebrand Baltic UAB	100,0 %	50,0 %

21 Biologiske eiendeler

Mill. kroner	2008	2007
Bokført verdi pr. 1.1		
Tilgang som følge av kjøp/ Nyplantning (skog)	125,8	
Omregningsdifferanse	0,3	
Endring i virkelig verdi fratrukket omsetningsutgifter	41,0	173,3
Bokført verdi pr. 31.12		
	523,0	355,9

Biologiske eiendeler som er bokført i balansen består av skog.

Som grunnlag for verddivurderingen er det hovedsakelig lagt til grunn en bruksverdi-/avkastningsverdieregning. Det beregnes årlige inntekter og utgifter fra skogbruk og utmark. Nettoinntektene kapitaliseres med 4 prosent.

22 Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer

Mill. kroner	2008	2007
Kundefordringer	3 154,3	3 048,3
Forskuddsbetalte provisjoner	65,2	132,3
Opptjente renter/forskuddsbetalte kostnader	88,9	3 062,0
Opptjent honorar eksterne	14,7	
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	12,7	24,3
Andre eiendeler/fordringer	1 393,1	258,9
Bokført verdi pr. 31.12	4 728,9	6 525,8

Aldersfordeling på kundefordringer som forfalt

Mill. kroner	Kundefordringer
Forfalt 1–30 dager	554,8
Forfalt 31–60 dager	28,0
Forfalt 61–90 dager	8,2
Forfalt over 90 dager	51,5
Sum	642,5

23 Annen kortsiktig gjeld

Mill. kroner	2008	2007
Leverandørgjeld	71,5	43,7
Påløpte kostnader/avsetninger	538,0	217,4
Avsetning earmout	47,2	48,3
Gjeld fremleietakere	31,0	31,6
Offentlige avgifter og skattetrekk	805,7	154,2
Påløpte renter	84,7	226,9
Mottatte ikke opptjente leieinntekter	572,5	
Mottatt sikkerhetsstillelser derivater	4 320,9	11 119,6
Short posisjoner		3 891,7
Gjeld i forbindelse med direkte forsikring	1 202,3	386,2
Forpliktelse i forbindelse med gjenforsikring	223,9	64,0
Gjeld fondsmegling	142,2	9,0
Annen kortsiktig gjeld	1 903,0	5 065,2
Bokført verdi pr. 31.12	9 942,8	21 257,7

24 Usikre forpliktelser og betingede eiendeler

Storebrand ASA har stillet garanti ovenfor The Institute of London Underwriters (ILU) for Oslo Reinsurance Company ASA's forpliktelser til riktig oppfyllelse av forsikringsavtaler som selskapet har tegnet gjennom ILU. Storebrand ASA har regress mot Oslo Reinsurance Company ASA for eventuelle utbetalinger. De underliggende ansvar garantiene gjelder er i det vesentlige gjort opp.

25 Investeringseiendommer

Følgende beløp ført i resultatregnskapet

Mill. kroner	2008	2007
Leieinntekter fra investeringseiendommer	1 521,0	1 615,3
Driftskostnader (inkludert vedlikehold og reparasjoner) som gjelder investeringseiendommer som har gitt leieinntekter i perioden.	-178,7	-180,6
Sum	1 342,3	1 434,7
Endring verdi og andre endringer	423,3	2 953,3
Sum inntekter fra investeringseiendommer	1 765,6	4 388,0

Fra investeringer i eiendomsfond er det resultatført minus 352 millioner kroner. I beløpet inngår et verdifall på 420 millioner kroner

Bokført i balansen

Mill. kroner	2008	2007
Bokført verdi pr. 1.1.	21 358,6	17 447,0
Tilgang som skyldes kjøp	755,3	753,8
Tilgang som skyldes påkostning	1 436,3	896,3
Avgang	-973,6	-442,0
Netto endring verdi	423,3	2 703,5
Bokført verdi pr. 31.12.	22 999,9	21 358,6

Eiendomstype	2008	2007	2008			
			Gjennomsnittlig leie pr. kvm	Varighet leiekontrakt	KVM	Utleiegrad
Kontorbygg (inklusive parkering og lager)	11 551,5	11 305,1	1 464	4,3	733 997	99,0
Kjøpesenter (inklusive parkering og lager)	10 571,0	9 504,2	1 401	5,7	441 772	96,7
Parkeringshus	549,3	549,3	1 076	8,0	44 085	100,0
Sverige	328,1					
Totalt investeringseiendommer	22 999,9	21 358,6			1 219 854	
Eiendommer til eget bruk	1 983,6	1 005,4		10,9	59 945	100,0
Sum eiendommer	24 983,5	22 364,0			1 279 799	

Geografisk beliggenhet

Millioner kroner	2008	2007
Oslo- Vika/Fillipstad Brygge	5 186,5	4 945,5
Stor Oslo for øvrig	7 281,3	6 505,7
Kjøpesentre	10 570,9	9 504,2
Norge for øvrig	1 616,7	1 408,6
Sverige	328,1	
Sum eiendommer	24 983,5	22 364,0

Det er avtalt ytterligere 1,2 milliarder kroner til eiendomskjøp i 2008, men risikooverlataelse og slutføring av avtaler kommer i 2009.

Beregning av virkelig verdi for eiendommer

Selskapet foretar selv verddivurdering av eiendommene. Eiendommene vurderes individuelt ved at antatt fremtidig netto inntektsstrøm neddiskonteres med en rente tilsvarende avkastningskravet for den enkelte investering. I netto inntektsstrøm er det hensyntatt eksisterende og fremtidig inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer samt en vurdering av fremtidig utvikling i markedsleien. Avkastningskravet tar utgangspunkt i forventet langsiktig realrente og en individuell fastsatt risikopremie, avhengig av leietakersituasjonen, byggets beliggenhet og standard. For kjøpesentrene beregnes eiendommens verdi med utgangspunkt i en markedsmessig yield (direteavkastning i år 1) for den enkelte eiendom og ikke en neddiskontert langsiktig kontantstrøm. I tilfeller hvor det er kjente betydelige endringer i forventet kontantstrøm senere år er dette hensyntatt i verdsettelsen. I forbindelse med finansuroen har det vært begrenset med transaksjoner i markedet og generelt har usikkerheten i informasjonsgrunnlaget som benyttes ved verdsettelser økt sammenlignet med 2007. For å underbygge egne verddivurderinger er det i tillegg innhentet eksterne verddivurderinger for et representativt utvalg av selskapets eiendommer.

Eiendommen i Sverige er kjøpt i desember 2008 og markedsverdien er satt lik kostpris pr. 31.12.2008.

Eiendommene er vurdert med utgangspunkt i følgende effektiv avkastningskrav (inkludert 2,5 prosent inflasjon):

Segment	Avkastningskrav %	
	2008	2007
Kontorportefølje Oslo sentrum	7,95–9,00	7,95–8,45
Kjøpesenter portefølje	8,45–9,50	7,70–9,00
Øvrige eiendommer	8,45–10,75	8,20–10,00

26 Kapitaldekning og solvensmargin

Ansvarlig kapital

Mill. kroner	2008				
	Liv konsern	Skade konsern	Bank konsern	SB ASA	Konsernet
Aksjekapital	3 430	10	917	2 250	2 250
Øvrig egenkapital	11 409	228	1 144	12 675	13 909
Egenkapital etter IFRS	14 839	238	2 061	14 924	16 158
Fondsobligasjoner	1 427		276		1 506
Villkorad återbäring	2 280				2 280
Estimatavvik pensjoner		8		60	137
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	-6 885	-26	-143		-7 535
Utsatt skattefordel			-167		-182
Risikoutjevningfond	-153				-153
Verdireguleringsfond	-48				-48
Fradrag for investeringer i andre finansinstitusjoner	-11				-10
Sikkerhetsavsetninger	-13	-36			-94
Minstekrav reassuransavsetning	-3	-65			-68
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	118		13		
Urealiserte kursgevinster i selskapsporteføljen	-35				-35
Kapitaldekningsreserve	-43				-43
Annet	321		-6	147	352
Kjernekapital	11 794	120	2 034	15 131	12 266
Fondsobligasjoner	73				270
Evigvarende ansvarlig kapital	4 623				3 940
Ordinær ansvarlig kapital	1 431		684		2 105
Fradrag for investeringer i andre finansinstitusjoner	-11				-10
Kapitaldekningsreserve	-43				-43
Tilleggskapital	6 073		684		6 262
Netto ansvarlig kapital	17 867	120	2 718	15 131	18 528

Minimumskrav ansvarlig kapital

Mill. kroner	2008				
	Liv konsern	Skade konsern	Bank konsern	SB ASA	Konsernet
Kredittrisiko					
Herav fordelt på virksomheter:					
Kapitalkrav forsikring	8 227	10			8 243
Kapitalkrav bank			1 936		1 936
Kapitalkrav verdipapirforetak					12
Kapitalkrav øvrig				1 388	37
Sum minimumskrav kredittrisiko	8 227	10	1 936	1 388	10 227
Operasjonell risiko			84	30	119
Fradrag			-7		-9
Minimumskrav ansvarlig kapital	8 227	10	2 013	1 417	10 337
Kapitaldekning					
Kapitaldekningsprosent	17,4 %	91,9 %	10,8 %	85,4 %	14,3 %
Kjernekapitaldekning	11,5 %	91,9 %	8,1 %	85,4 %	9,5 %

Solvensmargin

Mill. kroner	Liv konsern	Konsernet
Solvensmarginkrav	10 354	10 442
Solvensmargin kapital	16 568	17 066
Solvensmargin	160 %	163 %

Spesifikasjon av solvenskapital som ikke inngår i ansvarlig kapital

Mill. kroner	Liv konsern	Konsernet
Netto ansvarlig kapital	17 867	18 528
50 % av tilleggsavsetninger	1 710	1 710
50 % av risikoutjevningfond	77	77
Tellende andel sikkerhetsavsetning skadeforsikringer	45	72
Vilkårad återbæring	-2 280	-2 280
Reduksjon i tilleggs kapital som kan medtas i solvenskapitalen	-851	-1 041
Solvenskapital	16 568	17 066

27 Antall ansatte

	2008	2007
Antall ansatte pr. 31.12	2 516	2 219
Gjennomsnittlig antall ansatte	2 372	1 597
Antall årsverk pr. 31.12	2 434	2 151
Gjennomsnittlig antall årsverk	2 294	1 556

28 Netto inntekter for ulike klasser finansielle instrumenter**Netto renteinntekter fra bankvirksomheten**

Mill. kroner	2008	2007
Renteinntekter ¹	2 940,5	1 992,3
Rentekostnader ²	-2 428,0	-1 579,1
Netto renteinntekter fra bankvirksomheten	512,5	413,2

1 Samlet renteinntekt fra finansielle instrumenter som ikke er vurdert til virkelig verdi utgjør 2 747,2 (1 861,3) millioner kroner for 2008 (2007).

2 Samlet rentekostnad fra finansielle instrumenter som ikke er vurdert til virkelig verdi utgjør 2 395,8 (1 506,4) millioner kroner for 2008 (2007).

Spesifikasjon av rentekostnader bankvirksomhet²

Mill. kroner	2008	2007
Rentekostnader innlån FVO	-63,1	-72,7
Verdiendringer innlån FVO	-5,9	0,1
Netto kostnader innlån FVO	-69,0	-72,6
Rentekostnader innlån	-1 182,2	-834,4
Rentekostnader ansvarlig lån	-68,2	-53,3
Rentekostnader øvrig finansiell gjeld	-1 108,6	-618,8
Sum rentekostnader	-2 428,0	-1 579,1

Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Mill. kroner	2008	2007
Utbytte aksjer og andeler	1 915,0	870,8
Netto gevinst/tap ved realisasjon av aksjer og andeler	-2 997,8	3 431,5
Netto urealisert gevinst/tap aksje og andeler	-21 767,0	-3 644,4
Sum aksjer og andeler	-22 849,8	658,0
- herav FVO (virkelig verdi opsjon)	-25 642,1	823,1
Renteinntekter	6 288,2	2 170,9
Netto gevinst/tap ved realisasjon av rentepapirer	3 037,4	-560,1
Netto urealisert gevinst/tap av rentepapirer	3 799,7	-1 487,0
Sum obligasjoner, rentefond og andre verdipapirer med fast avkastning	13 125,3	123,9
- herav FVO (virkelig verdi opsjon)	15 567,1	-714,1
Renter	-477,4	-2,1
Netto gevinst/tap ved realisasjon av finansielle derivater	-7 738,5	4 223,7
Netto urealisert gevinst/tap finansielle derivater	5 577,0	427,4
Sum finansielle derivater	-2 639,0	4 649,0
Inntekter fra finansielle eiendeler med investeringsvalg FVO		353,4
Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet	-12 363,5	5 430,9
- herav FVO (virkelig verdi opsjon)	-10 075,0	462,4

Netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost

Mill. kroner	2008	2007
Renteinntekter obligasjoner holdt til forfall	1 514,7	1 595,0
Renteinntekter andre obligasjoner til amortisert kost	899,4	640,2
Netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	2 414,1	2 235,2

Rentekostnader

Mill. kroner	2008	2007
Rentekostnader innlån	-272,0	-114,1
Rentekostnader ansvarlig lån	-638,1	-197,1
Rentekostnader øvrig finansiell gjeld	-5,5	-7,0
Sum rentekostnader¹	-915,6	-318,2

1 Rentekostnader for Storebrand Bank inngår i netto renteinntekter bankvirksomhet

29 Nedskrivninger på utlån

Mill. kroner	2008	2007
Periodens nedskrivninger på utlån, garantier med videre		
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	15,3	113,0
Periodens endring i gruppe nedskrivninger	30,3	15,2
Andre korreksjoner i nedskrivningene	-0,7	-0,9
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier		4,0
Konstaterte tap som det tidligere er avsatt for	79,8	-59,6
Konstaterte tap som det tidligere ikke er avsatt for	0,6	-1,0
Inngått på tidligere konstaterte tap	-3,5	7,5
Periodens nedskrivninger/tilbakeføringer	121,8	78,2

Avsetning for kredittap

Mill. kroner	2008	2007
Nedskrivninger på individuelle utlån 1.1	247,1	360,0
Periodens konstaterte tap hvor det tidligere har vært foretatt individuell nedskrivning	-79,9	-59,6
Periodens nedskrivning på individuelle utlån	106,8	12,0
Periodens reversering av nedskrivning på individuelle utlån	-18,6	-66,1
Andre korreksjoner i nedskrivninger	7,1	0,7
Nedskrivninger på individuelle utlån 31.12	262,4	247,0
Gruppenedskrivning utlån, garantier med videre 1.1	58,1	73,3
Periodens gruppenedskrivning	30,2	-15,2
Gruppenedskrivning utlån, garantier med videre 31.12	88,3	58,1

30 Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser

Mill. kroner	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi, trading	Virkelig verdi, FVO ¹	Derivater sikring	Amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Bankinnskudd	20 178,9						20 178,9
Aksjer og andeler			1 939,2	51 899,4			53 838,6
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	22 364,6		6 235,2	172 435,7			201 035,4
Utlån til kredittinstitusjoner	333,7						333,7
Utlån til kunder	42 236,9			282,9			42 519,9
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	4 728,9						4 728,9
Derivater			15 029,3				15 029,3
Sum finansielle eiendeler 2008	89 842,9		23 203,7	224 618,0			337 664,6
Sum finansielle eiendeler 2007	86 067,7	27 460,4	14 771,2	218 427,5			346 726,8
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lånekapital					-75,8	10 430,7	10 354,9
Gjeld til kredittinstitusjoner				1 977,6		6 699,8	8 677,4
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet				167,9		18 123,6	18 291,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				934,1		17 477,3	18 411,4
Derivater			10 082,3				10 082,3
Annen kortsiktig gjeld			815,3			9 127,5	9 942,8
Sum finansielle forpliktelser 2008			10 897,6	3 079,6	-75,8	61 858,9	75 760,3
Sum finansielle forpliktelser 2007			7 535,7	1 256,3		65 127,2	73 919,2

¹ Inkluderer verdipapirer tilgjengelig for salg.

31 Virkelig verdi finansielle eiendeler og forpliktelser

Mill. kroner	2008		2007	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler				
Bankinnskudd	20 178,9	20 178,9	25 569,0	25 569,0
Finansielle eiendeler til virkelig verdi:				
Aksjer og andeler	53 838,6	53 838,6	73 661,1	73 661,1
Sum obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	178 670,8	178 670,8	111 865,9	111 865,9
Derivater	15 029,3	15 029,3	4 774,1	4 774,1
Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg			39 083,4	39 083,4
Andre finansielle eiendeler			4 853,4	4 853,4
Utlån og fordringer:				
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner, amortisert kost	333,7	333,7	374,1	374,1
Utlån til kunder, virkelig verdi	4 118,7	4 118,7	3 019,3	3 019,3
Utlån til kunder, amortisert kost	38 401,2	38 107,1	36 474,2	36 474,1
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	4 728,9	4 728,9	6 512,6	6 512,6
Andre obligasjoner til amortisert kost	22 364,6	22 049,4	12 919,7	12 447,8
Obligasjoner holdt til forfall			27 460,4	27 972,3
Sum eiendeler	337 664,8	337 055,5	346 567,1	346 607,0
Finansielle forpliktelser ¹				
Derivater, Trading	10 082,3	10 082,3	3 644,6	3 644,6
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, virkelig verdi	934,1	934,1	1 118,9	1 118,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, amortisert kost	17 477,3	17 286,5	22 209,0	21 994,9
Gjeld til kredittinstitusjoner, virkelig verdi	1 977,6	1 977,6		
Gjeld til kredittinstitusjoner, amortisert kost	6 699,8	6 596,2	3 064,5	3 034,7
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet, virkelig verdi	167,9	167,9	137,4	137,4
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet, amortisert kost	18 123,6	18 123,6	17 332,2	17 332,2
Annen kortsiktig gjeld	9 942,8	9 942,8	21 198,8	20 776,3
Sum andre finansielle forpliktelser	65 405,4	65 111,0	68 705,4	68 039,0
Ansvarlig lånekapital, amortisert kost	10 354,9	7 898,8	5 213,8	5 191,9
Sum finansielle forpliktelser	75 760,3	73 009,8	73 919,2	73 230,9

¹ Virkelig verdi på forpliktelser er lik markedsverdi og ikke sikringsverdi. Verdiene er teoretisk beregnet i risikostyringssystemet QRM. Det er benyttet spreader som tilsvarer siste kjente omsetningstall i markedet.

32 Verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi

Se ytterligere informasjon i note 6.

Aksjer og andeler

Mill. kroner	Kvoterte priser og observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger	Sum 2008
Aksjer	10 206,4	2 238,8	12 445,2
Fondsandeler eksklusiv hedgefond	29 712,2		29 712,2
Private Equity (inkl. eiendomsfond)		10 367,1	10 367,1
Hedgefond	1 314,1		1 314,1
Sum	41 232,7	12 605,9	53 838,6

Utlån til kunder

Mill. kroner	Kvoterte priser og observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger	Sum 2008
Utlån til kunder	282,9		282,9
Sum	282,9		282,9

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Mill. kroner	Kvoterte priser og observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger	Sum 2008
Verdipaperiserte obligasjoner	23 912,2	1 905,3	25 817,5
Foretaksobligasjoner	3 523,6	333,7	3 857,3
Finans, bank og forsikring	38 019,4		38 019,4
Fast eiendom	242,5		242,5
Stat og statsgarantert	89 296,8		89 296,8
Overnasjonale organisasjoner	1 459,4		1 459,4
Kommune, fylke	4 612,3		4 612,3
Obligasjoner med fortrinnsrett	4 796,5		4 796,5
Obligasjonsfond	10 568,0	1,0	10 569,0
Sum	176 430,8	2 240,0	178 670,8

Derivater

Mill. kroner	Kvoterte priser og observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger	Sum 2008
Aksjeopsjoner	2 580,3		2 580,3
Aksjeindeksfutures	-47,2		-47,2
Fremtidige renteavtaler	-251,8		-251,8
Renteswapper	5 574,8		5 574,8
Renteopsjoner	811,5		811,5
Valutaterminer	-4 107,4		-4 107,4
Basisswapper	917,6		917,6
Kredittderivater	-103,4		-103,4
Sum	5 374,4		5 374,4
- Derivater øremerket til sikringsbokføring	427,4		427,4
Sum derivater ekskl. sikringsbokføring	4 794,7		4 947,0
Derivater med positiv markedsverdi			15 029,3
Derivater med negativ markedsverdi			-10 082,3
Sum			4 947,0

Spesifikasjon av forpliktelser

Mill. kroner	Kvoterte priser og observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger	Sum 2008
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 977,6		1 977,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	167,9		167,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	934,1		934,1
Sum	3 079,6		3 079,6

33 Kontante sikkerhetsstillelser**Mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser**

Mill. kroner	2008	2007
Avgitte sikkerhetsstillelser for Futures handel	-2 462,3	-2 135,0
Mottatte sikkerhetsstillelser i forbindelse med repo	3 735,7	
Avgitte sikkerhetsstillelser i forbindelse med repo		-9 386,3
Mottatte sikkerhetsstillelser Security Lending Program J.P. Morgan	646,0	758,4
Mottatte sikkerhetsstillelser Security lending Program Handelsbanken		2 487,1
Sum betingede forpliktelser	1 919,4	-8 275,8

Mill. kroner	2008	2007
Bokført verdi av obligasjoner stillet som sikkerhet for bankens lån i Norges Bank	3 087,6	2 461,1
Bokført verdi av obligasjoner stillet som sikkerhet for bytteordning av statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett (OMF)	2 002,3	
Sum	5 089,9	2 461,1

Verdipapirer stillet som sikkerhet knytter seg til låneadgangen i Norges Bank, hvor lån i henhold til forskrift skal være fullt ut sikret med pantsettelse av rentebærende verdipapirer og/eller av bankens innskudd i Norges Bank. Storebrand Bank ASA har et F-lån på 1,5 milliarder kroner i Norges Bank pr. 31. desember 2008.

I forbindelse med myndighetenes tiltakspakke overfor bankene har Storebrand Bank ASA i bytteordningen av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) mot statskasseveksler inngått avtale om følgende beløp, betingelser og løpetid:

1 008,0 millioner kroner i auksjon den 1. desember 2008, med oppgjør 3. desember 2008 og løpetid frem til 15. september 2010

1 000,0 millioner kroner i auksjon den 15. desember 2008, med oppgjør 17. desember 2008 og løpetid frem til 21. desember 2011.

Rentebetingelser er Nibor minus 20bp.

34 Betingede forpliktelser**Mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser**

Mill. kroner	2008	2007
Garantier	366,4	378,6
Ubenyttede kredittrammer utlån	3 587,6	2 241,9
Ikke innkalt restforpliktelse vedrørende Limited Partnership	6 139,8	4 661,0
Andre forpliktelser/lånetilsagn	46	46,0
Sum betingede forpliktelser	10 139,8	7 327,5

Garantier gjelder i hovedsak betalingsgarantier og kontraktsgarantier.

Ubenyttede kredittrammer gjelder innvilget og ubenyttet kreditt på kontokreditter og kredittkort, samt ubenyttet ramme på boligkreditter.

35 Utlån av verdipapirer

Mill. kroner	Utlån av aksjer	
	2008	2007
Utlån av aksjer	630,1	1 307,3
Mottatte sikkerhetsstillelser Security lending Program J.P. Morgan	646,0	758,4
Mottatte sikkerhetsstillelser Security lending Program Handelsbanken		2 487,1
Mottatte sikkerhetsstillelser reinvestert som obligasjoner	583,6	423,3

Utlån av aksjer fordelt på land

Mill. kroner	Utlån av aksjer	
	2008	2007
England		71,2
Japan	24,7	321,5
Frankrike	25,7	246,3
Australia	3,6	100,2
USA	538,7	393,9
Spania	8,8	58,0
Tyskland	14,0	24,7
Øvrige	14,6	91,6
Sum	630,1	1 307,3

Utlån av aksjer fordelt på valuta

Mill. kroner	Utlån av aksjer	
	2008	2007
USD	583,9	424,7
EUR	46,2	391,2
JPY		321,5
AUD		100,2
GBP		28,7
Øvrige		41,1
Sum 2008	630,1	1 307,3

Mill. kroner	2008
Obligasjoner med fortrinnsrett	
Balanseført verdi	2 002,3
Balanseført verdi tilknyttede finansielle forpliktelser	1 969,6

Overførte finansielle eiendeler består av bytteavtaler med staten ved Finansdepartementet om finansiell sikkerhetsstillelse (se note 33). Bytteavtalene blir inngått gjennom auksjoner som administreres av Norges Bank.

I bytteordningen selger staten statskasseveksler til banken gjennom et tidsbegrenset bytte mot obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Banken kan enten beholde statskassevekselen og motta utbetaling fra staten når vekselen forfaller for tilbakebetaling, eller selge vekselen i markedet. Når vekselen forfaller innenfor bytteavtalens løpetid, må banken kjøpe nye veksler av staten til den pris som blir bestemt ved kursen på statskassevekselen. Denne rulleringen pågår gjennom hele avtaleperioden. Ved utløpet av bytteavtalen er banken forpliktet til å kjøpe OMF tilbake fra staten til samme pris som staten kjøpte dem for. Storebrand Bank ASA mottar avkastningen på overført OMF. All risiko ved OMF ligger fortsatt i Storebrand Bank ASA.

36 Sikringsbokføring

Konsernet benytter virkelig verdi sikring. Det er renterisiko som sikres. Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå med unntak av strukturerte obligasjonslån hvor sikringseffektiviteten følges opp på porteføljenivå. Hver portefølje består av swapper og sikringsobjekter med forfall innenfor samme halvår.

Sikringsinstrument – virkelig verdisikring

	2008			2007		
	Kontrakt/ nominell verdi	Virkelig verdi ¹		Kontrakt/ nominell verdi	Virkelig verdi ¹	
Eiendeler		Gjeld	Eiendeler		Gjeld	
Mill. kroner						
Renteswapper	13 417,0		283,0	3 257,0		99,1

Sikringsobjekt – virkelig verdisikring

	2008			2007		
	Kontrakt/ nominell verdi	Sikringsverdi ^{1,2}		Kontrakt/ nominell verdi	Sikringsverdi ^{1,2}	
Eiendeler		Gjeld	Eiendeler		Gjeld	
Mill. kroner						
Ansvarlig lånekapital	3 027,0		3 119,5	2 032,0		1 988,3
Forsikringsmessige avsetninger				1 093,8		1 000,4
Gjeld til kredittinstitusjoner	500,0		506,8	107,0		100,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9 807,8		10 049,2			
Sikringseffektivitet – prospektiv for sikringskontrakter i Storebrand Bank ASA			98 %			94 %
Sikringseffektivitet – retrospektiv for sikringskontrakter i Storebrand Bank ASA			96 %			108 %
Sikringseffektivitet – prospektiv for sikringskontrakter i Storebrand Livsforsikring AS			98 %			
Sikringseffektivitet – retrospektiv for sikringskontrakter i Storebrand Livsforsikring AS			98 %			

¹ Balanseførte verdier pr. 31.12.

² Virkelig verdi ved sikringsbokføring beregnes basert på opprinnelig spread, som hensyntar amortisering, provisjonsinntekter og kostnader, samt opsjonskostnader i forbindelse med strukturerte produkter.

Storebrand har i 2008 benyttet kontantstrømssikring av valutarisiko knyttet til Storebrand sin nettoinvestering i SPP. Det er benyttet 3 mnd rullerende valutaderivater, hvor spotelementet i disse er benyttet som sikringsinstrument. Effektiv andel av sikringsinstrumentene er innregnet i egenkapitalen. Netto beløp innregnet i egenkapitalen i 2008, det vil si effektiv andel av sikringsinstrumentene samt valutaeffekten på sikringsobjektet, er minus 15,6 millioner kroner. Grunnet at sikringsinstrumentene tilpasses balanseført verdi av nettoinvesteringen i SPP løpende, har sikringseffektiviteten vært 100 prosent og forventes også fremover å være 100 prosent.

Sikringsinstrument – kontantstrømssikring

	Kontrakt/ nominell verdi	2008		2007	
		Virkelig verdi ¹		Virkelig verdi ¹	
		Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld
Mill. kroner					
Valutaderivater	11 501,9		89,3		108,3

Sikringsobjekt – kontantstrømssikring

	2008		2007	
	Sikringsverdi ¹		Sikringsverdi ¹	
	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld
Mill. kroner				
Underliggende objekter	11 502,0		13 805,6	
Sikringseffektivitet - prospektiv	100 %		100 %	
Sikringseffektivitet - retrospektiv	100 %		100 %	

¹ Balanseførte verdier pr. 31.12.

Gevinst/tap ved sikringsbokføring totalt

Mill. kroner	2008	2007
På sikringsinstrumentet ved virkelig verdi sikring	375,5	-24,1
På objektet som sikres ved virkelig verdi sikring	-378,8	19,2

Ved etablering av sikringseffektivitet måles effektiviteten på bakgrunn av et 2 %-poeng rentesjokk på enkeltinstrumentnivå. Sikringseffektivitet vil i etterfølgende perioder måles basert på enkel Dollar Offset metode både med hensyn til prospektiv og retrospektiv beregning.

37 Obligasjoner til amortisert kost

Mill. kroner	2008				2007	
	Pålydende verdi	Anskaffelseskost	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Obligasjoner holdt til forfall					28 209,8	27 972,3
Andre obligasjoner til amortisert kost	24 163,7	21 382,1	22 364,7	22 049,4	13 272,3	12 447,8
Sum obligasjoner	24 163,7	21 382,1	22 364,7	22 049,4	41 482,1	40 420,1
Modifisert durasjon				3,87		4,04
Gjennomsnittlig effektiv rente			4,86	5,18	5,38	5,42

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert både på papirets balanseførte verdi og papirets observerte markedskurs (virkelig verdi). For rentepapirer uten observerte markedskurser er effektiv rente beregnet på grunnlag av rentebindingstid og klassifisering av det enkelte papir med hensyn til likviditet og kredittrisiko. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekter.

38 Reklassifisering av rentebærende papirer

Mill. kroner	Fra holdt til forfall/Til tilgjengelig for salg
Reklassifiseringstidspunktet:	18.12.08
Bokført verdi	31 331
Virkelig verdi	33 363
31.12.08	
Bokført verdi	31 396
Virkelig verdi	33 169
Resultatmessig effekt dersom ikke reklassifisert	-1 779

I desember 2008 endret Storebrand intensjon til ikke å holde alle instrumentene som inngår i kategorien hold-til-forfall, til forfall. Hele porteføljen ble omklassifisert og inngår i kategorien tilgjengelig for salg, jmfør IAS 39.

På tidspunkt for omklassifisering var porteføljen innregnet til 31 331 millioner kroner. Virkelig verdi utgjorde på samme tidspunkt 33 363 millioner kroner. Oververdien på 2 032 millioner kroner er ført direkte mot egenkapitalen. Pr. 31.12.2008 utgjorde verdiendringen samlet 1 779 millioner kroner. Hold-til-forfall porteføljen har inngått som en del av kundemidlene i Storebrand Livsforsikring AS. Tilsvarende verdiendring knyttet til de forsikringsmessige forpliktelsene er ført direkte mot egenkapitalen, jmfør IFRS 4. Den innregnede verdiendringen har økt den bokførte avkastningen til kundene. Dette har isolert og indirekte medført mindre bruk av eiers kapital (om lag 0,6 milliarder kroner) for å oppfylle den løpende rentegaranti.

På grunn av omklassifiseringen vil Storebrand-konsernet være forhindret fra å benytte hold-til-forfall kategorien i 2009 og 2010.

39 Aksjer og andeler

Mill. kroner	2008			2007	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Virkelig verdi inklusiv indirekte investeringer i fond	Virkelig verdi	Virkelig verdi inklusiv indirekte investeringer i fond
Børsnoterte aksjer Norge	1 560,1	892,3	1 655,4	6 404,5	6 357,9
Børsnoterte aksjer innfor EØS	7 912,6	5 918,3	7 086,6	11 661,1	14 266,4
Børsnoterte aksjer utenfor EØS	4 905,3	4 245,8	7 716,5	8 710,7	15 974,6
Ikke børsnoterte aksjer Norge	1 205,0	854,3	855,6	1 100,4	1 144,6
Ikke børsnoterte aksjer innenfor EØS	684,8	1 125,5	1 125,5	1 390,3	1 390,3
Ikke børsnoterte aksjer utenfor EØS	1 226,6	1 301,2	1 302,3	1 087,1	1 087,1
Fondsandeler forvaltet av SBK Norge	7 217,5	6 389,1	312,7	11 993,5	2 056,9
Fondsandeler forvaltet av SBK innenfor EØS	60,4	63,7	633,7		
Fondsandeler forvaltet av SBK utenfor EØS	1 081,5	1 190,4	1 190,4		
Fondsandeler forvaltet av Handelsbanken Sverige	19 420,7	15 637,2	15 637,2		
Øvrige fondsandeler Norge	815,0	695,1	695,1	320,7	320,7
Øvrige fondsandeler innenfor EØS	6 141,0	6 477,1	6 579,0	12 945,2	13 015,0
Øvrige fondsandeler utenfor EØS	8 333,1	9 048,5	9 048,5	18 047,6	18 047,6
Sum aksjer og andeler	60 563,6	53 838,7	53 838,7	73 661,1	73 661,1

40 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Mill. kroner	2008					2007	
	Sertifikater	Obligasjoner	Sum	Rentefond	Security lending, sikkerhetsstillelser, kontanter reinvestert i rentebærende verdipapirer	Sum inklusiv rentefond	Sum inklusiv rentefond
Sertifikater, obligasjoner og rentefond, virkelig verdi	16 731,8	152 300,1	169 031,9	9 055,2	583,6	178 670,7	113 452,6
Herav børsnotert	13 633,5	142 137,4	155 770,9	4 806,8		160 577,7	99 402,0
Direkte investeringer i obligasjoner og sertifikater	16 731,8	152 300,1	169 031,9	4 823,4	583,6	174 438,9	112 684,2
Indirekte investeringer i obligasjoner og sertifikater gjennom fond forvaltet av Storebrand	1 109,7	3 664,8	4 774,5			4 774,5	-1 821,4
Andre eiendeler indirekte investeringer							729,4
Grunnlag for valutafordeling	17 841,5	155 964,9	173 806,3	4 823,4	583,6	179 213,3	111 592,3
NOK	7 276,6	65 272,9	72 549,5	13,3		72 562,8	28 022,4
EUR		15 791,2	15 791,2	11,0		15 802,2	16 248,3
USD	1 820,1	5 876,9	7 697,0		583,6	8 280,6	7 136,8
DKK		1 643,6	1 643,6			1 643,6	145,2
GBP		988,7	988,7			988,7	1 207,4
CAD		355,1	355,1			355,1	409,1
SEK	8 744,8	64 421,8	73 166,6	4 799,1		77 965,7	57 461,7
JPY		1 566,5	1 566,5			1 566,5	820,9
CHF							91,0
AUD		48,1	48,1			48,1	49,6
Sum	17 841,5	155 964,8	173 806,3	4 823,4	583,6	179 213,3	111 592,4

Norsk virksomhet

Modifisert durasjon	0,51	2,94	2,60
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,42	3,70	3,66

Svensk virksomhet

Modifisert durasjon	0,25	4,35	3,87
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,44	2,84	2,79

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets markedsverdi. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effekt for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vektor.

41 Derivater

Nominelt volum

Finansielle derivater er knyttet til underliggende størrelser som ikke bokføres i balansen. For å kvantifisere omfanget av derivater refereres det til slike underliggende størrelser betegnet som underliggende hovedstol, nominelt volum og lignende. Nominelt volum beregnes ulikt for ulike typer finansielle derivater, og det gir et visst uttrykk for omfang og risiko av posisjonene av finansielle derivater. Brutto nominelt volum gir først og fremst informasjon om omfanget, mens netto nominelt volum gir et visst uttrykk for risikoposisjoner. Nominelt volum for ulike instrumenter er imidlertid ikke nødvendigvis sammenlignbare med tanke på risikoeksponering.

I motsetning til brutto nominelt volum tar beregningen av netto nominelt volum også hensyn til fortegnet til instrumentenes markedsrisikoeksponering, ved å skille mellom såkalte eiendelsposisjoner og gjeldsposisjoner. En eiendelsposisjon i et aksjederivat innebærer en positiv verdiøkning ved økning i aksjekurser.

For rentederivater medfører en eiendelsposisjon en positiv verdiøkning ved rentenedgang – tilsvarende som for obligasjoner. En eiendelsposisjon i et valutaderivat gir positiv verdiendring ved økning i den aktuelle valutakursen mot NOK.

Gjennomsnittlig brutto nominelt volum er basert på daglige beregninger av brutto nominelt volum.

Mill. kroner	Brutto nominelt volum	Gjennomsnittlig nominelt volum	Netto nominelt volum	Virkelig verdi sikring		Virkelig verdi sikring	
				Eiendel	Gjeld	Eiendel	Gjeld
Aksjeopsjoner	8 556,2	24 960,8	-4 570,2	2 598,1	17,8		
Aksjeindeksfutures	10 252,4	14 115,9	7 775,6	45,2	93,0		
Sum aksjederivater 2008	18 808,7	39 076,7	3 205,4	2 643,2	110,8		
Sum aksjederivater 2007	50 660,6	37 637,0	4 964,7	1 838,9	355,5		
Fremtidige renteavtaler	545 198,1	775 930,8	-69 053,7	1 533,6	1 801,2		
Rentefutures	4 532,3	11 446,2	1 233,5				
Renteswapper	146 473,3	231 778,2	51 681,5	6 120,7	980,1	428,3	0,9
Renteopsjoner	16 063,4	26 391,0	1 063,4	950,2			
Sum rentederivater 2008	712 267,1	1 045 546,2	-15 075,3	8 604,6	2 781,4	428,3	0,9
Sum rentederivater 2007	1 072 698,0	945 978,7	-15 683,8	1 661,4	2 321,4		91,2
Valutaterminer	136 535,1	134 439,9	-24 477,2	2 019,1	6 268,9		
Basisswapper	4 347,8	3 951,5	4 347,8	917,6			
Sum valutaderivater 2008	140 882,9	138 391,4	-20 129,3	2 936,7	6 268,9		
Sum valutaderivater 2007	141 871,7	124 086,6	-43 748,5	1 221,0	875,9		
Kredittderivat	8 646,1	16 454,8	1 956,1	582,2	685,5		
Sum kredittderivater 2008	8 646,1	16 454,8	1 956,1	582,2	685,5		
Sum kredittderivater 2007	13 224,3	16 769,3	4 986,3	52,8	91,8		
Sum derivater 2008	880 604,7	1 239 469,1	-30 043,2	14 766,7	9 846,6	428,3	0,9
- herav indirekte investeringer 2008				-262,6	-235,7		
Sum derivater 2007	1 278 454,6	1 124 471,6	-49 481,3	4 774,1	3 644,6		91,2

I oppstillingen over er det medtatt nettoposisjoner i indirekte investeringer.

42 Finansiell gjeld og spesifikasjon av innlån**Ansvarlig lånekapital**

Mill. kroner	Balansført verdi 31.12.07	Nye utstedelser	Nedbetalinger	Valutakurs endring	Papirkurs- endring	Amortisering/ renter	Balansført verdi 2008
Ordinær ansvarlig lånekapital	3 593,9		-1 492,0	243,0		6,9	2 351,9
Evigvarende ansvarlig lånekapital	1 344,2	4 007,8	-131,7	774,0	-1,6	8,0	6 000,7
Fondsobligasjoner	275,6	1 473,0			-1,4	3,2	1 750,5
Påløpte renter						251,8	251,8
Sum ansvarlig lån	5 213,8	5 480,8	-1 623,7	1 017,0	-3,0	269,9	10 354,9

Spesifikasjon ansvarlig lånekapital

Mill. kroner	Nominell verdi	Valuta	Rente	Call dato og andre betingelser	Balansført verdi 2008
Utsteder					
Fondsobligasjoner					
Storebrand Bank ASA	107,0	NOK	5,9 %	2014	107,4
Storebrand Bank ASA	168,0	NOK	3 mnd NIBOR + 1,5 %	2014	167,0
Storebrand Livsforsikring AS	1 500,0	NOK	3 mnd NIBOR + 4,0 %	2018	1 474,5
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	300,0	EUR	9,404 %	2013	2 904,6
Storebrand Livsforsikring AS	1 700,0	NOK	3 mnd NIBOR + 3,5 %	2014	1 680,7
SPP ¹	1 000,0	SEK	3 mnd STIBOR + 2,0 %	Oppsigelse 5 år	885,4
SPP ¹	600,0	SEK	3 mnd STIBOR + 2,0 %	Oppsigelse 5 år	531,3
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Bank ASA	175,0	NOK	3 mnd NIBOR + 0,70 %	2010	175,0
Storebrand Bank ASA	100,0	NOK	3 mnd NIBOR + 0,57 %	2011	99,9
Storebrand Bank ASA	250,0	NOK	3 mnd NIBOR + 0,58 %	2012	249,7
Storebrand Bank ASA	150,0	NOK	3 mnd NIBOR + 1,65 %	2012	150,0
Storebrand Livsforsikring AS	175,0	EUR	3 mnd EURIBOR + 0,9 %	2009	1 674,9
Renter					254,6
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2008					10 354,9
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2007					5 213,8

¹ Lånene skal overtas av Storebrand innen 21.6.2009, og de er ikke medregnet i konsernets ansvarlige kapital.

Gjeld til kredittinstitusjoner

Mill. kroner	Balansført verdi 31.12.07	Nye utstedelser	Nedbetalinger	Valutakurs- endring	Papirkurs- endring	Amortisering/ renter	Balansført verdi 2008
Banklån Storebrand ASA	4 588,8	1 887,4	-4 606,0	270,3		19,8	2 160,3
Banklån Storebrand Bank AS	3 064,5	10 707,3	-7 680,0	409,4	7,9	8,0	6 517,1
Sum gjeld kredittinstitusjoner	7 653,3	12 594,7	-12 286,0	679,7	7,9	27,8	8 677,4

Spesifikasjon gjeld til kredittinstitusjoner

Mill. kroner	Forfall	Balanseført verdi 2008
Lånetager		
Storebrand ASA	2010	1 475,3
Storebrand ASA	2009	685,0
Storebrand Bank ASA	2009	1 820,5
Storebrand Bank ASA	2010	3 016,4
Storebrand Bank ASA	2011	1 080,2
Storebrand Bank ASA	2012	350,0
Storebrand Bank ASA	2013	250,0
Sum gjeld til kredittinstitusjoner		8 677,4

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Mill. kroner	Balanseført verdi 31.12.07	Nye utstedelser	Nedbetalinger	Valutakursendring	Papirkursendring	Amortisering	Balanseført verdi 2008
Sertifikatlån	4 474,6	2 278,7	-4 919,8		2,4	71,9	1 907,9
Obligasjonslån	12 989,6	7 542,3	-5 992,8	993,4	7,2	105,9	15 645,7
Aksjeindeksobligasjoner	1 274,8		-443,7		-2,0	28,7	857,8
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	18 739,1	9 821,0	-11 356,3	993,4	7,7	206,5	18 411,4

Spesifikasjon gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Mill. kroner	Forfall	Balanseført verdi 2008
Utsteder		
Obligasjoner		
Storebrand ASA	2009	834,1
Storebrand ASA	2011	753,3
Storebrand Bank ASA	2009	2 563,0
Storebrand Bank ASA	2010	2 895,5
Storebrand Bank ASA	2012	385,3
Storebrand Bank ASA	2013	104,8
Storebrand Bank ASA	2015	285,5

Obligasjoner med fortrinnsrett

Storebrand Kredittforetak AS	2009	60,4
Storebrand Kredittforetak AS	2010	4 870,8
Storebrand Kredittforetak AS	2011	636,9
Storebrand Kredittforetak AS	2014	1 254,9
Renter	2015	1 001,2
Sum obligasjoner		15 645,7

Aksjeindeksobligasjoner

Storebrand Bank ASA	2009	471,6
Storebrand Bank ASA	2010	371,1
Storebrand Bank ASA	2011	15,2
Sum aksjeindeksobligasjoner 2008		857,8

Til inngåtte låneavtaler er det knyttet standard covenantskrav. For alle lån er betingelser og vilkår innfridd i henhold til inngåtte låneavtaler.

Innskudd fra kunder bankvirksomhet

Mill. kroner	2008	2007
Næring	6 464,9	7 447,0
Privat	11 343,6	9 251,4
Utlandet	483,0	771,2
Totalt	18 291,5	17 469,6

43 Kredittrisiko**Kredittrisiko fordelt på motpart**

Rentebærende verdipapirer som eies kortsiktig	AAA	AA	A	BBB	NIG	Totalt
Debitorkategori etter garantist	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Mill. kroner						
Verdipaperiserte obligasjoner	22 194,0	1 570,2	803,3	1 139,8	216,1	25 923,4
Foretaksobligasjoner		451,5	1 991,6	931,1	1 055,0	4 429,2
Finans, bank og forsikring	10 686,4	8 099,5	9 426,7	9 842,2	362,9	38 417,7
Fast eiendom				375,2	42,5	417,7
Stat og statsgarantert	88 054,7	1 389,7	2 615,3		5,5	92 065,2
Overnasjonale organisasjoner	1 489,0					1 489,0
Kommune, fylke	4 256,6	2 213,2				6 469,8
Obligasjoner med fortrinnsrett	2 141,9	251,8	833,3	353,8		3 580,8
Obligasjonsfond	71,9	3,3	2,8	5,4	20,9	104,2
Sum 2008¹	128 894,5	13 979,2	15 673,0	12 647,5	1 702,9	172 897,0

¹ Eksklusiv underliggende investeringer i eksterne fond.

Rentebærende verdipapirer til amortisert kost	AAA	AA	A	BBB	NIG	Totalt
Debitorkategori etter garantist	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Mill. kroner						
Verdipaperiserte obligasjoner	3 435,5	44,5	68,2			3 548,2
Foretaksobligasjoner				29,2	37,7	66,9
Finans, bank og forsikring	0,1	5 849,3	1 107,9	161,0	1 039,1	8 157,4
Fast eiendom						
Stat og statsgarantert	6 663,1		2 032,8			8 695,9
Overnasjonale organisasjoner	911,3					911,3
Kommune, fylke		135,6				135,6
Obligasjoner med fortrinnsrett	534,1					534,1
Sum 2008	11 544,1	6 029,4	3 208,9	190,2	1 076,8	22 049,4

Derivater (inkludert sikring)	AAA	AA	A	BBB	NIG	Totalt
Motparter	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Mill. kroner						
Norge		3 357,0			607,5	3 964,5
Sverige		5 974,6	47,6			6 022,2
Frankrike	10,5	0,5				11,0
England		424,0	4 163,0			4 587,0
Danmark		460,2				460,2
Finland		7,7				7,7
Øvrige		141,5				141,5
Sum 2008	10,5	10 365,5	4 210,6		607,5	15 194,1

Bankinnskudd og utlån til kredittinstitusjoner	AAA	AA	A	BBB	NIG	Totalt
	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Mill. kroner						
Norge	1 420,0	8 441,9		200,2		10 062,0
Sverige		1 038,9	4 332,8	944,5		6 316,2
Storbritannia		148,8	1 305,1	47,8		1 501,7
USA			223,3	107,6		330,9
Øvrige	136,2	115,0	1 569,0	147,9		1 968,1
Sum bankinnskudd	1 556,2	9 744,6	7 430,2	1 448,0		20 178,9
Norge			333,0			333,0
Litauen			0,7			0,7
Sum utlån til kredittinstitusjoner			333,7			333,7
Sum bankinnskudd og utlån til kredittinstitusjoner 2008	1 556,2	9 744,6	7 763,9	1 448,0		20 512,6

Ratingklasser er basert på Standard & Poors's
NIG = Non-investment grade.

Utlån

Engasjementer fordelt på kundegrupper

2008								
Mill. kroner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Gjennomsnitt størrelse utlån	Brutto misligholdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift	14 520,5	359,1	898,6	15 778,2	10 776,6	328,8	-117,5	211,3
Lønnstakere og annet	27 888,3	1,8	2 662,7	30 552,7	26 807,7	328,0	-100,9	227,1
Andre	436,0	5,4	26,8	468,2	504,4	53,2	-44,0	9,2
Sum	42 844,7	366,4	3 588,1	46 799,2	38 088,7	710,1	-262,4	447,7
- Gruppenedskrivninger	-88,3			-88,3				
+ Øvrige verdiendringer	-33,6			-33,6				
Sum utlån til og fordringer på kunder	42 722,8	366,4	3 588,1	46 677,3	38 088,7	710,1	-262,4	447,7

2007								
Mill. kroner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Gjennomsnitt størrelse utlån	Brutto misligholdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift	10 780,9	361,2	695,4	11 837,5	10 396,3	65,3	-26,2	39,1
Lønnstakere og annet	25 738,0	9,1	1 528,1	27 275,2	23 158,3	305,7	-136,1	169,6
Andre	576,9	8,3	27,8	613,0	583,9	77,4	-84,8	-7,4
Sum	37 095,8	378,6	2 251,3	39 725,7	34 138,4	448,4	-247,1	201,3
- Gruppenedskrivninger	-58,1			-58,1				
+ Øvrige verdiendringer	58,0			58,0				
Sum utlån til og fordringer på kunder	37 095,8	378,6	2 251,3	39 725,7	34 138,4	448,4	-247,1	201,3

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

Engasjementer fordelt på geografisk område

2008							
Mill. kroner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer	Brutto misligholdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Østlandet	34 633,0	365,7	2 882,6	37 881,2	596,3	-224,5	371,8
Vestlandet	4 903,4	0,7	461,8	5 365,8	48,1	-10,2	37,9
Sørlandet	564,0		66,9	630,9	6,6	-0,5	6,1
Midt-Norge	1 633,3		92,5	1 725,9	11,4	-0,1	11,3
Nord-Norge	849,1		58,9	908,0	20,3	-1,5	18,8
Utlandet	262,1		25,5	287,5	27,5	-25,7	1,8
Sum	42 844,8	366,4	3 588,2	46 799,3	710,1	-262,4	447,7

2007							
Mill. kroner	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer	Brutto misligholdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Østlandet	29 347,8	376,7	1 889,7	31 614,2	292,0	-152,6	139,4
Vestlandet	4 753,4	0,7	241,9	4 996,0	99,7	-62,8	36,9
Sørlandet	534,2		36,2	570,4	10,9	-0,7	10,2
Midt-Norge	1 406,7	1,2	38,1	1 446,0	5,1	-0,2	4,9
Nord-Norge	780,4		34,9	815,3	8,5	-1,4	7,1
Utlandet	273,3		10,5	283,8	32,2	-29,4	2,8
Sum	37 095,8	378,6	2 251,3	39 725,7	448,4	-247,1	201,3

Samlet engasjementsbeløp fordelt etter gjenstående løpetid

Mill. kroner	2008				2007			
	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer
Inntil 1 mnd	1 230,0	95,2	147,1	1 472,3	654,1	77,0	101,2	832,3
1-3 mnd	284,4	42,4	50,5	377,3	352,3	0,5	39,0	391,8
3 mnd-1 år	2 186,4	27,4	434,4	2 648,2	2 160,9	15,3	408,3	2 584,5
1-5 år	3 442,1	193,6	385,1	4 020,8	4 719,2	277,8	506,3	5 503,3
over 5 år	31 891,8	7,8	2 328,4	34 228,0	29 209,3	8,0	1 196,6	30 413,9
Sum	39 034,7	366,4	3 345,5	42 746,6	37 095,8	378,6	2 251,4	39 725,8

Aldersfordeling på forfalte engasjementer uten nedskrivning

Mill. kroner	2008				2007			
	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer
Forfalt 1-30 dager	2 272,0	6,2	6,1	2 284,3	3 089,0	24,0	27,4	3 140,4
Forfalt 31-60 dager	430,0	19,0	0,9	449,9	315,8		3,4	319,2
Forfalt 61-90 dager	95,6			95,6	54,7		0,1	54,8
Forfalt over 90 dager	190,2		2,3	192,5	151,2		0,3	151,5
Sum	2 987,8	25,3	9,3	3 022,4	3 610,7	24,0	31,1	3 665,8

Forfalte engasjementer over 90 dager fordelt på geografisk område

Mill. kroner	2008			2007				
	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittramer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittramer	Sum engasjementer
Østlandet	135,3		2,2	137,5	100,2		0,2	100,5
Vestlandet	26,4			26,4	34,7			34,8
Sørlandet	2,0			2,0	5,8			5,8
Midt-Norge	11,0			11,0	4,6			4,6
Nord-Norge	13,7			13,7	4,9			4,9
Utlandet	1,8			1,8	0,9			0,9
Sum	190,2		2,3	192,5	151,2		0,3	151,5

Forfalte engasjementer over 90 dager defineres som misligholdte. Kun misligholdte engasjementer blir fordelt pr. geografisk område i denne oversikten. Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket mer enn 90 dager og når et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager og beløpet er minst 500 kroner.

Kredittrisiko oppdelt etter kundegrupper

Mill. kroner	2008					Sum resultatførte verdiendringer i perioden
	Sum engasjementer med verdifall	Sum forfalte engasjementer	Sum verdiendringer	Sum nedskrivninger		
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift	323,3	5,5		-117,5	91,0	
Lønnstakere og annet	144,6	183,5	-33,6	-100,9	6,3	
Andre	52,0	1,2		-44,0	-5,2	
Sum	519,9	190,2	-33,6	-262,4	92,1	

Mill. kroner	2007					Sum resultatførte verdiendringer i perioden
	Sum engasjementer med verdifall	Sum forfalte engasjementer	Sum verdiendringer	Sum nedskrivninger		
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift	55,0	10,3		26,2	-1,6	
Lønnstakere og annet	165,7	140,0	58,0	136,1	1,4	
Andre	76,5	0,9		84,8	-34,3	
Sum	297,2	151,2	58,0	247,1	-34,5	

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet (FVO)

For finansielle instrumenter som inngår i kategorien finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet pr 31.12.2008 som på innregningstidspunktet kunne ha inngått i kategorien utlån og fordringer, er det estimert at endring i kredittrisiko i 2008 isolert har medført urealiserte tap på om lag 0,5 milliarder kroner.

44 Likviditetsrisiko

Udiskonterte kontantstrømmer finansielle forpliktelser

Mill. kroner	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Total verdi	Balansført verdi
Ansvarlig lånekapital	693,9	328,8	1 846,0	6 326,7	11 016,9	20 212,3	10 354,8
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 139,4	773,4	6 995,4	337,1		9 245,3	8 677,4
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet	18 171,2	120,3				18 291,5	18 291,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 661,4	4 709,2	14 556,4	2 264,7	2 761,5	26 953,2	18 411,4
Annen kortsiktig gjeld	9 982,5					9 982,5	9 942,8
Ikke innkalt restforpliktelse Limited Partnership	5 795,1					5 795,1	
Ubenyttede kredittrammer utlån	4 334,2					4 334,2	
Lånetilsagn	418,9					418,9	
Sum finansielle forpliktelser	43 196,6	5 931,7	23 397,8	8 928,5	13 778,4	95 233,0	65 677,9

45 Valutaeksponering

Finansielle eiendeler og forpliktelser i utenlandsk valuta	Balanse poster eksklusiv valuta derivater		Valuta terminer		Nettoposisjon	
	Netto på balansen	Netto salg	i valuta	i NOK	Herav SPP i NOK	
Mill. kroner						
AUD	75,7	-195,0	-119,3	-582,5	8,1	
CAD	130,0	-109,2	20,8	118,4	14,4	
CHF	140,7	-44,0	96,7	636,3	28,5	
DKK	1 519,3	-70,0	1 449,2	1 895,1	-0,5	
EUR	2 179,2	-2 252,2	-72,9	-710,4	17,2	
GBP	260,2	-203,5	56,7	573,4	34,8	
HKD	162,6	-51,0	111,6	100,7	2,2	
IDR	2 133,4		2 133,4	1,4		
INR	167,6		167,6	0,6		
JPY	39 980,6	-38 262,8	1 717,8	132,3	53,1	
LYD	3,3		3,3	1,6		
KRW	2 110,0		2 110,0	11,7		
MYR	-0,4		-0,4	-0,8		
OMR	17,6	-17,6	0,0	0,0		
NZD	159,1	-1,2	157,9	646,1	-1,7	
PHP	0,4		0,4	0,1		
PLN	0,2		0,2	0,4		
SEK	93 872,7	8 801,4	102 674,3	90 911,3	89 581,3	
SGD	15,5	-4,6	10,9	52,6	4,7	
TWD	60,5		60,5	12,9		
USD	3 237,7	-3 353,6	-115,8	-809,3	471,2	
ZAR	0,1		0,1	0,6		
Diverse	10,0		10,0	2,0		
Sum utenlandsk valuta kortsiktig				92 994,6	90 213,3	
DKK	1,8			5,0		
EUR	-645,6	627,5	1,8	-176,4		
SEK	12 790,1	-14 167,4		-1 366,1		
Sum utenlandsk valuta langsiktig				-1 537,5		
Forsikringsforpliktelser SPP og Nordben Life & Pension Co. Ltd.				-92 344,7	-85 217,1	
Sum utenlandsk valuta langsiktig				-93 882,2	-85 217,1	
Sum nettoposisjon valuta 2008				-887,6	4 996,2	
Sum nettoposisjon valuta 2007				-376,1	-2 395,3	

Valuta

Storebrand ekskl. SPP

Selskapet foretar løpende sikring av det alt vesentlige av sin valutarisiko. Valutarisiko eksisterer i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og i et visst omfang også som følge av ansvarlige lån i fremmed valuta. Sikring gjøres ved hjelp av valutaterminer på porteføljenviva, og valutaposisjonene følges løpende opp mot en totalramme fra oppdragsgiver. Negative valutaposisjoner lukkes senest påfølgende dag etter at de oppstod. I tillegg er det gitt separate rammer for å kunne ta aktive valutaposisjoner. Disse posisjonene er inkludert i noten under kortsiktige posisjoner. Storebrand bruker et prinsipp for valutasikringen som benevnes blokksikring, som effektiviserer gjennomføringen av valutasikringen. Valutaposisjonene pr. 31.12.08 er representative for selskapets små rammer for valutaposisjoner.

SPP

SPP valutasikrer sine internasjonale investeringer til en viss grad. For aksjer vil valutasikringen være fra 50 prosent til 100 prosent, og for øvrige aktivklasser foretar løpende sikring av det alt vesentlige av sin valutarisiko.

46 Sensitivitetsanalyser

Ved endringer av markedsrisiko som inntreffer i løpet av 1 år vil innvirkning for resultat og egenkapital bli som fremstilt nedenfor basert på balansen pr. 31.12.2008:

Aktivasiden til Storebrand (eksklusiv SPP) er stresset for å estimere hvor mye dette i gitte situasjoner kan påvirke eiers resultat i forhold til forventningene i 2009. Estimaten er gjort på investeringsporteføljen pr. 31/12-08 og resultatet viser estimert resultateffekt for året som helhet. Stressene som er gjort er aksjer +/- 20 prosent, renter +/-150 basispunkter og eiendom +/- 12 prosent. Når det gjelder valutarisiko er investeringsporteføljene nær 100 prosent valutasikret, og endringer i valutakurser vil i liten grad påvirke selskapets forventede resultat for 2009.

Storebrand Livsforsikring

Stresstestene er gjort for alle investeringsprofiler og effekten fra hver stresstest reduserer eller øker forventet avkastning i hver profil. I de negative stresstestene (aksjer ned, renter opp og eiendom ned) faller avkastningen i enkelte profiler under garantien. Buffersituasjonen for hver kontrakt vil da avgjøre hvor mye egenkapital selskapet eventuelt må bruke dersom avkastningen blir på dette nivået i 2009. Ut over behovet for å benytte egenkapital for å dekke opp for avkastning under garantien, er det endringer i overskuddsdelingen for fripoliser og for profilene med gamle individualkontrakter, samt avkastning og rentekostnader i selskapsporteføljen som i størst grad påvirker forventet resultat for 2009.

Estimaten er gjort hver for seg. Om flere av de negative stresstestene skulle inntreffe samtidig, blir den negative resultateffekten større enn summen av de to enkeltteffektene alene.

SPP

I noten vises effekten på SPP Livsforsikrings finansielle resultat (eksklusiv deling av avkastningen) for noen utvalgte markedsendringer ut fra selskapets finansielle posisjoner og handlinger pr. 31.12.2008. Da det er markedsendringer som vises i noten over vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Om det antas at markedsendringene inntreffer under en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene og forsterke de positive.

All endring i markedsverdi påvirker ikke det finansielle resultatet i SPP. Den andelen av markedsverdiforandringen som påvirker resultatet, er den delen som ikke kan avregnes mot den villkorade återbåringen.

Innvirkning på inntekter

Mill. kroner	Beløp
Aksjer -20 %	-2 960
Aksjer +20 %	2 960
Renter -1,5 %	11 549
Renter +1,5 %	-10 314
Eiendom -12 %	-3 444
Eiendom +12 %	3 444

Innvirkning på resultat/egenkapital

Mill. kroner	Beløp
Aksjer -20 %	-547
Aksjer +20 %	238
Renter -1,5 %	1 180
Renter +1,5 %	-2 026
Eiendom -12 %	-660
Eiendom +12 %	317

Noten gjelder for: Storebrand Livsforsikring AS, SPP, Storebrand Bank, Storebrand Skadeforsikring og Storebrand ASA.

47 Endring i konsernets egenkapital

Mill. kroner	Majoritetens andel av egenkapitalen									
	Aksje- kapital ¹	Egne aksjer	Overkurs- fond	Sum innskutt egen- kapital	Verdi- regu- lerings- fond	Annen egenkapital			Minoritet	Total egen- kapital
					Inn- regnede inntekter og kost- nader	Annen egenka- pital ²	Sum annen egen- kapital			
Egenkapital 31.12.2006	1 249,1	-22,5	1 818,6	3 045,2	24,0	-459,8	6 276,9	5 817,1	13,5	8 899,8
Poster ført direkte mot EK										
Endring estimatawik pensjoner						143,8		143,8		143,8
Oppskrivning egne bygg					20,6	8,0		8,0		28,6
Omregningsdifferanser						-30,1		-30,1		-30,1
Sikring bokført mot egenkapitalen						-25,6		-25,6		-25,6
Periodens resultat						215,0	1 790,7	2 005,7	3,1	2 008,8
Sum inntekter og kostnader for perioden					20,6	311,1	1 790,7	2 101,8	3,1	2 125,5
Egenkapitaltransaksjoner med eiere										
Egne aksjer		-3,8		-3,8			-72,2	-72,2		-76,0
Aksjeemisjon	1 000,4		8 003,6	9 004,0						9 004,0
Emisjonskostnader			-333,7	-333,7						-333,7
Utbetalt utbytte							-442,0	-442,0	-9,0	-451,0
Kjøp/salg av minoritetsinteresser							-56,4	-56,4	114,3	57,9
Annet							13,8	13,8	0,3	14,1
Egenkapital 31.12.2007	2 249,5	-26,3	9 488,5	11 711,7	44,6	-148,7	7 510,8	7 362,1	122,2	19 240,6
Poster ført direkte mot EK										
Endring estimatawik pensjoner						-494,7		-494,7		-494,7
Oppskrivning egne bygg					3,0					3,0
Omregningsdifferanser						116,2		116,2	4,2	120,4
Sikring bokført mot egenkapitalen						-15,6		-15,6		-15,6
Gevinst obligasjoner tilgjengelig for salg						1 779,0		1 779,0		1 779,0
Avsetning forsikringsforpliktelse vedrørende gevinst tilgjengelig for salg						-1 779,0		-1 779,0		-1 779,0
Periodens resultat							-2 228,0	-2 228,0	7,3	-2 220,7
Sum inntekter og kostnader for perioden					3,0	-394,1	-2 228,0	-2 622,1	11,5	-2 607,6
Egenkapitaltransaksjoner med eiere										
Egne aksjer		3,4		3,4			42,9	42,9		46,3
Aksjeemisjon									35,4	35,4
Emisjonskostnader			-4,0	-4,0						-4,0
Utbetalt utbytte							-534,1	-534,1		-534,1
Kjøp/salg av minoritetsinteresser							-1,1	-1,1	2,9	1,8
Annet							-18,2	-18,2	-2,1	-20,3
Egenkapital 31.12.2008	2 249,5	-22,9	9 484,5	11 711,1	47,6	-542,8	4 772,3	4 229,5	169,9	16 158,1

¹ 449 909 891 aksjer pålydende 5 kroner.

² Inkluderer risikoutjevningfond som er bundne midler med 153 mill. kroner.

Egenkapitalen endrer seg med resultatet i den enkelte periode, egenkapitaltransaksjoner med eierne og poster som føres direkte mot balansen. Aksjekapital, overkursfond og annen egenkapital vurderes og styres samlet. Overkursfondet kan benyttes til dekning av tap, og annen egenkapital kan anvendes i samsvar med allmennaksjelovens bestemmelser.

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten, hvor vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål i forhold til regulatoriske og ratingselskapenes krav. Hvis det er behov for ny egenkapital må denne innhentes av holdingselskapet Storebrand ASA, som er børsnotert og konsernspiss.

Storebrand er et finanskonsern som har lovmessige krav til ansvarlig kapital etter både kapitaldekningsreglene og solvensmarginregelverket. Ansvarlig kapital omfatter både egenkapital og ansvarlige lån. For Storebrand er det disse lovkravene som har størst betydning for styring av kapitalen.

Konsernet har en målsetting om over tid å ha en kapitaldekning i banken på 10 prosent og en solvensmargindekning i livvirksomheten på over 150 prosent. Generelt kan egenkapital i konsernet styres uten materielle begrensninger dersom kapitalkrav er oppfylt og de respektive juridiske enhetene har forsvarlig soliditet. Overføring av kapital fra utenlandske juridiske enheter er mulig med samtykke fra lokale tilsynsmyndigheter. Under tillatelsen knyttet til kjøpet av SPP-gruppen er det satt vilkår om at dersom kjernekapitaldekningen for Storebrand ASA Konsern og for Storebrand Livsforsikring AS konsern ved utgangen av 2007 og 2008 ikke er minst 6 prosent eller solvensmarginen ikke er minst 150 prosent, kan Kredittilsynet sette vilkår om begrensninger i utdeling av utbytte fra Storebrand ASA og Storebrand Livsforsikring AS.

For nærmere opplysninger om konsernets oppfyllelse av kapitalkrav, se note 26.

48 Forsikringstekniske forhold

Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring

Spesifikasjon av balanseposter vedrørende livsforsikring

Mill. kroner	Kollektiv ytelse fee basert	Kollektiv investeringsvalg og unit linked fee basert	Risiko-produkter	Individual og fripoliser overskuddsdeling	SPP konsern og Nordben Life& Pension	SUM konsern 2008	SUM konsern 2007
Premiereserve	67 258,5	10 797,5	1 330,5	74 183,9	105 321,2	258 891,6	252 765,8
- herav RBNS	338,9		99,1	18,9		456,9	383,7
- herav IBNR	8,9		242,4	35,2		286,5	239,7
- herav ikke opptjent premieinntekt	681,0		87,4	51,2		819,6	808,5
Tilleggsavsetning	1 856,1	78,1		1 503,8	371,5	3 809,5	5 757,3
Villkorad återbäring					7 499,2	7 499,2	13 699,4
Pensjonistenes overskuddsfond	130,4					130,4	62,9
Premiefond/Innskuddsfond	5 586,4	468,6		47,4		6 102,4	6 500,2
Andre tekniske avsetninger							
Erstatningsavsetning	53,7	0,6	270,6	169,8	62,3	557,0	1 969,8
- herav RBNS	52,9		199,1	84,8		336,8	303,0
- herav IBNR	0,8		71,4	85,7	62,3	220,2	153,3
Supplerende avsetning		0,5				0,5	
Sikkerhetsfond livsforsikring							197,4
Sum forsikringsforpliktelse livsforsikring	74 885,1	11 345,3	1 601,1	75 904,8	113 254,2	276 990,6	280 952,8
Avsetning etter bruk av tilstrekkelighetstest							
Gjeld vedrørende gjenforsikring	43,0		42,8		52,9	138,7	173,2
Gjeld vedrørende forsikring	74 928,1	11 345,3	1 643,9	75 904,8	113 307,1	277 129,3	281 126,0

Av posten sum forsikringsforpliktelse livsforsikring antas det at 9,6 milliarder kroner vil utbetales som erstatninger (eksklusiv gjenkjøp og uttak) i 2009 for Storebrand Livsforsikring AS og 4,0 milliarder kroner for SPP. Tabellen nedenfor viser forventede erstatningsutbetalinger (eksklusiv gjenkjøp og uttak). Restbeløpet etter 5 år er lik de balanseførte forpliktelsene i regnskapet.

Utvikling erstatningsutbetalinger

Mrd. kroner	Storebrand	SPP
0-1 år	9,6	4,0
1-5 år	38,4	17,0
Over 5 år	116,1	92,3

Endring i forsikringsforpliktelse livsforsikring

Mill. kroner	Premie-reserve	Tilleggs-avsetning	Erstatnings-avsetning	Premie-, inn-skuddspen-sjonistenes overskudds-fond	Sum norsk virksomhet	SPP Konsern og Nordben Life & Pension Co. Ltd.	Sum Storebrand Konsern
Inngående balanse	152 053,6	5 757,3	456,3	6 563,1	164 830,3	117 349,7	282 180,0
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse							
Netto resultatførte avsetninger	1 210,3	-2 459,6	38,4	150,8	-1 060,1	-3 353,2	-4 413,3
Overskudd på avkastningsresultatet	9,6			440,2	449,8		449,8
Risikoresultat til ordnet forsikrings-kontraktene	8,4			111,3	119,7	12,6	132,3
Annen tilordning av overskudd	85,6				85,6		85,6
Justering av forsikringsforpliktelse fra andre resultatkomponenter	-2 120,0	74,0		-23,3	-2 069,3		-2 069,3
<i>Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse</i>	<i>-806,1</i>	<i>-2 385,6</i>	<i>38,4</i>	<i>679,0</i>	<i>-2 474,3</i>	<i>-3 340,6</i>	<i>-5 814,9</i>
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse							
Overføringer mellom fond	240,2	27,3		-267,5			
Overføringer til/fra selskapet	2083,2	39,0		-741,7	1 380,5	-755,0	625,5
<i>Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse</i>	<i>2 323,4</i>	<i>66,3</i>		<i>-1 009,2</i>	<i>1 380,5</i>	<i>-755,0</i>	<i>625,5</i>
Utgående balanse	153 570,9	3 438,0	494,7	6 232,9	163 736,5	113 254,1	276 990,6

Kursreguleringsfond

Mill. kroner	2008	2007	Endring 2008	Endring 2007
Aksjer		4 365,7	-4 365,7	-1 785,0
Rentebærende		-512,0	512,0	-251,0
Kursreserver finansielle eiendeler til virkelig verdi		3 853,7	-3 853,7	-2 036,0

Obligasjoner som er plassert i kategorien «lån og fordringer» har en underverdi ved utgangen av 2008 på 0,3 milliarder kroner som ikke inngår i de balanseførte verdier.

**Resultatposter
Storebrand Livsforsikring:**

Spesifikasjon av netto premieinntekter – norsk virksomhet

Mill. kroner	2008	2007
Kollektiv ytelsespensjon	13 749,8	10 422,3
Fripoliser	605,4	597,6
Kollektiv med investeringsvalg	2 432,4	1 728,1
Tradisjonell individuell kapital og pensjon	1 761,4	4 957,4
Individuell med investeringsvalg	1 166,2	637,2
Risikoprodukter livsforsikring uten overskuddsdeling	1 159,5	1 072,8
Skadeforsikring ¹	476,4	328,2
Totalt	21 351,1	19 743,6
Herav overført premiereserve til selskapet	5 019,1	3 139,1

¹ Inkluderer også premier for Storebrand Skadeforsikring AS og Storebrand Helseforsikring AS.

Spesifikasjon av erstatninger for egen regning

Mill. kroner	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppelivs-forsikring	Individuell kapital-forsikring	Individuell rente/pensjons-forsikring	Skade-forsikring i Storebrand Livsforsikring	Sum Storebrand Livsforsikring AS	SPP Konsern og Nordben Life & Pension Co. Ltd.	Sum Storebrand Livsforsikring Konsern	Skade-forsikring i Storebrand Skadeforsikring og Storebrand Helse-forsikring	Totale erstatninger
Erstatninger	-5 561,4	-1 648,4	-381,5	-9 664,3	-3 524,2	-58,4	-20 838,2	-5 388,4	-26 226,6	-153,2	-26 379,8
- herav gjenkjøp	-37,8	-571,7		-9 149,6	-1 751,7		-11 510,8	-20,1	-11 530,9		-11 530,9

Inkluderer også erstatningsutbetalinger for Storebrand Skadeforsikring AS og Storebrand Helseforsikring AS.

Overskuddsmodell 2008

Beskrivelse av overskuddsdelingen i 2008

Mill. kroner	Kollektiv ytelse fee basert	Kollektiv investeringsvalg og unit linked fee basert U-poliser	Risiko produkter	Individual og fripoliser overskuddsdeling	Selskapsportefølje/øvrige portefølje	Sum
Administrasjonsresultat	31,7	-97,0	-117,8	29,4		-153,7
Renteresultat			71,2		-59,1	12,1
Risikoresultat	179,5		254,2	41,7		475,4
Pris på rentegaranti og fortjeneste risiko	398,0					398,0
Overskuddsdeling				-320,0		-320,0
Resultat datterselskaper					11,1	11,1
Øvrig	-30,9				-42,8	-73,6
Resultat før skatt norsk livsforsikringsvirksomhet	578,4	-97,0	207,5	-249,0	-90,7	349,2

Overskuddsmodell 2007

Overskuddsdelingsmodell 2007

Mill. kroner	2007
-netto avkastning selskapskapitalen ¹	672
-0,40 % av kundefond	613
-egenkapital betjening risiko	50
-produkter uten overskuddsdeling	100
-øvrig	187
Resultat til eier	1 622

¹ Omfatter sikkerhetsfond, ansvarlig lånekapital, bokført egenkapital og gjeldsposter.

Overskuddsdeling Storebrand Livsforsikring

Ved innføring av ny forsikringslov 1. januar 2008 har man endret overskuddsdelingen i Storebrand. Som tidligere opereres det med produkter med og uten overskuddsdeling, men for produktene under kategorien med overskuddsdeling er det innført tre nye overskuddsdelingsmodeller.

Produkter uten overskuddsdeling består, som tidligere år, av innskuddspensjon, individuelle forsikringer med investeringsvalg, gruppelivsforsikring, ettårige risikoforsikringer inkl. skadeprodukter i livkonto og ettårige risikoprodukter uten fripliseoppbygging i kollektiv pensjonsforsikring. For disse produktene tilfaller alt overskudd/underskudd eier.

Produktene med overskuddsdeling er delt inn i tre forskjellige kategorier med tre forskjellige overskuddsdelingsmodeller.

For produktene kollektiv pensjon privat og kollektiv pensjon offentlig, som ofte refereres til som den «fee baserte» porteføljen tilfaller investeringsresultatet kundene. Er avkastningen under den garanterte renten men positiv, vil Storebrand bruke av kontraktens tilleggsavsetninger for å dekke manglende avkastning, er tilleggsavsetningene ikke tilstrekkelige vil selskapet måtte dekke den manglende garanterte renten fra egenkapitalen. Skulle avkastningen være negativ vil Storebrand, for den delen av avkastningen som er negativ, også måtte bruke egenkapital for å oppfylle rentegarantien. Et eventuelt overskudd på biometrisk risiko tilfaller kunden. Storebrand kan avsette inntil 50 prosent av dette risikoresultatet i risikoutjevningfondet. Storebrand har som intensjon å avsette maksimalt til risikoutjevningfondet i de år hvor dette er mulig. Ved et eventuelt negativt risikoresultat vil Storebrand først benytte risikoutjevningfondet når det er mulig. Eventuelle negative risikoresultat i år hvor det ikke finnes risikoutjevningfond belastes egenkapitalen.

Fullt betalte poliser (fripoliser) og fortsettelsesforsikringer utgått fra private kollektive pensjonsordninger har det som betegnes modifisert overskuddsdelingsmodell. Overskudd til eier består av inntil 0,60 prosent av kundefond (gitt at det er rom for det i avkastning utover garantert rente). Eiers andel av overskuddet er etter gjeldende regler begrenset oppad til 20 prosent. Storebrand kan avsette inntil 50 prosent av resultatet for biometrisk risiko i risikoutjevningfondet. Storebrand har som intensjon å avsette maksimalt til risikoutjevningfondet i de år hvor dette er mulig. Ved et eventuelt negativt risikoresultat vil Storebrand først benytte risikoutjevningfondet når det er mulig. Eventuelle negative risikoresultat i år hvor det ikke finnes risikoutjevningfond kan belastes investeringsresultatet hvis avkastningen tillater det. Er det ikke risikoutjevningfond eller avkastning tilstrekkelig belastes det negative risikoresultatet egenkapitalen.

For de gamle individualproduktene følges tidligere lov om forsikringsvirksomhet. Overskuddet fordeles i utgangspunktet mellom kunder og eier etter selskapets interne overskuddsdelingsmodell. Overskudd til eier består av to hovedelementer, inntil 0,40 prosent av kundefond (gitt at det er rom for det i avkastning utover garantert rente). Eiers andel av overskuddet er etter gjeldende regler begrenset oppad til 35 prosent.

For den enkelte kunde bestemmes andelen av overskuddet med utgangspunkt i forsikringens faktiske bidrag til det samlede overskudd. Hvorledes overskuddet tildeles hver enkelt kunde bestemmes ut i fra hvilken produktgruppe kontrakten tilhører.

For individuelle kapitalforsikringer (livkonto) akkumuleres overskuddet på den enkeltes kontrakt og utbetales sammen med forsikringssummen. For tradisjonell individuell kapitalforsikring og for individuelle rente- og pensjonsforsikringer oppskrives den sikrede ytelsen med overskuddet. Individuelle forsikringer utgått fra kollektive ordninger behandles på tilsvarende måte. For kollektive pensjonsordninger tilføres overskuddet ordningens premiefond og pensjonistenes overskuddsfond etter regelverket fastsatt i lov om foretakspensjon.

Den relativt svake avkastningen i 2008 har ført til at selskapet har måttet bruk 2,2 milliarder kroner. av tilleggsavsetningene. Selskapet har etter dette tilleggsavsetninger på 3,4 mrd. som tilsvarer knapt 0,7 års garantert rente. Storebrand har som målsetning å ha tilleggsavsetninger tilsvarende minst ett års rentegaranti. Dette betyr at Storebrand tar sikte på å bygge opp tilleggsavsetninger i årene som kommer.

SPP inkl. Euroben

Spesifikasjon av netto premieinntekter – SPP inkl Euroben

Mill. kroner	2008
Garanterte produkter	4 286,3
Unit Link	3 009,5
Sum SPP	7 295,8
Nordben	357,6
Totalt	7 653,4
Herav overført premiereserve til selskapet	39,8

SPP Konsern

Mill. kroner	2008	2007
Adm. Resultat	-103	102
Risikoresultat	287	185
Finansresultat	340	-377
Øvrig/valuta	307	284
Resultat SPP Konsern før amortisering	831	194
Amortisering immaterielle eiendeler	-476	-30
Nedskrivning av immaterielle eiendeler	-2 500	
Resultat SPP Konsern før skatt	-2 145	164

Risikoresultat

Risikoresultatet er delt inn i overlevelsens-, dødsfalls- og uføresresultat samt pooling¹ og gjenforsikring. Pooling og gjenforsikring er risikoreducerende poster. Risikoresultatet for SPP Livsforsikring AB gir da følgende størrelser:

Mill. kroner	
Overlevelsensresultat	-95
Dødsfallsresultat	90
Uføresresultat	356
Gjenforsikring	-51
Pooling	-3
Annet	-5

Overlevelsensresultatet består av tilført dødelighetsarv som tilføres politen etter premieberegningssgrunnlaget fratrukket de midlene som frigis ved et dødsfall. Dersom summen av tilført dødelighetsarv og summen av frigitte midler er like store blir risikoresultatet null. Dersom flere dør enn antatt så blir risikoresultatet positivt. Derimot om færre dør så blir risikoresultatet negativt.

Dødsfallsresultatet består av innbetalte risikopremier og utbetalinger ved dødsfall. Dersom innbetalte risikopremier er like store som utbetalinger ved dødsfall så er risikoresultatet null. Dersom flere dør enn forventet så blir risikoresultatet negativt og om færre dør så blir det positivt.

Uføresresultatet består av antall nye uføretilfeller samt avviklingen av bestanden av de som allerede er uføre. Det siste kalles avviklingsresultatet. Uføresresultatet består av innbetalte risikopremier i året og avsetninger til reserven for nye uføretilfeller. Reserven som avsettes er en kontantverdi som representerer de forventede utbetalinger tatt i betraktning forventet nivå på reaktivering og dødelighet. Dersom reserven og innbetalte risikopremier er like store så blir uføresresultatet null. Dersom antall nye uføretilfeller er høyere enn forventet, blir risikoresultatet negativt da avsetningene er høyere enn innbetalt risikopremie. Er antall nye uføretilfeller lavere enn forventet blir risikoresultatet positivt da avsetningene er lavere enn innbetalt risikopremie.

Avviklingsresultatet består av avsatte reserver for uføreskader og oppløsning av reserver ved reaktivering. Dersom det skjer en større reaktivering og dermed en høyere frigivelse av reserven enn forventet, blir avviklingsresultatet positivt. I motsatt fall blir det negativt.

Gjenforsikring brukes av forsikringsselskapet for å dempe svingningene i risikoresultatet. Det vil si unngå større svingninger i risikoresultatet enn det selskapet mener er økonomisk forsvarlig. Enkelte risikoer ønsker ikke selskapet å ta og disse dekkes delvis eller helt gjennom gjenforsikring.

Pooling er en form for gjenforsikring på globalt nivå. For store konsern som har virksomhet i flere land så finnes det en mulighet for konsernet å utjevne sitt risikoresultat via pooling ved å avregne tap i et land mot gevinst i et annet land.

Risikoresultatet tilfaller selskapet.

Finansresultat

For unit-linked forsikringer forandres kundenes verdier med avkastningen uansett om avkastningen er positiv eller negativ. Det finansielle resultatet fra unit-linked forsikringer er lik null. For forsikringer med garantert rente er det to størrelser som påvirker renteresultatet – fordelingen av avkastningen mellom kunder og eier og kapitaltilskudd for å dekke den garanterte renten. Hvis totalavkastningen overstiger den garanterte renten som er mellom 2,5 og 5,2 prosent blir det en avkastningsdeling. I så tilfelle får kundene 90 prosent, dog minst den garanterte renten, og selskapet 10 prosent. Selskapets del av totalavkastningen blir da en inntekt i renteresultatet. Kundenes garanterte kapital skal minst få den garanterte renten på sine midler. Dersom verdien på en kundes forsikring skulle være lavere enn den garanterte verdien må selskapet skyte inn kapital opp til den garanterte verdien. Posten øvrig består av avkastning på de midler som forsikringstagerne ikke eier, avskrivninger på immaterielle eiendeler og rentekostnader på lån som selskapet har.

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet som er forskjellen mellom de gebyr som tas på forsikringene for å dekke selskapets administrasjon og de faktiske administrasjonskostnadene, tilfaller selskapet. Gebyrene kan enten være basert på polisens kapital, premien eller antall.

Risikoforhold/følsomhet**Storebrand Livsforsikring***Dødelighet og uførhet*

I tabellen under er oppgitt netto årlig risikopremie for nye poliser for de mest vanlige dekningene. Premiene gjelder for personer med normal helse og risiko.

Netto årlig risikopremie for en forsikringssum på 100 000 kroner.

For uførepensjon gjelder premien for en årlig uførepensjon på 10 000 kroner som utbetales til fylte 67 år.

	Menn			Kvinner		
	30 år	45 år	60 år	30 år	45 år	60 år
Dødsrisiko, individuell kapitalforsikring	122	324	1 416	61	162	711
Uførekapital, individuell	273	590		352	1 367	
Uførepensjon, individuell	248	639	1 975	371	1 577	2 490
Kritisk sykdom, ikke-røker, individuell	171	515	1 804	171	515	1 804
Dødsrisiko, gruppelivsforsikring	55	146	821	33	88	493
Dødsrisiko, kollektiv pensjonsforsikring	48	146	743	23	77	403
Uførepensjon, kollektiv pensjon	511	734	642	1 029	1 386	878

For gruppelivsforsikring og enkelte risikodekninger innen kollektiv pensjon er tariffene i tillegg til alder og kjønn også avhengig av næring/yrke. Innen gruppelivsforsikring benyttes også erfaringstariffering.

For individuelle forsikringer er premiene for dødsrisiko og opplevelsesrisiko basert på tariffen utarbeidet av forsikringsselskapene med utgangspunkt i felles erfaringer, for kapitalforsikring T1984 og for pensjonsforsikring R1963. Uførepremiene er basert på selskapets egne erfaringer og ble sist endret i 2002.

For gruppelivsforsikring er standardtariffen, både for død og uførhet, basert på selskapets egne erfaringer, sist endret i 2003.

For kollektiv pensjonsforsikring følger premiene for tradisjonelle alders- og etterlatte dekninger den nye fellestariffen K2005 med sikkerhetsmarginer som tar hensyn til den nedgang i dødeligheten blant de forsikrede som er observert de senere årene. For uførepensjon er premiene basert på selskapets egne erfaringer. Omkostningspremien fastsettes årlig med sikte på full dekning av neste års forventede kostnader.

Selskapets tariffen inneholder ingen forutsetninger om inflasjon eller frivillig avgang/flytting.

Grunnlagsrente

Høyeste tillatte grunnlagsrente for nye forsikringer og for nye medlemmer og ny opptjening i kollektiv pensjonsforsikring fastsettes av Kredittilsynet. For nye forsikringer ble høyeste grunnlagsrente satt til 3 prosent i 1993, senere endret i november 2005 til 2,75 prosent for kontrakter som blir etablert etter 1.1.2006. For nye medlemmer og ny opptjening i kollektiv pensjonsforsikring ble høyeste grunnlagsrente redusert fra 4 prosent til 3 prosent med virkning fra forsikringens hovedforfall i 2004.

Avsetninger til forsikringsfond pr. 31.12 fordeler seg prosentvis slik på ulike satser for årlig grunnlagsrente:

Rentegaranti	2008	2007
6 %	0,3 %	0,6 %
5 %	0,7 %	0,8 %
4 %	59,0 %	58,8 %
3,4 %	4,6 %	4,5 %
3 %	31,2 %	28,2 %
2,75 %	1,4 %	2,7 %
0 %	2,8 %	4,4 %

I tabellen ovenfor er premiefondet, innskuddsfondet og pensjonistenes overskuddsfond inkludert med 3 prosent og tilleggsavsetningene med 0 prosent.

Samlet gjennomsnittlig rentegaranti for alle bransjer utgjør 3,52 prosent i 2008, det samme som i 2007. Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Oppnår selskapet et enkelt år en avkastning som er lavere enn den garanterte renten, kan etter gjeldende lovgivning inntil ett års garantert rente for den enkelte kontrakt dekkes av kontraktens tilleggsavsetning. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2008	2007
Individuell kapitalforsikring	3,2 %	3,1 %
Individuell pensjonsforsikring	3,6 %	3,6 %
Kollektiv pensjonsforsikring	3,6 %	3,6 %
Gruppelivsforsikring	0,6 %	0,7 %
Samlet	3,52 %	3,52 %

For nytegning i 2008 er det benyttet 2,75 prosent grunnlagsrente. For avtaler flyttet til selskapet er grunnlagsrenten i avgivende selskap benyttet, maksimert til 4 prosent.

Premie og avsetninger for pensjon opptjent i 2008 innen kollektiv pensjonsforsikring er beregnet med 3 prosent grunnlagsrente.

Forsikringsrisiko

De fleste bransjer omfatter deknninger for uførhet gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Individuelle kontrakter og gruppeliv omfatter også dødsrisikoforsikringer. Innen kollektiv pensjonsforsikring finnes etterlattede knninger der utbetaling starter ved forsikredes død.

Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetningene i forsikrings selskapene vesentlig. I dag gjelder dette primært innen offentlig sektor i kollektiv pensjonsforsikring der forsikringsytelsene samordnes fullt ut med ytelsene fra folketrygden. Fremtidige endringer i Lov om foretakspensjon vil også kunne medføre endringer for privat sektor. Normalt vil premietarifene bli tilpasset slike endringer.

Når det gjelder dødsrisiko, vil økende levealder påvirke fremtidige forventede utbetalinger og avsetninger, selv om disse i dag anses for å være tilstrekkelige.

Flytterett

Flytteretten hvor oppgjørfristen er to måneder for kontrakter hvor flyttest verdien overstiger 300 millioner kroner kan utgjøre en likviditetsrisiko for mindre livsforsikrings selskaper dersom en eller flere større kontrakter flyttes i løpet av kort tid med et flyttegebyr på maksimalt 5 000 kroner. For større livsforsikrings selskaper vil større fraflytting enn tilflytting over tid ha effekt på fremtidig kontantstrøm.

Styring av risiko i Storebrand livsforsikring

Vurdering av forsikringsrisiko (underwriting)

Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av kunden. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodeknninger foretas en helsevurdering av de ansatte i bedrifter med få ansatte, for øvrig kreves arbeidsdyktighetserklæring. I underwritingen tas også hensyn til bedriftens næringskategori, bransje og sykehistorikk.

Kontroll og oppfølging av forsikringsrisiko

I den eksisterende forsikringsporteføljen overvåkes forsikringsrisikoen innen hver bransje. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødsrisiko, opplevelsesrisiko og uførerisiko. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko utgjør det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de avsetninger og utbetalinger som man må gjøre for de forsikringstilfeller som inntreffer i perioden. Forsikringstilfeller som man ikke har fått melding om, men som man av erfaring må anta er inntruffet, hensyntas.

Reassurans

Selskapet styrer også sin forsikringsrisiko gjennom ulike reassuransprogram. Gjennom katastrofereassurans (excess of loss) dekkes tap (engangserstatninger og reserveavsetninger) utover en nedre grense ved 3 eller flere dødsfall eller uføretilfeller som følge av samme begivenhet. Dekningen har også en øvre grense. Gjennom surplus reassurans på et enkelt liv dekkes døds- og uførerisiko som overstiger selskapets vedtektsfestede maksimale risikobeløp for egen regning. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye og gjenforsikret risiko er derfor av beskjeden størrelse. Selskapets risiko innen yrkesskadeforsikringer er dekket gjennom både kvotereassurans og «excess of loss» beskyttelse av egenregningen. Ved gjenåpningen av skadeselskapet tegnet også selskapet en «excess of loss» for ubegrenset ansvar for motorvogn samt at reisevorsikringen er inkludert i vår katastrofereassurans.

Tilstrekkelighetstest

Storebrand er pålagt i henhold til IFRS 4 å utføre en tilstrekkelighetstest for å påse at vi har marginer for de forskjellige grunnlagselementene som til sammen utgjør reserven. I henhold til IFRS er det to mulige måter å utføre testen. Hvis man har innarbeidede analyser som påviser marginer i grunnlagselementene kan man i følge §16 fortsette å bruke disse analysene for å vise at man tilfredsstillter testen. Har man ikke innarbeidede rutiner skal man diskontere ned fremtidige kontantstrømmer i henhold til IAS37. Aktivert VIF inngår i tilstrekkelighetstesten.

Storebrand har i 2008 fortsatt sin praksis fra fjoråret og utført testen i henhold til §16. Dette ved å gjennomføre en analyse som tar utgangspunkt i norske premiereserveringsprinsipper, hvor beregningselementene ligger til den sikre siden. Den innarbeidede analysen tar utgangspunkt i de forutsetningene som legges til grunn ved beregning av Embedded Value, hvor vi anvender beste anslag på de fremtidige grunnlagselementene basert på dagens erfaringer. Testen innebærer da at vi analyserer dagens marginer mellom forutsetningene i reserveringsgrunnlaget og forutsetningene i Embedded Value analysen.

Som for 2007 tilfredsstillter Storebrand testen. Testen har ingen resultatmessig effekt på regnskapet for 2008.

SPP

Risikoen for selskapet når det gjelder sparing i livsforsikring er delvis kapitalavkastningen på forvaltede midler og delvis de forsikredes liv og helse. Usikkerheten rundt de forsikredes liv og helse kalles forsikringsrisiko og kan deles inn i følgende hovedgrupper:

- dødsfall – utbetaling til forsikredes etterlatte
- pensjon – utbetaling så lenge den forsikrede lever
- uføre – utbetaling ved sykdom eller arbeidsuførhet

En forsikring inneholder ofte en kombinasjon av de tre ulike forsikringsrisikoene. I et gjensidig livsforsikrings selskap er det forsikringskollektivet som står for disse risikoene da de forsikrede her har rollen som både eier og kunde. I et aksjeselskap som SPP, er det ikke forsikringstagerne som er ansvarlig for risikoresultatet, men selskapet.

Begrensning av forsikringsrisikoer

Før en risikoforsikring (produkter som forsikrer økonomisk kompensasjon ved død og sykdom/uføre) innvilges gjør SPP en forsikringsmedisinsk risikobedømming av den forsikrede. Hensikten er å bedømme om og på hvilke vilkår den forsikrede kan få tegnet forsikring med utgangspunkt i den forsikredes helsetilstand. Dette er nødvendig dersom det skal være mulig på lang sikt å tilby forsikringer til riktig premienivå. Ønsket forsikring skal tilfredsstillte forsikringstagers forsikringsbehov og betalingsevne. Derfor kan risikobedømmelsen også omfatte undersøkelser rundt betalingsevne.

Fremtidige risikoer

Levealderen i Sverige øker suksessivt (dødeligheten synker). Det er positivt for dødsfallsforsikringer. For pensjonsforsikringer (opplevelsesforsikringer) kan det derimot bli en økonomisk belastning. Försäkringstekniska forskningsnämnden (FTN) som er et bransjeorgan for forsikringsbransjen gjennomførte i 2006 en analyse av dødeligheten som gjør det mulig å se på dødelighetsprognoser som tar hensyn til endring av nivået på forandringstrender. En slik prognose er avgjørende for prissettingen av både dødsfallsforsikringer og pensjonsforsikringer. Forsikringsproduktene er oftest utformet slik at premieberegningen baserer seg på den dødelighet/levealder som var på tidspunktet for tegning av polisen for hele forsikringstiden.

Når det gjelder uføre forsikring er ikke fremtiden like forutsigbar. Endringene i nye uføretifellere er mye raskere enn endringene i dødelighet/levealder. En av grunnene til dette er problemene med å fastsette de bakenforliggende årsaker og uføregrad. Den raskt økende uførheten i de første årene på 2000 tallet førte til store premieøkninger innenfor bransjen. Flere forsikringsselskaper var tvilende til å tilby frivillige uføredekninger i fremtiden. Fra 2005 har dog uføretifellene kommet ned i en mer balansert utvikling som medførte at SPP reduserte risikopremiene for uføreforsikringer. Dette medførte et lavere risikoresultat for 2007.

Hoveddelen av SPP's risikoforsikringer er ettårige. Det vil si at premien kan endres av selskapet for hvert år. Feil i antagelsen på premien for dødsrisiko- og uføreforsikringer kan derfor korrigeres med rask effekt på selskapets risikoresultat.

Risikoeksponering

For å være sikker på at forsikringsselskapene har tilstrekkelig kapital for å dekke sine forsikringsforpliktelser krever Finansinspeksjonen at bransjen stress-tester hele sin forsikringsvirksomhet i de så kalte trafikkllysberegningene. Det som testes er premieinntektssiden og forsikringsforpliktelsene. I 2007 kom det krav om at selskapene for forsikringsforpliktelsene også skulle stresse endringer i forsikringsrisikoer. Dette gjelder også såkalt annulleringsrisiko som er risikoen for at den forsikrede sier opp avtalen og dermed slutter å betale premie. Nivået på stresstesten følger i hovedsak veiledningene fra CEIOPS (Europeiske tilsynskomiteen for forsikringer og tjenestepensjoner) og deres arbeid med Solvency II.

For SPP skulle en nedgang i dødeligheten med 20 prosent bety et lavere årlig risikoresultat på cirka 130 millioner SEK. Om sannsynligheten for reaktivering ved uførhet synker med 20 prosent betyr det et lavere årlig risikoresultat på cirka 50 millioner SEK. Annulleringsrisikoen er meget liten for SPP da storparten av forsikringsbestanden ikke kan gjenkjøpes.

Av det totale kapitalkravet som stresstesten gir, utgjør forsikringsrisikoene en vesentlig del. Totalt sett påvirker stresstesten risikoresultatet med 180 millioner SEK. Med et forventet risikoresultat på ca. 300 millioner SEK årlig, betyr dette at størstedelen av risikoresultatet vil gå med dersom grunnlaget i stresstesten skulle bli virkelighet. Stresstestene legger til grunn et 1:200 scenario eller et konfidensnivå på 99,5 prosent

Tilstrekkelighetstest

SPP er pålagt i henhold til IFRS 4 å utføre en tilstrekkelighetstest for å påse at vi har marginer for de forskjellige grunnlagselementene som til sammen utgjør reserven. I henhold til IFRS er det to mulige måter å utføre testen. Hvis man har innarbeidede analyser som påviser marginer i grunnlagselementene kan man i følge §16 fortsette å bruke disse analysene for å vise at man tilfredsstiller testen. Har man ikke innarbeidede rutiner skal man diskontere ned fremtidige kontantstrømmer i henhold til IAS37.

Tilstrekkelighetstesten gjøres på en netto forpliktelse i balansen. SPP tilfredsstiller testen. Testen har ingen resultatmessig effekt på regnskapet for 2008.

Skadeforsikring

Spesifikasjon av balanseposter vedrørende skadeforsikring

Mill. kroner	Privatbetonte forsikringer				Sum Næring	Øvrige ¹	Run-off portef. ²	Avsetn. for Oslo Re	Totalt 2008	Totalt 2007
	Kombi-nerte	Motor-vogn	Øvrig privat	Sum privat						
Avsetning for ikke avløpt risiko										
Ikke opptjent brutto premie	27,8	67,2	65,5	160,5	14,2	2,8			177,5	120,3
<i>Kredittsynets minstekrav</i>	27,8	67,2	65,5	160,5	14,2	2,8			177,5	120,3
Brutto erstatningsavsetning	19,1	29,2	68,2	116,5	216,6	2,0	1 137,4	171,6	1 644,1	1 865,8
<i>Kredittsynets minstekrav</i>	12,7	29,2	66,0	107,9	202,6	2,0	1 137,4	29,7	1 479,6	1 633,9
Brutto erstatningsansvar	12,7	29,2	4,4	46,3	0,2	2,0	1 137,4	171,6	1 357,5	1 535,2
<i>Sikkerhetsavsetning</i>	8,3	19,7	25,8	53,8	0,5			4,4	58,7	46,1
<i>Kredittsynets minstekrav</i>	8,3	19,7	25,8	53,8	0,5			4,4	58,7	40,4
Administrasjonsavsetning	2,4	5,8	12,5	20,7	9,5		1,3	6,2	37,7	44,5
<i>Kredittsynets minstekrav</i>	2,4	5,8	12,5	20,7	9,4		1,3	6,2	37,6	44,4

¹ Består av naturskadepool og trafikkforsikringsforeningen.

² Denne består av ansvar på forsikringer tegnet før overdragelsen av forsikringsvirksomheten til If i 1999 på avtaler som ikke ble fornyet i If. Dette ansvaret er i sin helhet gjenforsikret i If.

Mill. kroner	2008	2007
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser		
Saldo 1.1	1 501,3	1 828,3
Endring i premie- og erstatningsavsetning	-174,8	-327,2
Valutakursendringer	34,3	0,1
Andre endringer		0,1
Saldo 31.12	1 360,8	1 501,3

Forsikringsforpliktelser brutto		
Saldo 1.1	2 030,6	2 338,3
Endring i premie- og erstatningsavsetning	-239,2	-252,1
Endring i administrasjonsavsetning	-7,4	-6,4
Valutakursendringer	75,4	-49,2
Saldo 31.12	1 859,3	2 030,6

Av posten Reassurandørens andel av forsikringstekniske avsetninger antas det at 365 millioner kroner vil forfalle i løpet av 2009. Av posten avsetninger skadeforsikring antas det at 287 millioner kroner vil forfalle i 2009.

Mill. kroner	2008	2007
Gjenforsikringsandel av fors.tekniske avsetninger	1 360,8	1 501,3
Fordringer vedrørende forsikringskontrakter	127,3	36,4
Sum eiendeler	1 488,1	1 537,7
Premiereserve	177,6	120,3
Erstatningsavsetning	1 643,9	1 865,9
- herav RBNS	568,2	1 028,5
- herav IBNR	1 075,9	837,3
Administrasjonsavsetning	37,7	44,4
Forpliktelse vedrørende forsikringskontrakter	40,0	39,7
Sum forpliktelser	1 899,2	2 070,3

For den nyetablerte skadeverksomheten var brutto forfalt premie på 225 millioner kroner i 2008. Av dette utgjorde opptjent premie for egen regning 172 millioner kroner og erstatningskostnader for egen regning 137 millioner kroner i 2008. For avløpsforretningen som er 100 prosent reassurert i If er det ingen premie.

Forsikringsteknisk resultat

Mill. kroner	Privatbetonte forsikringer				Sum næring	Øvrige ¹	Avsetning Run-off portef. ²	for Oslo Re	Totalt 2008	Totalt 2007
	Kombi-nerte	Motor-vogn	Øvrig privat	Sum privat						
Brutto forretning										
Forfalte premier	55,6	140,7	272,3	468,6	96,5	5,6		0,3	571,0	427,6
Opptjente premier	43,5	110,1	261,6	415,2	87,4	4,4		3,2	510,2	365,7
Påløpne erstatninger	-40,3	-76,9	-136,5	-253,7	-66,0	-3,2	210,9	84,6	-27,4	121,9
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader	-22,6	-57,2	-117,1	-196,9	-27,3	-2,3		-30,5	-257,1	-251,4
Forsikringsteknisk resultat	-19,4	-24,0	8,0	-35,4	-6,0	-1,1	210,9	57,3	225,7	236,2

Påløpne erstatninger, brutto										
Inntruffet i år	-42,7	-78,6	-71,0	-192,3	-0,3	-1,9			-194,5	-213,6
Inntruffet tidligere år	2,4	1,7	-7,6	-3,5		-1,3	210,9	84,6	290,7	335,5
Totalt for regnskapsåret	-40,3	-76,9	-78,6	-195,8	-0,3	-3,2	210,9	84,6	96,2	121,9

¹ Består av naturskadepool og trafikkforsikringsforeningen

² Denne består av ansvar på forsikringer tegnet før overdragelsen av forsikringsvirksomheten til If i 1999 på avtaler som ikke ble fornyet i If. Dette ansvaret er i sin helhet gjenforsikret i If.

Erstatningsutvikling**Storebrand Skadeforsikring AS eksklusiv run-off**

Mill. kroner	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Sum
Beregnete brutto erstatningskostnader							
Per utgangen av skadeåret			21,3	28,6	79,2	197,1	
- ett år senere		16,4	26,1	31,1	87,5		
- to år senere	9,3	18,2	26,1	32,4			
- tre år senere	10,0	17,8	26,5				
- fire år senere	9,7	18,4					
- fem år senere							
Beregnet beløp per 31.12.2008	10,2	18,4	26,5	32,4	87,5	197,1	372,2
Totalt utbetalt hittil	-10,1	-18,2	-26,1	-31,3	-78,3	-125,4	-289,3
Erstatningsavsetning	0,1	0,2	0,4	1,1	9,2	71,7	82,9
Erstatningsavsetning for tidligere års skader (før 2003)	0,1						0,1
Total							165,8

Risikoforhold og forsikringsrisiko for Storebrand Skadeforsikring AS

For den nye skadevirksomheten vil risikoen for det meste være at det er en liten bestand til å utligne skadene på. Dette kan bety at enkelte storskader kan slå uforholdsmessig ut på resultatet. De største skadene vil typisk være innen ansvarsforsikring på motorvogn. For å dempe denne risikoen har Storebrand dekket seg med reassurans med en egenregning på 5 millioner pr. skade og en ubegrenset kapasitet. For 2008 er det tegnet en XL dekning som skal dekke skadetilfeller på tvers av alle bransjer bortsett fra ansvar. Den har en egenregning på 5 millioner kroner. Dekningen har en kapasitet på 25 millioner kroner.

I tillegg kan det også være en opphopning av risiko gjennom vår reiseforsikring og mulige katastrofescenarioer som tsunamien i sørøst Asia i 2004. Reiseforsikring er derfor også dekket av vår katastrofereassurans på konsernnivå. Vi vil i 2009 følge porteføljen nøye og eventuell avdekke kumulerisiko hos reassurandør.

For avløpsforretningen ble i 2000 all landbasert norsk skadeforsikring og all marin direkteforsikring i Storebrand Skadeforsikring overført til If ved en 100 prosent reassuransordning. Dette medfører at selskapet har beholdt frontingansvaret, men har kun resultatansvar for denne forretning hvis If skulle gå konkurs. Risikoen begrenser seg derfor til en kredittrisiko på If. If har en S&P rating på «A» noe som tilsier en meget begrenset risiko for Storebrand.

Risikoforhold og forsikringsrisiko for Oslo Reinsurance Company

Selskapenes forretningsdrift er konsentrert om å avvikle eksisterende reassurans porteføljer, enten ved å betale de skadekravene som kommer inn til selskapene når de blir rapportert eller ved å forsøke å betale seg ut av kontraktene ved en fremforhandlet sum med forsikringstager (cedent) ved hjelp av kommuteringer.

Porteføljer med mest gjenværende eksponert risiko er ansvarsforretning og dekning av de store markedsskadene i 1980-årene. I tillegg har visse skadetyper hatt en negativ utvikling de siste 10 år, først og fremst gjelder dette asbestskader og miljøskader, men også ulike typer helseskader. For disse skadetyperne estimeres forpliktelsene ved å vurdere hver enkelt cedents eksponering for de nevnte skader i tillegg til å se på historikken. Til en viss grad har selskapet egen reassurans som dekker utviklingen av skadene, men denne er ufullstendig når det gjelder asbest-, miljø- og helseskader og er også til en stor grad kommutert.

Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen ligger først og fremst i at skadekravene for asbestskader øker. Selskapet har i lengre tid forsøkt å minimalisere denne risiko ved å inngå kommuterings-avtaler med forsikringstagerne / cedentene, og med dette har selskapet oppnådd å redusere eksponeringen for den type skader i stor grad.

Faktiske skader sammenlignet med tidligere estimater

For Storebrand Skadeforsikring AS sin run-off portefølje er all forsikringsrisiko reassurert og utviklingen av disse er i stor grad avhengig av Kredittilsynets parametere som bestemmer minstekravene til avsetninger for de forskjellige bransjer. For Storebrand Skadeforsikring AS sin aktive portefølje ble det en liten avviklingsgevinst i 2008 for årene 2006 og 2007.

Når det gjelder Oslo Reinsurance Company har utviklingen de senere år i stor grad blitt påvirket av i hvilken grad selskapet har lyktes med å kommutere de inngående reassuranskontraktene, dvs. kommet seg ut av ansvaret overfor våre forsikringstager (cedenter) ved et førtidig oppgjør av forpliktelsene. Dette er særlig blitt gjort innenfor ansvarsrelaterte bransjer, og har medført at eksponeringen og IBNR-behovet er blitt redusert.

Resultatregnskap Storebrand ASA

1. januar – 31. desember

Mill. kroner	Note	2008	2007
Driftsinntekter			
Inntekt på investering i datterselskap	2	146,7	672,2
<i>Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi:</i>			
-aksjer og andeler		-58,0	97,1
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		113,6	91,3
-finansielle derivater/andre finansielle instrumenter		144,4	-0,4
Andre finansinntekter		32,9	23,4
Driftsinntekter		379,6	883,6
Rentekostnader		-272,0	-114,1
Andre finanskostnader		-10,6	-7,5
<i>Driftskostnader</i>			
Personalkostnader	3,4,5	-33,8	-1,1
Avskrivninger	12	-0,2	-0,2
Andre driftskostnader		-76,6	-64,5
Sum driftskostnader		-110,6	-65,8
Sum kostnader		-393,2	-187,4
Resultat før skattekostnad		-13,6	696,2
Skattekostnad	6		
Årsresultat		-13,6	696,2
Disponeringer			
Annen egenkapital		13,6	-162,6
Avsatt aksjeutbytte			-533,6
Sum disponeringer		13,6	-696,2
Avgitt konsernbidrag ført som egenkapitaltransaksjon			202,7

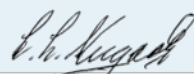
Balanse Storebrand ASA

31. desember

Mill. kroner	Note	2008	2007
Anleggsmidler			
Pensjonseiendel	4	313,8	249,9
Varige driftsmidler	12	36,0	36,5
Aksjer i datterselskaper	7	16 725,3	15 182,8
Sum anleggsmidler		17 075,1	15 469,2
Omløpsmidler			
Tilgode innen konsernet	16	153,6	736,4
Utlån til konsernselskaper	16	699,8	4 604,5
Andre kortsiktige fordringer		66,3	51,5
Investeringer i handelsporteføljen:			
- aksjer og andeler	8	74,1	143,9
- obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	9,11	758,1	1 375,8
- finansielle derivater/andre finansielle instrumenter	10,11	152,5	
Bankinnskudd		553,2	257,7
Sum omløpsmidler		2 457,6	7 169,8
Sum eiendeler		19 532,7	22 639,0
Egenkapital og gjeld			
Aksjekapital		2 249,5	2 249,5
Egne aksjer		-22,9	-26,3
Overkursfond		9 484,5	9 488,5
Sum innskutt egenkapital	13	11 711,1	11 711,7
Annen egenkapital		3 734,1	3 727,9
Sum egenkapital	13	15 445,2	15 439,6
Langsiktig gjeld og forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	188,9	184,5
Gjeld til kredittinstitusjoner	14	1 475,3	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14	753,3	1 579,6
Sum langsiktig gjeld og forpliktelser		2 417,5	1 764,1
Kortsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	14	685,0	4 588,8
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14	834,1	
Gjeld innen konsernet	16	25,0	202,7
Annen finansiell gjeld	10,11		1,6
Avsatt utbytte			533,6
Avsetninger		33,0	20,3
Annen kortsiktig gjeld		92,9	88,3
Sum kortsiktig gjeld		1 670,0	5 435,3
Sum egenkapital og gjeld		19 532,7	22 639,0

Garantistillelser: note 18

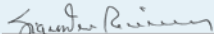
Oslo, 3. mars 2009

Leiv L. Nergaard
styrets leder

Halvor Stenstadvold

Sigurdur Einarsson

Camilla M. Grieg

Barbara Rose Milian Thoralfsson

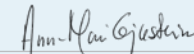
Birgitte Nielsen

Erik Haug Hansen

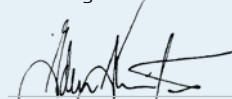
Knut Dyre Haug

Ann-Mari Gjøstein

Annika Lundius

Idar Kreutzer
administrerende direktør

Kontantstrømanalyse Storebrand ASA

1. januar – 31. desember

Mill. kroner	2008	2007
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	310,2	115,2
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-285,8	-117,5
Aksjer og andeler	4,5	216,5
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	595,1	549,6
Innbetalinger av utbytte fra tradingporteføljen	7,3	8,0
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-31,4	-114,8
Utbetalinger til ansatte, pensjoner, arbeidsgiveravgift med videre	-80,7	-48,3
Innbetalinger av utbytte fra døtre	672,2	1 032,6
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 191,4	1 641,3
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetalinger ved salg av datterselskaper	8,6	
Netto utbetalinger ved kjøp/kapitalisering av datterselskaper	2 339,7	-13 801,6
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler med videre	-0,2	-0,9
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	2 348,1	-13 802,5
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av lån	-4 609,0	-419,7
Innbetaling ved opptak av lån	1 884,9	4 594,8
Innbetaling ved utstedelse av aksjekapital	14,2	8 670,4
Utbetaling ved tilbakebetaling av aksjekapital		-75,9
Utbetaling av konsernbidrag/utbytte	-534,1	-441,6
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-3 244,0	12 328,0
Netto kontantstrøm i perioden	295,5	166,8
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	295,5	166,8
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens start	257,7	90,9
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodeslutt	553,2	257,7

Noter Storebrand ASA

01 Regnskapsprinsipper

Regnskapet for Storebrand ASA er avlagt i henhold til regnskapslov, god regnskapsskikk i Norge, samt Forskrift om årsregnskap m.m. for forsikringselskaper og har valgt å ikke benytte IFRS i selskapsregnskapet.

Bruk av estimat og skjønn

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet har det vært brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelse. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Endringene vil bli regnskapsført når det foreligger grunnlag for å fastsette nye estimater.

Klassifiserings- og vurderingsprinsipper

Eiendeler og gjeld blir vurdert etter regnskapslovens generelle vurderingsregler. Eiendeler bestemt til varig eie og bruk er klassifisert som anleggsmidler, og eiendeler og fordringer som tilbakebetales innen 1 år er klassifisert som omløpsmidler. Tilsvarende prinsipper er benyttet for gjeldsposter.

Oppstillingsplan for resultat og balanse

Storebrand ASA er et holdingsselskap med datterselskaper innenfor forsikring, bank og kapitalforvaltning. Oppstillingsplanen i Forskrift om årsregnskap for forsikringselskaper er ikke benyttet, og det er benyttet en oppstillingsplan i samsvar med regnskapsloven.

Utbytte og konsernbidrag

I selskapsregnskapet vurderes investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper til anskaffelseskost redusert med eventuelle nedskrivninger. Primærinntekten for Storebrand ASA er avkastning på kapital investert i datterselskaper. Mottatt konsernbidrag og utbytte tilknyttet avkastning er derfor behandlet som ordinær driftsinntekt. Foreslåtte og vedtatte aksjeutbytter og konsernbidrag fra datterselskapene er i selskapsregnskapet til Storebrand ASA inntektsført i regnskapsåret.

En forutsetning for inntektsføring er at dette er opptjent inntekt i datterselskapene i Storebrands eierperiode. I motsatt fall blir dette ført som egenkapitaltransaksjon. Det betyr at eierandelen i datterselskapet reduseres med mottatt utbytte eller konsernbidrag.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler til eget bruk er vurdert til anskaffelseskost redusert for planmessige avskrivninger. Nedskrivning foretas dersom balanseført verdi overstiger gjenvinnbart beløp av eiendelen.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Det er benyttet norsk pensjonsstandard for pensjoner NRS 6A, som tillater anvendelse av IAS 19 (International Financial Reporting Standards).

Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelse, samt forventet avkastning av pensjonsmidlene. Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesplaner beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang med videre. Diskonteringsrenten fastsettes lik den risikofrie renten hensyntatt gjennomsnittlig gjenværende løpetid. For finansierte ordninger vurderes pensjonsmidlene til virkelig verdi og fratrekkes i netto forpliktelse i balansen.

Estimatavvik og virkningen av endrede forutsetninger amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid i den grad de overstiger 10 prosent av den største av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene (korridor).

Virkninger av endringer i pensjonsplan blir løpende resultatført, med mindre planendringen er betinget av fremtidig opptjening. Virkningen fordeles da lineært over tiden til ytelsen er fullt ut opptjent. Arbeidsgiveravgift inngår som en del av pensjonsforpliktelsen, og vises både som del av balanseført forpliktelse og estimatavik.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel balanseføres når det kan sannsynliggjøres at selskapet i fremtiden vil ha tilstrekkelige skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen. Utsatt skatt regnskapsføres direkte mot egenkapitalen dersom den vedrører forhold som er regnskapsført direkte mot egenkapitalen.

Valuta

Omløpsmidler og gjeld blir omregnet til balansedagens valutakurs. Anleggskasjer blir bokført til anskaffelsesdagens kurs.

Finansielle instrumenter

Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper vurderes til kostpris redusert med eventuelle nedskrivninger. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov ved hver periodeavslutning på samme måte som for øvrige anleggsmidler.

Andre aksjer og andeler vurderes til virkelig verdi. For papirer notert på børs eller annen regulert markedsplass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste handelsdag frem til og med balansedagen.

Kjøp av egne aksjer blir behandlet som en egenkapitaltransaksjon, og beholdningen av egne aksjer blir presentert som en reduksjon av egenkapitalen.

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når Storebrand blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet, måles den til virkelig verdi pluss, i tilfellet av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse som ikke er til virkelig verdi over resultatet, transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.

Finansielle eiendeler fraegnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning regnskapsføres til virkelig verdi.

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markedsplass, settes virkelig verdi til kjøpskurs på siste handelsdag frem til og med balansedagen, og for en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, salgskurs.

Finansielle derivater

Finansielle derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel og som en forpliktelse, med endringer i virkelig verdi over resultatet.

Obligasjonslån

Obligasjonslån regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rente metode. I amortisert kost inngår transaksjonskostnadene på opptakstidspunktet.

Utlån

Utlån er i balansen bokført til pålydende og omregnet til balansedagens valutakurs.

02 Inntekt på investering i datterselskap

Mill. kroner	2008	2007
Storebrand Livsforsikring AS		268,0
Storebrand Fondene AS	13,7	92,4
Storebrand Bank ASA		278,2
Storebrand Felix kurs- og konferansenter AS		4,8
Storebrand Kapitalforvaltning AS ¹	133,0	28,8
Sum	146,7	672,2
<i>1 Konsemdrag bokført som egenkapitaltransaksjon.</i>		22,7

03 Personalkostnader

Mill. kroner	2008	2007
Ordinære lønnskostnader	-27,0	-7,0
Folketrygdavgift	-11,3	-1,5
Pensjonskostnader	19,5	18,2
Andre ytelser	-15,0	-10,7
Sum ¹	-33,8	-1,1

1 Personalkostnader er i 2008 økt grunnet flere ansatte i 2008 enn i 2007, se note 17.

04 Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

De ansatte er sikret gjennom en ytelsespensjon på 70 prosent av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Ordinære fratredelsesalder er 65 år. Pensjonen er sikret gjennom kollektiv pensjonsordning i Storebrand Livsforsikring AS. Forsikringen gjelder etter oppnådd pensjonsalder som er 67 år for funksjonærer og 65 år for assurandører. Pensjon til funksjonærer mellom 65 og 67 år og pensjon tilknyttet lønn over 12 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G) blir utbetalt direkte fra selskapene. Det er gitt garanti for opptjent pensjon for lønn over 12 G ved fratreden før 65 år. 12 G utgjør pr. 31.12.2008 kr 843 000. Pensjonsbetingelsene følger av pensjonsvedtektene i Storebrandkonsernet.

Selskapet er pliktig til å ha en tjenstepensjon etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordning tilfredstiller kravene i denne loven.

Avstemming av eiendeler og gjeld bokført i balansen:

Mill. kroner	2008	2007
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	1 772,2	1 753,5
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-1 749,2	-1 957,7
Netto pensjonsforpliktelse/midler forsikret ordning	23,0	-204,2
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse inklusiv arbeidsgiveravgift	226,3	203,2
Ikke innregnede estimatavvik	-374,2	-64,5
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	-124,9	-65,4

Bokført i balansen:

	2008	2007
Pensjonseiendel	313,8	249,9
Pensjonsforpliktelser	188,9	184,5

Endringene i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i løpet av året

Mill. kroner	2008	2007
Netto pensjonsforpliktelse 1.1 inklusiv avsatt arbeidsgiveravgift	1 957,1	2 114,4
Periodens pensjonsopptjening inklusiv avsatt arbeidsgiveravgift	2,0	3,0
Rentekostnader på forpliktelsen	86,6	82,1
Estimatavvik	132,7	-59,6
Utbetalt pensjon	-180,1	-183,2
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	1 998,4	1 956,8

Endringer i pensjonsmidlenes virkelige verdi

Mill. kroner	2008	2007
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	1 957,7	1 972,8
Forventet avkastning	110,2	105,4
Estimatavvik	-177,1	48,1
Innbetalt premie	27,7	
Utbetalte pensjoner	-169,3	-168,6
Netto pensjonsmidler 31.12	1 749,2	1 957,7

Forventede innbetalinger premie (pensjonsmidler) i 2009: 36 millioner kroner

Pensjonsmidler er basert på Storebrand Livsforsikrings finansielle midler som har følgende sammensetning pr 31.12:

	2008	2007
Bygninger og fast eiendom	14 %	13 %
Obligasjoner til amortisert kost	13 %	23 %
Pantelån og andre lån	2 %	2 %
Aksjer og andeler	15 %	30 %
Obligasjoner	46 %	26 %
Sertifikater	2 %	1 %
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	8 %	5 %
Sum	100 %	100 %

Tabellen viser prosentvis plassering ved utgangen av året av pensjonsmidler som administreres av Storebrand Livsforsikring. Bokført (realisert) avkastning av eiendelene som administreres av Storebrand Livsforsikring ble 2,0 prosent i 2008 og 8,9 prosent i 2007.

Netto pensjonskostnad resultatført i perioden

Mill. kroner	2008	2007
Periodens pensjonsopptjening inklusiv avsatt arbeidsgiveravgift	4,0	5,4
Rentekostnader på forpliktelsen	86,6	81,9
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-110,2	-105,4
Estimatavvik	0,1	
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	-19,5	-18,2

Netto pensjonskostnad inngår i driftskostnader

Hovedforutsetninger benyttet i beregningene av netto pensjonsforpliktelse 31.12

	2008	2007
Økonomiske forutsetninger:		
Diskonteringsrente	4,3 %	4,7 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler i regnskapsperioden	6,3 %	5,8 %
Forventet lønnsvekst	4,3 %	4,3 %
Forventet årlig regulering folkeytrygd	4,3 %	4,3 %
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	2,0 %	1,9 %
Uførhetstabell	KU	KU
Dødelighetstabell	K2005	K2005

Aktuarielle forutsetninger:

Standardiserte forutsetninger om dødsfallutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon. Gjennomsnittlig fratredeshyppighet på 2–3 prosent for hele arbeidsstokken sett under ett. Uføretabellen er utviklet av Storebrand Livsforsikring AS.

Netto pensjonsforpliktelse pr. 31.12

Mill. kroner	2008	2007
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	1 998,4	1 956,8
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	1 749,2	1 957,7
Underskudd	249,2	-0,9

05 Godtgjørelse til administrerende direktør og tillitsvalgte

Tusen kroner	2008	2007
Administrerende direktør		
Lønn	4 176	3 602
Bonus (prestasjonsavhengig) ¹	4 642	2 248
Sum godtgjørelse	8 818	5 850
Andre skattepliktige ytelser	282	249
Pensjonsopptjening ²	955	675
Representantskap	598	592
Kontrollkomite ^{3,4}	900	801
Styrets leder ⁴	564	475
Styret inklusiv styrets leder ⁴	3 198	2 466
Godtgjørelse til revisor		
Lovpålagt revisjon	3 836	2 063
Andre attestasjonstjenester	350	2 644
Skatterådgivning	346	
Andre tjenester utenfor revisjonen	103	4 744

1 I tråd med vedtak på generalforsamlingen ble det i 2008 etablert en langtidsinsentivordning for konsernledelsen og andre ledende ansatte. I forbindelse med etableringen har det blitt utbetalt tidligere tilbakeholdt bonus opptjent fra 2007 og tidligere. Selskapet har også gitt et ekstra tilskudd som motsvarer størrelsen på dette beløpet. Utbetalingen er innberettet som lønn/bonus og beskattet som lønnsinntekt. Netto utbetaling, fratrukket skatt, har i sin helhet gått til kjøp av aksjer med bindingstid på 3 år.

2 Pensjonskostnad omfatter årets opptjening.

3 Kontrollkomiteen dekker de norske selskapene i konsernet som har krav om Kontrollkomite. Storebrand Bank ASA og Storebrand Kredittforetak AS har egne kontrollkomiteer. For ytterligere spesifikasjoner for ledende ansatte i konsernet, styret og kontrollkomite, se note 17 under Storebrand konsern.

4 Styrets leder har en godtgjørelse på 490 tusen kroner, og styremedlemmer har en godtgjørelse på 270 tusen kroner. Hvis antall møter overstiger 11 utbetales en møtegoddgjørelse på 5 000 kroner til styrets leder og på 4 000 kroner til styremedlemmer. Kontrollkomiteens leder har en godtgjørelse på 230 tusen kroner og øvrige medlemmer av kontrollkomiteen en godtgjørelse på 180 tusen kroner. Hvis antall møter overstiger 8 utbetales samme møtegoddgjørelse som for styret.

Idar Kreutzer er administrerende direktør i Storebrand ASA og beløpet som er oppgitt i noten er den samlede godtgjørelsen fra konsernet. Han har en lønnsgaranti på 24 måneder etter ordinær oppsigelsestid. Alle arbeidsrelaterte inntekter inklusiv konsulentoppdrag kommer til fradrag. Han har en prestasjonsavhengig bonus basert på konsernets ordinære bonusordning som er knyttet opp mot konsernets verdibaserte styringssystem. Verdiskapningen i konsernet finansierer bonusen, mens egen prestasjon bestemmer hvor stor andel av den finansierte bonusen som tildeles. Tildelt bonus tillegges bonusbank der 1/3 av saldo utbetales årlig. Tilført beløp i bonusbank eksponeres 50 prosent mot Storebrands aksjekurs og 50 prosent mot beste rente i Storebrand Bank. Innstående på bonusbank pr. 31.12.08 er 3,0 millioner kroner. Administrerende direktør er medlem av Storebrands pensjonsordning. Nåverdien av pensjonsavtalen utgjør 15,6 millioner kroner. Ordningen beregnet lineært etter de økonomiske forutsetninger benyttet i regnskapet.

Storebrand ASA – styrets erklæring**Om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte****Styreerklæringen**

Styret i Storebrand ASA vil for ordinær generalforsamling 2009 fremlegge følgende erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i medhold av allmennaksjeloven § 6-16a, basert på konsernets tidligere vedtatte retningslinjer for kompensasjon til ledende ansatte i Storebrand.

Styrets kompensasjonsutvalg

Styret i Storebrand ASA har siden 2000 hatt et særskilt kompensasjonsutvalg. Kompensasjonsutvalget skal gi tilrådning til styret i alle saker som gjelder selskapets vederlag til administrerende direktør. Utvalget skal holde seg orientert om og foreslå retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til ledende ansatte i konsernet. I tillegg er utvalget rådgivende organ for administrerende direktør i forhold til kompensasjonsordninger som omfatter alle ansatte i Storebrand-konsernet, herunder Storebrands bonussystem og pensjonsordning.

Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i Storebrand

Storebrand skal ha konkurransedyktige og stimulerende avlønningsprinsipper som bidrar til å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Det er en målsetting at den totale godtgjørelsen over tid skal bevege seg mot lavere andel fastlønn og høyere andel bonus. Lønnen til ledende ansatte fastsettes med utgangspunkt i stillingsansvar og kompleksitet. Det utføres jevnlig sammenligninger med tilsvarende stillinger eksternt for å tilpasse lønnsnivået til markedet. Storebrand ønsker ikke å være lønnsledende i forhold til bransjen.

Ledende ansatte i Storebrand vil i tillegg til fast lønn kunne motta godtgjørelse i form av årlig bonus, deltakelse i felles pensjonsordning for konsernet, naturalytelser i form av fri avis, telefon, bilordning samt andre personalgoder. Ledende ansatte vil også kunne få en etterlønsordning, som garanterer lønn fratrukket annen inntekt i en nærmere fastsatt periode på inntil 24 måneder etter avsluttet arbeidsforhold.

Nærmere om bonussystemet

Storebrand konsernets bonusordning, som tilbys i tillegg til basislønn, er en prestasjonsavhengig bonus knyttet opp mot konsernets verdibaserte styringssystem. Verdiskapningen i konsernet finansierer bonusen, mens de ansattes egne prestasjoner bestemmer hvor stor andel av den finansierte bonusen som blir tildelt. Tildelt bonus skytes inn i en bonusbank. Det innskutte beløp deles i to og forrentes med henholdsvis bankrente og utviklingen i Storebrand aksjen. Årlig utbetaling er 1/3 av saldo. For medlemmer av konsernledelsen og enkelte andre ledende ansatte, med unntak av konsernsjefen, er det etablert en langtidsinsentivordning. I denne ordningen skal halvparten av utbetalt bonus benyttes til kjøp av aksjer i Storebrand til markedspris. Disse aksjene har en bindingstid på 3 år, slik at beholdningen for deltagerne i 3-5 års perspektiv kan, med rimelige forutsetninger, utgjøre om lag en årslønn. Etableringen av langtidsinsentivordningen er beskrevet i siste avsnitt «Lederlønnspolitikken ført i 2008».

Aksjeprogram ansatte

Ledende ansatte gis, som øvrige ansatte i Storebrand, anledning til å kjøpe et begrenset antall aksjer i Storebrand ASA med en rabatt i henhold til et aksjeprogram for ansatte. Det praktiseres bindingstid på ett år for denne ordningen.

Lederlønnspolitikken ført i 2008

Lederlønnen i Storebrand ble i 2008 fastsatt etter retningslinjene beskrevet over. Styret i Storebrand vedtok 10. juni 2008 en langtidsinsentivordning for ledende ansatte (LTI) i henhold til generalforsamlingens vedtak 23. april 2008. Ordningen gjelder for konsernledelsen og andre utvalgte nøkkelpersoner. Ved etableringen av denne langtidsinsentivordningen har konsernledelsen og enkelte andre ledende ansatte fått et tilskudd fra selskapet til oppstartskjøp av aksjer med bindingstid på 3 år i løpet av 2008. Tilskuddet tilsvarer et beløp den enkelte deltager i ordningen selv har skutt inn. På grunn av ikke tildelt bonus for opptjeningsåret 2008 vil den videre opptrappingen av ordningen starte i 2010.

Konsernledelsen har i snitt under 25% forventet variabel lønn beregnet i forhold til fast lønn. For opptjeningsåret 2008 er det ikke grunnlag for ordinær bonusfinansiering. Det foretas derfor intet innskudd i bonusbanken til de ledende ansatte. Eksisterende innskudd i bonusbank utbetales med 1/3 etter beregnet avkastning med henholdsvis bankrente og utviklingen i Storebrand aksjen fra 1.1.08 til 31.12.08.

06 Skatt

Mill. kroner	2008	2007
Resultat før skattekostnad	-13,6	696,2
-Aksjeutbytte	-7,3	-279,0
+/- Realiserte aksjer	-4,5	-153,1
+/- Permanente forskjeller	66,1	-246,8
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-69,7	-48,5
Årets skattegrunnlag	-29,0	-31,2
Betalbar skatt		
Endring utsatt skatt		
Skattekostnad	0,0	0,0

Beregning av utsatt skattefordel og utsatt skatt

	2008	2007
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Forskuddsbetalt pensjon	318,8	249,9
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	318,8	249,9
Skattreduserende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	-1,1	-3,3
Driftsmidler	-29,6	-36,2
Avsetninger	-2,3	-3,7
Påløpt pensjonsforpliktelse	-188,9	-184,5
Sum skattreduserende midlertidige forskjeller	-221,9	-227,7
Netto midlertidige forskjeller før fremførbart underskudd	91,9	22,2
Fremførbare underskudd	-1 240,2	-1 211,4
Fremførbare godtgjørelse	-546,3	-660,1
Nedvurdering av utsatt skattefordel ¹	1 694,6	1 849,3
Netto skatteøkende/(reduserende) midlertidige forskjeller	0,0	0,0
Utsatt skatt/skattefordel i balansen		

¹ Det er foretatt en nedvurdering av utsatt skattefordel. Dette er basert på at avkastning fra datterselskaper i hovedsak vil komme form av aksjeutbytte og ikke som skattepliktig konsernbidrag. Fremførbare ubenyttet godtgjørelse er oppstått i årene 1999 – 2003, og må benyttes innen 10 år.

Avstemming av skattekostnad mot ordinært resultat

Mill. kroner	2008	2007
Resultat før skatt	-13,6	696,2
Forventet inntektsskatt etter nominell sats (28 %)	3,8	-194,9
Skatteeffekten av:		
- inntektsført aksjeutbytte	2,0	78,1
- aksjegevinster	1,3	42,9
- permanentente forskjeller	-18,5	69,1
- nedvurdering av utsatt skattefordel	11,5	4,8
Skattekostnad	0,0	0,0
Effektiv skattesats	0 %	0 %

07 Morselskapets aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Mill. kroner	Forretnings- kontor	Selskapets aksjekapital	Antall (1 000)	Pålydende (kr)	Eierandel/ stemmeandel	Bokført verdi	
						2008	2009
Datterselskaper							
Storebrand Livsforsikring AS	Oslo	3 430,4	34 304	100	100,0 %	13 153,1	11 703,2
Storebrand Bank ASA	Oslo	916,6	64 037	14	100,0 %	2 866,4	2 866,4
Storebrand Kapitalforvaltning AS ¹	Oslo	4,1	203	20	100,0 %	177,4	38,2
Storebrand Fondene AS ²	Oslo	0,3	1	283	100,0 %	124,3	162,4
Storebrand Skadeforsikring AS	Oslo	7,7	13 807	0,56	100,0 %	324,0	324,0
Storebrand Leieforvaltning AS	Oslo	10,0	100	100	100,0 %	10,0	10,0
Storebrand Felix kurs og konferanse AS	Oslo						8,6
Felleskontrollerte/-tilknyttede selskaper							
Storebrand Helseforsikring AS	Oslo	32,0	16	1 000	50,0 %	70,0	70,0
AS Værdalsbruket ³	Værdal	4,8	2	625	24,9 %		
Sum						16 725,3	15 182,8

¹ Byttet navn fra Storebrand Alternative Investments AS. Storebrand ASA har avgitt konsernbidrag på 25 millioner kroner som kapitalinnskudd.

² Byttet navn fra Storebrand Kapitalforvaltning AS.

³ 74,9 prosent er eid av Storebrand Livsforsikring AS. Minoritetsandel utgjør 0,2 prosent.

08 Aksjer og andeler

Mill. kroner	2008		2007	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Børsnoterte aksjer Norge	86,2	73,7	86,2	143,6
Ikke børsnoterte aksjer utenfor EØS	0,9	0,4	0,9	0,3
Sum aksjer	87,1	74,1	87,0	143,9

09 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Mill. kroner	Sertifikater	Obligasjoner	Sum 2008	Sum 2007
Sertifikater og obligasjoner	223,8	534,3	758,1	1 375,8
Herav børsnotert	198,6	362,5	561,1	859,7
Grunnlag for valutfordeling	223,8	534,3	758,1	1 375,8
NOK	223,8	534,3	758,1	1 375,8
Modifisert durasjon	0,77	0,21	0,37	0,22
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,42	5,56	3,84	6,21

10 Finansielle derivater

Mill. kroner	Brutto nominelt volum	Gjennomsnittlig nominelt volum	Netto nominelt volum	Virkelig verdi	
				Eiendel	Gjeld
Fremtidige renteavtaler	650,0	2 769,7	250,0	4,2	
Renteswapper	550,0	773,4	250,0	9,2	
Valutaterminer	1 479,8	283,2	1 479,8	139,0	
Sum derivater 2008	2 679,8	3 826,3	1 979,8	152,5	
Sum derivater 2007	4 925,0	2 566,7	625,0		1,6

11 Finansiell risiko

Kreditrisiko fordelt på rating

Debitorkategori etter garantist	AAA	AA	A	Totalt
Mill. kroner	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat og statgarantert	198,5			198,5
Foretaks obligasjoner			14,9	14,9
Finans, bank og forsikring	16,9	123,4	238,2	378,5
Obligasjoner med fortrinnsrett	140,9			140,9
Kommune, Fylke		25,3		25,3
Sum 2008	356,3	148,7	253,1	758,1
Sum 2007	461,9	290,2	561,3	1 375,8

Derivater	AAA	AA	A	Totalt
Mill kroner	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Norge		9,2		9,2
Sverige			1,8	1,8
Øvrige		141,5		141,5
Sum 2008		150,7	1,8	152,5

Renterisiko

Rentefølsomhet er et måletall for renterisiko som tar utgangspunkt i hvordan renteendringer påvirker markedsverdien til obligasjoner og andre verdipapirer. Ved en økning/reduksjon av renten på 1,5 prosentpoeng vil verdien på obligasjoner og andre verdipapirer bli endret med 22 mill. kroner.

Likviditetsrisiko

Udiskonterte kontantstrømmer finansielle forpliktelser

Mill. kroner	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	Total verdi	Balansført
					verdi
Gjeld til kredittinstitusjoner	54,2	727,1	1 520,5	2 301,8	2 160,3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	54,6	870,6	841,6	1 766,8	1 587,4
Sum 2008	108,8	1 597,7	2 362,1	4 068,6	3 747,7
Sum 2007	108,6	4 588,8	1 579,6	6 277,0	6 277,0

Tall for 2008 inkluderer kupongrente i perioden, mens tall for 2007 kun inkluderer beløp i balansen pr. 31.12.2007.

Storebrand ASA har pr. 31.12.2008 likvide midler på 1,4 milliarder kroner.

Valutarisiko

Finansielle eiendeler og forpliktelser i utenlandsk valuta	Balanse poster	Valuta	Nettoposisjon	
	ekskl. valuta derivater	terminer	i valuta	i NOK
Mill. kroner	Netto på balansen	Netto salg		
USD	0,1		0,1	0,4
EUR	-150,0	151,8	1,8	17,4
Sum utenlandsk valuta				17,8

Storebrand ASA har et innlån på EUR 70 millioner som er gitt som ansvarlig lån til Storebrand Livsforsikring AS med samme beløp.

12 Fast eiendom og driftsmidler

Mill. kroner	Faste eiendommer	Maskiner, biler, inventar	Sum 2008	Sum 2007
Anskaffelseskost pr. 1.1	34,5	282,7	317,2	316,3
Akkumulert avskrivning	-22,7	-258,0	-280,7	-280,1
Bokført verdi pr. 1.1	11,8	24,7	36,5	36,3
Tilgang		1,4	1,4	0,9
Avgang		-1,2	-1,2	
Årets avskrivning/nedskrivning	-0,5	-0,2	-0,7	-0,7
Bokført verdi pr. 31.12	11,3	24,7	36,0	36,5

Følgende lineære avskrivningssatser brukes for driftsmidler:

Maskiner og inventar:	4 år
Biler:	6 år
EDB-systemer:	3 år

13 Egenkapital

Mill. kroner	Aksje kapital ¹	Egne aksjer	Overkurs fond	Annen Egenkapital	Egenkapital	
					2008	2007
Egenkapital pr. 1.1	2 249,5	-26,3	9 488,5	3 727,9	15 439,6	6 681,2
Årets resultat				-13,6	-13,6	696,2
Aksjeemisjon/emisjonskostnader			-4,0		-4,0	8 670,3
Tilbakekjøp egne aksjer ²		3,4		42,9	46,3	-93,0
For mye/lite avsatt aksjeutbytte				-0,5	-0,5	-0,4
Avsatt aksjeutbytte						-533,6
Aksjer ansatte ²				-22,6	-22,6	18,9
Egenkapital pr. 31.12	2 249,5	-22,9	9 484,5	3 734,1	15 445,2	15 439,6

¹ 449 909 891 aksjer pålydende 5 kroner.² Det er i 2008 benyttet 686 460 av egne aksjer som er solgt til egne ansatte. Beholdning egne aksjer pr. 31.12.08 er på 4 577 240.

14 Obligasjonslån og banklån

Mill. kroner	Rente	Valuta	2008	2007
Obligasjonslån 2005/2009	Flytende	NOK	834,1	830,0
Obligasjonslån 2005/2011	Flytende	NOK	753,3	749,6
Banklån 2007/2008	Flytende	EUR	580	4 588,8
Banklån 2008/2009	Flytende	EUR	70	685,0
Banklån 2008/2010	Flytende	EUR	150	1 475,3
Sum ¹			3 747,7	6 168,4

1 Lånene er bokført til amortisert kost. Tall for 2008 inkluderer opptjente ikke forfalte renter.

Til inngåtte låneavtaler er det knyttet standard covenantskrav. For alle lån er betingelser og vilkår innfridd i henhold til inngåtte låneavtaler. Storebrand ASA har en ubenyttet trekkfasilitet på EUR 75 millioner.

15 Aksjeeiere

De 20 største aksjonærer

	Eierandel i %
Gjensidige Forsikring	24,33
Arctic Securities	5,49
Arion Custody	4,53
Folketrygdfondet	4,47
Fidelity Funds - Europe	3,95
Bank of New York	3,33
Clearstream Banking Cid Dept	1,95
Citibank N.A.	1,90
Citibank N.A.	1,83
State Street Bank	1,80
HSBC Bank PLC	1,61
Citibank N.A.	1,13
Oslo Pensjonsforsikring	1,11
J.P. Morgan Bank LUX	1,10
Storebrand ASA	1,02
J.P. Morgan Chase Bank	1,00
UBS AG London Branch	0,92
The Northern Trust Co	0,86
HSBC Securities Services	0,81
State Street Bank	0,81

Utenlandsk eierskap av totale aksjer 48,5 %

16 Opplysninger om nærstående parter

	Eier antall aksjer ¹
Ledende ansatte	
Idar Kreutzer	91 760
Odd Arild Grefstad	24 363
Maalfrid Brath	8 431
Egil Thompson	16 404
Lars Aa. Løddesøl	26 194
Roar Thoresen	26 686
Hans Aasnæs	38 235
Anders Røed	13 447
Elin M. Myrmel-Johansen	5 471
Klaus Anders Nysteen	49 403
Sarah MCPhee	32 792
Gøran Holgerson	2 000
Styret	
Leiv L. Nergaard	109 090
Halvor Stenstadvold	8 645
Sigurd Einarsson	
Annika Lundius	
Erik Haug Hansen	5 081
Barbara Rose Milian Thoralfsson	1 849
Knut Dyre Haug	10 041
Camilla Marianne Grieg	
Ann-Mari Gjøstein	258
Birgitte Nielsen	
Kontrollkomite	
Elisabeth Wille	163
Ole Klette	
Harald Moen	595
Ida Hjort Kraby	
Erling Naper	
Representantskap	
Arvid Grundekjøn	50 000
Merete Egelund Valderhaug	
Terje R. Venold	2 031
Karen Helene Ulletveit -Moe	
Trond Bjørgan	
Arild Thoresen	
Olaug Svarva	
Johan H. Andresen jr.	
Roar Engeland	
Inger Lise Gjør	
Vibeke Hammer Madsen	
Tor Haugom	2 185
Unn Kristin Johnsen	
Rune Pedersen	6 000
Marius Steen	
Lyder Gudmundsson	
Kjetil Wahl Seglen	1 100
Per-Erik Hauge	2 018

¹ Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse jfr. RL § 7-26.

Transaksjoner mellom konsernselskaper

Mill. kroner	2008	2007
Resultatposter		
Konsernbidrag og aksjeutbytte fra datterselskaper	146,7	672,2
Kjøp og salg av tjenester (netto)	62,9	-22,8
Balanseposter		
Ansvarlig lån til konsernselskaper ¹	699,8	4 604,5
Tilgode fra konsernselskaper	153,6	736,4
Gjeld til konsernselskaper	25,0	202,7

¹ Ansvarlig lån til Storebrand Livsforsikring AS på EUR 70 millioner. Låntaker har rett til å innfri lånet på 5 dagers varsel, og lånet har en rentesats på 3 mnd. EURIBOR + 2,5.

17 Antall ansatte/årsverk

	2008	2007
Antall ansatte pr. 31.12	45	9
Antall årsverk pr. 31.12	44	9
Gjennomsnittlig antall ansatte	27	8

18 Garantistillelser

Storebrand ASA har stillet garanti ovenfor The Institute of London Underwriters (ILU) for Oslo Reinsurance Company ASA's forpliktelser til riktig oppfyllelse av forsikringsavtaler som selskapet har tegnet gjennom ILU. Storebrand ASA har regress mot Oslo Reinsurance Company ASA for eventuelle utbetalinger. De underliggende ansvar garantiene gjelder er i det vesentlige gjort opp.

Storebrand ASA og Storebrand Konsern

- Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og godkjent årsberetningen, konsernregnskapet og årsregnskapet for Storebrand ASA og Storebrand Konsern for regnskapsåret 2008 og pr. 31. desember 2008 (årsrapporten 2008).

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRS'er og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven som skal anvendes pr. 31. desember 2008. Årsregnskapet for morselskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven, årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper, samt norske tilleggskrav i verdipapirhandelloven. Årsberetningen for konsern og mor er i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk RegnskapsStandard nr. 16 pr. 31.12.2008.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet og konsernregnskapet for 2008 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av morselskapets og konsernets eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet pr. 31. desember 2008. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir årsberetningen en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet og konsernregnskapet. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode, samt beskrivelsen av nærstående vesentlige transaksjoner, en rettviseende oversikt.

Oslo, 3. mars 2009
Styret i Storebrand ASA

Halvor Stenstadvold

Sigurdur Einarsson

Leiv L. Nergaard
styrets leder

Camilla M. Grieg

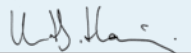
Barbara Rose Milian Thoralfsson

Birgitte Nielsen

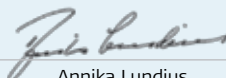
Erik Haug Hansen

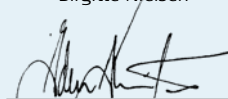
Knut Dyre Haug

Ann-Mari Gjøstein

Annika Lundius

Ildar Kreutzer
administrerende direktør

Revisjonsberetning for 2008

Til generalforsamlingen i Storebrand ASA

Vi har revidert årsregnskapet for Storebrand ASA for regnskapsåret 2008, som viser et underskudd på kr 13,6 millioner for morselskapet og et underskudd på kr 2.220,7 millioner for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av underskuddet. Årsregnskapet består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger. Regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge er anvendt ved utarbeidelsen av selskapsregnskapet. Konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over innregnede inntekter og kostnader og noteopplysninger. International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU er anvendt ved utarbeidelse av konsernregnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

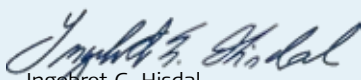
Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- selskapsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets økonomiske stilling 31. desember 2008 og av resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- konsernregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets økonomiske stilling 31. desember 2008 og av resultatet, kontantstrømmene og innregnede inntekter og kostnader i regnskapsåret i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av underskuddet, er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 3. mars 2009

Deloitte AS

Ingebrigt G. Hisdal
statsautorisert revisor

Storebrand ASA – kontrollkomitéens uttalelse for 2008

Kontrollkomitéen i Storebrand ASA har i møtet 5. mars 2009 gjennomgått styrets forslag til selskapsregnskap, konsernregnskap og årsberetning for 2008 for Storebrand ASA.

Med henvisning til revisors beretning av 3. mars 2009 anser kontrollkomitéen at fremlagte selskapsregnskap, konsernregnskap og årsberetning kan fastsettes som Storebrand ASAs årsregnskap og årsberetning for 2008.

Oslo, 5. mars 2009

Elisabeth Wille
kontrollkomitéens leder

Representantskapets uttalelse – 2008

Styrets forslag til årsregnskap, årsberetning, revisors beretning og kontrollkomitéens uttalelse har på lovbestemt måte vært forelagt representantskapet. Representantskapet anbefaler generalforsamlingen å godkjenne styrets forslag til årsregnskap og årsberetning for Storebrand ASA og for Storebrand Konsern.

Representantskapet har ingen merknader til styrets forslag til disponering av årsresultatet i Storebrand ASA.

Oslo, 10. mars 2009

Terje R. Venold
Representantskapets ordfører

Status handlingsplanen for samfunnsansvar 2007-2008 og nye mål for 2009-2010

Dette måles vi på		Status 2007	Mål 2008	Status 2008	Mål 2009-2010
Økonomisk verdiskaping					
Eiere	Egenkapitalrentabilitet etter skatt	24 %	15 %	- 9 %	15 %
	Utbyttegrad av konsernresultat etter skatt	27 %	> 30 %	0 %	> 35 %
	Kapitaldekning bank	10,5 %	> 10 %	10,8 %	> 10 %
	Solvensmargin i Storebrand Livsforsikring	136 %	> 150 %	160 %	> 150 %
	Kvalifisert til FTSE4Good	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert
	Kvalifisert til Dow Jones Sustainability Index	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert	Kvalifisert
Sosialt ansvar					
Kunder	Andel feilfrie spørringer i nettjenesten	98 %	98 %	98 %	98 %
	Andel besvarte telefoner innen 20 sekunder (kundesenteret)	73 %	80 %	66 %	Utgår
	Andel besvarte telefoner (kundesenteret)	-	-	-	90 %
	Andel besvarte telefoner innen 20 sekunder (sentralbordet)	91 %	90 %	88 %	90 %
	Kundetilfredshet i bedriftsmarkedet	Nr. 1 i bransjen	Nr. 1 i bransjen	Nr. 1 i bransjen	Nr. 1 i bransjen
	Kundetilfredshet i personmarkedet	65	66	63	Utgår
	Kundetilfredshet for personkunder med egen rådgiver	-	-	-	66
	Kundetilfredshet for øvrige personmarkedskunder	-	-	-	64
	Klagebehandlingstid	61 % innen 3 uker	70 % innen 3 uker	59 % innen 3 uker	70 % innen 3 uker
	Storebrand Livsforsikring blant bransjens ledende globalt innenfor samfunnsansvarlige investeringer ¹	Blant ledende globalt	Blant ledende globalt	Blant ledende globalt	Blant ledende globalt
	Meravkastning SB Global SRI (sammenliknet med referanseindeks) ²	-6,4 %	Bedre enn referanseindeks	-33 %	Utgår
	Investeringer i mikrofinans ³	81 mill. NOK	Øke, gitt fornuftige investeringsmuligheter	127 mill. NOK	Øke, gitt fornuftige investeringsmuligheter
Ansatte	Andel kvinner i ledende stillinger	37 %	40 %	38 %	40 %
	Fordeling kvinner/menn på interne opplæringsprogrammer	55 % kvinner - 45 % menn	Innenfor 40-60 %	54 % kvinner - 46 % menn	Innenfor 40-60 %
	Andel fornøyd med sine utviklingsplaner i Storebrand ⁴	60 %	70 %	63 %	70 %
	Andel tilfredse på den interne seniorundersøkelsen	Ikke målt	90 %	Ikke målt	Utgår
	Sykefravær (ansatte i Norge)	4,6 %	Maks 4,8 %	4,0 %	4 %
	Andel som synes Storebrand er et flott sted å arbeide ⁴	84 %	85 %	83 %	85 %
	Andel bevisste de etiske retningslinjene i det daglige arbeid ⁵	86 %	100 %	79 %	90 %
	Andel kunnskap/bevissthet rundt Storebrands samfunnsansvar ⁵	79 %	80 %	63 %	80 %
	Mangfold: tiltak for å øke andel ansatte med minoritetsbakgrunn/funksjonshemming	-	-	-	Igangsette tiltak
	Anti-korrupsjonspolicy	Startet	Utviklet og igangsatt implementering	Igangsatt implementering	Sørge for at alle deler av konsernet får nødv. info. og opplæring
Konsernprinsippene (Code of conduct)	Startet	Utviklet og igangsatt implementering	Utviklet og implementert	-	
Andel ansatte med autorisasjon som driver personlig økonomisk rådgivning	-	-	-	100 %	
Leve- randø- rer	Retningslinjer for innkjøp	Startet	Implementere	Vedtatt. Igangsatt implementering	Implementere
Sam- funnet	Andel tilfredshet med Storebrand blant våre samarbeidspartnere	Ikke målt	80 %	87 %	80 %
	Økonomisk støtte til organisasjoner og andre lokale tiltak	3,35 mill.	Stabilt	3,35 mill.	Utgår
	Samarbeidspartnere: WBCSD, UNEP, Transparency International og Global Compact	Medlem	Medlem	Medlem	Medlem

Dette måles vi på		Status 2007	Mål 2008	Status 2008	Mål 2009–2010
Miljøhensyn					
Samfunnet	Energiforbruk (hovedkontoret) ⁶	Redusert 15.8 %	Redusere 5 %	Redusert 16 %	160 kWh/ m ² i 2010 ⁷
	Energiforbruk (egenforvaltede eiendommer) ⁶	Redusert 0.1 %	Redusere 5 %	Redusert 6 %	Redusere 3 %
	Kildesorteringsgrad (hovedkontoret)	55 %	60 %	55 %	60 %
	Kildesorteringsgrad (egenforvaltede eiendommer)	42 %	50 %	47 %	50 %
	Papirforbruk	73.2 tonn	Redusere 10 %	89 tonn	Redusere 10 %
	Vannforbruk (hovedkontoret)	26 766 m ³	Stabilt nivå	26 315 m ³	Redusere til 25 000 m ³
	Vannforbruk (egenforvaltede eiendommer)	94 957 m ³	Kartlegge utvikling	106 267 m ³	Stabilt nivå
	Klargjøre alle egenforvaltede bygg for energimerking	-	-	-	Kartlegge
	Andel elektronisk utstyr resirkulert og gjenvunnet	100 %	100 %	100 %	100 %
	Levende Skog-sertifisering av skogeiendommen Værdalsbruket	Sertifisert	Sertifisert	Sertifisert	Sertifisert
	Miljøtiltak innenfor skadeforsikring	Startet	Utarbeidet	Miljø- og sikkerhetsklassifisering av biler. Økokjørings-kurs på nett.	-
	Andel papirløse kunder og kunder med avtalegiro/e-faktura i Storebrand Skadeforsikring	-	-	-	60 %/50 %
	Flyreiser	13 700 enkeltreiser	Kartlegge antall flyreiser/km	11 700 enkeltreiser	Redusere 10 %
	CO ₂ -utslipp (tonn) ⁸	3235 tonn	Kartlegge	2709 tonn	Redusere 20 %

1 Resultatet for 2008 er basert på samme undersøkelse som ble benyttet for 2007 (gjennomført høsten 2007).

2 Meravkastning sammenliknet med Morgan Stanley Capital International World Index, annualisert, siste 5 år.

3 Storebrand har kommittert kr 191 mill. til mikrofinansinvesteringer hvorav. kr. 127 mill. er investert pr 31.12.08 .

4 Tall fra Great Place to Work-undersøkelsen.

5 Tall fra intern undersøkelse gjennomført februar 2009 for 2008.

6 Prosent reduksjon ift 2006.

7 Reduksjonsmålet er to-årig, og tar utgangspunkt i energiforbruket i 2008.

8 Beregnet eksternt av firmaet CO₂ focus AS.

For mer informasjon om den enkelte indikator, herunder rapporteringspraksis, definisjon og beregningsmåte, se www.storebrand.no/samfunnsansvar.

Om rapportering på samfunnsansvarsområdet

Storebrand har siden 1995 utgitt egne miljørapporter og siden 1999 rapportert på det mer utvidede samfunnsansvarsområdet. Konsernet rapporterer langs den tredelte bunnlinje hvor økonomi, miljø og sosialt ansvar blir beskrevet. I tillegg er målmatrisen (s 142) for samfunnsansvarsområdet bygget opp rundt forholdet til konsernets viktigste interessenter: eiere, kunder, ansatte, leverandører og det nasjonale og internasjonale samfunnet. Målene for 2008, som beskrevet i målmatrisen, gjelder for den norske virksomheten. For 2009 vil SPP, det svenske livforsikringsselskapet som ble kjøpt av Storebrand i 2007, rapportere på samme mål i en egen kolonne. For 2009-10 vil SPPs mål fullt ut integreres, slik at konsernet rapportere på mål som er felles for den norske og svenske virksomheten.

Mål og data på samfunnsansvarsområdet er innsamlet fra alle enheter i konsernet gjennom etablerte rapporteringsrutiner. Disse omfatter halvårlig standardisert rapportering. I tillegg gjennomfører Enheten for samfunnsansvar separate møter og fellessamlinger med alle målansvarlige i selskapet. Tallene i målmatrisen er satt sammen og bearbeidet med sikte på å presentere et mest mulig helhetlig bilde av Storebrands arbeid med samfunnsansvar. Målene er behandlet og vedtatt i Storebrands konsernledelse og styret, og tiltakene er forankret og følges opp i selskapets ulike fagmiljøer. Det legges stor vekt på å sikre at opplysningene er fullstendige og korrekte, men noe usikkerhet kan allikevel knyttes til enkelte deler av tallmaterialet.

Storebrand ønsker åpenhet rundt sitt samfunnsansvarsarbeid og stiller krav til etterrettelighet og kvalitet i dette arbeidet. Målene og dataene som er innsamlet på samfunnsansvarsområdet har derfor blitt gjennomgått av Deloitte. En slik gjennomgang øker troverdigheten til rapporteringen og dataene som er presentert. I tillegg oppnås det bedre sikkerhet internt for at informasjon som er samlet inn er behandlet på en hensiktsmessig, riktig og systematisk måte.

Revisors uttalelse om status handlingsplan for samfunnsansvar

Til ledelsen i Storebrand ASA

Vi har utført visse kontroller knyttet til selskapets rapportering av indikatorer for samfunnsansvar for 2008, presentert under «Status Handlingsplanen for Samfunnsansvar 2007-2008 og nye mål for 2009-2010», sidene 142-143 i Årsrapport 2008 for Storebrand ASA. Informasjonen som omfattes av vår kontroll er avgitt av selskapets ledelse, som også har valgt de indikatorer som det er rapportert på. Vår oppgave er å uttrykke våre konklusjoner basert på vårt arbeid.

Vi har basert vårt arbeid på revisjonsstandard SA 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk økonomisk informasjon». Formål og omfang av vårt arbeid er avtalt med selskapets ledelse og omfatter de forhold som vi har konkludert på nedenfor.

Basert på vurdering av vesentlighet og risiko, har vårt arbeid omfattet analyser og intervjuer, samt en stikkprøvemessig gjennomgang av underliggende dokumentasjon. Vi har utført intervjuer med ansvarlige for rapportering og oppfølging av informasjon om samfunnsansvar på konsernnivå i selskapet.

Vi har utført det arbeid vi mener har vært nødvendig for å avgi vår uttalelse med moderat grad av sikkerhet. Ved slik kontroll oppnås lavere sikkerhet enn om vi hadde utført arbeid av samme omfang som ved en revisjon.

Kommentar

Storebrand ASA har, som ledd i en overordnet prioritering av samfunnsansvar, siden 1995 utgitt ikke-finansiell rapportering innen området samfunnsansvar. Selskapet har gjennom dette oppnådd en solid erfaring med denne type rapportering, og med den tilhørende dialog med interessenter. Som det fremgår av tabellen på sidene 142-143, opplyser selskapet åpent om fremtidige prestasjonsmål og selskapet tilstreber også en kontinuerlig forbedring av relevans og nytteverdi av Status Handlingsplanen for Samfunnsansvar og rapportering i forhold til denne. Dette gjelder både valg av tema, indikatorer og hvordan de enkelte indikatorer blir oppgjort. Særlig har vi notert at beregninger av CO₂ utslipp er basert på generelle normtal, jamfør rapporteringspraksis, som gir et konservativt og relativt høyt tall for CO₂ utslipp. Arbeidet med fremtidige reduksjoner og rapportering av CO₂ utslipp kan kreve bruk av mer spesifikke normtal, noe som kan endre det rapporterte CO₂ utslipp vesentlig.

Konklusjon

Vi har gjennom vårt arbeid ikke fått kjennskap til forhold som gir oss grunn til ikke å anta, i all vesentlighet, at:

- Storebrand har anvendt detaljerte rutiner for innsamling, sammenstilling og kvalitetskontroll av de indikatorer som selskapet har valgt å rapportere på for 2008, for bruk til presentasjonen på sidene 142-143 i Årsrapport 2008 for Storebrand ASA og som beskrevet under kapitlet «Om rapportering på samfunnsansvarsområdet» på side 143.
- Informasjonen fremkommet som et resultat av rutinene nevnt ovenfor er konsistent med underliggende dokumentasjon som er forelagt oss og er presentert på en tilfredsstillende måte på sidene 142-143 i årsrapporten.

Oslo, 3. mars 2009
Deloitte AS

Preben J. Sørensen
Statsautorisert Revisor
Environment & Sustainability Services

Selskapene i Storebrand

	Organisasjonsnummer	Eierandel
Storebrand ASA		
Storebrand Livsforsikring AS	958 995 369	100,0 %
Storebrand Holding AB		100,0 %
SPP Livförsäkring AB		100,0 %
SPP Liv Pensionstjänst AB		100,0 %
SPP Fastigheter AB		100,0 %
SPP Liv Fondförsäkring AB		100,0 %
SPP Fonder AB		100,0 %
Euroben Life & Pension Ltd.		100,0 %
Storebrand Eiendom AS	972 415 731	100,0 %
Storebrand Pensjonstjenester AS	931 936 492	100,0 %
Aktuar Systemer AS	968 345 540	100,0 %
Storebrand Eiendom Holding AS	989 976 265	100,0 %
Storebrand Finansiell Rådgivning AS	989 150 200	100,0 %
Nordben Life and Pension Insurance Co. Ltd. ¹		75,0 %
AS Værdalsbruket ²	920 082 165	74,9 %
Norsk Pensjon AS	890 050 212	25,0 %
Foran Real Estate		88,5 %
Storebrand Baltic UAB (tidl. Evoco Financial Production Services UAB)		50,0 %
Storebrand Bank ASA		
Storebrand I AS	990 645 558	100,0 %
Storebrand Kredittforetak AS	990 645 515	100,0 %
Filipstad Tomteselskap AS	984 133 561	100,0 %
Filipstad Eiendom AS	985 710 783	100,0 %
Ring Eiendomsmegling AS	987 227 575	99,6 %
Seildukgaten 25-31 AS	976 698 983	50,0 %
Storebrand Baltic UAB (tidl. Evoco Financial Production Services UAB)		50,0 %
Hadrian Eiendom AS	976 145 364	90,9 %
Start Up 102	991 742 565	100,00 %
Start Up 104	991 853 634	100,00 %
Storebrand Fondene AS		
Storebrand Luxembourg S.A.	930 208 868	100,0 %
		99,8 %
Storebrand Kapitalforvaltning AS		
Storebrand Alternative Investments AB	984 331 339	100,0 %
		100,0 %
Storebrand Skadeforsikring AS		
Oslo Reinsurance Company ASA	930 553 506	100,0 %
		100,0 %
Oslo Reinsurance Company (UK) Ltd.		100,0 %
Storebrand Helseforsikring AS		
	980 126 196	50,0 %
Storebrand Leieforvaltning AS		
	911 236 184	100,0 %

¹ SPP Livförsäkring AB eier 50 prosent og Storebrand Livsforsikring AS eier 25 prosent.

² Storebrand ASA eier 24,9 prosent og total eierandel for Storebrand er 99,8 prosent.

Ord og uttrykk

Generelt

Ansvarlig lånekapital

Ansvarlig lånekapital er lån som har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital er en del av tilleggskapitalen ved beregning av kapitaldekningen.

Durasjon

Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på kontantstrømmen til rentebærende papirer. Modifisert durasjon er beregnet på grunnlag av durasjon og uttrykker verdifølsomhet i forhold til underliggende renteendringer.

Egenkapital

Egenkapitalen består av innskutt egenkapital og opptjent egenkapital. Innskutt egenkapital balanseføres som aksjekapital og overkursfond. Opptjent egenkapital balanseføres som annen egenkapital.

Resultat pr. ordinær aksje

Resultatbegrepet i beregningen av resultat pr. ordinær aksje består av resultat etter skattekostnad justert for endring i lovmessige sikkerhetsavsetninger etter skatt i skadeforsikring. De lovmessige avsetningene omfatter sikkerhets-, administrasjonsavsetning og garantiordning. Antall aksjer som medtas i beregningen er gjennomsnittlig antall utestående ordinære aksjer i året. Ved aksjeemisjoner vil nyutstedte aksjer medtas fra innbetalingstidspunktet.

Kapitaldekning

Ansvarlig kapital

Ansvarlig kapital er den kapital som kan medregnes ved dekning av kapitalkravene etter myndighetenes forskrifter. Ansvarlig kapital kan bestå av kjernekapital og tilleggskapital.

Kapitaldekningsprosent

Tellende ansvarlig kapital i prosent av risikovektet balanse. De enkelte eiendelsposter og poster utenom balansen gis en risikovekt etter den antatte kredittrisiko de representerer.

Kjernekapital

Kjernekapital er en del av den ansvarlige kapitalen og består av egenkapital fratrukket minstekrav til reassuransavsetninger i skadeforsikring, goodwill, andre immaterielle eiendeler og netto forskuddsbetalt pensjon.

Tilleggskapital

Tilleggskapitalen er en del av den ansvarlige kapitalen og består av ansvarlig lånekapital. For å telle som ansvarlig kapital kan tilleggskapitalen ikke være større enn kjernekapitalen. Evigvarende ansvarlig lånekapital kan sammen med annen tilleggskapital ikke utgjøre mer enn 100 % av kjernekapital, mens tidsbegrenset ansvarlig lånekapital ikke kan utgjøre mer enn 50 % av kjernekapitalen. For å telle med fullt ut som ansvarlig kapital må gjenværende løpetid være minst 5 år. Ved kortere gjenværende løpetid reduseres den tellende delen med 20 % pr. år.

Livsforsikring

Administrasjonsresultat

Resultat som følge av at de faktiske driftskostnader avviker fra det som er forutsatt i premietariffen.

Gruppelivsforsikring

Kollektiv livsforsikring der forsikringssummen utbetales som engangsbeløp ved død dersom avdøde var medlem av gruppen. Slik forsikring kan ha uførekapitalforsikring knyttet til seg.

Kapitalavkastning

Kapitalavkastningen viser netto realiserte inntekter av finansielle eiendeler inklusiv verdiregulering på fast eiendom uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året. Verdijustert kapitalavkastning viser realiserte inntekter av finansielle eiendeler, verdiregulering av fast eiendom og årets endring i kursreserver, uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året målt etter markedsverdi.

Kapitalforsikring

Individuelle livsforsikringer der forsikringssummen utbetales ved død eller utløpt forsikringstid. Slik forsikring kan ha uførepensjon eller uførekapitalforsikring knyttet til seg.

Kollektiv pensjonsforsikring

Kollektiv livsforsikring, der pensjonsbeløpene utbetales terminvis fra avtalt alder, betinget av at forsikrede lever. Slik forsikring har vanligvis ektefelle-, barne- og uførepensjon knyttet til seg.

Kursreguleringsfond

Fondet består av urealiserte gevinster i kollektivporteføljen (kontraktfastsatte forpliktelse) på finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultat.

Premiereserve

Brutto premiereserve utgjør kontantverdien (forsikringsforpliktelsene diskontert med den garanterte renten) av selskapets totale forsikringsforpliktelse i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige premier. Dette tilsvarer summen av de beløp som er ført på forsikringstakernes konti, samt avsatte premiereserver for kontrakter som ikke kontoføres (rene risikoforsikringer, inklusiv gruppelivsforsikringer med videre).

Rente-/pensjonsforsikring

Individuell livsforsikring, der livrente/pensjonsbeløpet utbetales terminvis fra avtalt alder betinget av at forsikrede lever. Slik forsikring kan ha ektefelle-, barne- og uførepensjon knyttet til seg.

Avkastningsresultat

Resultat som følge av at inntektene av finansielle eiendeler avviker fra det som er forutsatt i premietariffen.

Risikoresultat

Resultat som følge av at dødelighet og uførhet i perioden avviker fra det som er forutsatt i premietariffen.

Solvensmarginkrav

Et uttrykk for risikoen knyttet til de forsikringsmessige forpliktelser. Beregnes med basis i forsikringsfond og risikoforsikringssum for hver forsikringsbransje.

Tilleggsavsetning

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har selskapene anledning til å foreta tilleggsavsetninger i forsikringsfondet. Tilleggsavsetningen er en betinget kundetildelt avsetning som skal føres i resultatregnskapet som en pliktig avsetning og reduserer dermed årsresultatet. Tilleggsavsetning kan benyttes til dekning av renteunderskudd for kontrakter med garantert avkastning. For et enkelt år kan det dekkes inntil ett års rentegaranti fra kontraktens tilleggsavsetning. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital.

Unit Linked

Livsforsikring med investeringsvalg hvor kunden selv kan påvirke risiko og avkastning gjennom valg av plassering i ulike fond.

Vilkorad återbäring

Den delen av forsikringskapitalen som ikke er garantert i SPP. Den «vilkorade återbäringen» øker og minsker avhengig av totalavkastningen. Den kan være både negativ og positiv. Den kan maksimalt utgjøre 15 prosent av forsikringskapitalen. Når den vilkorade återbäringen blir høyere, omdannes den overskytende delen til en såkalt garantert återbäring. Dette gjelder for forsikringer med individuelt beregnet återbäring. For øvrige forsikringer gjelder tilsvarende prinsipper.

Skadeforsikring

F.e.r

Forkortelse for begrepet for egen regning, det vil si før tillegg/fradrag for reassuranse.

Forfalt premie

Premie for alle forsikringsavtaler som er inngått i løpet av regnskapsåret. Avtaleperioden faller delvis innenfor og delvis utenfor regnskapsåret.

Opptjent premie

Dette er en periodisering av forfalt premie og utgjør premie for den delen av forsikringens avtaleperiode som faller innenfor regnskapsåret.

Premieavsetning (avsetning til ikke opptjent premie)

Den delen av forfalt premie som ikke er opptjent innen regnskapsårets slutt.

Påløpne erstatninger

Erstatningsbeløp for alle skader som er inntruffet i perioden uavhengig av om de er meldt selskapet eller ikke, samt endringer i uoppgjorte skader som er inntruffet i tidligere perioder.

Erstatningsavsetning (avsetning til ikke oppgjorte skader)

Avsetning til fremtidige erstatningsutbetalinger for skader som er inntruffet ved regnskapsårets slutt, men ikke ferdig oppgjort. Avsetningen inkluderer også et anslag for erstatninger til skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt til selskapet.

Forsikringsteknisk resultat

Premieinntekt fratrukket skade- og driftskostnader.

Kostnadsandel

Driftskostnader i prosent av opptjent premie.

Kostnadsprosent

Driftskostnader i prosent av opptjent premie.

Skadeprosent

Intruffne skader i prosent av opptjent premie.

Combined ratio

Summen av kostnadsprosent og skadeprosent.

Bank

Annuitetslån

Ved annuitetslån er summen av renter og avdrag (terminbeløp) konstant gjennom hele tilbakebetalingsperioden.

Effektiv rente

Den rente man får når de samlede lånekostnader omregnes til etter-skuddsrente pr. år. For å komme frem til den effektive renten må man ta hensyn til om renten betales forskuddsvis eller etterskuddsvis, antall terminer pr. år samt provisjoner og gebyrer.

Realrente

Forrentning etter å ha tatt hensyn til faktisk eller forventet inflasjon. Uttrykkes gjerne som den nominelle renten fratrukket prisstignings-takten.

Rentenetto

Totale renteinntekter minus totale rentekostnader. Oppgis ofte i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Serielån

Et serielån er et lån hvor avdragene er like store i hele tilbakebetalingsperioden. Låntaker betaler faste avdrag og synkende rentebeløp for hver termin, det vil si at det periodiske nedbetalingsbeløpet synker gjennom hele låneperioden hvis renten er fast.

Finansielle derivater

Finansielle derivater omfatter et vidt spekter av instrumenter hvor verdier og verdiutvikling er avledet av aksjer, obligasjoner, valuta eller andre tradisjonelle finansielle instrumenter. I forhold til tradisjonelle instrumenter som aksjer og obligasjoner innebærer derivater mindre kapitalbinding og brukes som et fleksibelt og kostnadseffektivt supplement til tradisjonelle finansielle instrumenter i kapitalforvaltningen. Finansielle derivater kan brukes både til sikring av uønsket finansiell risiko og som et alternativ til tradisjonelle instrumenter for å ta ønsket risiko.

Aksjeopsjoner

Kjøp av aksjeopsjoner innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av aksjer til en fast kurs. Aksjeopsjoner kan også være knyttet til aksjeindekser i stedet for enkeltaksjer. Salg av aksjeopsjoner innebærer tilsvarende ensidige forpliktelser. I hovedsak benyttes børsomsatte og clearede opsjoner.

Aksjefutures (aksjeindeks futures)

Aksjefutures kan være knyttet til enkeltaksjer, men er normalt knyttet til aksjeindekser. Aksjefutures er standardiserte terminavtaler som er børnotert og gjenstand for clearing. Gevinster og tap beregnes daglig og gjøres opp påfølgende dag.

Basisswapper

Basisswapper innebærer avtaler om bytte av hovedstol og rentebetingelser i valuta. Ved avtalenes utløp byttes hovedstol og rentebetingelser tilbake til opprinnelig valutaslag. Basisswapper brukes til å valutasikre lån.

Fremtidige renteavtaler (FRA)

Fremtidige renteavtaler (FRA) innebærer avtaler om å betale eller motta forskjellen mellom en fast avtalt rente og en fremtidig rente på et fastsatt beløp for en bestemt periode frem i tid. Denne differansen gjøres opp i begynnelsen av den fremtidige perioden. FRA er spesielt velegnet til styring av kortsiktig renterisiko.

Kredittderivat

Med kredittderivat menes en finansiell kontrakt som overfører hele eller deler av kredittrisikoen knyttet til lån, obligasjoner eller lignende fra kjøperen av beskyttelsen (selgeren av risiko) til selgeren av beskyttelsen (kjøperen av risiko). Kredittderivater er omsettelige instrumenter som gjør det mulig å overføre kredittrisiko knyttet til bestemte aktiva til en tredje part uten å selge aktivaene.

Rentefutures

Rentefutures er knyttet til statsobligasjoner eller kortsiktige referanserenter. Rentefutures er standardiserte terminavtaler og er gjenstand for børnotering og clearing. Gevinster og tap beregnes daglig og gjøres opp påfølgende dag.

Renteswapper/Assetsswapper

Renteswapper/assetsswapper innebærer en tidsbegrenset avtale om bytte av rentebetingelser mellom to parter. Normalt er det tale om bytte av fast rente mot flytende rente, og instrumentet brukes for å styre den langsiktige renterisikoen.

Renteopsjoner

Renteopsjoner kan være knyttet til pengemarkedsrenter eller obligasjoner. Kjøp av renteopsjoner knyttet til obligasjoner (også kalt for obligasjonsopsjoner) innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av obligasjoner til avtalte kurser. Renteopsjoner kan brukes som et fleksibelt instrument for styring av både kortsiktig og langsiktig renterisiko.

Valutaterminer/Valutaswapper

Valutaterminer/valutaswapper innebærer avtaler om fremtidig kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurser. Instrumentene brukes i hovedsak til å valtuasikre verdipapirbeholdninger, bankbeholdninger, ansvarlig lån og forsikringsmessige avsetninger i valuta. Spotforretninger inkluderes også i disse instrumentene.

Valutaopsjoner

Valutaopsjoner gir innehaver en rett, men ingen plikt til fremtidige kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurser. Valutaopsjoner brukes til å valutasikre ansvarlig lån i valuta.

Kontorer i Norge (inkludert firmaagenter)

Tromsø, Trondheim, Kristiansund, Molde, Ålesund, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Porsgrunn, Sandefjord, Tønsberg, Drammen, Asker, Sandvika, Lysaker, Oslo, Hønefoss, Hamar, Lillehammer, Jessheim, Ski, Sarpsborg og Fredrikstad.

Kontorer i Sverige

Göteborg, Linköping, Malmö, Stockholm, Sundsvall, Örebro

Hovedkontor:

Storebrand ASA
Filipstad Brygge 1
Postboks 1380 Vika
0114 Oslo
Tlf.: 22 31 50 50
www.storebrand.no

Kundesenter: 08880

Øvrige selskaper i konsernet:

SPP Livsförsäkring AB
Torsgatan 14
S-10539 Stockholm
Sverige
Tlf.: +46 8 451 7000
www.spp.se

Storebrand Livsforsikring AS
– filial Sverige
Torsgatan 14
Box 5541
S-114 85 Stockholm
Tlf.: + 46 8 700 22 00
www.storebrand.se

Storebrand Kapitalforvaltning AS
– filial Sverige
Torsgatan 14
Postboks 5541
S-114 85 Stockholm
Sverige
Tlf.: +46 8 614 24 00
www.storebrand.se

Storebrand Helseforsikring AS
Filipstad Brygge 1
Postboks 1382 Vika
0114 Oslo
Tlf.: 22 31 13 30
www.storebrandhelse.no

Storebrand Helseforsikring AS
– filial Sverige
Rålambsvägen 17, 14tr, DN huset
Box 34242
S-100 26 Stockholm
Sverige
Tlf.: +46 8 619 62 00
www.dkvhalsa.se

Oslo Reinsurance Company ASA
Ruseløkkveien 14
Postboks 1753 Vika
0122 Oslo
Tlf.: 22 31 50 50
www.oslore.no

